

P R I E D I L I

**ZLATKO LODETA, predsjednik Građanskog odjela
Županijskog suda u Varaždinu**

**GORDANA HRASTIĆ, viša sudska savjetnica Županijskog
suda u Varaždinu**

GRAĐANSKO PRAVO

I. STVARNO PRAVO.....	3 - 46
II. OBVEZNO PRAVO.....	47 - 112
III. OBITELJSKO PRAVO.....	113 - 128
IV. NASLJEDNO PRAVO.....	129 - 139
V. RADNO PRAVO.....	140 - 174
VI. PARNIČNI POSTUPAK.....	175 - 203
VII. PARNIČNI TROŠKOVI	204 - 214
VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA.....	215 - 258
IX. MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO.....	259 -266

I. STVARNO PRAVO

OPĆA DOBRA

Upis javne ceste u zemljišne knjige

(Čl. 3. Zakona o javnim cestama – „Narodne novine“, br. 180/04)

Ukoliko nekretnina u zemljišnoj knjizi nije po načinu korištenja određena kao cesta (put), niti je ista u katastru navedena kao javna cesta, tada nije moguće temeljem odredbi Zakona o javnim cestama dozvoliti predloženi upis ceste kao općeg dobra, iako navedeno proizlazi iz Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, bez obzira što je navedena Odluka objavljena u Narodnim novinama.

„Sud prvog stupnja je odbio traženi prijedlog radi toga što po njemu, iz očitovanja ŽUC-a nije bilo moguće utvrditi kojim česticama lokalne ceste prolaze u cijelosti ili djelomice, radi čega nije bilo moguće udovoljiti traženom prijedlogu. Osim toga u pobijanom rješenju se navodi da bi prema odredbi čl. 3. ZJC određena cesta bila opće dobro, da tada mora spadati u krug nekretnina iz tog članka, te da mora biti proglašena javnom cestom u smislu čl. 4. i 5. ZJC, te da javna cesta postaje opće dobro tek kada se razvrsta u jednu od četiri skupine, a na temelju akta o razvrstavanju cesta, koji nije priložen prijedlogu. Navedeno stajalište suda prvoga stupnja nije pravilno, odnosno ne proizlazi iz očitovanja ŽUC-a. U navedenom očitovanju, te posebice tabeli koja je priložena, ne navodi se da bi za bilo koju od predmetnih čestica bilo potrebno vršiti parcelaciju. Prema odredbi čl. 2. ZJC javne ceste su opće dobro i na njima se ne može stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi, dok prema odredbi čl. 3. st. 1. ZJS javnu cestu čini cestovna građevina, građevine za odvodnju ceste i pročišćavanje vode, zemljišni pojas s objiju strana ceste potreban za nesmetano održavanje ceste širine prema projektu ceste, a najmanje jedan metar računajući od crte koja spaja krajnje točke poprečnog presjeka ceste, zračni prostor iznad kolnika u visini od 7 m, cestovno zemljište, građevine na cestovnom zemljištu, stabilni mjerni objekti i uređaji za nadzor vozila, priključci na javnu cestu, prometni znakovi i uređaji, građevina i oprema za zaštitu ceste, a prema st. 2. javna cesta iz st. 1. istog članka upisuje se u zemljišne knjige kao opće dobro u skladu s propisima koji uređuje zemljišnoknjižne odnose. U čl. 4. ZJC

propisano je da javne ceste u smislu ZJC jesu ceste koje se ovisno o njihovom društvenom, prometnom i gospodarskom značenju razvrstavaju u jednu od četiri skupine i to autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, pri čemu prema čl. 5. st. 1. istog Zakona mjerila za razvrstavanje donosi Vlada RH, dok prema st. 2. sam akt o razvrstavanju donosi ministar nadležan za promet i taj akt se objavljuje u Narodnim novinama. U konkretnom slučaju iz očitovanja ŽUC-a vidljivo je da se kod predmetne nekretnine čkbr. ___/1 upisanoj u zk.ul. ___ k.o. H. radi o županijskoj cesti ŽC _____. Iz Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (Narodne novine br. 79/99) vidljivo je da je županijska cesta ___ cesta Z. (D 2) – Č.- H. – L. (D 24), time da županijskim i lokalnim cestama gospodari nadležna županijska uprava za ceste. Budući da je navedeno razvrstavanje objavljeno u Narodnim novinama, to je pretpostavka da je isto svima poznato, pa nije potrebno da se takva odluka prilaže kao prilog prijedlogu. Radi se o podzakonskim aktima koje sud mora poznavati, jer je pretpostavka da sud poznaje pravo. Dakle, navedenom Odlukom predmetna javna cesta određena je kao županijska cesta, pa nije točna tvrdnja suda prvoga stupnja da nije određena kategorija u smislu odredbe čl. 4. ZJC, već suprotno određivanjem kategorije javne ceste, navedene nekretnine su postale opće dobro u smislu odredbe čl. 3. ZJC. Međutim, u konkretnom slučaju nisu ispunjene druge pretpostavke da bi se udovoljilo prijedlogu predlagatelja. Naime, predmetna nekretnina u zemljišnoj knjizi nije po načinu korištenja određena kao cesta (put), a niti pak u katastru predmetna nekretnina nije navedena kao javna cesta (prema podacima e-katastra na internetu), budući da je u katastru predmetna nekretnina upisana kao posjed Općine S.Đ., Mjesnog odbora H., a sama nekretnina je po načinu korištenja navedena kao pašnjak u Mjesnoj rudini sa 2035 m², u pl. ___ k.o. S.Đ. Kako u konkretnom slučaju predlagatelj nije dostavio odgovarajuće očitovanje Općine S.Đ. kojom dozvoljava da se predmetna nekretnina upiše kao opće dobro – javna cesta, a činjenica da se radi o javnoj cesti ne proizlazi niti iz katastarske evidencije, to po mišljenju ovoga suda nije moguće na temelju citiranih odredbi ZJC dozvoliti predloženi upis.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 488/09-2 od 21.IV.2009.

JAVNA DOBRA U OPĆOJ UPORABI

Prijedlog radi uknjižbe nekretnine kao javnog dobra

(Čl. 2. Zakona o javnim cestama – „Narodne novine“, br. 180/04, 138/06, 146/08 i 38/09;

Uredba o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta – „Narodne novine“, br. 57/07;

Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne – županijske i lokalne ceste – „Narodne novine“, br. 54/08)

Kada iz očitovanja Županijske uprave za ceste o statusu niza nekretnina nije moguće utvrditi koji je status prijedlogom obuhvaćene čestice a priloženi tabelarni prikaz pruža samo osnovu za zaključak o identifikaciji nekretnine u smislu njezine brojčane oznake, broja zk. uloška u koji je upisana, njezine kulture i šifre ceste, sud će odbaciti takav prijedlog radi uknjižbe nekretnine kao javnog dobra (lokalne ceste).

„Odbivši prijedlog radi uknjižbe predmetne nekretnine kao javnog dobra (lokalne ceste) pod upravom Županijske uprave za ceste, prvostupanjski sud u obrazloženju zauzetog materijalno-pravnog stajališta navodi da je predlagateljica prijedlogu radi brisanja zabilježbe priložila očitovanje Županijske uprave za ceste V. županije od 16. prosinca 2008. g. o statusu niza nekretnina (upisanih u zk.ul. ____, ____, ____, i ____ - sve k.o. D. M.) iz kojeg proizlazi da istima „u cijelosti ili djelomično prolaze županijske ili lokalne ceste“ no da iz navedenog očitovanja nije moguće utvrditi kojim česticama u cijelosti, a kojim djelomično prolaze ceste odnosno koji je status konkretne, prijedlogom obuhvaćene čestice, zbog čega niti prijedlogu za uknjižbu predmetne nekretnine kao javnog dobra – javne ceste na način na koji je to zatraženo, nije moguće udovoljiti. Pored toga prvostupanjski sud navodi – pozivom na odredbu čl. 3. Zakona o javnim cestama – da bi određena cesta imala svojstvo javne ceste i javnog dobra, mora spadati u krug nekretnina iz tog članka, mora biti proglašena javnom cestom u smislu čl. 4. i 5. istog Zakona kao i razvrstana u jednu od četiri skupine javnih cesta na temelju akta o razvrstavanju cesta (članak 3., 4. i 5. Zakona o javnim cestama). Naime, valja ponajprije navesti da su javne ceste, prema odredbi čl. 2. Zakona o javnim cestama (dalje: ZJC – NN 180/04, 138/06, 146/08 i 38/09) opće dobro i na njima se ne može stjecati pravo vlasništva niti druga stvarna prava po bilo kojoj osnovi. Javna cesta se upisuje u zemljišne knjige kao opće dobro u skladu s propisima koji uređuju zemljišnoknjižne upise (čl. 3. st. 2. ZJC). Javne ceste su prema daljnjoj odredbi čl. 4. st. 1. navedenog Zakona, a ovisno o njihovom

društvenom, prometnom i gospodarskom značenju razvrstane u četiri skupine – autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste i to na osnovu mjerila koje donosi Vlada Republike Hrvatske dok akt o razvrstavanju javnih cesta kojim se određuju autoceste, državne, županijske i lokalne ceste i njihovom označavanju donosi ministar nadležan za promet, a objavljuje se u Narodnim novinama (čl. 5. cit. ZJC). Upravo temeljem navedene zakonske ovlasti iz odredbe čl. 5. st. 2. ZJC-a i Uredbe o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (NN 57/07), ministar mora, prometa i infrastrukture donio je Odluku o razvrstavanju javnih cesta u državne – županijske i lokalne ceste (NN 54/08) koja u čl. II sadrži cjelovit popis lokalnih cesta pa tako i lokalnu cestu broj ____ V. – G.M. – G.P. u dužini od 6 km. No od odlučnog je značaja, za ocjenu pravilnosti pobijanog rješenja, proizvoljna tvrdnja predlagateljice da je prvostupanjski sud iz Očitovanja Županijske uprave za ceste i priloženom izvratku za predmetnu lokalnu cestu oznake LC ____ trebao – na osnovu prazne rubrike „napomena“ – zaključiti da ta cesta prolazi cijelom čkbr. ____ koja je predmet ovog postupka jer takvo što uopće ne proizlazi iz navedenih isprava u sadržaju u kojem su priloženi u spis. Obzirom na izneseno, pravilno je prvostupanjski sud na osnovu činjeničnog supstrata prijedloga i njemu priloženog tabelarnog prikaza u kojemu je – između ostalog i za predmetnu nekretninu navedeno: oznaka ceste – LC ____, broj uložka ____, broj zemljišta: ____, oznaka zemljišta: put u P, pravilno zaključio da nije udovoljeno pretpostavkama za traženi upis jer opisani sadržaj tabele ne pruža osnov ni za kakav drugačiji zaključak osim zaključka o identifikaciji predmetne nekretnine u smislu njezine brojčane oznake, broja zk. uložka u koji je upisana, njezine kulture i šifre ceste pa je prijedlog odbio kao neosnovan iako ga je u pravilnoj formalno-pravnoj primjeni odredbe čl. 109. st. 6. ZZK trebao odbaciti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 382/09-2 od 25.VIII.2009.

JAVNA DOBRA U OPĆOJ UPORABI

Posjedovna zaštita

(Čl. 22. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Ukoliko je poljski put faktično izgubio svojstvo, značaj i svrhu javnog puta time da tužitelj posjeduje prijevor na način da ga obrađuje kao sastavni dio svoje oranice dugi niz godina, tada tužitelju pripada pravo na posjedovnu zaštitu, budući da dugogodišnje trajanje mirnog posjeda tužitelja ukazuje da se prijevor ne koristi kao javno dobro u općoj uporabi.

„Prvotuzhenik u žalbi, prije svega, ukazuje na nekoliko nespornih činjenica koje prema njegovom mišljenju ukazuju na potpunu neosnovanost tužbenog zahtjeva – da čkbr. ___ predstavlja javno dobro, odnosno javno dobro u općoj uporabi, da je nositelj prava vlasništva prvotuzhenik Grad N.M., da se na javna dobra u općoj uporabi primjenjuju pravila koja vrijede za opća dobra, pa da stoga tužitelji nisu mogli steći posjed na predmetnoj čestici, pa slijedom toga ne uživaju niti posjedovnu zaštitu, jer na javnom dobru u općoj uporabi nema stjecanja vlasništva niti dosjelošću, niti građenjem, a uzurpacija javnog dobra ne mijenja njegovu namjenu, pri čemu se prvotuzhenik poziva na odluku Vrhovnog suda RH br. Rev. 3916/94 od 31. siječnja 1996. g., uz tvrdnju da su upravo tužitelji dijelom uzurpirali dio spomenute čestice, zbog čega smatra da obrazloženje prvostupanjskog suda u smislu da je predmetna čestica izgubila svojstvo javnog dobra, ne može biti valjano i zakonito. Točno je, kako to prvotuzhenik navodi u žalbi, da ako određeni put nedvojbeno predstavlja javno dobro, da je isključeno stjecanje posjeda, a time i posjedovna zaštita na takvom zemljištu, te da se na javnom dobru koje je u općoj uporabi ne može stjecati vlasništvo niti dosjelošću, a niti građenjem. Međutim, ako je javni put faktično izgubio svojstvo, značaj i svrhu javnog dobra, u takvom slučaju će se pružiti posjedovna zaštita u parnici za smetanje posjeda. Dakle, sama okolnost da je određeno zemljište upisano u zemljišne knjige kao dobro u općoj uporabi ne znači da se doista radi o takvom dobru kad se faktično ne koristi kao dobro u općoj uporabi. U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je pravilno zaključio da je na spornom dijelu poljski put faktično izgubio svojstvo, značaj i svrhu javnog puta, koji zaključak potvrđuje činjenica da tužitelji posjeduju prijevor obrađujući ga kao sastavni dio svoje oranice i to dugi niz godina, pa takvo dugogodišnje trajanje mirnog posjeda tužitelja na prijevoru nesumnjivo ukazuje da se

prijepor faktično ne koristi kao javno dobro u općoj uporabi, slijedom čega tužiteljima pripada pravo na posjedovnu zaštitu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1021/09-2 od 24.XI.2009.

ZAŠTITA POSJEDA

Smetanje posjeda stvarne služnosti pristupa javnom vodovodu

(Čl. 186. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Posjed stvarne služnosti pristupa ili prilaza javnom vodovodu ne može postojati ukoliko ne postoji povlasna nekretnina, a ako se tužitelj nalazi u posjedu služnosti voda – magistralnog vodovoda, koji dijelom prolazi i preko nekretnine tuženika, tada isti ima pravo tražiti posjedovnu zaštitu služnosti voda.

„Tužitelj je u ovom predmetu podnio tužbu radi smetanja posjeda stvarne služnosti pristupa javnom vodovodu (kako je to navedeno u samoj tužbi) i to po nekretnini tuženika pravcem označen u skici mjerničkog vještaka slovima A-B-C-D. Međutim, u konkretnom slučaju ne postoji stvarna služnost pristupa ili prilaza javnom vodovodu, jer ne postoji povlasna nekretnina. Naime, prema odredbi čl. 186. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) stvarna služnost je stvarno pravo svagdašnjeg vlasnika određene nekretnine (povlasne nekretnine) da se za potrebe te nekretnine na određeni način služi nečijom nekretninom (poslužna nekretnina), čiji svagdašnji vlasnik to mora trpjeti ili mora propuštati određene radnje glede svoje nekretnine koje bi inače imao pravo činiti. Iz provedenog dokaznog postupka jasno je vidljivo da magistralni vodovod V.-B. ne predstavlja nekretninu u smislu odredbe čl. 9. ZV-a, niti je taj vodovod u katastru označen kao posebna katastarska čestica, a iz čega slijedi da ne postoji povlasna nekretnina u čiju korist bi trebao postojati pristupni put. Očito je međutim da se tužitelj nalazi u posjedu služnosti voda – magistralnog vodovoda, koji dijelom prolazi i preko sporne nekretnine tuženika, no u konkretnom slučaju tužitelj nije

tražio posjedovnu zaštitu služnosti voda, već posjedovnu zaštitu stvarne služnosti pristupa magistralnom vodovodu. Kod toga valja naglasiti da predmet ovog postupka nije bilo ispitivanje da li je tužitelj zakonito položio vod u nekretninu tužitelja ili ne.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 788/09-2 od 14.VIII.2009.

ZAŠTITA POSJEDA

Deklaratorni dio tužbenog zahtjeva

(Čl. 22. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Ukoliko u deklaratornom dijelu tužbenog zahtjeva radi zaštite posjeda nije naveden datum čina smetanja, isto ne predstavlja razlog za odbacivanje tužbe.

„Neosnovano isto tako žalba ističe i da je prvostupanjski sud tužbu tužiteljice trebao odbaciti iz razloga što u deklaratornom dijelu zahtjeva nije naveden i datum čina smetanja, odnosno kako to žalba navodi „razdoblja kada je počinjeno navodno smetanje posjeda“, jer iako je čl. 22. st. 1. ZV-a ozakonjena i tzv. deklaratorna preambula tužbenog zahtjeva za smetanje posjeda (dio kojim se traži utvrđenje čina smetanja) ta procesna norma je, međutim instruktivnog karaktera pa ako u samom tužbenom zahtjevu nije postavljen i zahtjev da se utvrdi čin smetanja kao i vrijeme toga čina, a što sve pri tome treba jasno proizlaziti iz činjeničnog osnova tužbe, tada se u tom slučaju tužba iz toga razloga ne može odbaciti. Osim toga, tužbeni zahtjev za smetanje posjeda je po svojoj pravnoj prirodi kondemnatorni zahtjev, koji dio predmetni zahtjev također sadrži (zabrana takvog ili tome sličnog smetanja ubuduće), to nema sumnje da je takav zahtjev obzirom na izneseno pravovremeno podnijet. U konkretnom slučaju tužbenog zahtjeva tužiteljice, u kojem doista nije naznačeno vrijeme čina smetanja, iz toga razloga nije bilo osnova odbacivanju iste, a kako to pogrešno smatra žalba.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 711/09-2 od 17.VII.2009.

PRAVA SVAKOG OD SUVLASNIKA

Pravo na suposjed

(Čl. 37. st. 1. i 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Vođenje spora između stranaka radi diobe nekretnine ne isključuje pravo tužiteljice na suposjed iste, budući da istoj do okončanja postupka diobe predmetne nekretnine pripada pravo na suposjedovanje nekretnine u skladu s njenim suvlasničkim omjerima, a kada prestane pravo suvlasništva između stranaka i konstituira se novo pravo vlasništva na posebnom dijelu nekretnine, tada će takvo pravo isključiti pravo suposjedovanja tužiteljice na cijeloj nekretnini.

„Prvostupanjski sud je zaključio da nesporna činjenica tužiteljičinog prava suvlasništva predmetne nekretnine u 1/2 dijela, tužiteljici daje pravo na suposjedovanje predmetne nekretnine u 1/2 dijela, tužiteljici daje pravo na suposjedovanje predmetne nekretnine u smislu primjene materijalnopravne odredbe čl. 37. st. 1. i 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06 – dalje: ZV) u vezi čl. 30. st. 2. ZV-a. Tim odredbama je propisano da se idealni dio stvari smatra samostalnom stvari u prometu i da sve što je određeno za jednu stvar, vrijedi i za idealne dijelove (čl. 37. st. 1. i 3. ZV-a), te da suvlasnik, u odnosu na suvlasnički dio, ima sve ovlasti koje pripadaju vlasniku (čl. 37. st. 4. ZV-a), dok je odredbom čl. 30. st. 2. ZV-a propisano da svaki vlasnik ima pravo posjedovanja, uporabe, korištenja i raspolaganja svojom stvari. Navedene materijalnopravne odredbe daju ovlast suvlasniku na zaštitu prava vlasništva temeljem čl. 161. st. 1. i čl. 162. st. 1. ZV-a (pravo zahtijevati predaju u suposjed predmetne nekretnine, radi vršenja suposjeda u skladu sa suvlasničkim omjerom). Tuženikov prigovor litispedencije prvostupanjski sud je ocijenio neosnovanim jer je utvrdio da se u predmetu, na koji se tuženik u svom prigovoru poziva, vodi spor radi razvrgnuća suvlasničke zajednice predmetne nekretnine, u vezi koje je zatražena provedba diobe etažiranjem te nekretnine i predajom u samostalni posjed svakoj od stranaka etažiranjem nastalih etažnih jedinica (posebnih dijelova porodične stambene zgrade). Prvostupanjski sud je ocijenio da tužiteljičin tužbeni zahtjev iz predmeta P. ___/06, da se provede etažiranje predmetne stambene zgrade i da se strankama preda u samostalni posjed etažiranjem nastalih posebnih dijelova porodične stambene zgrade i tužbeni zahtjev u

ovom predmetu ne predstavljaju identične tužbene zahtjeve, odnosno da ne postoji objektivni identitet spora. Po ocjeni ovog suda, nema nikakve dvojbe da se ne radi o sadržajno identičnim zahtjevima u navedenim predmetima, čiji sadržaj je prvostupanjski sud pravilno utvrdio i koje činjenično utvrđenje, sadržajem žalbenih navoda, nije dovedeno u sumnju. Dakle, predmetom tužbenog zahtjeva u ovoj parnici je predaja u suposjed cijele nekretnine tužiteljici, na temelju njenog suvlasničkog prava na predmetnoj nekretnini. Takvo pravo tužiteljica ima temeljem materijalnopравnih odredbi na koje se prvostupanjski sud u obrazloženju svoje presude pozvao (čl. 37. u vezi čl. 30. ZV-a), a to pravo ostvaruje temeljem tužbe za zaštitu prava vlasništva, prema pravilno postavljenom tužbenom zahtjevu (iz čl. 162. st. 1. i čl. 161. st. 1. u vezi čl. 37. i 30. ZV). Tek kada tužiteljčino (i tuženikovo) pravo suvlasništva prestane, te se konstituiraju novo pravo vlasništva na posebnom dijelu (posebnim dijelovima) nekretnine (vezano uz pravo suvlasništva na predmetnoj nekretnini), takvo pravo isključit će pravo suposjedovanja cijele nekretnine, međutim, do okončanja postupka diobe predmetne nekretnine tužiteljici pripada pravo na suposjedovanje predmetne nekretnine u skladu s njenim suvlasničkim omjerom, zbog čega vođenje spora između stranaka, radi diobe predmetne nekretnine, ne isključuje tužiteljčino pravo na suposjed, odnosno ne radi se o objektivnom identitetu tih dvaju sporova.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1530/08-2 od 25.XI.2008.

PRAVA SVAKOG OD SUVLASNIKA

Isključenje tuženika od suposjeda zajedničkih dijelova stambene građevine

(Čl. 38. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Tužitelji nemaju pravo tražiti isključenje tuženika od suposjeda zajedničkih dijelova predmetne stambene građevine niti zahtijevati od njega da izgradi poseban ulaz do svog stana na I katu i zajednički ulaz na tavan, bez obzira što predmetna stambena građevina ima jedan priključak za vodu, jedan priključak el. energije, jedan priključak za plin i jedan za centralno grijanje ukoliko nije provedeno razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnine.

„U pogledu pobijanog odbijajućeg dijela sadržanog u toč. I/ izreke kojim je odbijen daljnji tužbeni zahtjev tužitelja kojim su zatražili da sud obveže tuženika na trpljenje prekida strujnog, vodovodnog i plinskog priključka za centralno grijanje koji su do njegovog (tuženikovog) stana u I katu izvedeni iz stana u prizemlju iste stambene zgrade, kao i da izvede posebno vanjsko stubište za svoj stan na I katu, prvostupanjski sud je odlučio primjenom odredbe čl. 38. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) prema kojoj, ako nije što drugo određeno, suvlasnici smiju izvršavati glede cijele stvari sve ovlasti koje imaju kao nositelji dijela prava vlasništva bez suglasnosti ostalih suvlasnika ako time ne vrijeđaju prava ostalih suvlasnika. Utvrdivši da su parnične stranke suvlasnici predmetne stambene građevine (tužitelji svaki u 1/4 dijela, a tuženik u 1/2 dijela), imajući u vidu nespornu činjenicu što predmetna stambena građevina ima jedan priključak za vodu, jedan priključak el. energije, jedan priključak za plin i jedan za centralno grijanje, nespornu činjenicu što nije provedeno razvrgnuće takve suvlasničke zajednice nekretnine, prvostupanjski sud potpuno pravilno zaključuje da tužitelji nemaju pravo tražiti isključenje tuženika od suposjeda zajedničkih dijelova predmetne stambene građevine niti zahtijevati od njega da izgradi poseban ulaz do svog stana u I katu i zajednički ulaz na tavan.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 1/09-2 od 05.V.2009.
SUVLASNIŠTVO**

Pravo zadržanja (retencije)

(Čl. 72. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - „Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08)

Ukoliko je tuženik suvlasnik nekretnine tada mu ne pripada pravo retencije, budući takvo pravo može egzistirati samo na stvari u vlasništvu dužnika.

„Žalbeni navodi tuženika očigledno su međusobno proturječni, jer tuženik u žalbi inzistira na tvrdnji da je suvlasnik predmetne nekretnine, pozivajući se istovremeno na pravo retencije. Naime, pravo zadržanja (retencije) definira se kao pravo vjerovnika da za svoje dospjelo potraživanje zadrži dužnikovu stvar koja se nalazi u njegovom posjedu, te da se, nakon što je pravodobno obavijestio dužnika, naplati iz vrijednosti zadržane stvari. Prema odredbi čl. 72. st. 1. važećeg Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO) objekt prava zadržanja može biti pokretna ili nepokretna stvar u dužnikovom vlasništvu, pod pretpostavkom da vjerovnik ima dospjelu tražbinu prema tom dužniku i da je dužnik svojom voljom predao tu stvar u posjed vjerovniku. Dakle, imajući u vidu sadržaj žalbenih navoda tuženika koji se svode na tvrdnju da je suvlasnik predmetne nekretnine, tuženik se ne može pozivati na pravo retencije, jer takvo pravo može postojati samo na stvari u vlasništvu dužnika, u konkretnom slučaju tužiteljice, pa ukoliko je tuženik suvlasnik predmetne nekretnine tada mu pravo retencije ne pripada.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 214/09-2 od 06.IV.2009.

**USPOSTAVA VLASNIŠTVA POSEBNOG DIJELA
ZGRADE - UPIS**

Upis u zemljišnu knjigu ranije stečenog etažnog vlasništva na posebnom dijelu nekretnine

(Čl. 73. st. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Da bi predlagatelj ostvario upis u zemljišnu knjigu, ranije stečenog etažnog vlasništva na predmetnom posebnom dijelu nekretnine, tada je dužan uz prijedlog priložiti potvrdu u smislu odredbe čl. 73. st. 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima da predmetni posebni dio predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu i dokaz da su samostalna uporabna cjelina navedena u potvrdi nadležnog upravnog tijela i posebni dio utvrđeni presudom, njegovo vlasništvo i vlasništvo protustranke.

„Trebalo prije svega istaći da su na temelju citirane pravomoćne presude predlagatelj i protustranka L.A. stekli vlasništvo na posebnom dijelu nekretnine i to trosobnom podrumskom stanu koji se nalazi na predmetnoj nekretnini, pri čemu su to vlasništvo stekli zajedničkim građenjem s protustrankom L.M., kako to proizlazi iz obrazloženja prvostupanjske presude, i to prema propisima koji su vrijedili prije stupanja na snagu ZV-a, dakle prema odredbama Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima ili pak prema pravnim pravilima bivšeg Općeg građanskog zakonika. Kako je vlasništvo stečeno na temelju pravomoćne sudske odluke, to je isto stečeno danom pravomoćnosti sudske odluke, pa je upis u zemljišnu knjigu deklaratorne, a ne konstitutivne naravi. Stoga po mišljenju ovoga suda nisu osnovani žalbeni navodi da je sud prvoga stupnja trebao primijeniti odredbu čl. 73. st. 5. i čl. 74. ZV-a, budući da u konkretnom slučaju ne dolazi tek sada do uspostave etažnog vlasništva u smislu odredbe čl. 73. st. 5. ZV, pa da bi trebala postojati pravomoćna odluka suda o utvrđivanju korisnih vrijednosti toga stana, odnosno druge prostorije, te korisnih vrijednosti svih stanova i ostalih prostorija cijele nekretnine, odnosno da je u tom smislu potrebna isprava koja bi bila potpisana od strane svih suvlasnika. Prema odredbi čl. 370. st. 1. ZV-a vlasništvo na posebnom dijelu zgrade (etažno vlasništvo) a isto tako i pravo raspolaganja na posebnom dijelu zgrade u društvenom vlasništvu, stečeno na temelju prijašnjih propisa, od stupanja na snagu ZV-a, dakle od 1. siječnja 1997. godine, vlasništvo je posebnih dijelova nekretnine, kako je uređeno odredbama ZV, te se po njima prosuđuje, ukoliko što drugo ne bi bilo propisano prijelaznim odredbama ZV-a. Prema st. 3. čl. 370. ZV-a

vlasniku posebnoga dijela zgrade iz st. 2. pripada stupanjem na snagu ZV-a odgovarajući suvlasnički dio cijele nekretnine, umjesto njegova dotadašnjeg sudjelovanja u zajedničkom vlasništvu zajedničkih dijelova porodične zgrade sa suvlasništvom zemljišta, odnosno umjesto njegova dotadašnjeg sudjelovanja u trajnom pravu korištenja zajedničkih dijelova višestambene zgrade s pravom trajnog korištenja zemljišta. Prema st. 4. istoga članka veličinu odgovarajućega suvlasničkog dijela iz st. 3. istog članka utvrdit će se odgovarajućom primjenom pravila ZV o veličini odgovarajućeg suvlasničkog dijela nekretnine koji ovlašćuje suvlasnika da ima u svome vlasništvu posebni dio zgrade, do tada se smatra da su dijelovi svih suvlasnika jednaki, ali svaki od suvlasnika nekretnine, pa makar i ne bio vlasnikom posebnog dijela zgrade, može zahtijevati da se utvrdi veličina suvlasničkih dijelova koje će sud među njima pravedno podijeliti. U konkretnom slučaju se prema tome ne radi o tome da bi predlagatelj tek sada stekao etažno vlasništvo predmetnog podrumskog stana, već se radi o upisu ranije stečenog etažnog vlasništva u zemljišnu knjigu. U tom smislu je bitna odredba čl. 370. st. 6. ZV prema kojoj se vlasništvo određenoga posebnoga dijela nekretnine, povezanog s određenim suvlasničkim dijelom te nekretnine, upisuje u zemljišnoj knjizi uz odgovarajuću primjenu odredaba predviđenih ovim zakonom za uspostavu vlasništva na posebnom dijelu zgrade. Stoga da bi predlagatelj ostvario upis u zemljišnu knjigu, ranije stečenog etažnog vlasništva na predmetnom posebnom dijelu nekretnine, tada je potrebno uz prijedlog priložiti i potvrdu u smislu odredbe čl. 73. st. 3. ZV da taj posebni dio predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu, a u konkretnom slučaju i dokaz da su samostalna uporabna cjelina navedena u potvrdi nadležnog upravnog tijela i posebni dio utvrđen presudom, kao vlasništvo predlagatelja i treće protustranke, su identične. U konkretnom slučaju međutim iz potvrde Ureda državne uprave od 21. svibnja 2007. godine, Klasa: ____, Ur. broj: ____, proizlazi da predmetni posebni dio predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu površine 78 m², dok pak iz potvrde o identifikaciji izrađen od strane tvrtke B. d.o.o. V. proizlazi da se radi o posebnom dijelu površine 73 m². Obzirom na navedeno jasno je da potvrda iz čl. 73. st. 3. ZV-a ne odgovara pravomoćnoj sudskoj presudi, koja je bila temelj za stjecanje vlasništva posebnog dijela nekretnine od strane predlagatelja i treće protustranke. Dakle, prijedlogu predlagatelja moglo bi se udovoljiti ukoliko potvrda iz čl. 73. st. 3. ZV i dokaz o identitetu navedenoga posebnog dijela iz potvrde i onog iz pravomoćne presude u cijelosti odgovaraju, tj. da ne postoji razlika u površini.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 315/09-2 od 24.IV.2009.**POSLOVI REDOVNE UPRAVE**

Poslovodstvo bez naloga

(Čl. 41. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Ukoliko tužiteljica prije zamjene krovnih prozora nije tražila suglasnost ostalih suvlasnika iako takav zahvat premašuje poslove redovite uprave i kao takav iziskuje suglasnost ostalih suvlasnika, već je o zamjeni istih izvijestila upravitelja stambene zgrade tek nakon što je obavila zamjenu, isto se prosuđuje primjenom pravila o poslovodstvu bez naloga, a budući tužiteljica nije dokazala pretpostavku neodgodivosti u izvršenju tuđeg posla, to ista nema pravo na naknadu troškova obavljenog posla.

„Naime, odbivši tužiteljicu s tužbenim zahtjevom radi isplate joj utuženog novčanog iznosa koji predstavlja izdatak za zamjenu dvaju krovnih prozora u veljači mjesecu 2003.g. tijekom adaptacije kupljenog stana u potkrovlju predmetne stambene zgrade, prvostupanjski sud polazi od nesporne činjenice da predmetni krovni prozori doista predstavljaju zajednički dio predmetne stambene zgrade u smislu odredbi sklopljenog međuvlasničkog ugovora od 17. lipnja 1997.g. a nalazi tijekom postupka utvrđenom i činjenicu da tužiteljica prije zamjene krovnih prozora nije tražila suglasnost ostalih suvlasnika iako takav zahvat premašuje poslove redovite uprave i kao takav iziskuje suglasnost ostalih suvlasnika sukladno odredbi čl. 41. st. 1. ZV-a. Naime, o činjenici zamjene istih tužiteljica je po utvrđenju prvostupanjskog suda izvijestila upravitelja stambene zgrade tek po obavljenoj zamjeni – dopisom od 25. veljače 2003. godine. Obzirom na izostanak potrebne suglasnosti, prvostupanjski sud postupanje tužiteljice kao suvlasnika koji je poduzeo neki posao u pogledu suvlasničke stvari bez potrebne suglasnosti ostalih suvlasnika, prosuđuje primjenom pravila o poslovodstvu bez naloga, sadržanog u odredbi čl. 220. ZOO-a prema kojem se obavljanju tuđeg posla može pristupiti samo ako posao ne trpi

odgađanje te predstoji šteta ili propuštanje očite koristi. Pri tome nalazi da tužiteljica tijekom postupka nije dokazala da je doista posao izmjene dvaju krovnih prozora bio takve naravi da nije trpio odgodu u smislu prethodno citirane odredbe ZOO-a, rukovodeći se pri tom prije svega iskazom svjedoka B. (oca tužiteljice) koji je naveo da se izmjena vršila u zimsko doba kada nije bilo oborina zbog čega se o prodiranju vode prije zamjene prozora nije mogao egzaktno izjasniti, već je o procurijevanju vode zaključio temeljem zatečenih mrlja na zidu, pri čemu je naglasio da je i nakon izmjene starih – novim prozorima dolazilo do prodiranja oborinske vode u stan uz prozorsku lajsnu. Imajući u vidu prethodno navedeno, nalazeći da tužiteljica nije dokazala odlučnu činjenicu – pretpostavku neodgodivosti u izvršenju tuđeg posla, koja je od isključivog značaja za primjenu instituta posloводства bez naloga i dakako u okolnostima konkretnog slučaja, za ocjenu osnovanosti tužiteljičinog prava na naknadu joj troškova obavljenog posla pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo odbivši tužiteljičin tužbeni zahtjev.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 629/09-2 od 10.VIII.2009.

ZAJEDNIČKA PRIČUVA

Aktivna legitimacija suvlasnika

(Čl. 90. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima - „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Ukoliko je postupak radi plaćanja zajedničke pričuve pokrenut po zakonskom zastupniku (upravitelju zgrade) u ime suvlasnika, time da su suvlasnici označeni kao parnične stranke, tada su suvlasnici dužni dokazati aktivnu legitimaciju zemljišnoknjižnim izvatkom ili prilaganjem ugovora o kupnji posebnih dijelova nekretnina.

„Po ocjeni ovog suda, i zajednički upravitelj predmetne stambene zgrade „S“ d.o.o., J. H. 4, V. mogao je samostalno utužiti tuženika kao suvlasnika predmetne nekretnine, koji neuredno plaća (ne plaća) svoj udio u zajedničkoj pričuvi, jer je Ustavni sud RH, primjerice, u svojoj odluci U-III/3974/04 od 4. listopada 2006. g., zauzeo stajalište da je upravitelj

zgrade imenovan ugovorom ili prinudni upravitelj, ovlašten ex lege pokretati sudske postupke u ime i za račun suvlasnika zgrade radi naplate zajedničke pričuve od suvlasnika koji tu pričuvu ne plaćaju (isto tako Ustavni sud i u odluci U-III/3671/03 od 28. lipnja 2006.g., NN. 87/06). Međutim, ovaj postupak pokrenut je po zakonskom zastupniku, a u ime suvlasnika, koji su označeni kao parnične stranke, radi čega je tuženik osnovano mogao tražiti od tužitelja da dokažu svoju aktivnu legitimaciju, a u konkretnom slučaju tu su legitimaciju bili dužni dokazati prilaganjem odgovarajućeg zemljišnoknjižnog izvotka (ili eventualno prilaganjem ugovora o kupnji predmetnih posebnih dijelova nekretnina). Da je zajednički upravitelj stambene zgrade u postupku nastupio samostalno, i on bi, na prigovor tuženika da nema aktivnu legitimaciju u sporu, odnosno da nije ovlašten punomoćnik, bio dužan dokazati svoju ovlast za vođenje ovog postupka, a tu bi legitimaciju mogao dokazivati izvodeći ju iz ovlasti date od suvlasnika koji imaju većinski udio u ukupnoj površini posebnih dijelova, u kojem smislu bi trebao dokazati da je međuvlasnički ugovor sklopio s takvom većinom suvlasnika, koji su svoju legitimaciju dokazali kao vlasnici ili kao pretpostavljeni vlasnici (za to bi se zajednički upravitelj, koji svoje pravo vođenja postupka izvodi iz prava navedenih suvlasnika, trebao legitimirati z.k. izvacima tih suvlasnika, kao vlasnika (suvlasnika) odgovarajućih posebnih dijelova nekretnina, ili bi se u njihovo ime trebao legitimirati dokazujući da su oni pretpostavljeni vlasnici (u kojem smislu bi bio dovoljan valjan obveznopravni naslov za stjecanje prava vlasništva nekretnina, uz dokaz da su im iste predane u posjed). U slučaju kada suvlasnici u sporu nastupaju samostalno (kao stranke), tada su oni dužni dokazati navedene činjenice, odnosno svoj navedeni materijalnopravni status. Sami potpisi određenih fizičkih osoba na međuvlasničkom ugovoru, očito ne mogu predstavljati odgovarajuću materijalnopravnu legitimaciju, što je evidentno, pa izostanak razloga pobijane presude u naprijed navedenom činjeničnom i materijalnopravnom smislu, predstavlja počinjenje bitne povrede odredaba parničnog postupka, kako je naprijed navedeno. Stranke su u smislu odredbe čl. 7. st. 1. ZPP-a, dužne iznijeti činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predlažu dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. U sklopu te obveze proizlazi da, tražeći uplatu zajedničke pričuve od drugog suvlasnika, suvlasnici su za primjenu odredbe čl. 90. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) dužni dokazati svoju aktivnu legitimaciju, odnosno da su ovlašteni tražiti ubiranje zajedničke pričuve od tuženika, a u smislu svoje ovlasti upravljati cijelom nekretninom, u smislu čl. 85. ZV-a. Tu ovlast suvlasnici su ovlašteni dokazati i sadržajem međuvlasničkog ugovora koji se sklapa u smislu odredbe čl. 375. ZV-a. Dakle, po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud je

neosnovano, protivno sadržaju činjeničnog i materijalnopravnog odnosa između stranaka, propustio tužitelje obvezati dokazati aktivnu legitimaciju u sporu (zadovoljivši se u dokazivanju te činjenice očito manjkavim dokazom), koja se temelji na materijalnopravnoj ovlasti tužitelja na takvo potraživanje, bez kojeg dokaza (bez utvrđenja kojih činjenica) se ne može udovoljiti tužbenom zahtjevu. Da se radi i o tužbi podnijetoj po zakonskom zastupniku vlasnika posebnih dijelova (određenih po većini), prvostupanjski sud bi bio dužan, ukoliko je takva legitimacija osporena, zatražiti od zajedničkog upravitelja da dokaže takvu svoju legitimaciju prilaganjem dokaza iz kojih se nesumnjivo može zaključiti o utemeljenosti, takve, zakonske ovlasti (kao ugovornog ili prisilnog upravitelja). U ponovnom postupku prvostupanjski sud će zatražiti od tužitelja, odnosno njihovog zakonskog zastupnika, da dostave dokaz o njihovoj materijalnopravnoj ovlasti tužiti tuženika za uplatu zajedničke pričuve (dakle, da dokažu status suvlasnika predmetne nekretnine), odnosno, ukoliko se zakonski zastupnik suvlasnika predmetne nekretnine, u čije ime nastupa, legitimira kao ovlaštenu zakonski zastupnik i dostavi dokaze u tom smislu, moći će on u nastavku postupka nastupiti samostalno (u ime (ostalih) suvlasnika predmetne stambene zgrade).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 97/09-2 od 18.III.2009.

**RAZVRGNUĆE SUVLASNIČKE ZAJEDNICE PUTEM
SUDA**

Geometrijska dioba suvlasničke zajednice

(Čl. 55. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

U odluci o diobi suvlasničke zajednice geometrijskom diobom, sud je dužan decidirano odrediti koji fizički dio pojedine suvlasničke nekretnine kao novoformirane čestice pripada pojedinom suvlasniku u skladu sa parcelacionim elaboratom na način da se odluka može provesti u zemljišnim knjigama.

„Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ne poznaje „materijalnu“ diobu, a niti „materijalnu zajednicu nekretnina“, jer suvlasnicima u smislu odredbe čl. 47. ZV pripada pravo na razvrgnuće suvlasništva, a način razvrgnuća (diobe) nekretnina određen je odredbom čl. 50. st. 2. ZV, pa je u postupku sudskog razvrgnuća, ukoliko ne postoji sporazum stranaka o načinu razvrgnuća, sud dužan nekretnine podijeliti geometrijski, osim ako utvrdi da takva dioba nije moguća, a da se znatno ne umanjuje vrijednost, u kojem slučaju će sud odlučiti da se stvar proda na javnoj dražbi ili na drugi prikladan način, a dobiveni iznos podijeliti razmjerno suvlasničkim dijelovima (civilno razvrgnuće). Prvostupanjski sud je dakle, tijekom postupka bio dužan utvrditi da li se nekretnine koje su predmet zahtjeva za diobu, mogu geometrijski podijeliti u skladu sa suvlasničkim omjerima pojedinih suvlasnika, te u tom slučaju nekretnine podijeliti geometrijski, a tek u slučaju ako geometrijska dioba nije moguća, odrediti civilno razvrgnuće, sukladno odredbi čl. 50. st. 4. ZV. Ukoliko je geometrijska dioba suvlasničkih nekretnina moguća, u odluci o diobi suvlasničke zajednice mora biti određeno navedeno koji fizički dio pojedine suvlasničke nekretnine kao novoformirane čestice će pripasti pojedinom suvlasniku, u skladu sa parcelacionim elaboratom i to na način da se odluka može provesti u zemljišnim knjigama, budući da u smislu odredbe čl. 55. st. 1. ZV-a svaki suvlasnik koji je sudjelovao u razvrgnuću stječe na temelju pravomoćne odluke o razvrgnuću, a na zakonom određeni način, pravo vlasništva ili /i neko drugo pravo, izvodeći ga iz onoga svoga suvlasničkog dijela s kojim je sudjelovao u razvrgnuću, a koji mu istodobno prestaje, a zakonom određeni način stjecanja i prestanka prava vlasništva, odnosno suvlasništva i drugih stvarnih prava na temelju odluke suda, prema st. 2. iste odredbe, je uknjižba prava na nekretninama u zemljišnim knjigama. Dakle, u situaciji kada među suvlasnicima nema sporazuma o načinu diobe suvlasničke zajednice, svrha je sudskog postupka da se

odredi sadržaj i način diobe u cilju stvaranja samostalnih cjelina, a u skladu sa suvlasničkim omjerima pojedinih suvlasnika.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 417/08-2 od 20.I.2009.

ORIGINARNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA – GRAĐENJE NA TUĐEM ZEMLJIŠTU

Pravo vlasništva na dijelu nekretnine na kojem se nalazi trafostanica koja je u vrijeme izgradnje bila u režimu društvenog vlasništva

(Čl. 154. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Kako bi sud utvrdio temeljem kojih propisa je tužitelj eventualno stekao pravo vlasništvo na spornom dijelu nekretnine gdje se nalazi trafostanica, isti je dužan utvrditi status nekretnine u vrijeme građenja trafostanice, izvršiti uvid u dokumentaciju vezanu uz legalitet predmetne građevine te utvrditi da li je prednik tužitelja stekao pravo korištenja spornog dijela nekretnine za koji traži da se formira kao zasebna parcela.

„Pobijanom presudom suda prvoga stupnja odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da je tuženik dužan dozvoliti tužitelju da se izvrši cijepanje čkbr. ___/1 k.o. M., a radi formiranja nove čestice čkbr. ___/3 k.o. M. površine 34 m², a na kojoj je izgrađena trafostanica tužitelja, te da tužitelju izda ispravu potrebnu za upis prava vlasništva na novoformiranoj nekretnini i to za vrijeme dok se na istoj nalazi trafostanica tužitelja, a koju će ispravu zamijeniti ova presuda (toč. I. izreke). No, isto tako valja navesti da je iz sadržaja same tužbe jasno vidljivo da tužitelj tvrdi da je izgradio predmetnu trafostanicu, da je izgradnja trafostanice vršena sredstvima tužitelja, a uz znanje i pristanak tuženika, te da je do izgradnje predmetne trafostanice došlo prije 20-tak godina. Iz takvog činjeničnog supstrata tužbe može se zaključiti da tužitelj tvrdi da je stekao pravo vlasništva na predmetnom dijelu nekretnine građenjem, pri čemu sud prvoga stupnja predmet spora nije raspravio sa tog stajališta, iako se na to pozivao i sam

tužitelj u tužbi, navođenjem čl. 154. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV). U čl. 154. st. 1. ZV-a propisano je da ako graditelj nije bio pošten, da zgrada pripada vlasniku zemljišta i kad nije bez odgode zabranio gradnju, no vlasnik zemljišta tada nema pravo zahtijevati uspostavu prijašnjeg stanja. Prema st. 2. istog članka graditelj je u slučaju iz st. 1. ovog članka ovlašten uspostaviti prijašnje stanje o svom trošku i uzeti za sebe svoj materijal koji je bio ugradio u zgradu, ali ne nakon što protekne rok u kojem bi po pravomoćnosti odluke suda trebao dobrovoljno predati u posjed zemljišta sa zgradom njezinom vlasniku. Valja naglasiti da prema odredbi čl. 388. st. 2. ZV-a stjecanje, promjena, pravni učinci i prestanak stvarnih prava do stupanja na snagu ovog Zakona prosuđuju se prema pravilima koja su se primjenjivala u trenutku stjecanja, promjene i prestanka prava i njihovih pravnih učinaka. U konkretnom slučaju građenje sporne trafostanice je bilo vršeno prije 20-tak godina, pa taj predmetni odnos treba razmatrati upravo sa stajališta propisa koji su bili na snazi u vrijeme građenja predmetne trafostanice. Iz samog predmeta nije vidljivo koji je bio status predmetne nekretnine u vrijeme građenja sporne trafostanice, a isto tako sud prvoga stupnja nije zahtijevao od tužitelja da dostavi dokumentaciju vezanu uz legalitet predmetne građevine (lokacijska, građevna, odnosno uporabna dozvola). Naime, ukoliko je predmetna nekretnina bila u statusu društvenog vlasništva na korištenju prednika današnjeg tuženika, tada je predniku tužitelja trebala biti dodijeljena nekretnina u svrhu izgradnje predmetne trafostanice, odnosno trebalo je biti dodijeljeno zemljište sukladno propisima tada važećeg Zakona o građevinskom zemljištu. No, u konkretnom slučaju sud prvog stupnja nije uopće utvrđivao kada je predmetna trafostanica bila građena, da li je građena na temelju odluka nadležnih tijela, a što je sve potrebno razmotriti kako bi se moglo utvrditi po kojim propisima je tužitelj eventualno stekao pravo vlasništva na spornom dijelu nekretnine, a gdje se nalazi trafostanica, koja je, nesporno, osnovno sredstvo tužitelja. Kod toga valja naglasiti da je raniji Zakon o osnovnim vlasničkopravnim odnosima jasno propisivao koji su temelji stjecanja prava vlasništva, a isto tako, valja razmotriti da li je prednik tužitelja stekao pravo korištenja spornog dijela nekretnine za koji tužitelj sada traži da se formira kao zasebna parcela.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 62/09-2 od 26.I.2009.

**STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA DOSJEDANJEM NA
NEPOKRETNJ STVARI**

Izvanredna dosjeloš

(Čl. 159. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Ukoliko tužitelj nema valjanu pravnu osnovu ili naslov stjecanja prava vlasništva, tada se radi o nezakonitom posjedu, zbog čega ne može doći do primjene odredbe čl. 159. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

„Gore navedena činjenična utvrđenja prihvaća i ovaj sud, ali po mišljenju ovoga suda, sud prvoga stupnja je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da je tužitelj stekao pravo vlasništva dosjelošću na predmetnoj nekretnini tužene, budući se posjed tužitelja ne može smatrati zakonitim, niti poštenim. Naime, iz provedenog dokaznog postupka nesumnjivo proizlazi da predmetna nekretnina nije procijenjena u društveni kapital tužitelja, slijedom čega, u smislu čl. 390. a. ZV-a, nisu niti ispunjeni uvjeti za stjecanje vlasništva od strane tužitelja na predmetnoj nekretnini. Prema odredbi čl. 390. a. st. 1. ZV-a trgovačko društvo kao pravni slijednik društvenog poduzeća, po završenoj pretvorbi društvenog vlasništva, vlasnik je nekretnina koje su na dan procjene vrijednosti temeljnog kapitala u postupku pretvorbe ili privatizacije bile društveno vlasništvo s pravom upravljanja, korištenja i raspolaganja društvenog poduzeća, koje su mogle biti predmet stjecanja prava vlasništva, čija je vrijednost procijenjena u kapital društva i koje su po nadležnom tijelu iskazane u kapital društva. Gore navedene pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene da bi trgovačko društvo, kao pravni slijednik društvenog poduzeća, postalo vlasnik određene nekretnine. Iz činjeničnih utvrđenja prvostupanjskog suda nedvojbeno proizlazi da je predmetna nekretnina bila u posjedu prednika tužitelja i to kao društvenog subjekta, a da je još u vrijeme postojanja društvenog vlasništva predmetna nekretnina bila dana na korištenje (istina, privremeno) od strane tužitelja predniku tvrtke „I.“ d.d. I. u svrhu odlaganja smeća. Prema odredbi čl. 159. st. 2. ZV-a samostalni posjednik čiji je posjed pokretne stvari zakonit, istinit i pošten, stječe dosjelošću u vlasništvo tu stvar protekom tri godine, a takav posjednik nekretnine protekom 10 godina neprekidnog samostalnog posjedovanja. Prema odredbi čl. 18. st. 1. ZV-a posjed je zakonit ako posjednik ima valjani pravni temelj tog posjedovanja (pravo na posjed), a iz toga slijedi da posjed koji se ne zasniva na valjanoj pravnoj osnovi je nezakonit. Iz činjeničnih navoda tužbe nesumnjivo proizlazi da predmetna nekretnina nije ekspropirana tuženoj, niti da je predmetnu nekretninu ista

prodala tužitelju, odnosno predniku tužitelja, slijedom čega tužitelj nema valjani pravni osnov ili naslov stjecanja. Kako se u konkretnom slučaju, po pravnom shvaćanju ovoga suda, radi o nezakonitom posjedu, to ne može doći do primjene odredbe čl. 159. st. 2. ZV-a. Prema odredbi čl. 18. st. 3. ZV-a posjed je pošten ako posjednik, kad ga je stekao, nije znao, niti je obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed, time da poštenje prestaje čim posjednik sazna da mu pravo na taj posjed ne pripada. Po mišljenju ovoga suda, tužitelj nije pošten posjednik, budući je isti druge nekretnine, na istom području, kupovao, između ostalog i od saslušanih svjedoka, dok predmetnu nekretninu tužene nije kupio, niti ju je dobio po bilo kojoj drugoj zakonskoj osnovi. Stoga u konkretnom slučaju ne može doći do primjene niti odredbe čl. 159. st. 3. ZV-a koja propisuje rok za tzv. izvanrednu dosjelost."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 573/09-2 od 02.VI.2009.

ORIGINARNO STJECANJE PRAVA VLASNIŠTVA – NADOGRADNJA, DOGRADNJA, PREUREĐENJE

Stjecanje prava vlasništva na zgradi i zemljištu adaptacijom postojećeg građevinskog objekta

(Čl. 24. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)

Pravo vlasništva na zgradi i zemljištu stječe se i adaptacijom postojećeg građevinskog objekta koja po svom opsegu i vrijednosti investicijskih ulaganja predstavlja takav građevinski zahvat da stari objekt nakon njegovog izvođenja gubi svoj raniji identitet i po svojim karakteristikama predstavlja novi objekt.

„Naime, sud prvog stupnja utvrdivši da je predmetni potkrovni stan u trenutku preuzimanja posjeda od strane tužiteljice bio neuređen, da su postojali samo zidovi i vanjska stolarija, te da se tužiteljica u isti uselila nakon adaptacije, odnosno uređenja (žbukanja, uvođenja struje, centralnog grijanja te svega što je potrebno da bi se jedan stan doveo u

funkciju?), temeljem odredbe čl. 24. st. 1. ZOVO-a, smatra da je tužiteljica kao savjesni graditelj stekla pravo vlasništva na zgradi i zemljištu, pozivajući se na sudsku praksu prema kojoj se pravo vlasništva na zgradi i zemljištu ne stječe samo gradnjom nove zgrade, nego i takvom adaptacijom postojećeg građevinskog objekta koja po svom opsegu i vrijednosti investicijskih ulaganja predstavlja takav građevinski zahvat da stari objekt nakon njegovog izvođenja gubi svoj raniji identitet i po svojim karakteristikama predstavlja novi objekt, smatrajući da se u konkretnom slučaju radi o dogradnji, odnosno o nadogradnji na već postojećem tuđem građevinskom objektu, time da su radovi poduzeti na uređenju tavanskog prostora takvog obujma da se radi o promijeni identiteta dotadašnjeg objekta, odnosno kući sa još jednim pripadajućim stanom kao zasebnom stambenom jedinicom unutar kuće. Istaknuto pravno stajalište suda prvog stupnja da se pravo vlasništva na zgradi i zemljištu ne stječe samo gradnjom nove zgrade nego i takvom adaptacijom postojećeg građevinskog objekta koja po svom opsegu i vrijednosti investicijskih ulaganja predstavlja takav građevinski zahvat da stari objekt nakon njegovog izvođenja gubi svoj raniji identitet i po svojim karakteristikama predstavlja novi objekt, kao pravilno prihvaća i ovaj sud. Međutim, sud prvog stupnja u konkretnom slučaju zaključak o dogradnji, odnosno nadogradnji spornog građevinskog objekta od strane tužiteljice temelji na nalazu i mišljenju građevinskog vještaka, ocjenjujući da se radi o radovima takvog obujma koji su promijenili identitet objekta, iako je očito da je takav zaključak suda prvog stupnja u suprotnosti s utvrđenjima građevinskog vještaka prema kojima su prije uređenja potkrovnog stana bili izgrađeni vanjski i pregradni zidovi (zidovi u unutrašnjosti neožbukani), vanjska vrata i ostala vanjska stolarija te drvene grede na razini stropa, te su do stana bile izvedene instalacije za vodu, kanalizaciju i struju (bez razvoda u potkrovnom stanu, odnosno da iz nalaza i mišljenja građevinskog vještaka uopće ne proizlazi da je građevinski objekt dograđen, odnosno nadograđen). Osim toga, priznajući tužiteljici pravo na podnošenje stvarnopravnog zahtjeva, sud prvog stupnja poziva se na sudsku praksu koja se odnosi na stjecanje prava vlasništva građenjem u slučaju adaptacije postojećeg građevinskog objekta koja po svom opsegu i vrijednosti investicijskih ulaganja predstavlja takav građevinski zahvat da stari objekt nakon njegovog izvođenja gubi svoj raniji identitet i po svojim karakteristikama predstavlja novi objekt, a istovremeno zaključuje da se radi o dogradnji, odnosno nadogradnji objekta. Nadalje, imajući u vidu navedeno, očito je i da tijekom trajanja prvostupanjskog postupka nisu raspravljene i utvrđene sve relevantne činjenice od kojih ovisi ocjena osnovanosti zahtjeva tužiteljice, osobito činjenice od kojih ovisi ocjena da li

je predmetni objekt izgubio svoj raniji identitet, time da valja napomenuti da do sada raspravljene činjenice upućuju na zaključak da po tužiteljici izvedeni radovi predstavljaju tek radove na uređenju interijera jedne etaže građevinskog objekta, a ne radove dogradnje ili nadogradnje objekta, ili takvu adaptaciju uslijed koje bi raniji objekt izgubio svoj dotadašnji identitet.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 330/08-3 od 20.VIII. 2009.

PRAVA VLASNIČKA TUŽBA (rei vindicatio)

Prestanak stvarnih prava temeljem odluke ovršnog suda

(Čl. 161. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Ukoliko je prilikom stupanja u posjed nekretnina u ovršnom postupku tužitelj kao ovrhovoditelj stupio u posjed nekretnine predajom ključeva ulaznih vrata stambenog objekta, time da mu sudski ovršitelj nije predao u posjed i dio dvorišta niti je tada određena međa između prodanih nekretnina i nekretnina tuženika, dok u katastru ne postoje nekretnine kupljene po tužitelju iz razloga što su iste jedna katastarska čestica koja je bila upisana kao posjed tuženika, tada odlukom ovršnog suda o dosudi i prodaji predmetnih nekretnina tuženiku nisu prestala stvarna prava koja je imao na spornom dijelu nekretnina.

„Valja istaći da su točni navodi suda prvoga stupnja da je u konkretnom slučaju tužitelj podnio pravu vlasničku tužbu sukladno odredbi čl. 161. ZV-a, pri čemu isti nije postavio zahtjev sukladno odredbi čl. 103. st. 6. ZV-a, a obzirom na pravomoćno rješenje o uređenju međe. Naime, prema odredbi čl. 103. st. 6. ZV-a i nakon što je sud u postupku uređenja međe obnovio ili ispravio među, svatko može u parnici dokazivati vlasništvo i zahtijevati da se u skladu s njim označi međa, no susjed koji je sudjelovao u postupku uređenja međe ne može to zahtijevati nakon proteka roka od šest mjeseci od dana pravomoćnosti odluke donesene u postupku uređenja međa. Već je istaknuto da je u konkretnom slučaju tužitelj podnio pravu

vlasničku tužbu u smislu odredbe čl. 161. ZV-a, pri čemu prema odredbi čl. 162. st. 1. ZV-a da bi u postupku pred sudom ili drugim nadležnim tijelom ostvario svoje pravo da od osobe koja posjeduje njegovu stvar zahtijeva da mu ona preda svoj posjed te stvari, vlasnik mora dokazati da je stvar koju zahtijeva njegovo vlasništvo i da se nalazi u tuženikovu posjedu. Istodobno tuženik ima pravo isticati prigovore sukladno odredbi čl. 163. ZV-a, a koji se mogu svrstati u tri grupe: - prigovori koji zahtjev tužitelja negiraju, da tužitelj nije vlasnik stvari (nije isteklo vrijeme dosjelnosti, nevaljana mu je pravna osnova – pravni posao na temelju koje je stekao vlasništvo i sl.), - prigovori koji zahtjev ukidaju – tuženi je stekao pravo vlasništva dosjelošću ili na neki drugi način, stvar je propala i sl., - prigovori koji zahtjev odgađaju – primjerice još traje najamni ili zakupni odnos ili osobna služnost, pravo retencije i sl. U konkretnom slučaju sud prvog stupnja je utvrdio, na temelju ocjene provedenih dokaza (iskaza svjedoka K.B., P.T.), koju ocjenu ovaj sud prihvaća pravilnom i provedenom u skladu s odredbom čl. 8. ZPP-a, te činjenice na koji način je tužitelj uveden u posjed predmetnih nekretnina u ovršnom postupku, da je tuženik dokazao da je sporni dio nekretnine stekao dosjelošću, a čime je zahtjev tužitelja u ovom predmetu neosnovan, u smislu odredbe čl. 163. ZV-a. Naime, prilikom stupanja u posjed predmetnih nekretnina u predmetu istog suda prvog stupnja br. Ovr. ___/02 tužitelj je kao ovrhovoditelj stupio u posjed predmetne nekretnine predajom ključeva ulaznih vrata stambenog objekta. Tom prilikom sudski ovršitelj nije predao u posjed tužitelju i dio dvorišta, niti je tom prilikom određena bilo kakva međa između prodanih nekretnina i nekretnine tuženika. Tuženik nije bio sudionik, niti pak stranka ovršnog postupka. Treba dalje dodati da je u katastru predmetne nekretnine, koje su kupljene po tužitelju i kojih je isti vlasnik ne postoje, jer su nekretnine tužitelja i nekretnina tuženika, jedna te ista katastarska čestica čkbr. ___/2, koja je u katastru bila upisana kao posjed tuženika i njegove supruge (pl. ___ k.o. V.T.). Osim toga i u postupku uređenja međe sud prvog stupnja je utvrđivao posljednje stanje posjeda, pa je i u tom postupku utvrđeno da se u posjedu prijepora nalazio tuženik, do linije uređene međe, a ne njegova majka, koja je bila ranije vlasnica nekretnina koje su u ovrsi prodane tužitelju. Kod toga valja upozoriti da prema odredbi čl. 126. st. 3. ZV-a stjecanjem prava vlasništva odlukom suda ili drugoga tijela ne prestaju stvarna prava koja su drugim osobama pripadala na odnosnoj stvari, osim onih za koje je to određeno tom odlukom ili posebnim zakonom, ili koja po naravi stvari ne mogu dalje postojati. Stoga niti odlukom ovršnog suda o dosudi i prodaji predmetnih nekretnina tuženiku nisu prestala stvarna prava koja je imao na spornom dijelu nekretnina, pri čemu navedena odredba nije u suprotnosti sa čl. 130. st. 2. ZV-a. Stoga je po mišljenju ovoga suda

sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo kada je zahtjev tužitelja odbijen kao neosnovan.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 299/09-2 od 16.III.2009.

TUŽBA ZBOG UZNEMIRAVANJA (ACTIO NEGATORIA)

Pravo korisnika grobnih mjesta na vlasničko pravnu zaštitu

(Čl. 13. Zakona o grobljima – „Narodne novine“, br. 19/98;

Čl. 30. st. 1. i 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Fizičke osobe od uprave groblja (vlasnika) mogu dobiti na korištenje grobna mjesta, na način da vlasnik groblja na korisnika prenese dio vlasničkopravnih ovlasti, time da korisnici grobnih mjesta imaju pravo raspolaganja (prodaje) opremom i uređajem groba koji se nalazi na grobnom mjestu koje je u vlasništvu vlasnika groblja a na kojem postoji pravo korištenja, zbog čega isti imaju pravo na vlasničko pravnu zaštitu od uznemiravanja u okviru zaštite prava korištenja prenesenog od vlasnika.

„Neosnovano tuženik ističe da tužitelju ne pripada pravo na zatraženu vrstu pravne zaštite, ukoliko su ispunjene činjenične pretpostavke za tu vrstu pravne zaštite, jer treba istaći da Zakon o grobljima određuje da fizičke osobe od uprave groblja (vlasnika) mogu dobiti na korištenje grobna mjesta (regulirano čl. 13. Zakona o grobljima). Pravo korištenja u smislu odredbe čl. 30. st. 1. i 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06; 114/01 – dalje: ZV), predstavlja jednu od vrsta ovlaštenja vlasnika, pa nema sumnje da dodjelom grobnog mjesta na korištenje od strane vlasnika groblja, vlasnik groblja na korisnika prenosi dio vlasničkopravnih ovlasti. Treba istaći i da prema odredbi čl. 15. st. 5. Zakona o grobljima oprema i uređaji groba izgrađeni na grobnom mjestu smatraju se nekretninom, pa, ako se uz ustupanje grobnog mjesta prodaje ili na drugi način prenosi vlasništvo opreme, odnosno uređaja groba, novi

korisnik grobnog mjesta dužan je uz ugovor o ustupanju upravi groblja priložiti i dokaz o uplaćenom porezu na promet te nekretnine. Dakle, treba zaključiti da opremom i uređajem groba, koji se nalaze na grobnom mjestu koje je u vlasništvu vlasnika groblja (na kojem postoji pravo korištenja), korisnici grobnih mjesta imaju pravo raspolaganja (prodaje), čime ostvaruju, temeljem Zakona o grobljima i dodatne vlasničkopravne ovlasti. U tom smislu tužitelj ima pravo na traženu zaštitu (vlasničko pravnu) od uznemiravanja, u okviru zaštite prava korištenja, prenesenog od vlasnika. Ista je osnova legitimacije tužitelja na zaštitu svog prava korištenjem grobnog mjesta, kao i legitimacija tuženika, za njegovo pravo građenja (betoniranja okvira grobnog mjesta) uz dozvolu vlasnika groblja, što očito tuženik ne smatra spornim.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1304/08-2 od 18.II.2009.

NAČELO POVJERENJA U ZEMLJIŠNE KNJIGE

Pravna zaštita kupca

(Čl. 125. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Ne može se pružiti pravna zaštita kupcu koji prilikom kupnje nije znao koju nekretninu kupuje niti je u katastru provjerio stanje glede predmetne nekretnine, zbog čega se takvo ponašanje kupca ne može smatrati ponašanjem u dobroj vjeri.

„Prije svega valja istaći da se u konkretnom slučaju radi o dvostrukoj prodaji iste nekretnine, time da su u odredbi čl. 125. ZV-a propisana pravila glede u slučaju višestruke prodaje iste nekretnine. U st. 1. navedenog članka tako je propisano da kad je više osoba sklopilo s otuđivateljem pravne poslove radi stjecanja vlasništva iste nekretnine, vlasništvo će steći ona koja je u dobroj vjeri prva zatražila upis u zemljišnu knjigu, ako su ispunjene i sve ostale pretpostavke za stjecanje vlasništva. Prema odredbi st. 2. istog članka brisanje upisa vlasništva osobe iz st. 1. istog članka i uknjižbu u svoju korist može zahtijevati osoba kojoj je otuđivatelj otuđio

nekretninu i predao joj u samostalni posjed, ako dokaže da stjecatelj nije postupio u dobroj vjeri jer je u trenutku kad je sklopila pravni posao s otuđivateljem znala da je nekretnina drugomu već valjano otuđena i predana u samostalni posjed. Zahtjev za brisanje može se postaviti u roku od 3 godine od upisa čije se brisanje zahtijeva. U konkretnom slučaju nije sporno da je tuženik kupio spornu nekretninu 2008. godine od svjedoka K.M., koji je pak nekretninu naslijedio iza svog djeda pok. K.M. Međutim, iz provedenog dokaznog postupka, kao i zaključka suda prvoga stupnja nedvojbeno proizlazi da tuženik prilikom kupnje predmetne nekretnine nije postupao u dobroj vjeri. Naime, svjedok K.M. – prodavatelj predmetne nekretnine niti ne zna gdje se predmetna nekretnina nalazi, prilikom prodaje nije predao tuženiku nekretninu u posjed, niti je tuženik ispitivao stanje glede predmetne nekretnine u katastru. Naime, u katastru je kao posjednik predmetne nekretnine upisan upravo tužitelj u pl. ____ k.o. S. Da je kojim slučajem tuženik razgledao predmetnu nekretninu, mogao je jasno vidjeti da je nekretnina obrađena, tj. da je u posjedu sporne nekretnine netko treći, to tim više što prodavatelj nije niti znao gdje se ta nekretnina nalazi. Kupovati nekretninu, a ne utvrditi u kakvom se stanju nekretnina nalazi, ne predstavlja ponašanje u dobroj vjeri, već upravo suprotno, kako je to sud prvoga stupnja pravilno i zaključio. Prodavati nekretninu, ali i kupovati nekretninu bez da se točno zna koja se nekretnina prodaje odnosno kupuje, ne može pružiti zaštitu kupcu, te se njegovo ponašanje ne može smatrati ponašanjem u dobroj vjeri. Za ovaj sud nije prihvatljivo stajalište tuženika da je tužitelj taj koji je stvorio pravnu nesigurnost činjenicom da nije zatražio uknjižbu prava vlasništva. Točno je da tužitelj nije tražio uknjižbu prava vlasništva i da se nije upisao u zemljišnu knjigu, ali se tužitelj upisao u katastar, što je također značajno, ali i predstavlja znak trećima da se nalazi u posjedu sporne nekretnine. Tuženik međutim tu činjenicu nije ispitivao, niti je uopće došao na spornu nekretninu prilikom kupnje, kako bi mu prodavatelj pokazao što se to točno prodaje. I te činjenice ukazuju da postupanje tuženika nije bilo u dobroj vjeri. Isto tako sud prvoga stupnja je pravilno zaključio da je tužitelj stekao pravo vlasništva na spornoj nekretnini dosjelošću u smislu odredbe čl. 159. ZV-a, budući je isti na temelju valjane pravne osnove, stupio u poštenu, zakonitu i savjestan posjed sporne nekretnine. Stoga je sud prvoga stupnja pravilno zaključio da tuženik ne uživa zaštitu u smislu odredbe čl. 122. i 123. ZV-a, već suprotno tome da tuženik prilikom kupnje predmetne nekretnine nije postupao u dobroj vjeri, pa je primjenom odredbe čl. 125. st. 2. ZV-a pravilno udovoljeno tužbenom zahtjevu tužitelja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 930/09-2 od 15.IX.2009.

ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO

Nepotpun prijedlog

(Čl. 330. do 333. Zakona o prostornom uređenju i gradnji – „Narodne novine“, br. 76/07;

Čl. 109. stav 6. Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 73/00, 114/01, 100/04 i 107/07)

Sud nije ovlašten odbaciti prijedlog predlagatelja kao nepotpun, uopćeno se pozivajući na odredbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji, iz razloga što navedene odredbe normiraju različite pravne situacije i pravne institute vezane uz upis građevine u katastar i posredno u zemljišnu knjigu, zbog čega je nejasno koje točno određene isprave je predlagatelj bio dužan priložiti uz prijedlog za uknjižbu.

„U obrazloženju pobijanog rješenja prvostupanjski sud navodi da je prijedlog predlagatelja nepotpun jer isti uz prijedlog za uknjižbu prava vlasništva nisu priložili isprave u vezi sa izgrađenim objektima, a koje su dužni priložiti prema odredbi čl. 330. do 333. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN. 76/07). Obzirom na takvo stajalište prvostupanjski sud je pozivom na odredbu čl. 109. stav 6. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK – NN. 91/96, 68/98, 137/99, 73/00, 114/01, 100/04 i 107/07) prijedlog predlagatelja kao nepotpun odbacio. Naime, razmatrajući stanje prvostupanjskog zemljišnoknjižnog predmeta utvrđeno je da su predlagatelji prijedlogu za uknjižbu svog prava vlasništva priložili pravomoćnu presudu prvostupanjskog suda broj P. ___/05-61 od 01. ožujka 2007. g. kojom je razvrgnuta suvlasnička zajednica nekretnina tamo parničnih – ovdje zk. stranaka, a u izreci koje se prvostupanjski sud poziva na prijavni list sačinjenog dana 17. listopada 2003. g. po mjerničkom vještaku P.P. koji su predlagatelji priložili također predmetnom prijedlogu. Iako iz navedenog prijavnog lista nesporno proizlazi da je doista došlo do promjene kulture i izgrađenosti predmetnih nekretnina između ostalim na način da se na čkbr. ___/2 nalazi kuća, prvostupanjski sud, zanemarujući opširan sadržaj priložene pravomoćne presude i ovjerenog prijavnog lista,

paušalno zaključuje o nepotpunosti prijedloga predlagatelja te ga odbacuje uz uopćeno obrazloženje, svedeno na jednu jedinu rečenicu – da predlagatelji nisu priložili dokumentaciju propisanu čl. 330.-333. ZPUIG. Pri tom se uopće ne osvrće ni na vrstu niti značaj priloženih – u odnosu na ostale isprave, već se uopćeno poziva na opširne odredbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji (čl. 326.-333.) koje normiraju različite pravne situacije i pravne institute vezane uz upis građevine u katastar i posredno u zemljišnu knjigu zbog čega je nejasno koje točno određene isprave su predlagatelji trebali priložiti uz prijedlog za uknjižbu. Vezano uz primjenu Zakona o prostornom uređenju i gradnji (dalje: ZPUIG) valja odgovoriti na (neosnovano) žalbeno stajalište o nemogućnosti primjene njegovih odredbi i naglasiti da se pretpostavke kojima mora udovoljiti prijedlog za uknjižbu prava vlasništva (konkretni prijedlog zaprimljen je 15. svibnja 2008.g.) prosuđuju sukladno odredbi čl. 107. ZZK prema stanju u času kada je prijedlog stigao (zaprimljen) zemljišnoknjižnom sudu. Imajući u vidu odredbe ZPUIG na koje se prvostupanjski sud poziva u obrazloženju pobijanog rješenja valja navesti da se prema odredbi čl. 326. st. 3. ZPUIG u postupku upisa građevine u zemljišne knjige nakon stupanja na snagu tog Zakona, na nekretnine koja je upisana u katastarski operat do stupanja na snagu istog, na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 268., 329., 330., 331. i 332. ZPUIG te u tom slučaju isprave određene navedenim člancima kao uvjet za upis građevine u katastarski operat predstavljaju uvjete za upis građevine u zemljišne knjige. Iz sadržaja iznesenih odredbi zakona na koje se prvostupanjski sud poziva vidljivo je da je nedvojbeno trebalo primijeniti odredbu čl. 109. st. 7. ZZK i iznimno pozvati predlagatelja da dostavi isprave koje ne predstavljaju tabularne isprave ako je nedostatak takvih priloga jedina zapreka da se udovolji prijedlogu za upis, a za što prijedlogu priložena pravomoćna sudska presuda i prijavni list na kojemu je potvrda nadležnog upravnog tijela da je izrađen u skladu s dokumentima prostornog uređenja, pružaju osnov pravilnosti takvog stajališta.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1374/08-2 od 13.IV.2009.

POSTUPAK U ZEMLJIŠNOKNJIŽNIM STVARIMA

Dostava prijavnog lista na provedbu od strane katastarskog ureda

(Čl. 11. st. 4. Zakona o zemljišnim knjigama - „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07)

Ukoliko je katastarski ured sačinio prijavni list i isti dostavio na provedbu nadležnom zemljišnoknjižnom sudu, tada zemljišnoknjižni sud nije ovlašten ispitivati da li je prijavnim listom katastra pravilno utvrđena površina bilo koje od novo nastalih parcela koje su nastale diobom ranije čestice, već je vlasnik predmetne nekretnine ovlašten pokrenuti odgovarajući postupak pred nadležnim katastarskim uredom radi promjene površine navedenih nekretnina ako smatra da katastar nije pravilno odredio površinu novonastalih čestica.

„Prije svega, valja istaći da u smislu odredbe čl. 10. st. 4. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK) promjena katastarskog broja, oblika, površine ili izgrađenosti zemljišta provodi se u zemljišnoj knjizi na temelju rješenja koje zemljišnoknjižni sud donosi po službenoj dužnosti pošto mu tijelo nadležno za katastar dostavi prijavni list o toj promjeni u katastru zemljišta. U smislu čl. 11. istog Zakona o promjenama katastarskog broja, oblika, površine ili izgrađenosti katastarske čestice, dužno je tijelo nadležno za provođenje i promjenu u katastru zemljišta bez odgađanja obavijestiti nadležni zemljišnoknjižni sud. U konkretnom slučaju nadležni katastarski ured sačinio je prijavni list i isti je dostavio na provedbu nadležnom zemljišnoknjižnom sudu, te je tim prijavnim listom provedena dioba ranije čestice 112 na četiri nove čestice, i to unutar istog zemljišnoknjižnog uložka, tj. unutar istog zemljišnoknjižnog tijela. Podatak o površini novonastale parcele, dakle, podatak o površini ove nekretnine, nove katastarske čestice, je isključivo podatak katastra, pa zemljišnoknjižni sud ne može ispitivati da li je prijavnim listom katastra pravilno utvrđena površina bilo koje od novonastalih parcela. Prema odredbi čl. 9. st. 1. ZZK zemljišne knjige temelje se na podacima katastarske izmjere, pa slijedom toga i podatak koji je sada naveden u pogledu novonastalih parcela ___/3 i ___/4 je podatak koji je preuzet iz katastra. Stoga, ukoliko žalitelj smatra da su gore navedene nekretnine iste površine, isti mora pokrenuti odgovarajući postupak pred nadležnim katastarskim uredom radi promjene površine navedenih nekretnina.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 735/09-2 od 06.VII.2009.
ZEMLJIŠNOKNJIŽNO PRAVO**

Pogrešni upis

(Čl. 116. do 119. Zakona o zemljišnim knjigama - „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07)

Pogrešan upis u zemljišnoj knjizi postoji jedino u slučaju kada je upis koji je proveden u zemljišnoj knjizi različit od sadržaja naloga u rješenju o upisu, time da pogrešan upis ne mora biti izvršen samo uknjižbom, već je isti moguće izvršiti i drugim zemljišnoknjižnim upisima kao što je provedba prijavnog lista katastra.

„Odredbama čl. 116. do 119. ZZK propisan je postupak u slučaju pogrešnog upisa. U konkretnom slučaju radi se, prema tvrdnji tužitelja, o upisu koji je pogrešno izvršen i koja je greška opažena nakon izvršenog upisa, odnosno nakon izvršene provedbe prijavnog lista iz 1991. godine br. Klasa: __ Ur. br. __ od 11. rujna 1991.g. Prema odredbi čl. 117. st. 1. ZZK pogreška u upisu koja se opazi nakon provedenog upisa može se ispraviti na temelju rješenja zemljišnoknjižnog suda o ispravku pogrešnog upisa, donesenoga na temelju sporazuma svih zainteresiranih osoba u postupku pred zemljišnoknjižnim sudom za ispravak pogrešnog upisa. Prema st. 2. istog članka u postupku za ispravak pogrešnog upisa zemljišnoknjižni sud će saslušati sve zainteresirane osobe kako bi utvrdio postoji li mogućnost sporazumnog ispravka. Postigne li se sporazum o ispravku pogrešnog upisa, zemljišnoknjižni sud će donijeti rješenje o ispravku pogrešnog upisa uz nalog da se ispravak provede u zemljišnoknjižnoj knjizi s učinkom od časa kada je bio zahtijevan upis koji je ispravljen. Rješenje o ispravku dostavlja se prema odredbama o dostavi iz ZZK. St. 3. je pak propisano da ukoliko ne dođe do sporazuma o ispravku pogrešnoga upisa, da će tada zemljišnoknjižni sud one koji zahtijevaju ispravak uputiti na parnicu i odrediti im primjereni rok za podnošenje tužbe. Ako pak te osobe ne bi podnijele tužbu, tada bi se smatralo da je ono što je upisano u zemljišnu knjigu točno, dakle da se ne bi radilo o pogrešnom upisu. Ovdje valja naglasiti da pogrešan upis ne mora biti izvršen samo uknjižbom, već da je pogrešan upis moguće izvršiti i drugim zemljišnoknjižnim upisima, pa i provedbom prijavnog lista katastra u smislu čl. 10. ZZK. Prije svega valja navesti da su na ovaj postupak tužitelji upućeni rješenjem prvostupanjskog suda br. Z. __/07 od 08. svibnja 2007. godine, dakle sukladno odredbi čl. 117. st. 3. ZZK. Valja istaći da pogrešan upis u zemljišnoj knjizi postoji jedino u slučaju kada je upis koji je proveden u zemljišnoj knjizi, različit od sadržaja naloga u rješenju o upisu odnosno provedbi primjerice prijavnog lista, pa je sud prvoga stupnja bio dužan predmet spora raspraviti s

navedenog stajališta. U tom dijelu tužitelji su u tužbi tvrdili da u zbirci isprava zemljišnoknjižnog suda ne postoji nikakvo rješenje o provedbi prijavnog lista br. Klasa ____, Ur.br. ____ od 11. rujna 1991.g., iako je navedeni prijavni list proveden u zemljišnoj knjizi. Stoga je sud prvog stupnja bio dužan utvrditi što je tim prijavnim listom bilo određeno i u kojim zemljišnoknjižnim ulošcima je isti proveden, te na koji način, da li u skladu s prijavnim listom ili ne. Tu valja naglasiti da ukoliko stranke nisu primile nikakvo rješenje povodom provedbe prijavnog lista katastra, da tada iste nisu imale mogućnost ostvariti svoje ustavno pravo na izjavljivanje žalbe, odnosno koristiti žalbu kao redovito sredstvo za zaštitu svojih prava.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1471/08-2 od 05.I.2009.

ZABILJEŽBA

Brisanje zabilježbe da građevna dozvola nije priložena

(Čl. 330. st. 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji – „Narodne novine“, br. 76/07)

Ukoliko predlagateljica za objekt upisan u zemljišnu knjigu ne posjeduje građevnu ni uporabnu dozvolu, sud nije ovlašten općenito se pozivati na odredbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji, iz razloga što je zbog navedenog nejasno koje određene isprave je predlagateljica bila dužna priložiti uz prijedlog za brisanje zabilježbe da građevna dozvola nije priložena.

„Naime, imajući u vidu odredbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji (dalje: ZPUG – NN. 76/07) na koje se prvostupanjski sud poziva u obrazloženju pobijanog rješenja, valja navesti da se prema odredbi čl. 330. st. 1. istog Zakona, građevina koja je izgrađena do 15. veljače 1968. godine smatra izgrađenom na temelju pravomoćne građevinske dozvole, odnosno drugog odgovarajućeg akta nadležnog upravnog tijela pri čemu o vremenu evidentiranja takve građevine uvjerenje izdaju katastarski ured, odnosno Središnji ured Državne geodetske uprave na temelju podataka s kojima raspolažu (katastarski operat, katastarski plan, posjedovni list,

Hrvatska osnovna karta, snimke iz zraka) koji se smatraju dokazom da je neka građevina izgrađena do 15. veljače 1968. godine. Ukoliko navedena tijela ne raspolažu podacima na temelju kojih se može izdati takvo uvjerenje o vremenu građenja građevine izdat će nadležno upravno tijelo. Prema st. 4. cit. odredbe čl. 330. sastavni dio uvjerenja iz st. 3. je snimka postojećeg stanja građevine i preslika katastarskog plana s ucrtanom građevinom ili geodetski situacijski nacrt stvarnog stanja (situacija) za izgrađenu građevinu na građevinskoj čestici koji je podnositelj zahtjeva dužan priložiti uz zahtjev za izdavanje tog uvjerenja. Sukladno st. 6. građevina iz st. 1. ovog članka upisuje se u katastarski operat ako je uz zahtjev priloženo uvjerenje iz stavka 2. odnosno 3. ovoga članka dok st. 7. cit. odredbe normira situaciju kada se vrijeme građenja građevine utvrđuje u postupku kojeg provodi građevinska inspekcija. Odredba čl. 331. st. 1. ZPUG (na koju se poziva i žaliteljica) određuje da se za izgrađenu građevinu na temelju građevinske dozvole, odnosno drugoga odgovarajućeg akta nadležnog tijela izdanog do 19. lipnja 1991. godine ne izdaje uporabna dozvola, a da se takva građevina upisuje u katastarski aparat ako je uz zahtjev priložena pravomoćna građevinska dozvola i potvrda da u vezi s tom građevinom nije u tijeku postupak građevinske inspekcije (st. 2.). Sadržaj odredbe čl. 333. st. 1. istog zakona odnosi se na građevinu izgrađenu na temelju građevinske dozvole izdane do 20. lipnja 1991. godine do dana stupanja na snagu tog Zakona u kojem slučaju pak umjesto uporabne dozvole nadležno upravno tijelo na zahtjev investitora odnosno vlasnika građevine izdaje uvjerenje za uporabu kojim se utvrđuje da je građevina izgrađena u skladu s građevinskom dozvolom u pogledu vanjskih gabarita i namjene (navedeno se ne odnosi na izgrađene građevine za koje je do stupanja na snagu tog Zakona građevinsku dozvolu izdalo Ministarstvo – st. 3.). Prema st. 2. citirane odredbe takvo se uvjerenje ne može izdati za izgrađene građevine u vezi kojih je u tijeku postupak građevinske inspekcije. Sukladno st. 4. citirane odredbe građevina iz st. 1. ovog članka upisuje se u katastarski operat ako je uz zahtjev priložena uporabna dozvola ili uvjerenje iz st. 1. ovog članka. No u konkretnom slučaju prethodno iznesene odredbe ZPUG ne nalaze svoju primjenu jer je nesporno da predlagateljica za objekt upisan u zemljišnu knjigu doista ne posjeduje ni građevinu ni uporabnu dozvolu. Stoga je posve nejasno uopćeno pozivanje prvostupanjskog suda na odredbe Zakona koje ne konkuriraju u primjeni na konkretni prijedlog. Prema odredbi čl. 332. st. 1. ZPUG građevina čija je građevinska dozvola ili drugi odgovarajući akt uništena ili je nedostupna uslijed prirodne nepogode, ratnih i drugih razaranja, djelovanja ili događaja, te građevina za koju u vrijeme njezinog građenja građevinska dozvola ili drugi odgovarajući akt

tijela državne vlasti nije bio potreban, smatra se izgrađenom na temelju pravomoćne građevinske dozvole ako vlasnik posjeduje: - potvrdu da je građevinska dozvola ili drugi odgovarajući akt uništen ili da je nedostupan, - snimku postojećeg stanja građevine i – presliku katastarskog plana s ucrtanom građevinom ili geodetski situacijski nacrt stvarnog stanja (situacija) za izgrađenu građevinu na građevnoj čestici. Prema st. 4. citirane odredbe za građevinu iz st. 2. tog članka ne izdaje se uporabna dozvola. Prema st. 5. cit. odredbe takva se građevina iz st. 1., 2. i 3. ovoga članka upisuje u katastarski operat ako su uz zahtjev priloženi dokumenti propisani tim stavcima. Kako je uopćenim pozivanjem na odredbu čl. 330.-333. ZPUG koje normiraju različite pravne situacije i pravne institute vezane uz upis građevine u katastar, a posredno i u zemljišnu knjigu, nejasno koje točne određene isprave je predlagateljica trebala priložiti uz prijedlog za brisanje predmetne zabilježbe, pri čemu se prvostupanjski sud u obrazloženju svog materijalno pravnog stajališta pozvao i na prijavni list i kopiju katastarskog plana Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar N.M. od 23. svibnja 2005.g. koje isprave međutim nisu priložene prvostupanjskom predmetu, to je opisanim postupanjem ostvaren žalbeni razlog bitne povrede odredaba zemljišnoknjižnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 655/09-2 od 14.VIII.2009.

ZALOŽNO PRAVO

Odbijanje provedbe uknjižbe založnog prava i zabilježbe ovršivosti tražbine

(Čl. 107. st. 2. Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“, br. 91/96, 114/01, 100/04 i 107/07)

Zemljišnoknjižni sud će odbiti provedbu uknjižbe založnog prava i zabilježbe ovršivosti tražbine ukoliko u zemljišnoj knjizi protivnik osiguranja nije upisan kao vlasnik, time da je za odlučivanje zemljišnoknjižnog suda mjerodavno stanje zemljišne knjige u trenutku zaprimanja rješenja o osiguranju u zemljišnoknjižni sud.

„U žalbi se posebno ističe da je prijedlog za prisilno zasnivanje založnog prava podnesen dana 11. lipnja 2007. godine, kada je protivnik osiguranja bio suvlasnik nekretnine upisane u zk.ul. ___ k.o. V. (u osnivanju) u 1/2 dijela. Upravo je sukladno tome sud u postupku osiguranja donio i rješenje o uknjižbi založnog prava i upisu zabilježbe ovršivosti Ovr. ___/08-2 od 2. listopada 2008. godine. Iz obrazloženja pobijanog rješenja jasno proizlazi da je odbijena provedba određenih upisa (uknjižba založnog prava i zabilježba ovršivosti tražbine) a to iz razloga što u zemljišnoj knjizi nije kao vlasnik ili suvlasnik upisan protivnik osiguranja, već treća osoba, što znači da nije udovoljeno materijalnoj pretpostavci knjižnog prednika. Navedeno stajalište prihvaća i ovaj sud, pri čemu isto nije dovedeno u pitanje žalbenim navodima predlagatelja. Kod toga valja naglasiti da je za odlučivanje zemljišnoknjižnog suda mjerodavno stanje zemljišne knjige u trenutku zaprimanja rješenja o osiguranju u zemljišnoknjižni sud, tj. stanje zemljišne knjige na dan 3. listopada 2008. godine (čl. 107. st. 2. ZZK). Činjenica da je protivnik osiguranja bio upisan kao suvlasnik predmetnih nekretnina u trenutku podnošenja prijedloga za osiguranje nije od značaja, budući da predlagatelj osiguranja, a niti sud u postupku osiguranja nisu zatražili stavljanje plombe u smislu čl. 57. st. 7. Zemljišnoknjižnog poslovnika, čime su mogli, a nisu, osigurati prvenstveni red sada odbijenog upisa.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 665/09-2 od 02.VI.2009.

TUŽBA ZA BRISANJE

Nezakonito proveden ispravni postupak

(Čl. 192. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama - „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04 i 107/07)

Ukoliko zemljišnoknjižni sud nije pozvao tužiteljicu na raspravu za ispravak, zbog čega ista nije sudjelovala u ispravnom postupku, time je tužiteljici uskratio pravo da zaštiti svoje vlasništvo tijekom ispravnog postupka, posljedica čega je nezakonito proveden ispravni postupak.

„U konkretnom slučaju, sud prvog stupnja je utvrdio da su ispunjeni svi uvjeti za usvajanje tužbenog zahtjeva tužiteljice, obzirom na odredbu čl. 129. st. 1. ZZK-a. U navedenoj odredbi propisano je da nositelj knjižnog prava koje je povrijeđeno uknjižbom u korist neke osobe, ovlašten radi zaštite tog svog prava zahtijevati brisanje svake uknjižbe koja ga vrijeđa i uspostavu prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja (brisojna tužba), sve dok ne nastupe činjenice na temelju kojih bi mu povrijeđeno knjižno pravo i tako trebalo prestati, ako zakonom nije drugačije određeno. Iz činjeničnih navoda tužbe jasno se može zaključiti da je do odluke u predmetu Z. ___/06 kod Općinskog suda u V. došlo tijekom ispravnog postupka, budući je za katastarsku općinu u V. u tijeku postupak osnivanja nove zemljišne knjige. Obzirom na tu činjenicu, sud prvoga stupnja je trebao primijeniti odredbu čl. 197. ZZK-a, prema kojoj pravo zahtijevati ispravak upisa u zemljišnu knjigu imaju i osobe čiji je upis ili prvenstveni red upisa odlukom donesenom u ispravnom postupku zemljišnoknjižni sud odredio izmijeniti, nadopuniti ili izbrisati. Prema odredbi čl. 197. st. 2. i 3. ZZK-a na tužbu za ispravak na odgovarajući se način primjenjuju pravila o brisojnoj tužbi. No, bez obzira na pogrešnu primjenu materijalnog prava, obzirom na odredbu čl. 197. ZZK presuda je pravilna i zakonita. Valja dalje dodati da je u konkretnom slučaju nesporno da tužiteljica nije sudjelovala u ispravnom postupku, niti je dala bilo kakvu pisanu izjavu glede prijenosa svog suvlasničkog dijela na tuženu. Isto tako, tužiteljici nije dostavljeno rješenje zemljišnoknjižnog suda o brisanju nje kao suvlasnice u 1/6 dijela upisu tužene. U samom zapisniku od 4. listopada 2006. g. vidljivo je da je predlagateljica B.K. (tuženica u ovom predmetu) navela da je vlasništvo sporne nekretnine stekla ugovorom o doživotnom uzdržavanju od svog oca K.I., koji je proveden u zemljišnim knjigama pod Z. ___/06, te da su u zemljišnim knjigama, uz tuženicu, kao suvlasnici upisani i između ostalih i K.M., tj. tužiteljica, koja je živa. Zemljišnoknjižni sud je ne pozivajući tužiteljicu na raspravu za ispravak postupio protivno odredbi čl. 192. st. 1.

ZZK-a, te je tužiteljici uskratio pravo da štiti svoje vlasništvo tijekom ispravnog postupka, što čini cijeli postupak nezakonito provedenim."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 480/09-2 od 20.IV.2009.

TUŽBA ZA BRISANJE

Zaštita poštenog stjecatelja

(Čl. 129. st. 2. Zakona o zemljišnim knjigama - „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04 i 107/07)

Pravo na podnošenje brisovne tužbe vremenski je ograničeno samo u slučaju kada je osoba u čiju je korist provedena nevaljana uknjižba raspolagala knjižnim pravom u korist poštenog stjecatelja koji je postupajući u dobroj vjeri s povjerenjem u zemljišne knjige upisao svoje pravo izvodeći ga iz nevaljanog uknjiženog prava prednika, a stjecatelj niti u vrijeme sklapanja pravnog posla, niti u vrijeme podnošenja prijedloga za upis, nije znao, niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da je prednikova uknjižba nevaljana, time da u tom slučaju protekom zakonom određenih rokova stjecanje u odnosu na poštenog stjecatelja ne može se više osporavati zbog nevaljanosti prednikove uknjižbe.

„Valja ukazati da tužbom za brisanje nositelj knjižnog prava čije je pravo povrijeđeno nevaljanom upisom štiti svoje knjižno pravo zahtijevajući brisanje nevaljane, neistinite uknjižbe i uspostavljanje prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije provedbe nevaljane, neistinite uknjižbe, sukladno odredbi čl. 129. st. 1. ZZK. Naime, nositelju knjižnog prava priznaje se pravo na sudsku zaštitu zbog povrede njegovog knjižnog prava (čl. 123. st. 2., čl. 236., čl. 272., čl. 291., čl. 342. ZV), koja se ostvaruje u skladu s pravilima zemljišnoknjižnog prava. Pravila zemljišnoknjižnog prava određuju da se ta zaštita ostvaruje tužbom za brisanje, odnosno brisovnom tužbom u smislu odredbe čl. 129. ZKK. Tužbu za brisanje ovlašten je podnijeti oštećeni nositelj knjižnog prava tj. osoba u čiju je korist upisano knjižno pravo povrijeđeno nevaljanom uknjižbom, kao

i njegovi univerzalni slijednici. Tužba za brisanje podnosi se protiv osobe u čiju je korist provedena nevaljana, neistinita uknjižba, odnosno protiv osobe koja je glede nevaljane uknjižbe u neposrednom pravnom odnosu s osobom čije je knjižno pravo uknjižbom povrijeđeno (tzv. neposredni stjecatelj), a pod istim pretpostavkama pod kojim se tužba za brisanje može podnijeti protiv neposrednog stjecatelja, ona se može podnijeti i protiv njegovih univerzalnih slijednika. Osim toga, tužba za brisanje može se podnijeti i kad je neposredni stjecatelj raspolagao nevaljano upisanim knjižnim pravom u korist treće osobe (singularnog slijednika) koja je također uknjižila svoje pravo. Tužba za brisanje, prema sadržaju odredbe čl. 129. st. 1. ZZK, može se sa uspjehom podići sve dok ne nastupe činjenice na temelju kojih bi povrijeđeno knjižno pravo i tako trebalo prestati, ako zakonom nije drugačije određeno. Dok ne nastupe okolnosti uslijed kojih bi povrijeđeno knjižno pravo ionako prestalo, pravo na podizanje brisovne tužbe vremenski je neograničeno, odnosno pravo na podnošenje tužbe za brisanje ne zastarijeva. Ovo pravilo vrijedi kad se brisovna tužba podnosi protiv osobe u čiju je korist neposredno provedena nevaljana, neistinita uknjižba, odnosno protiv osobe koja je glede nevaljane uknjižbe u neposrednom pravnom odnosu s osobom čije je knjižno pravo uknjižbom povrijeđeno (tzv. neposredni stjecatelj) te njezinih univerzalnih slijednika i to neovisno o tome da li su oni glede valjanosti uknjižbe bili u dobroj vjeri ili ne, a isto pravilo vrijedi i kad se tužba za brisanje podnosi protiv osobe koja je upisala svoje pravo izvodeći ga iz neistinitog, nevaljanog prednikovog upisa, koja je znala ili je obzirom na okolnosti imala dovoljno razloga posumnjati da je upis njezinog prednika nevaljan i neistinit (nepoštena treća osoba, nepošteni stjecatelj, stjecatelj koji nije u dobroj vjeri, nepošteni singularni slijednik neposrednog stjecatelja). Radi zaštite povjerenja u zemljišne knjige pravo na podnošenje brisovne tužbe vremenski je ograničeno kad je osoba u čiju je korist provedena nevaljana uknjižba raspolagala knjižnim pravom u korist poštenog stjecatelja koji je postupajući u dobroj vjeri s povjerenjem u zemljišne knjige upisao svoje pravo, izvodeći ga iz nevaljano uknjiženog prava prednika. Ako stjecatelj niti u času sklapanja pravnog posla, niti u času podnošenja prijedloga za upis, nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati u to da je prednikova uknjižba nevaljana, zaštita knjižnog prava povrijeđenog nevaljanom prednikovom uknjižbom može se osporavati brisovnom tužbom samo u zakonom određenim rokovima. Nakon proteka rokova u kojima se protiv poštenog stjecatelja može podnijeti tužba za brisanje nevaljane prednikove uknjižbe, u odnosu na poštenog stjecatelja nastupaju pravni učinci zaštite povjerenja u istinitost i njegovo se stjecanje ne može više osporavati zbog nevaljanosti prednikove uknjižbe. Rokovi u

kojima se protiv poštenog stjecatelja može s uspjehom podnijeti tužba za brisanje nevaljane prednikove uknjižbe određeni su ovisno o tome da li je oštećenom nositelju knjižnog prava bilo dostavljeno rješenje o prednikovoj uknjižbi. Ako je nositelju povrijeđenog knjižnog prava bilo dostavljeno rješenje o uknjižbi u korist prednika poštenog stjecatelja, oštećeni nositelj knjižnog prava mora u roku za žalbu tražiti zabilježbu da je upis sporan, nevaljan, te u roku od 60 dana od isteka roka za žalbu podnijeti tužbu za brisanje, a ako nositelju povrijeđenog knjižnog prava nije bilo dostavljeno rješenje o uknjižbi u korist prednika poštenog stjecatelja, brisovna tužba mora se podnijeti u roku od 3 godine od kada je zatražen, odnosno proveden nevaljani, neistiniti upis sukladno odredbi čl. 129. st. 2. ZVK. Dakle, samo u slučaju kad je osoba u čiju je korist provedena nevaljana uknjižba raspolagala knjižnim pravom u korist poštenog stjecatelja koji je postupajući u dobroj vjeri s povjerenjem u zemljišne knjige upisao svoje pravo izvodeći ga iz nevaljano uknjiženog prava prednika, a stjecatelj niti u vrijeme sklapanja pravnog posla, niti u vrijeme podnošenja prijedloga za upis, nije znao, niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da je prednikova uknjižba nevaljana, pravo na podnošenje brisovne tužbe vremenski je ograničeno, te protekom zakonom određenih rokova stjecanje u odnosu na poštenog stjecatelja više se ne može osporavati zbog nevaljanosti prednikove uknjižbe. Kako prvostupanjski sud tijekom postupka nije utvrdio nikakve činjenice na temelju kojih bi bilo moguće zaključiti da je tužiteljevo pravo na sudsku zaštitu zbog povrede njegovih knjižnih prava vremenski ograničeno u smislu odredbe čl. 129. st. 2. ZVK, osnovan je i žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. U nastavku postupka prvostupanjski sud će raspraviti i utvrditi sve činjenice na koje je ukazao ovaj sud, kako bi bio u mogućnosti ocijeniti da li je u konkretnom slučaju pravo tužitelja na podnošenje brisovne tužbe vremenski ograničeno, odnosno da li je i u kojem od rokova navedenih u odredbi čl. 129. st. 2. ZVK tužitelj bio dužan ostvariti zaštitu povrijeđenog knjižnog prava ili je njegovo pravo na podnošenje brisovne tužbe vremenski neograničeno, te da li u tom slučaju tužitelju pripada pravo na zatraženu sudsku zaštitu zbog povrede njegovog knjižnog prava.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 741/09-2 od 2.IX.2009.

OSNIVANJE ZEMLJIŠNE KNJIGE

Pretpostavke za uređenje međe

(Čl. 180. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama - „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04 i 107/07;

čl. 46. i 47. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina – „Narodne novine“, br. 16/07)

Ako nekretnine ne postoje u zemljišnoj knjizi iz razloga što je zemljišna knjiga za određenu katastarsku općinu tek u osnivanju, sud će odbiti prijedlog za uređenje međe predmetnih nekretnina.

„U konkretnom slučaju sud prvoga stupnja je odbio prijedlog za uređenje međe, budući da sporne nekretnine čkbr. 2222, čkbr. 2223., čkbr. 2221, sve u k.o. N.M. ne postoje u zemljišnoj knjizi, da ne postoji niti zemljišna knjiga za k.o. N.M., budući je ista tek u osnivanju. Prema odredbi čl. 180. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama (dalje: ZZK) zemljišna knjiga je osnovana onog dana koji ministar pravosuđa, nakon što utvrdi da su sastavljeni z.k.ulošci, odredi da će se s njima postupati kao sa zemljišnom knjigom (dan otvaranja zemljišne knjige). U konkretnom slučaju takva odluka nije donesena, pa se niti ne može uređivati međa u skladu s novom katastarskom izmjerom, budući da je za pravni promet mjerodavno stanje zemljišne knjige koja trenutno postoji u smislu čl. 10. st. 3. ZZK. Isto tako, sud prvoga stupnja pravilno ukazuje da prema odredbi čl. 46. i 47. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (dalje: ZDIKN) tijekom postupka nove katastarske izmjere stvara se novi katastarski operat, pa nekretnine tek treba formirati. Izlaganje na javni uvid podataka katastarske izmjere provodi povjerenstvo Državne geodetske uprave te se pri izlaganju vodi knjiga prigovora na temelju koje se obvezno provode terenski uviđaji. Ukoliko je na temelju obavljenog terenskog uviđaja potrebno promijeniti podatke sadržane u elaboratu katastarske izmjene, takvi promijenjeni podaci ponovno se izlažu na javni uvid. Kako je, dakle, u tijeku postupak osnivanja nove zemljišne knjige za katastarsku općinu Novi Marof, a katastarski operat nekretnina se stavlja u primjenu danom otvaranja zemljišne knjige za katastarsku općinu o kojoj se radi, a što se nije do sada dogodilo, to su potpuno neosnovani žalbeni razlozi predlagateljice glede pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, odnosno pogrešno primjene materijalnog prava, a isto tako nije počinjena niti bitna povreda odredaba izvanparničnog postupak.“

Županijski sud Varaždinu, Gž. 1106/09-2 od 02. XI. 2009.

DRUŠTVENO VLASNIŠTVO

Provedba promjena nastalih promjenom pretvorbom prava upravljanja, korištenja i raspolaganja na nekretninama u društvenom vlasništvu

(Čl. 158. Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu, vođenju zemljišnih knjiga i obavljanju drugih poslova u zemljišnoknjižnim odjelima sudova – „Narodne novine“, br. 81/97)

Tako dugo dok se u zemljišnoj knjizi ne provedu promjene nastale pretvorbom prava upravljanja, korištenja i raspolaganja na nekretninama u društvenom vlasništvu odnosno prava korištenja ili prvenstvenog prava korištenja na neizgrađenom građevinskom zemljištu u pravo vlasništva, u zemljišno knjižnim izvacima će se umjesto tih prava upisivati pravo vlasništva u korist osobe u čiju je korist bilo upisano pravo na nekretnini u društvenom vlasništvu, time da će se uz takav upis na izvatku naznačiti članak Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima na temelju kojeg je provedena pretvorba.

„S druge pak strane žalitelj tvrdi da je navedeni prijedlog bio nepotreban, jer da je vlasništvo već priznato u zk. izvacima izdanim 2001. godine. U tom dijelu valja upozoriti žalitelja na odredbu čl. 158. Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu, vođenju zemljišnih knjiga i obavljanju drugih poslova u zemljišnoknjižnim odjelima sudova (Zemljišnoknjižni poslovnik) prema kojoj dok se u zemljišnoj knjizi ne provedu promjene nastale pretvorbom prava upravljanja, korištenja i raspolaganja na nekretninama u društvenom vlasništvu odnosno prava korištenja ili prvenstvenog prava korištenja na neizgrađenom građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (čl. 360. i 361. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima), u izvacima će se umjesto tih prava upisivati pravo vlasništva u korist osobe u čiju je korist bilo upisano pravo na nekretnini u društvenom vlasništvu (čl. 360. st. 4., čl. 361. st. 3. ZV). Uz takav će se upis na izvatku naznačiti članak ZV na temelju kojeg je provedena pretvorba. Valja naglasiti da je prilikom izdavanja izvatka 2001. godine zemljišnoknjižni sud postupio upravo na navedeni način, pa nisu točni navodi da je time izvršena pretvorba prava

korištenja u pravo vlasništva, jer takav upis kod izdavanja izvotka u zemljišnoj knjizi nije bio izvršen. Da bi došlo do brisanja društvenog vlasništva potrebno je da bude podnesen prijedlog za brisanje društvenog vlasništva, a što je učinjeno tek podnošenjem prijedloga u ovom predmetu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 783/08-2 od 30.III.2009.

POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Izvanknjižno pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu

(Čl. 360. st. 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06;
Čl. 3. st. 1. Zakona o poljoprivrednom zemljištu – „Narodne novine“, br. 34/91)

Republika Hrvatska je stekla izvanknjižno pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju Republike Hrvatske trenutkom stupanja na snagu Zakona o poljoprivrednom zemljištu (24. srpnja 1991.) time da kasnije izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu nisu od utjecaja na vlasničkopravni režim poljoprivrednog zemljišta.

„Naime, protustranka u žalbi tvrdi da je sud prvoga stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo. Ovo stoga što je prema odredbi čl. 360. st. 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV – NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06) određeno da se za upise prava upravljanja, odnosno korištenja i raspolaganja u zemljišnim knjigama i u drugim javnim upisnicima koji su provedeni do dana stupanja na snagu tog Zakona, uzima da su takvi upisi – upisi prava vlasništva, a kako je ZV stupio na snagu 01.01.1997. g. a do toga je dana kao nositelj prava korištenja na predmetnoj nekretnini upisana upravo protustranka to je sukladno čl. 360. st. 4. ZV-a stekla pravo vlasništva. Žalba protustranke je neosnovana. Naime, ponajprije valja navesti da je Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci oznake U-III-1632/2003 od 20. prosinca 2008.g.

izrazio stajalište da je Republika Hrvatska, temeljem odredbe čl. 3. st. 1. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN 34/91) stekla pravo vlasništva cjelokupnog poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu u trenutku stupanja na snagu toga Zakona, pri čemu kasnije izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu nisu od utjecaja na vlasničkopravni režim poljoprivrednog zemljišta. Na navedeno upućuje i odredba čl. 388. st. 2. ZV-a prema kojoj se stjecanje, promjena i pravni učinci i prestanak stvarnih prava do stupanja na snagu tog Zakona, dakle od 01. siječnja 1997. g., prosuđuju prema pravilima koja su se primjenjivala u trenutku stjecanja, promjene i prestanka prava i njihovih pravnih učinaka. Budući da je Zakon o poljoprivrednom zemljištu stupio na snagu 24. srpnja 1991.g., to je stupanjem na snagu navedenog zakona predlagatelj stekao izvanknjižno pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu na teritoriju Republike Hrvatske, zbog čega se protustranka u žalbi neutemeljeno poziva na odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, budući da je predlagateljica prije stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima postala vlasnik poljoprivrednog zemljišta u društvenom vlasništvu. Obzirom na izneseno, neosnovano je pozivanje protustranke na primjenu odredbe čl. 360. ZV-a jer je predlagateljica dakle stekla pravo vlasništva na poljoprivrednom zemljištu u društvenom vlasništvu temeljem zakona, sukladno odredbi čl. 129. ZV-a, slijedom čega je u smislu odredbe čl. 130. st. 1. ZV-a ovlaštena ishoditi i upis stečenog prava vlasništva u zemljišnoj knjizi. U pogledu tvrdnje da činjenica postojanja zgrade na predmetnoj nekretnini anulira njezin status poljoprivrednog zemljišta valja nadodati da iz uvjerenja Ureda državne uprave u V. županiji, Službe za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinske poslove KLASA: __, Ur broj: __ od 19.10.2005. g. proizlazi da se predmetna čkbr. __ u k.o. Š. nalazila na dan stupanja na snagu Zakona o poljoprivrednom zemljištu, dakle na dan 24.07.1991. g. izvan utvrđenih zona gradnje, zbog čega nedvojbeno ulazi u pravni tretman poljoprivrednog zemljišta.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1574/08-2 od 25.VIII.2009.

II. OBVEZNO PRAVO

KAMATE

Primjena materijalnog prava

(Čl. 1163. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Ukoliko je štetni događaj nastao prije stupanja na snagu Zakona obveznim odnosima (NN. 35/05), tada se primjenjuje Zakon o obveznim odnosima koji je bio na snazi kada je nastao štetni događaj i kod odlučivanja za osnovu štete za koju je posljedica nastala u vrijeme primjene novog Zakona.

„Kako je štetni događaj iz kojeg potječe zahtjev za naknadu štete tužiteljice nastao 21.08.05.g., dakle prije stupanja na snagu toga Zakona, to se na isti ne primjenjuje taj Zakon već raniji Zakon ZOO/1991. Po stajalištu ovoga suda, a protivno žalbi tužiteljice, sud se bio dužan rukovoditi, temeljem citirane odredbe čl. 1163. st. 1. ZOO/05, a koji upućuje na primjenu ranijeg Zakona o obveznim odnosima – ZOO/1991, kod odlučivanja o svim osnovima štete, pa tako i one osnove za koje je štetna posljedica moguće nastala i u vrijeme primjene ZOO/05 (obzirom na vrijeme završetka liječenja tužiteljice u ožujku 06.g.), jer ovaj sud smatra da se jednako kako na glavnične zahtjeve tako i na zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate treba primjenjivati Zakon koji je bio na snazi u vrijeme nastanka obveznog odnosa, odnosno nastanka štetnog događaja, a to je ZOO/91. Kako se zakonska zatezna kamata na neimovinsku štetu dosuđuje po ZOO/91 od dana donošenja sudske odluke to je prvostupanjski sud pravilno za razdoblje od podnošenja tužbe pa do donošenja presude odbio zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate na osnov štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog smanjenja životne aktivnosti, a obzirom da je u cijelosti odbio ostale zahtjeve, pravilno je u cijelosti odbio i zahtjev za isplatu zakonske zatezne kamate za fizičke bolove i strah.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 893/08-2 od 04.XI.2008.
SOLIDARNE OBVEZE**

Utvrđenje pravne valjanosti oporuke

(Čl. 41. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Ukoliko se tužbeni zahtjev odnosi na utvrđenje pravne nevaljanosti oporuke, tada isti ne predstavlja zahtjev u kojem bi mogla egzistirati solidarna obveza više stranaka u postupku.

„Žalba smatra da iz ovršne isprave jasno proizlazi da se vodio postupak pobijanja oporuke (parnica iz nasljednopravnih odnosa) u kojoj su ovršenici imali položaj i jedinstvenih suparničara, te da je pravo ovrhovoditelja da izabere od koga će od takvih suparničara potraživati u ovrsi troškove postupka, pa da je prvostupanjski sud i bez naznake da su tuženici dužni solidarno naknaditi troškove postupka trebao ovrhu odrediti za cjelokupni zatraženi iznos po ovrhovoditelju, dok će ovršenici zatim između sebe potraživati iznose koje su platili za drugog. Točno je da su I-III ovršenici a isto tako i Z.D. kao tužitelji u predmetu pobijanja oporuke odnosno radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke, kao zakonski nasljednici protiv ovrhovoditelja kao oporučnog nasljednika, iza imenovane pokojne ostaviteljice, imali u tom postupku poziciju jedinstvenih (ali ne nužnih) suparničara. Neosnovano je stajalište žalbe da bi, obzirom na poziciju ovršenika i Z.D. u postupku pobijanja oporuke, kao suparničara, isti imali obvezu trošak postupka naknaditi ovrhovoditelju, po principu solidarnosti. Odredbom čl. 161. ZPP-a propisano je da suparničari podmiruju troškove na jednake dijelove (st. 1.) osim ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u predmetu spora, kada će sud prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara (st. 2.). Odredbom st. 3. istog čl. 161. ZPP-a propisano je da suparničari koji su solidarno odgovorni u glavnoj stvari odgovaraju solidarno i za troškove dosuđene protivnoj strani. U predmetnom slučaju glavnog zahtjeva kojim je utvrđivana pravna valjanost oporuke, po ocjeni ovoga suda, ovršenici, tamo tužitelji kao suparničari, o tom zahtjevu kao glavnoj stvari ne odgovaraju solidarno, jer takav zahtjev nema prirodu djeljive obveze kakvi su zahtjevi propisani čl. 41. i čl. 42. ZOO-a. Naime, glavna stvar je predstavljala zahtjev tužitelja (ovršenika) i Z.D., na utvrđenje pravne nevaljanosti oporuke, a što znači da je isti zahtjev bio deklaratorni tužbeni zahtjev iz čl. 187. st. 1. ZPP-a (koji zahtjev je ovršnom ispravom odbijen). Takav zahtjev tužitelja (ovršenika i Z.D.) kojim je pobijanje oporuke pokojne ostaviteljice, zatraženo utvrđenje neistinitosti te isprave, ne predstavlja zahtjev u kojem bi mogla postojati solidarna odgovornost više stranaka, u konkretnom slučaju na aktivnoj strani. Naime, solidarna obveza je takav obvezno pravni odnos u kojem je svaki od više

suvjerovnika ovlašten zahtijevati ispunjenje cijele činidbe od bilo kojeg dužnika, a svaki od više sudužnika dužan je cijelu činidbu ispuniti vjerovniku, premda je činidba djeljiva. Deklaratorne tužbe a isto takve odluke, jer su u istima objekt utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave ne predstavljaju takve zahtjeve, a niti takve odluke, jer se zahtjevom ne traži a niti odlukom ne odlučuje o činidbama kao obvezno pravnim odnosima, već se u smislu čl. 187. st. 1. ZPP-a samo traži utvrđenje postojanja odnosno nepostojanja kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave (preinaka ili ukidanje kakva prava ili pravnog odnosa ili isprave). Stoga ovaj sud smatra da u konkretnom slučaju, nije bilo solidarne odgovornosti ovršenika i Z.D. kao tužitelja u smislu čl. 161. st. 3. ZPP-a, za naknadu troška postupka, a koju sukladno tome niti izrekom odluke koja predstavlja ovršnu ispravu, sud nije odredio, to nema dvojbe da ovršenici kao suparničari u postupku donošenja ovršne isprave, utemeljeno na čl. 161. st. 1. ZPP-a podmiruju tražbinu ovrhovoditelja, koja predstavlja trošak postupka na jednake dijelove. Prema odredbi čl. 41. st. 2. ZOO-a kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više dužnika dug se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije određena drukčija podjela i svaki od njih odgovara za svoj dio duga. Kako je pravomoćnom i ovršnom presudom prvostupanjskog suda koja predstavlja ovršnu ispravu I –III ovršenima tamo tužiteljima, te tužitelju Z.D. bila obveza naknaditi parnični trošak tužitelju, ovdje ovrhovoditelju, to je očigledno da se obzirom na činjenicu da se radi o djeljivoj tražbini, u smislu citiranog čl. 41. st. 2. toga Zakona, tražbina s osnove troškova postupka utvrđena ovršnom ispravom između I- III ovršenika koji su obuhvaćeni prijedlogom za ovrhu, dijeli na jednake dijelove, pa ovrhovoditelj nije bio ovlašten zahtijevati prisilno ostvarenje cijele tražbine nego samo pripadajući dio od 1/4 koji otpada na svakog ovršenika, radi čega je ovrhovoditelj u ovom postupku neosnovano zatražio određivanje ovrhe i na dijelu tražbine koja se odnosi na dužnika Z.D. koji nije obuhvaćen ovršnim prijedlogom."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 351/09-2 od 23.III.2009.

SUDSKI DEPOZIT

Pretpostavke za osnivanje sudskog depozita

(Čl. 186. st. 1. Zakona o obveznim odnosima - „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99, 88/01, 35/05 i 41/08)

Kada predlagatelj traži osnivanje sudskog depozita iz razloga što želi ostvariti pretpostavke za realizaciju tužbenog zahtjeva kojom traži predaju nekretnine, na način da eliminira eventualni prigovor protustranke prava zadržanja, tada za osnovanost rješenja o sudskom depozitu nije odlučno da li je utvrđena obveza predlagatelja na isplatu kao i da li je obveza dospjela.

„U obrazloženju rješenja prvostupanjski sud navodi da je predlagatelj zatražio osnivanje sudskog depozita u korist protustranke, jer predlagatelj protiv protustranke vodi spor u prvostupanjskom predmetu br. P. ___/09, radi predaje u posjed poslovnih prostorija koje protustranka drži u posjedu, a posjed predmetnih prostorija je stekla temeljem ugovora o zakupu koji je prestao, tako da sada drži te nekretnine u posjedu bez pravne osnove (u vezi tih okolnosti vodi se spor), a predlagateljevom zahtjevu (tužiteljevom zahtjevu) za predaju u posjed tih nekretnina protivi se, između ostaloga, i tvrdnjom da nije u obvezi predati predlagatelju posjed nekretnina zbog dugovanja predlagatelja (tužitelja) prema protustranci, s naslova ulaganja protustranke u tu nekretninu. Prije svega jasno je da predlagatelj, osnivanjem i uplatom sudskoga depozita, želi eliminirati osnovanost protustrančinog prigovora prava zadržanja iz parničnog predmeta radi iseljenja, u kojem je predlagatelj tužitelj a protustranka tuženik, kako to jasno proizlazi iz sadržaja obrazloženja prvostupanjskog rješenja, što sadržajem žalbenih navoda potvrđuje i protustranka (koja doduše pogrešno označuje broj predmeta, ističući oznaku navedene parnice pod brojem pod kojim je navedeni parnični postupak pokrenut). Potpuno je nejasno, jer je nelogično, kakvo bi novčano potraživanje predlagatelj trebao imati prema protustranci da bi predlagatelj zasnovao sudski depozit (?). Protustranka, naime, u žalbi navodi da predlagatelj nije proširio tužbeni zahtjev, postavljanjem tužbenog zahtjeva na isplatu. Očita je svrha osnivanja sudskog depozita, uplaćenog po predlagatelju, da eliminira prigovor prava zadržanja protustranke u navedenoj parnici, kako bi se ispunile pretpostavke za predaju predmetne nekretnine (koju nekretninu ovdje protustranka drži u posjedu). Dakle, ne traži predlagatelj osnivanje sudskog depozita i ne plaća u sudski plog određeni novčani iznos zato što sam tvrdi da ima novčani zahtjev protiv protustranke, koji do sada nije uobličio u tužbeni zahtjev, nego naprotiv, želi ostvariti pretpostavke za realizaciju svog zahtjeva za

predaju nekretnine, eliminacijom eventualnog protustrančinog prigovora prava zadržanja. Za osnovanost prvostupanjskog rješenja nije odlučno da li je utvrđena obveza predlagatelja na isplatu i dospelost te obveze, koja bi povratno utjecala na zakašnjenje protustranke u primitku namirenja, nego je odlučno da predlagatelj, putem osnivanja sudskog depozita, koji je pravilno određen i materijalnopravno utemeljen na primjeni odredaba čl. 186., 189. i 190. ZOO-a, želi otkloniti prigovor nespremnosti podmirenja za sada spornog potraživanja u visini u kojoj predlagatelj smatra da bi novčano potraživanje protustranke moglo biti osnovano (želi izbjeći zakašnjenje u ispunjenju svoje sporne novčane obveze). Žalbena tvrdnja da je obveza predlagatelja na novčanu isplatu protustranci (s naslova njenog ulaganja u uređenje poslovnih prostorija u S. br. 39.) neutvrđena i nedospjela, pa da protustranka ne može biti u zakašnjenju s primitkom ispunjenja (isplate), može se tumačiti samo na štetu žalitelja, kao njegov propust u argumentaciji prigovora zadržanja iz navedenog parničnog predmeta, međutim, pitanje konačne kvalifikacije tog odnosa prelazi okvire ovog predmeta, u kojem je potrebno jedino ocijeniti da tako utemeljeni žalbeni razlozi ne mogu biti osnovani.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 404/09-3 od 16.IV.2009.

USTUPANJE UGOVORA

Posljedice ustupanja ugovora

(Čl. 145. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Sklapanjem ugovora o ustupanju ne dolazi do raskidanja ugovora koji se ustupa.

„Naime, nije sporno da su tužitelj kao kupac i prednik tuženika kao prodavatelj 19. kolovoza 2005. godine sklopili ugovor o kupoprodaji nekretnine, kao i dva dodatka tom ugovoru. Isto tako, nije sporna činjenica da je 14. studenog 2005. godine sklopljen ugovor o ustupu ugovora o kupoprodaji nekretnine od 19. kolovoza 2005. godine između tužitelja kao

ustupatelja i M.R. kao primatelja, uz pristanak prednika tuženika. Dakle, u konkretnom slučaju došlo je do ustupanja ugovora u smislu odredbe čl. 145. ZOO-a, kojom odredbom je određeno da svaka strana u dvostranom ugovoru može, ako na to pristane druga strana, ustupiti ugovor nekoj trećoj osobi koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz tog ugovora. Ustupanjem ugovora ugovorni odnos između ustupioca i druge strane prelazi na primatelja i drugu stranu u času kada je druga strana pristala na ustupanje, a ako je druga strana dala svoj pristanak unaprijed, u času kad je obaviještena o ustupanju, a pristanak na ustupanje ugovora pravovaljan je samo ako je dan u formi propisanoj u zakonu za ustupljeni ugovor. Kako je ugovorom ustupljenim 14. studenog 2005. godine tužitelj kao ustupatelj ustupio ugovor o prodaji nekretnine sklopljen 19. kolovoza 2005. godine s prednikom tuženika, M.R. kao primatelju, uz izričit pristanak prednika tuženika, kako to proizlazi iz sadržaja pisane isprave o sklopljenom ugovoru o ustupanju, ugovorni odnos između tužitelja i prednika tuženika prešao je na M.R. kao primatelja i prednika tuženika, pa je M.R. kao primatelj postao nositelj svih tužiteljevih prava i obveza. Institut ustupanja ugovora je oblik promjene subjekta u obveznom odnosu, jer se mijenja jedna od ugovornih strana, ako na to pristane druga ugovorna strana. Ustupatelj sva svoja prava i obveze iz sklopljenog ugovora prenosi na treću osobu kao primatelja, tako da primatelj postaje druga ugovorna strana. Kako je dakle tužitelj sva svoja prava i obveze iz ugovora o kupoprodaji nekretnine sklopljenog 19. kolovoza 2005. godine s prednikom tuženika, ugovorom o ustupanju od 14. studenog 2005. godine, uz pristanak prednika tuženika, prenio na M.R. kao primatelja, to je primatelj postao druga ugovorna strana, zbog čega u konkretnom slučaju očigledno nisu ostvareni uvjeti za raskid ugovora sklopljenog između tužitelja i prednika tuženika u smislu odredbe čl. 133. ZOO-a. Naime, sklapanjem ugovora o ustupanju tužitelj je sva svoja prava i obveze iz sklopljenog ugovora o kupoprodaji nekretnine sa prednikom tuženika prenio na M.R. kao primatelja, pa je M.R. postao druga ugovorna strana i nositelj svih tužiteljevih prava i obveza iz toga ugovora. Stoga je mišljenje prvostupanijskog suda da je sklapanjem ugovora o ustupanju došlo do raskida ugovora o kupoprodaji nekretnine sklopljenog između tužitelja i prednika tuženika potpuno pogrešno i u suprotnosti sa sadržajem odredbe čl. 145. ZOO-a. Kako valjanost ustupanja ugovora u smislu odredbe čl. 145. ZOO-a niti jedna od stranaka ne osporava, to su ustupanjem ugovora ostvarene sve pravne pretpostavke za valjani nastanak ugovornog odnosa između M.R. kao primatelja i prednika tuženika, dok je istovremeno prestao ugovorni odnos između tužitelja i prednika tuženika.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 457/09-2 od 11.V.2009.**UGOVOR O JAMSTVU**

Pravovaljanost ugovora o jamstvu

(Čl. 998. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Budući se ugovor o jamstvu sklapa između jamca i vjerovnika, to odnos između jamca i dužnika nema nikakav značaj u odnosu na ugovor o jamstvu iz razloga što se dužnik smatra trećom osobom, zbog čega za valjanost ugovora o jamstvu nije potreban pristanak dužnika.

„Međutim, iz sadržaja pravomoćne kaznene presude proizlazi da je drugotuženik lažnim prikazivanjem i prikriivanjem činjenica doveo tužitelja u zabludu i time ga naveo da preuzme obvezu jamca, te radi uporabe nabavio lažnu ispravu i uporabio ju kao pravu, kojim radnjama je ostvario kazneno djelo prijevare i krivotvorenja isprava u produljenom trajanju. Ugovor sklopljen na prijeveran način je pobojan, odnosno relativno ništav u smislu odredbe čl. 111. ZOO-a, a pobojni ugovori proizvode pravne učinke i obvezuju ugovorne strane sve dok ih sud po zahtjevu jedne od stranaka konstitutivnom presudom ne poništi. Pravo zahtijevati poništenje pobojnog ugovora vezano je za rok, time da subjektivni rok iznosi jednu godinu od saznanja za razlog pobojnosti, a objektivni rok tri godine od dana sklapanja ugovora. Dakle, imajući u vidu sadržaj pravomoćne kaznene presude prvostupanjski sud je pravilno zaključio da se u slučaju kad jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, radi o relativno ništavom, odnosno pobojnem ugovoru, pa ugovorna strana u čijem je interesu pobojnost ustanovljena može tražiti da se ugovor poništi, sukladno odredbi čl. 112. st. 1. ZOO. Valja naglasiti da je u smislu odredbe čl. 111. ZOO-a ugovor pobojan kad ga je sklopila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovu sklapanju bilo mana u pogledu volje strana, te kad je to ovim zakonom ili posebnim propisom određeno. Dakle, mane volje predstavljaju razloge pobojnosti, odnosno relativne ništavosti ugovora, dok apsolutna

ništavost nastaje kad nastanu zakonski razlozi ništavosti i ona djeluju ex tunc. Prema odredbi čl. 103. st. 1. ZOO-a ništav je ugovor koji je protivan Ustavu RH, prisilnim propisima i moralu društva, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo. Ugovor o jamstvu sklopljen između tužitelja i prvotužene sklopljen je istovremeno sa sklapanjem ugovora o nenamjenskom kreditu između tuženika, kojim ugovorom se tužitelj kao solidarni jamac obvezao prvotuženoj za urednu otplatu cjelokupne tražbine po navedenom ugovoru. Ugovorom o jamstvu u smislu odredbe čl. 997. ZOO-a jamac se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti pravovaljanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini, time da ugovor o jamstvu obvezuje jamca samo ako je izjavu o jamstvu učinio pismeno, sukladno odredbi čl. 998. ZOO-a. Dakle, ugovor o jamstvu sklapa se između jamca i vjerovnika pri čemu odnos između jamca i dužnika nema nikakav značaj u odnosu na ugovor o jamstvu, jer se dužnik mora smatrati trećom osobom, pa za valjanost ugovora o jamstvu nije potrebno niti bilo kakvo izjašnjenje dužnika, a niti njegov pristanak. Prema tome, postupanje dužnika, u konkretnom slučaju drugotuženika, bez obzira na činjenicu da se radi o kaznenom djelu, ne može imati nikakav značaj za ocjenu pravne valjanosti ugovora o jamstvu koji je sklopljen između tužitelja i prvotužene, koji ugovor je inkorporiran u ugovor o nenamjenskom kreditu, jer navedeni ugovor, budući da se radi isključivo o ugovornom odnosu između tužitelja i prvotužene, po svom sadržaju nije protivan niti Ustavu RH, niti prisilnim propisima, a niti moralu društva, pa i ovaj sud prihvaća pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da u konkretnom slučaju nije ostvaren niti jedan od razloga ništavosti u smislu odredbe čl. 103. st. 1. ZOO-a, a niti u smislu odredbe čl. 47. u vezi sa čl. 49. ZOO-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1178/08-2 od 03.XI.2009.

KAPARA

Odgovornost kupca za raskid ugovora

(Čl. 307. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Ukoliko je tužitelj obavijestio tuženika da raskida ugovor nakon što ga je tuženik obavijestio da kasni s radovima, tj. da mu stan neće biti moguće predati u ugovorenom roku, iako tužitelj nije ispunio obvezu plaćanja kupoprodajne cijene, tada se tužitelj ne može pozivati da je za raskid ugovora kriva druga ugovorna strana.

„Tužitelj u žalbi zapravo iznosi tvrdnju da on nije kriv za raskid predmetnog ugovora, da isti nije mogao realizirati hipoteku odnosno izvršiti upis hipoteke za kredit koji mu je bio odobren, budući tuženik nije izvršio upis predmetne zgrade u zemljišne knjige kod Općinskog građanskog suda u Z., te da u vrijeme raskida Ugovora tuženik, nesporno, nije izvršio svoju obvezu, odnosno nije predao predmetni stan tužitelju. Vezano za ovakve žalbene navode tužitelja, valja istaći da su navedeni navodi po mišljenju ovoga suda u cijelosti neosnovani, te da isti ne proizlaze iz provedenog dokaznog postupka, a pogotovo ne iz sadržaja navedenog Ugovora. Sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da je prema odredbi čl. 6. st. 2. Ugovora tužitelj trebao ispuniti svoju obvezu i to plaćanja cjelokupne kupoprodajne cijene u roku od 30 dana od dana sklapanja Ugovora. U tom roku tužitelj je jedino platio iznos od 5.317,89 EUR-a, za koji iznos je ugovoreno da se radi o kapari u smislu čl. 307. ZOO-a. Stoga je sud prvoga stupnja pravilno ocijenio da je glede sudbine plaćanja kapare potrebno utvrditi koja je strana kriva za raskid ugovora, budući da, prema citiranoj odredbi čl. 307. ZOO-a, ako je za raskid ugovora kriva strana koja je dala kaparu, tada ju ista gubi, a ako je kriva strana koja je primila kaparu, tada ista mora platiti dvostruku kaparu. Sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da je u konkretnom slučaju tuženik, iako je mogao, nastavio s ugovorom, tj. nije raskinuo ugovor zbog neizvršenog plaćanja. Sama činjenica uzimanja ili dobivanja kredita, te upisa hipoteke, nije obveza koju bi tuženik preuzeo bilo kojom odredbom Ugovora. Nakon što je tuženik obavijestio da se kasni s radovima, tj. da predmetni stan neće biti moguće predati u ugovorenom roku tužitelju, tužitelj je putem svog punomoćnika obavijestio tuženika da raskida Ugovor. U takvoj situaciji pravilno je sud prvoga stupnja zaključio da, kako tužitelj nije ispunio svoju obvezu preuzetu ugovorom, da se isti ne može niti pozivati na to da je za raskid ugovora kriva druga strana. Valja ponoviti da je svoju obvezu tužitelj trebao prvi izvršiti, a do raskida ugovora u tom trenutku nije došlo samo iz razloga što tuženik nije izjavio raskid ugovora. Kako je sud prvog stupnja, pravilnom ocjenom provedenih

dokaza, utvrdio da je za raskid samog ugovora kriv upravo tužitelj, to je pravilnom primjenom materijalnog prava, sud prvoga stupnja pravilno odbio zahtjev tužitelja za plaćanje dvostruke kapare, budući da to pravo tužitelju u konkretnom slučaju ne proizlazi iz čl. 307. ZOO-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 21/09-2 od 12.I.2009.

UGOVORNA KAZNA

Povreda općih uvjeta ugovora o korištenju parkirališta

(Čl. 270. st. 3. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Zbog povrede općih uvjeta ugovora o korištenju parkirališta koncesionar od korisnika parkirališta može naplatiti nepodmirenu naknadu čija visina je ograničena vremenskim trajanjem korištenja parkirnog mjesta i odgovarajuće troškove, time da isti nema pravo na ugovornu kaznu.

„Naime, ponajprije valja istaći, da se pravni odnos između parničnih stranaka ima promatrati s aspekta ugovornog odnosa koji u trenutku ulaska tuženikovog vozila na parkirno mjesto odnosno parkiralište nastaje između davatelja usluga (tužitelja kao koncesionara) i korisnika – tuženika na što upućuje odredba čl. 6. Pravilnika o načinu i naplati parkiranja na javnim parkiralištima na području Grada V. (dalje Pravilnik) objavljen u Službenom vjesniku Grada Varaždina broj 7/96 i 2/99 i Pravilnikom koji je stupio na snagu dana 25. svibnja 2006. g., a objavljen je u Službenom vjesniku broj 4/06. Opće uvjete takvog tzv. adhezionog ugovora tipskog karaktera propisala je jedinica lokalne samouprave upravo predmetnim Pravilnikom koji je objavljen u lokalnom glasilu jedinice lokalne samouprave upravo predmetnim Pravilnikom koji je objavljen u lokalnom glasilu jedinice lokalne samouprave zbog čega se smatra da su objavljeni i potencijalnim korisnicima usluge parkiranja učinjeni dostupnim opći uvjeti ugovora o korištenju parkirališta. Ugovor o korištenju parkirališta je ugovor temeljem kojeg jedna ugovorna strana (korisnik parkirališta) preuzima obvezu da za korištenje javne usluge parkiranja (koje je davatelj tužitelj kao

koncesionar) plati naknadu u vidu utvrđene cijene parkirne karte. U konkretnom slučaju kao jedna od povreda ugovora o korištenju parkirališta normirano je i konkretno postupanje tuženika – neisticanje parkirne karte na vjetrobranskom staklu (čl. 19. st. 1.a. Pravilnika) koje postupanje ima za izravnu posljedicu, a sukladno čl. 20. Pravilnika – plaćanje ugovorne kazne. No odredbom čl. 270. st. 3. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO- NN 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) propisano je da ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze (sadržajno istovjetno je normativno uređenje odredbe čl. 350. st. 1. i 3. ZOO-a – NN 35/05 koji je stupio na snagu 1. siječnja 2006.). Valja nadodati da je Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj U-II-355/2007 od 10. prosinca 2008. g. a u postupku za ocjenu suglasnosti općeg akta (Pravilnika o organizaciji i načinu naplate parkiranja na području grada Osijeka) sa Ustavom i Zakonom, izrazio pravno stajalište da zbog povrede općih uvjeta ugovora o korištenju parkirališta koncesionar od korisnika parkirališta može naplatiti nepodmirenu naknadu čija visina je ograničena vremenskim trajanjem korištenja parkirnog mjesta i odgovarajuće troškove, a ne ugovornu kaznu, utvrdivši da su dakle odredbe osječkog Pravilnika suprotne odredbama ZOO-a koje su prethodno iznesene. Prema odredbi čl. 37. st. 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 99/99, 29/02 i 49/02 – pročišćeni tekst) – ako sud u postupku utvrdi da drugi propis (a ne Zakon) koji bi trebao primijeniti, odnosno pojedina njegova odredba nisu suglasni s Ustavom i zakonom, na konkretan slučaj će neposredno primijeniti zakon. Stoga valja naglasiti da se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe ZOO-a (koje isključuju primjenu odredbe čl. 20. Pravilnika o plaćanju ugovorne kazne), a koje određuju da ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze, kakve naravi je u konkretnom slučaju obveza tuženika jer se radi o povredi ugovorne obveze na ispunjenje novčane tražbine obzirom da su sva postupanja korisnika, normirana čl. 19. Pravilnika povezana po naravi stvari s preuzimanjem novčane obveze korisnika za korištenje javne usluge parkiranja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 577/09-2 od 19.VIII.2009.

TROŠAK OPOMENA

Pravo na trošak opomena

(Čl. 350. st. 3. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99, 88/01)

Tužitelj nema pravo na isplatu troškova upućenih opomena tuženiku ukoliko se iste odnose na plaćanje ugovornih kazni za novčane obveze.

„Iznoseći razloge na kojima temelji svoje stajalište, prvostupanjski sud ukazuje i na odluke Ustavnog suda RH, ocjenjujući neosnovanim zahtjev tužitelja na isplatu iznosa od 535,00 kn s osnove ugovornih kazni, smatrajući da niti tražbina u iznosu od 224,00 kn s osnove opomena za plaćanje ugovorne kazne nije osnovana, jer se ugovorna kazna ne može ugovoriti za novčane obveze, slijedom čega prema ocjeni prvostupanjskog suda tužitelju ne pripada pravo na isplatu troškova upućenih opomena koje se odnose na plaćanje ugovornih kazni, slijedom čega je odbio zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 759,00 kn. Prvostupanjski sud je djelomično udovoljio drugom (eventualnom) zahtjevu tužitelja na isplatu iznosa od 29,00 kn, ocijenivši da priložena dokumentacija upućuje na zaključak da je vozilo tuženika u točno određene dane i u točno određeno vrijeme bilo parkirano na javnim parkiralištima u Gradu V., protivno odredbi čl. 19. Pravilnika, pa tužitelju pripada pravo zahtijevati naknadu za korištenje parkirališta u skladu sa vremenskim trajanjem korištenja parkirnog mjesta u iznosu od 29,00 kn, dok u preostalom dijelu u odnosu na isplatu iznosa od 224,00 kn koji se odnosi na trošak opomena prvostupanjski sud navedeni zahtjev tužitelja nalazi neosnovanim, jer se opomene odnose na plaćanje ugovorne kazne, odnosno nečega što je suprotno zakonu. Kako je odredbom čl. 350. st. 3. ZOO izričito propisano da ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze, prvostupanjski sud je pravilno tražbinu tužitelja s osnove ugovorne kazne ocijenio neutemeljenom, a obzirom na činjenicu da se opomenom prema odredbi čl. 21. Pravilnika korisnik parkirališta poziva na plaćanje ugovorne kazne, to niti tražbina tužitelja s osnove troškova opomena upućenih tuženiku, ne može biti utemeljena, jer se opomena, prema sadržaju Pravilnika, odnosi isključivo na plaćanje ugovorne kazne koja se ne može ugovoriti za novčane obveze.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1085/09-2 od 18.XI.2009.
ZASTARA**

Zahtjev za povišenje iznosa neimovinske štete tijekom postupka

(Čl. 388. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Ukoliko je tužiteljica tijekom postupka, nakon podnošenja tužbe, povisila novčane zahtjeve za naknadu neimovinske štete na temelju istih osnova, tada nije nastupila zastara potraživanja za iste, budući je podnošenjem tužbe došlo do prekida zastare.

„Tuženik kod toga posebno ukazuje na relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi čl. 191. ZPP-a, smatrajući da kako je tužiteljica novčane zahtjeve za naknadu nematerijalne štete povisila nakon proteka roka od 3 godine od dana nastanka štete, da je za te povišene iznose, iznose iznad onih koji su navedeni u tužbi od 29. listopada 2002. godine, nastupila zastara. Kod toga tuženik pravilno ukazuje da se kod povišenja zahtjeva radi o preinaci tužbe, što jasno proizlazi i iz odredbe čl. 191. st. 1. ZPP-a prema kojoj preinaka tužbe jest promjena istovjetnosti zahtjeva, povećanja postojećeg ili isticanje drugog zahtjeva uz postojeći. No u st. 2. istog članka navedeno je da ako tužitelj preinačuje tužbu tako da, zbog okolnosti koje su nastale nakon podnošenja tužbe, zahtjeva iz iste činjenične osnove drugi predmet ili novčanu svotu, da se tuženik takvoj preinaci ne može protiviti. No, neovisno o tome, valja istaći da je podnošenjem tužbe u ovom predmetu došlo do prekida zastare u smislu odredbe čl. 388. ranije važećeg Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), pri čemu valja naglasiti da tužiteljica nije tražila naknadu štete po nekim drugim osnovama, u odnosu na osnove koje je zatražila u tužbi. Stoga prigovor tuženika da je za povišene iznose nematerijalne štete nastupila zastara ovaj sud ne smatra osnovanim.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 669/09-2 od 15.VI.2009.

ZASTARA

Ugovoreni način plaćanja

(Čl. 372. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Ukoliko je između stranaka ugovorena otplata kredita putem anuiteta, neće se primijeniti zastarni za povremena potraživanja nego opći zastarni rok, ako otplata nije vršena na ugovoreni način, već u obliku djelomičnih otplata, povremenim namirenjem glavnice i kamata te u nejednakim iznosima otplate.

„U odnosu na prigovor zastare potraživanja prvostupanjski sud navodi da se u konkretnom slučaju radi o kreditnom odnosu na koji se primjenjuje opći zastarni rok od 5 godina, osim ako, ukoliko je ugovorena otplata putem anuiteta, u kojem slučaju se primjenjuje zastarni rok za povremena potraživanja iz čl. 372. Zakona o obveznim odnosima (u ovom predmetu primjenjuje se ZOO iz NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99, 88/01, jer je kreditni odnos nastao 1997. g., a prema odredbi čl. 1163. st. 1. ZOO-a odredbe Novog zakona neće se primjenjivati na obvezne odnose koji su nastali prije stupanja na snagu tog zakona), koji iznosi 3 godine. Prvostupanjski sud zaključuje da J.Č. nije svoju obvezu otplate kredita ispunjavao otplatom anuiteta, jer tako proizlazi iz dokumentacije koja je dostavljena u spis u dokaz tužbenih navoda, pa se u konkretnoj situaciji u odnosu na zastaru treba primijeniti opći zastarni rok. Ovaj sud prihvaća pravilnim prvostupanjska utvrđenja da je otplatom dijela glavnice i kamata došlo do prekida zastare ukupnog potraživanja, što znači i glavnice i kamata, a kako su uplate vršene sve do 2004.g., a tužba je podnesena 2005.g., to nije moglo doći niti do zastare glavnog duga, neovisno što je u konkretnom slučaju ugovorena otplata anuiteta, no otplata na takav način nije vršena u obliku djelomičnih otplata, povremenim namirenjem glavnice i kamata, u nejednakim iznosima otplate, a za takav način namirenja obveze, je pravilno primijenjen od strane prvostupanjskog suda petogodišnji zastarni rok.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1346/08-2 od 18.II.2009.

NAKNADA ZBOG UPOTREBE TUĐE STVARI

Zastara potraživanja

(Čl. 371. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99, 88/01)

Za potraživanja koja se prosuđuju na osnovu upotrebe tuđe stvari, zastara počinje teći od trenutka kada je osnova temeljem koje se nešto steklo – otpala, što znači da se otpočinjanje tijekom zastare može računati isključivo od dana pravomoćnosti prvostupanjske presude, a ne od dana kada je tuženik stekao posjed predmetnog stana.

„Pravilno je nadalje prvostupanjski sud utvrdio da potraživanje naknade zbog upotrebe tuđe stvari zastaruje u općem zastarnom roku normiranom odredbom čl. 371. ZOO-a, iako je pogrešno ocijenio pravnorelevantni trenutak od kojeg zastara u konkretnom slučaju teče, utvrdivši kao dan otpočinjanja iste 20. kolovoza 2001. g. kada je predmetni stan predan u posjed tuženiku u ovršnom postupku. Naime, valja navesti da za potraživanja koja se prosuđuju na osnovu instituta stjecanja bez osnova pa dakle i instituta upotrebe tuđe stvari, zastara počinje teći od trenutka kada je osnova temeljem koje se nešto steklo – otpala. Osnova koja je tužiteljima dala pravo na stanovanje – kupoprodajni ugovor od 06.04.2006.g. – pravomoćno je raskinut presudom Općinskog suda u Varaždinu broj P. ___/97-11 od 10. travnja 1998. g. koja je potvrđena presudom Županijskog suda u V. broj Gž. ___/99-2 od 09. veljače 1999. g. zbog čega se otpočinjanje tijekom zastare može računati isključivo od dana pravomoćnosti prvostupanjske presude, a ne od dana kada je tuženik stekao posjed predmetnog stana. No unatoč pogrešnom utvrđenju otpočinjanja tijekom zastare potraživanja tuženika pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da zastara nije nastupila jer je i pravilnim utvrđenjem početka tijekom zastare, dakle dana 09.02.1999.g. do dana podnošenja protutužbe – 05. 12.2001. g. evidentno da zastara nije nastupila.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx.1/09-2 od 05.V.2009.

JEDNOSTRANI RASKID UGOVORNOG ODNOSA

Prijava krađe SIM kartice

(Čl. 365. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. NN 35/05 i 41/08)

Kada je Općim uvjetima propisano da je pretplatnik koji jednostrano raskine ugovor unutar obvezno-pravnog pretplatničkog odnosa, obvezan tužitelju jednokratno platiti puni iznos svih preostalih mjesečnih naknada za pristup mreži od ukupnog broja mjesečnih naknada za koje se pretplatnik ugovorom obvezao, tada je pretplatnik, unatoč prijavi krađe SIM kartice, u obvezi postupiti sukladno Općim uvjetima tužitelja.

„Analizom odredbi Općih uvjeta poslovanja za pretplatnike (dalje: Općih uvjeta) i to čl. 6.5. (na koji se poziva tuženica) prema kojoj se pretplatnik u slučaju krađe ili gubitka SIM kartice neće teretiti za troškove korištenja usluga od trenutka prijave takvog događaja tužitelju i čl. 5.3.4. Općih uvjeta (na koje se poziva tužitelj) prema kojem je pretplatnik, koji jednostrano raskine ugovor unutar obvezno-pravnog pretplatničkog odnosa ili ako tijekom trajanja pretplatničkog odnosa bude raskinut od strane tužitelja krivnjom pretplatnika, obvezan tužitelju jednokratno platiti puni iznos svih preostalih mjesečnih naknada za pristup T. 2 mreži od ukupnog broja mjesečnih naknada za koje se pretplatnik ugovorom obvezao – prvostupanjski sud je zaključio da se u konkretnom slučaju radi o specifičnoj situaciji jednostranog raskida ugovora uslijed krađe mobilnog uređaja zbog čega smatra da ne treba primjenjivati opće odredbe o obvezi tuženice na koje se poziva tužitelj, a koje je tuženica preuzela sklapanjem ugovora o zasnivanju pretplatničkog odnosa, već da svoju primjenu u okolnostima konkretnog slučaja nalazi čl. 6.5. Općih uvjeta na koji se poziva tuženica i koji je oslobađa bilo kakvih daljnjih obveza prema tužitelju. Naime, pogrešno je prvostupanjski sud pošao od pretpostavke da tužitelj potražuje od tuženice naknadu za isporučenu telekomunikacijsku uslugu kada isti potražuje naknadu zbog jednostranog raskida ugovora od strane tuženice, a koja je naknada normirana čl. 5.3.4. Općih uvjeta. Pri tome se po ocjeni ovog suda primjenjuju odredbe ZOO-a objavljenog u NN 35/05 i 41/08 obzirom je ugovorni odnos parničnih stranaka (iz kojeg proizlazi predmetna tražbina) nastao sklapanjem ugovora dana 20. veljače 2006. g. Naime, sadržaj citirane odredbe ZOO (koja određuje da su raskidom ugovora obje strane oslobođene svojih obveza osim obveze na naknadu štete) reflektira i čl. 5.3.4. Općih uvjeta poslovanja za pretplatnika kojih je primjenu tuženica prihvatila potpisom Zahtjeva za zasnivanje pretplatničkog odnosa od 20.02.2006.g. a prema kojoj u slučaju da pretplatnik jednostrano raskine Ugovor unutar obveznog trajanja

pretplatničkog odnosa ili ako Ugovor tijekom obveznog trajanja pretplatničkog odnosa bude raskinut uslijed krivnje pretplatnika, a po tužitelju, u obvezi je pretplatnik jednokratno platiti puni iznos svih preostalih mjesečnih naknada za pristup T. 2 mreži do ukupnog broja mjesečnih naknada na koje se pretplatnik obvezao obveznim trajanjem pretplatničkog odnosa. U konkretnoj situaciji valja prijavu krađe SIM kartice (i oslobođenje od plaćanja troškova koji su učinjeni nakon prijave krađe) promatrati potpuno odvojeno od učinaka jednostranog raskida ugovornog odnosa od strane tuženice to više što tužitelj uopće ne tereti tuženicu za troškove korištenja SIM kartice nakon prijave krađe jer isti nisu ni nastali obzirom je tužitelj na zahtjev tuženice obavio deaktivaciju SIM kartice.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 772/09-2 od 25.IX.2009.

UGOVOR O ZAJMU

Založno pravo na osobnom automobilu radi osiguranja tražbine iz ugovora o zajmu

(Čl. 308. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96; 68/98; 137/99; 22/00; 73/00; 114/01; 73/06 i 114/01)

Usmeno sklopljeni ugovor o davanju u zalog osobnog automobila smatra se pravno valjanim ugovorom o davanju zaloga budući se radi o pokretnini, zbog čega je založni vjerovnik bio ovlašten svoje pravo na namirenje zalogom osigurane tražbine namiriti iz vrijednosti zaloga izvansudskim putem, nakon što mu nije bila namirena tražbina iz Ugovora o zajma, iz razloga što je takav način namirenja založni dužnik u trenutku osnivanja založnog prava izričito dopustio.

„U odnosu na žalbene navode tužitelja, prije svega valja navesti da tijekom postupka nije bilo sporno da je tužitelj s M.K. sklopio ugovor zajmu i da joj je predao kao zalog predmetni osobni automobil uz sve isprave i ključeve, potpisavši ujedno punomoć od 13. svibnja 2008.g., Ugovor o posredničkoj prodaji br. 125/1 i Ugovor o posredovanju o prodaji

upotrebljavanog vozila. Sve navedene činjenice jasno proizlaze iz iskaza tužitelja saslušanog u svrhu dokazivanja na ročištu od 03. veljače 2009. g., u kojem iskazu je tužitelj također naveo da je M.K. dozvolio, ukoliko joj zajam ne bude vraćen, da proda njegov osobni automobil, namiri svoje cjelokupno potraživanje (glavnicu i kamate) i ostatak novca preda tužitelju, sklopivši s M.K. usmeni sporazum. Iz iskaza tužitelja nedvojbeno proizlazi da je M.K. stekla založno pravo na osobnom automobilu tužitelja radi osiguranja njezine tražbine iz Ugovora o zajmu sklopljenog s tužiteljem kao zajmoprimcem. Naime, odredbom čl. 308. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV) određeno je da dobrovoljno ugovorno založno pravo na pokretnoj stvari sječe vjerovnik kad mu na temelju založnog ugovora bude predana u posjed. Dakle, usmeno sklopljenim ugovorom između tužitelja i M.K. o davanju u zalog osobnog automobila nastao je ugovorni odnos između M.K. kao založnog vjerovnika, odnosno osobe ovlaštene da se namiri iz vrijednosti založene stvari i tužitelja kao založnog dužnika, odnosno vlasnika zalog, koji je istovremeno bio i osobni dužnik. Radi se o pravno valjanom usmeno sklopljenom ugovoru o davanju u zalog, jer je pisani oblik navedenog ugovora određen samo za ugovor o davanju u zalog nekretnine (ugovor o hipoteci), sukladno odredbi čl. 307. st. 6. ZV-a. Kako je u konkretnom slučaju predmet založnog prava pokretna stvar (osobni automobil), M.K. kao založni vjerovnik bila je ovlaštena svoje pravo na namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti zalog, budući da njezina tražbina iz Ugovora o zajmu sklopljenog s tužiteljem nije bila namirena, koju činjenicu je tužitelj u svom iskazu izričito potvrdio, ostvarivati izvansudskim putem, sukladno odredbi čl. 337. st. 1. ZV-a, a koji način namirenja je tužitelj kao založni dužnik u trenutku osnivanja založnog prava izričito dopustio i to putem osobe koja je javno ovlaštena za javne prodaje takvih stvari, sukladno odredbi čl. 337. st. 3. ZV-a. Prema tome, M.K. bila je ovlaštena prodati tužiteljev osobni automobil tuženiku i to putem posrednika E.- posredovanje u trgovini, u skladu s Ugovorom o posredničkoj prodaji broj 125/1 sklopljenim između tužitelja i posrednika. Stoga je M.K. nedvojbeno bila i ovlaštena i primiti kupoprodajnu cijenu koju je isplatio tuženik, zbog čega odredbe Ugovora o posredničkoj prodaji i Ugovora o posredovanju u prodaji upotrebljavanog vozila u kojima se navodi da ugovorenu cijenu vozila kupac isplaćuje izravno prodavatelju, nemaju poseban značaj u odnosu na ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja, jer je M.K. bila ovlaštena ostvarivati svoja prava na namirenje zalogom osigurane tražbine iz vrijednosti osobnog automobila tužitelja, sukladno Ugovoru o davanju u zalog sklopljenim s tužiteljem, dakle, prodati osobno vozilo tužitelja i namiriti svoju tražbinu iz ugovora o zajmu sklopljenog s tužiteljem. Kako je,

prema sadržaju provedenog dokaznog postupka, M.K. kao založni vjerovnik bila ovlaštena ostvariti svoje pravo na namirenje temeljem valjano usmeno sklopljenog ugovora o davanju u zalog s tužiteljem, prodajom tužiteljevog osobnog automobila tuženiku, to se navedeni kupoprodajni ugovor mora smatrati valjanim pravnim poslom, a činjenica da tuženik nije isplatio kupoprodajnu cijenu tužitelju, nego M.K. kao založnom vjerovniku, ne daje tužitelju pravo na raskid ugovora o kupoprodaji, jer se radi isključivo o odnosu između M.K. kao založnog vjerovnika i tužitelja kao založnog dužnika, koji prelazi okvire ove parnice.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 611/09-2 od 01.VI.2009.

PODZAKUP

Pravo podzakupnika

(Čl. 33. st. 2. Zakona o lovu – „Narodne novine“, br. 10/94)

Podzakupnik nije ovlašten svoje pravo lova u zajedničkom lovištu ili dijelu lovišta određene minimalne površine dati dalje u podzakup drugoj pravnoj odnosno fizičkoj osobi.

„Naime, pretežit sadržaj žalbe tužitelja sveden je na prijepis prvostupanjske presude (?) dok u pogledu stajališta suda o pomanjkanju aktivne legitimacije tužitelja isti citira sadržaj odredbe čl. 33. st. 2. Zakona o lovu- prema kojoj odredbi stjecanjem prava lova u cijelom lovištu, podzakupnik preuzima prava i obveze lovozakupnika pa zaključuje da je na S.M. kao podzakupnika, sklapanjem Ugovora o podzakupu sa tuženikom kao lovozakupnikom prešlo i pravo na davanje u podzakup dijela lovišta! Opisano tužiteljevo viđenje sadržaja odredbe čl. 33. st. 2. Zakona o lovu bez ikakvog je uporišta u sadržaju Glave IV Zakona o lovu (dalje: ZL – NN 10/94 – mjerodavan za prosudbu predmetnog pravnog odnosa) koja normira institut zakupa i podzakupa lovišta pa se tužitelj upućuje na cjelokupni sadržaj navedene Glave Zakona od čl. 27. do 39. koje sveobuhvatno normiraju prava i obveze lovozakupnika, način provođenja postupka davanja u zakup i podzakup itd.. Od odlučnog je značaja međutim određenje ovlaštenika za davanje lovišta u podzakup – sukladno

odredbi čl. 33. st. 1. ZL-a pravo je lovozakupnika da svoje pravo lova u zajedničkom lovištu ili dijelu lovišta određene minimalne površine može dati u podzakup pravnoj odnosno fizičkoj osobi, no takvo pravo nije predviđeno za podzakupnika (u konkretnom slučaju S.M.). Nadalje, tužitelj u žalbi navodi da Suglasnost nadležnog Upravnog odjela za gospodarski razvoj i poljoprivredu Županije V. na Ugovor o podzakupu obuhvaća i sporni Ugovor o pravu korištenja lovišta sklopljenog između S.M. i tužitelja jer je Suglasnost dana i na odredbu čl. 11. Ugovora o podzakupu u kojoj je navedeno da „promjene pravnog subjektiviteta na strani ugovaratelja ne utječu na pravne odnose utvrđene ovim ugovorom“. Valja navesti da i u iznesenom tumačenju tužitelj zanemaruje pravno-logičan smisao i sadržaj ugovorne i zakonske odredbe koju tumači. Naime, odredba čl. 11. Ugovora o podzakupu odnosi se isključivo na eventualnu promjenu subjektiviteta stranaka upravo tog ugovora – dakle S.M. i tuženika, dok je sporni Ugovor o pravu korištenja lovišta sklopljen između S.M. i tužitelja i predstavlja potpuno novi obvezno pravni odnos, između drugih ugovornih stranaka. Na ovom mjestu valja naglasiti da je sam tužitelj činjeničnim supstratom tužbe determinirao pravnu kvalifikaciju konkretnog pravnog odnosa, pogrešno smatrajući, posljedično pogrešnom tumačenju sadržaja odredbi ZL-a, da je sklapanjem Ugovora o pravu korištenja lovišta od 20.10.1997.g. sa S.M., tužitelj „stupio na mjesto S.M. iz Ugovora o podzakupu“ pa tako „između ostalog preuzeo i obvezu plaćanja troškova osiguranja iz čl. 4. Ugovora o podzakupu dijela lovišta“. Izneseno shvaćanje tužitelja također je neosnovano, jer tužitelj nije mogao automatizmom „stupiti na mjesto S.M.“ iz Ugovora o podzakupu koji je sklopljen sa tuženikom kao lovozakupnikom, jer je tužitelj u isključivom obvezno-pravnom odnosu sa S.M. Imajući u vidu iznesenu zakonsku regulativu dopustivosti i pretpostavaka raspolaganja lovištem zakupom i podzakupom, nedvojbeno jest da tuženik nije u obvezi na povrat tužitelju utuženog iznosa kojeg tužitelj potražuje pozivom na ugovorne odredbe Ugovora kojeg je tuženik sklopio sa S.M.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1303/08-2 od 17.XI.2008.

UGOVOR O OPSKRBI I KORIŠTENJU DISTRIBUCIJSKE MREŽE

Tarifni kupac toplinske energije

(Čl. 2. Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom – „Narodne novine“, br. 42/05)

Da bi se vlasnik posebnih dijelova nekretnine koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu smatrao tarifnim kupcem toplinske energije u smislu Općih uvjeta za opskrbu toplinskom energijom i Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, potrebno je da isti zaključi ugovor o opskrbi i korištenju distribucijske mreže putem predstavnika suvlasnika.

„Prije svega valja razjasniti određene pojmove sadržane u pobijanoj odluci, a u svrhu utvrđenja da li su stranke u trenutku donošenja iste bile ili nisu bile u obvezno pravnom odnosu. Pod toplinskim sustavom podrazumijeva se tehnički sustav koji se sastoji od postrojenja i uređaja za proizvodnju i distribuciju toplinske energije. Toplinska energija je proizvedena energija namijenjena za zagrijavanje prostora ili u tehnološke svrhe (para, vrela i topla voda), sukladno čl. 2. Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom (NN br. 42/05). Prema tome, toplinski sustav obuhvaća kako proizvedenu energiju za zagrijavanje prostora, tako i proizvedenu energiju za zagrijavanje tople vode. Pod tarifnim kupcem toplinske energije smatra se kupac za kojeg se toplinska energija (znači proizvedena energija namijenjena za zagrijavanje prostora i/ili za zagrijavanje tople vode) dobavlja na regulirani način i po reguliranoj cijeni. Prema odredbi čl. 32. Općih uvjeta odnosi između energetske subjekta i kupca uređuju se ugovorom o opskrbi i korištenju distribucijske mreže tarifnog kupca. Potpisom predmetnog Ugovora ugovorne strane se obvezuju da tijekom važenja ugovora u cijelosti prihvaćaju odredbe važećih Općih uvjeta za opskrbu toplinskom energijom i Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom. Vlasnici posebnih dijelova nekretnine koji predstavljaju samostalnu uporabnu cjelinu na zajedničkom mjerilu toplinske energije u stambenim i/ili poslovnim zgradama zaključuju ugovor o opskrbi i korištenju distribucijske mreže putem predstavnika suvlasnika (čl. 39. Općih uvjeta). Prema tome, da bi se određena fizička osoba smatrala tarifnim kupcem u smislu odredaba Općih uvjeta, potrebno je da zaključi ugovor sa energetske subjektom sukladno čl. 32. ili 39. Općih uvjeta. Kako je u konkretnom slučaju tuženik vlasnik posebnog dijela nekretnine koji predstavlja samostalnu uporabnu cjelinu na zajedničkom mjerilu toplinske energije u stambenoj zgradi, to je predmetni Ugovor trebao

zaključiti predstavnik suvlasnika, čime bi se i tuženik automatski smatrao tarifnim kupcem u smislu odredaba Općih uvjeta, te bi se u odnosu na njega, a sukladno čl. 39. st. 4. Općih uvjeta, nedvojbeno primjenjivala predmetna pravila tih Općih uvjeta upravo obzirom na činjenicu da tuženik nije u cijelosti izdvojen iz toplinskog sustava (obzirom na korištenje energije za zagrijavanje tople vode). Međutim, na zaključenje predmetnog Ugovora ne ukazuje niti jedna od stranaka u postupku, niti takav ugovor prileži u spisu. Obzirom na navedeno, te obzirom na činjenicu da zaključenje predmetnog Ugovora veže primjenu Općih uvjeta (u kojem slučaju bi bio u potpunosti neutemeljen suprotan zaključak prvostupanjskog suda te evidentna pogrešna primjena materijalnog prava), izostanak predmetnog Ugovora u spisu, kao i bilo kakvih saznanja o njegovom zaključenju, onemogućuju ocjenu pravilnosti odluke prvostupanjskog suda... U nastavku postupka prvostupanjski sud će raspraviti sa strankama predmet spora na način da utvrdi, prije svega, da li je zaključen Ugovor sukladno odredbi čl. 32. odnosno 39. Općih uvjeta, nakon čega će, a zavisno od navedenog utvrđenja, uz pravilnu primjenu odgovarajućeg materijalnog prava (u slučaju primjene odredaba Općih uvjeta, vodeći računa o odredbama čl. 88. predmetnih Općih uvjeta te odredbama Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije, i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki – NN br. 65/07, pročišćeni tekst, te ovisno o utuženom razdoblju i odgovarajuće Odluke o visini tarifnih stavki), donijeti novu odluku o tužbenom zahtjevu tužitelja, time da će, bez obzira na ocjenu osnovanosti odnosno neosnovanosti zahtjeva tužitelja, svoje stajalište biti dužan opravdati uvjerljivim i logičnim razlozima, kako bi se u slučaju eventualno uloženog pravnog lijeka moglo provjeriti da li stečeno uvjerenje suda ima uporišta u sadržaju provedenog postupka.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 78/09-2 od 23.IV.2009.

ZBRINJAVANJE KOMUNALNOG OTPADA

Potvrda o preuzimanju tipske posude za skupljanje otpada

(Čl. 60. st. 1. Zakona otpadu – „Narodne novine“, br. 178/04, 11/06, 110/07 i 60/08)

Ukoliko je tuženiku izdana potvrda o preuzimanju tipske posude za skupljanje otpada, koja potvrda je potpisana po ugovornim stranama, tada se ista smatra pisanim ugovorom o zbrinjavanju otpada, zbog čega je tuženik u obvezi plaćati komunalnu uslugu za zbrinjavanje komunalnog otpada.

„Pravilno prvostupanjski sud navodi u obrazloženju prvostupanjske presude da zbrinjavanje komunalnog otpada spada u komunalnu djelatnost koja obveza tereti jedinicu lokalne samouprave, u konkretnom slučaju, za područje općine M.B., takvu obvezu ima Općina M.B., koja tu djelatnost može vršiti bilo osnivanjem vlastitog pogona, odnosno trgovačkog društva s takvom djelatnošću ili davanjem u koncesiju vršenju tih poslova trgovačkom društvu koje vrši takvu djelatnost (na temelju javnog natječaja). Treba navesti da su Zakonom o otpadu (NN. 178/04; 11/06, 110/07; 60/08) gradovi i općine odgovorni za gospodarenje komunalnim otpadom (na svom području). Tuženik ne osporava, a opće poznata je činjenica da je koncesionar tog prava (obveze) na vršenje komunalne djelatnosti na području Općine M.B., u spornom periodu, tužitelj. Tuženik poriče da bi uzeo od tužitelja posudu za skupljanje komunalnog otpada, pri čemu ne dovodi u osnovanu sumnju vjerodostojnost preslike svoje izjave o preuzimanju posude za skupljanje komunalnog otpada, koja je datirana sa 19. svibnja 2006. (prema kojoj je tužitelj preuzeo posudu zapremine 120 l). Nadalje, općina M. B. svojom je Odlukom o komunalnom redu od 03. studenog 2005. g. (Službeni vjesnik Varaždinske županije 31/05) propisala, kao jednu od mjera komunalnog reda, sakupljanje, odvoz i postupanje sa sakupljenim otpadom (čl. 1.). Tu je djelatnost pobliže regulirala čl. 58. – 71. Člankom 58. st. 1. toč. 1. određeno je što predstavlja komunalni otpad, dok je čl. 59. propisano da je na području općine M.B. obvezan odvoz otpada pod uvjetima i na način određen tom odlukom. Propisano je da su obveznici davanja otpada na odvoz fizičke osobe, vlasnici ili korisnici drugih i stambenih objekata na području općine M.B. Prema čl. 60. st. 1. Zakona obveznici otpada dužni su otpad skupljati i držati u tipskim posudama ili vrećama za smeće. Odredbama čl. 61. i 62. propisuje se da poslove sakupljanja, odvoza, prerade i odlaganja i postupanja sa otpadom na području općine M.B. vrši ovlaštenu koncesionar, te se nadalje propisuje način na koji on treba organizirati vršenje tog posla. Dakle, tuženik je osoba s prebivalištem na području općine M.B., koji obzirom na tu

okolnost, ima obvezu, u okviru općinske organizacije načina zbrinjavanja komunalnog otpada, davati komunalni otpad na organizirano zbrinjavanje komunalnog otpada. Takav njegov status proizlazi i iz potvrde o preuzimanju tipske posude za skupljanje komunalnog otpada, koja činjenica proizlazi iz priložene preslike isprave o preuzimanju posude, čiju vjerodostojnost tuženik nije doveo u sumnju, a koja proizlazi i iz činjenice da je tuženik fizička osoba s prebivalištem na području općine M.B. Ujedno je tuženik kod koncesionara evidentiran kao korisnik usluge zbrinjavanja komunalnog otpada, a tu činjenicu (taj dokaz) tuženik nije doveo u sumnju. Prema tome, potpuno je opravdan tužbeni zahtjev koji se temelji na obvezi tuženika plaćati komunalnu uslugu za zbrinjavanje otpada za predmetno razdoblje, u nespornoj visini, pri čemu nije niti odlučno da li su stranke sklopile formalni pisani ugovor, jer je iz naprijed navedenog evidentno je da su oni na sklapanje takvog ugovora obvezni po samom zakonu (Zakon o otpadu, odnosno Zakonu o komunalnom gospodarstvu), a u prvostupanjskom postupku je utvrđeno da je takav ugovor zaključen, nedvojbeno, barem kao neformalan, na temelju preuzimanja tipske posude za skupljanje komunalnog otpada, a koja potvrda se može shvatiti i kao pisani ugovor o zasnivanju takvog odnosa (potpisana po obje strane tog obveznog odnosa).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 760/09-2 od 23.VII.2009.

**ZAŠTITA OD ZLOUPORABA I PRIJEVARA U JAVNOJ
TELEKOMUNIKACIJSKOJ MREŽI**

Obveza davatelja komunikacijskih usluga

(Čl. 105. Zakona o telekomunikacijama – „Narodne novine“, br. 122/03;

Čl. 42. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama – „Narodne novine“, br. 70/05)

Davatelj komunikacijskih usluga dužan je osigurati korisnicima svojih usluga primjerenu zaštitu od zlouporaba i prijevара u javnoj telekomunikacijskoj mreži, time da su korisnici telekomunikacijskih usluga oslobođeni obveze podmirenja računa koji su nastali uslijed činjenice što im davatelj usluge nije osigurao primjerenu zaštitu od zlouporaba i prijevара u javnoj komunikacijskoj mreži.

„Naime, sud prvog stupnja u svojem obrazloženju neosnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja – koji se odnosi na isplatu dospjelih, a neplaćenih računa za isporučene telekomunikacijske usluge i to u iznosu od 692,89 kn za mjesec svibanj 2005., a u iznosu od 603,90 kn za mjesec lipanj 2005. g. polazi od nesporne činjenice da su utuženi iznosi proizašli iz međunarodnog prometa (korištenja Interneta) uslijed omaškom na računalo tuženice instaliranog tzv. dialer programa (virusnog softwarea) koji u trenutku uspostave veze korisnika sa internetom prekida tu vezu i putem modema bira broj u udaljenoj stranoj zemlji te na taj način ostvaruje autoru takvog programa novčanu dobit uslijed obveze korisnika na plaćanje takovih poziva. Nadalje je prvostupanjski sud utvrdio da do instalacije takvog virusnog programa dolazi zbog nepažnje i neznanja samog korisnika prilikom posjećivanja određenih WEB stranica na kojima se nude besplatne usluge lažnog sadržaja. Pozivajući se na obvezu tužitelja da sukladno odredbi čl. 105. Zakona o telekomunikacijama (dalje: ZTK – NN 122/03) i čl. 42. Zakona o izmjenama i dopunama ZTK (dalje: ZID ZTK – NN 70/05) svojim korisnicima pruži zaštitu i poduzme odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi se zaštitila sigurnost njegovih usluga, a što je tužitelj u konkretnom slučaju propustio učiniti, imajući u vidu da najstarija utužena obveza tuženice datira iz svibnja mjeseca 2005.g. a da je zakonom normirana obveza tužitelja još 2003. g., utvrdio je tužbeni zahtjev tužitelja neosnovanim te ga kao takvog odbio. Žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava tužitelj obrazlaže tvrdnjom da se prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude pozvao na materijalno-pravni propis – čl. 105. ZTK koji uopće ne regulira predmetnu problematiku, već da se na problematiku s dialerima odnosi odredba čl. 42.

st. 2. ZID ZTK koja u st. 3. određuje da „... korisnici javnih telekomunikacijskih usluga nisu dužni snositi troškove koje korisnicima usluga ili davateljima usluga prouzroči treća osoba u slučajevima iz st. 2. – dakle dialeri“. Na ovom mjestu valja navesti da je Glavom XII ZTK-a naslovljenom zaštita podataka normirana sigurnost telekomunikacijske mreže pa je u odredbi čl. 105. st. 1. ZTK-a određeno da davatelj javnih telekomunikacijskih usluga mora poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi se zaštitila sigurnost njegovih telekomunikacijskih usluga, a zajedno s operatorom poduzima potrebne mjere radi zaštite sigurnosti telekomunikacijske mreže. Poduzete mjere moraju osigurati razinu sigurnosti koja odgovara postojećoj razini opasnosti za sigurnost mreže, uzimajući u obzir raspoloživa tehnička i tehnološka rješenja i troškove tih mjera. St. 2. cit. odredbe ZTK-a dalje određuje da u slučaju posebne opasnosti za sigurnost telekomunikacijske mreže, davatelj javnih telekomunikacijskih usluga mora obavijestiti korisnike svojih usluga o postojanju te opasnosti. Ako je opasnost izvan opsega primjerenih mjera koje mora poduzeti davatelj usluga, davatelj usluga mora obavijestiti korisnike svojih usluga o mogućim mjerama za uklanjanje opasnosti i/ili njezinih posljedica, uključujući i napomenu o mogućim troškovima tih mjera. Odredbom čl. 24. ZID ZTK izmijenjena je ranija odredba čl. 24. ZTK-a na način da je kao posebna obveza uvedena obveza davatelja komunikacijskih usluga i to sukladno st. 2. moraju osigurati korisnicima svojih usluga primjerenu zaštitu od zlouporaba i prijevara u javnoj telekomunikacijskoj mreži pri čemu je st. 3. cit. odredbe određeno da korisnici javnih telekomunikacijskih usluga nisu dužni snositi troškove koje je korisnicima usluga ili davateljima usluga prouzročila treća osoba u slučajevima iz st. 2. Potonje navedeno oslobađa korisnike usluge na podmirenje računa nastalih zbog činjenice što im davatelj usluge nije osigurao primjerenu zaštitu od zlouporaba i prijevara u javnoj komunikacijskoj mreži. Podredno valja navesti da je u smislu odredbe čl. 7. toč. 4. ZTK-a davatelj usluga pravna ili fizička osoba koja pruža javne telekomunikacijske usluge na tržištu koristeći se telekomunikacijskom mrežom, a prema toč. 19. da je korisnik usluga fizička ili pravna osoba koja se koristi javnim telekomunikacijskim uslugama ili iz zahtijeva. Obzirom dakle, na izložene materijalno-pravne propise pravilno je prvostupanjski sud po provedenom dokaznom postupku utvrdio, imajući u vidu činjenicu što se najstarija obveza tuženice odnosi na račun za ispostavljene telekomunikacijske usluge za svibanj mjesec 2005.g., a imajući u vidu da je tužitelj upozorio tuženicu na predmetnu problematiku tek dopisima od 07. rujna 2005.g. i 17. listopada 2005. g. (koji prileže u spisu) – da u vrijeme nastanka prijepornih računa tuženica nije bila upozorena na mogućnost /

opasnost instalacije ili o mogućnostima sprječavanja takve opasnosti zbog čega je odbio tužitelja sa postavljenim tužbenim zahtjevom.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1182/08-2 od 18. V.2009.

ODGOVORNOST DAVATELJA POŠTANSKIH USLUGA

Odgovornost za naknadu štete

(Čl. 21. Svjetske poštanske konvencije)

Davatelj poštanskih usluga ne odgovara za izgublenu dobit niti stvarnu štetu koja može nastati zbog gubitka, oštećenja ili umanjenja sadržaja poštanske pošiljke ili zbog prekoračenja roka za prijenos i uručenje poštanskih pošiljaka, a isto tako nije dužan izvršiti dostavu preporučenih pošiljaka na odredišta.

„Odbivši zahtjev tužiteljica za naknadu štete, prvostupanjski sud u obrazloženju navodi da tužiteljicama u smislu odredaba Zakona o pošti i Svjetske poštanske konvencije ne pripada pravo na naknadu štete koju eventualno trpe zbog toga što preporučena pošiljka br. R- __, predana u poštanski ured tužene 22. studenog 2006. g. po njihovom punomoćniku B.P., nije stigla na odredište, budući da davatelj poštanskih usluga ne odgovara za izgublenu dobit, niti stvarnu štetu koja može nastati zbog gubitka, oštećenja ili umanjenja sadržaja poštanske pošiljke, te prekoračenja roka za prijenos i uručenje poštanske pošiljke. Kako su ostale preporučene pošiljke, pobliže opisane u izreci, prema utvrđenju prvostupanjskog suda temeljenom na navodima tužene, koje navode tužiteljice nisu osporile, ili uručene ili se u vezi istih vodi postupak za naknadu štete zbog neuručenja kod Međunarodnog poštanskog središta u Z., prvostupanjski sud je odbio i zahtjev tužiteljica da se predmetne pošiljke dostave na određena odredišta koja su tužiteljice naznačile stavljanjem pošiljke na Poštu V. i to s danom stavljanja pošiljke na Poštu V., zbog nemogućnosti ispunjenja takve obveze od strane tužene, jer tužena nije u posjedu navedenih pošiljki, pri čemu je imao u vidu i odredbu čl. 21. Svjetske poštanske konvencije, prema kojoj u slučaju da je

preporučena pošiljka izgubljena, ukradena ili potpuno oštećena, pošiljatelj ima pravo samo na odštetu propisanu Pravilnikom o pismovnim pošiljkama, a niti odredbama Svjetske poštanske konvencije, niti Zakonom o pošti nije utvrđena obveza davatelja poštanskih usluga da izvrši dostavu izgubljenih preporučenih pošiljki na odredište. Kako u smislu odredaba Zakona o pošti i Svjetske poštanske konvencije davatelj poštanskih usluga ne odgovara za izgubljenu dobit, niti stvarnu štetu koja može nastati zbog gubitka, oštećenja ili umanjenja sadržaja poštanske pošiljke, te prekoračenja roka za prijenos i uručenje poštanske pošiljke, niti utvrđuje obvezu davatelja poštanskih usluga da izvrši dostavu izgubljenih preporučenih pošiljki na odredišta, prvostupanjski sud je osnovano odbio tužbene zahtjeve tužiteljica, pravilno primijenivši materijalno pravo.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1204/08-2 od 01.IX.2008.

DJELATNOSTI OD KOJE PROIZLAZI UZNEMIRAVANJE

Nadležnost upravnih tijela

(Čl. 156. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Sud nije ovlašten odlučivati o tužbenom zahtjevu kojim tužiteljica traži da se ugostiteljskom objektu tuženika zabrani rad nakon određenog vremena, odnosno da mu se ograniči radno vrijeme iz razloga što je isto u nadležnosti upravnih tijela.

„Odbivši tužiteljicu sa uvodno opisanim zahtjevima, sud prvog stupnja, kraj nesporne činjenice što se ugostiteljski lokal tuženika nalazi u prizemlju stare građevine u gradskoj jezgri S. iznad kojeg se nalazi stambeni prostor tužiteljice, utvrđuje da tužiteljica ne može u sudskom postupku isticati zahtjev da se tuženiku zabrani rad nakon određenog vremena – nakon 21.30 sata, dakle da mu se ograniči radno vrijeme jer je navedeno u nadležnosti upravnih tijela, a ne sudova, naročito imajući pri tom činjenični supstrat tužbe koji upućuje na primjenu odredbe čl. 156.

Zakona o obveznim odnosima. Navedeno stajalište prvostupanjski sud obrazlaže odredbom čl. 156. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO – NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) koja odredba ovlašćuje svakoga da od drugoga zahtijeva da ukloni izvor opasnosti od kojeg prijeti znatnija šteta njemu ili određenom broju osoba, a i suzdržavati se od djelatnosti od koje proizlazi uznemiravanje ili opasnost štete ako se nastanak uznemiravanja ili štete može spriječiti odgovarajućim mjerama (st. 1.). Prema st. 2. cit. odredbe ZOO-a sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemiravanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj to sam ne učini. Ukoliko šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobivena dozvola nadležnog organa, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta), time da se i u tom slučaju može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih radnji da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji (stav. 4.). Naime, valja nadodati da Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 48/95, 20/97, 68/98, 45/99, 91/01, 117/01, 4/02, 117/03 i 42/05) u odredbi čl. 9. određuje da je u nadležnosti predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave da propisuje raspored, početak i završetak radnog vremena u ugostiteljstvu na svom području, uz prethodno mišljenje turističke zajednice mjesta, općine ili grada. Prema st. 2. cit. odredbe Poglavarstvo jedinice lokalne samouprave može odrediti drugačiji raspored, početak i završetak radnog vremena za pojedine ugostiteljske objekte, a u skladu s kriterijima koje propisuje predstavničko tijelo propisom iz st. 1. ovog članka. Sukladno odredbi čl. 47. a Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti ovlaštenje je gospodarskog inspektora da naredbom, koju će uručiti na licu mjesta ugostitelju ili njegovom predstavniku, zabrani pružanje ugostiteljskih usluga ugostitelja koji se ne pridržava propisanog radnog vremena i odmah izvrši pečaćenje uređaja, opreme i poslovnih prostorija u kojima se obavlja ugostiteljska djelatnost, te u roku od pet dana donijeti pisano rješenje o zabrani rada, u trajanju od 30 dana od dana izrečene naredbe. Iz navedenog jasno proizlazi pravilnost zauzetog stajališta prvostupanjskog suda o neosnovanosti zahtjeva tužiteljice da se tuženiku zabrani rad nakon 21,30 sati. Valja nadodati da se sukladno ranije u ovom obrazloženju citirane odredbe ZOO-a može tražiti isključivo uklanjanje izvora prekomjerne buke, odnosno regulaciju izvora buke na zakonom propisanu razinu i sl..“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 618/08-2 od 20.I.2009.

IZVANREDNI PRIJEVOZ BEZ DOZVOLE – ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA

Obveza prijevoznika na naknadu troškova kontrole i naknade za izvanredni prijevoz

(Čl. 31. Zakona o javnim cestama – „Narodne novine“, br. 100/96-
pročišćeni tekst;

Čl. 84. st. 7. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu – „Narodne
novine“, br. 178/04, 48/05, 111/06, 63/08)

Pokretanje i vođenje prekršajnog postupka protiv prijevoznika nije ni u kakvoj vezi s obvezom prijevoznika na naknadu troškova kontrole i naknade za izvanredni prijevoz, budući je prijevoznik dužan snositi troškove kontrole i naknade za izvanredni prijevoz ukoliko se kontrolom utvrdi da osovinsko opterećenje, ukupna masa i dimenzije vozila premašuju propisane veličine neovisno o tome da li je protiv prijevoznika pokrenut prekršajni postupak.

„Pobijajući prvostupanjsku presudu isključivo iz žalbenog razloga pogrešne primjene materijalnog prava, tuženik u žalbi ističe da prvostupanjski sud smatra da obveza naknade troškova kontrole i naknade za izvanredni prijevoz tereti vlasnika vozila, bez obzira na činjenicu da li je pokrenut prekršajni postupak, smatrajući navedeno stajalište pogrešnim, jer prema mišljenju tuženika troškovi kontrole i izvanrednog prijevoza mogu teretiti, bez odgovarajućeg rješenja o prekršaju samo onoga tko ih je poduzeo, dakle, nikako tuženika. Stajalište tuženika izneseno u žalbi potpuno je pogrešno i neprihvatljivo. Naime, tuženik smatra da je uvjet za sniženje troškova kontrole i naknade za izvanredni prijevoz, pokretanje prekršajnog postupka. Međutim, valja ukazati na sadržaj odredbe čl. 31. Zakona o javnim cestama, kojom je određeno da ako se kontrolom utvrdi da se obavlja izvanredni prijevoz bez dozvole, odnosno ako se utvrdi da osovinsko opterećenje, ukupna masa i dimenzije vozila premašuju dozvolom utvrđene iznose, izvanredni prijevoz može se nastaviti nakon pribavljanja dozvole i plaćanja naknade za izvanredni prijevoz, odnosno nakon usklađenja osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzija vozila

s propisanim iznosima, a prijevoznik je dužan uz troškove kontrole platiti i naknadu za izvanredni prijevoz za prijeđeni put do mjesta kontrole, odnosno do mjesta usklađenja osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzija vozila, kao i nadoknaditi štetu koju je prouzročio na javnoj cesti. Isto tako je odredbom čl. 84. st. 7. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu propisano da ako se kontrolom iz st. 5. iste odredbe (kontrola izvanrednih prijevoza, odnosno kontrola osovinskih opterećenja, ukupne mase i dimenzija vozila u prometu na cestama) utvrdi da se obavlja izvanredni prijevoz bez dozvole, odnosno ako se utvrdi da osovinsko opterećenje, ukupna masa i dimenzije vozila premašuju propisane veličine, troškove kontrole snosi vozač prema posebnom propisu o javnim cestama, a vozilo se isključuje iz prometa, odnosno zabranjuje mu se ulazak ili izlazak iz Republike Hrvatske do izdavanje dozvole za izvanredni prijevoz. Za nastavak prijevoza, prema st. 8. iste odredbe, prijevoznik mora, uz troškove kontrole platiti naknadu po posebnom propisu o javnim cestama za obavljeni prijevoz u Republici Hrvatskoj do mjesta kontrole, odnosno do mjesta usklađenja osovinskog opterećenja, ukupne mase i dimenzija, odnosno do mjesta istovara ili izlaska iz Republike Hrvatske, kao i nadoknaditi štetu nastalu na cesti po posebnom propisu, ukoliko se ona utvrdi. Dakle, sadržaj citiranih odredbi Zakona o javnim cestama i Zakona o prijevozu u cestovnom prometu jasno upućuje na zaključak da je prijevoznik dužan snositi troškove kontrole i naknade za izvanredni prijevoz, ukoliko se kontrolom utvrdi da osovinsko opterećenje, ukupna masa i dimenzije vozila premašuju propisane veličine, neovisno o tome da li je protiv prijevoznika pokrenut prekršajni postupak. Prema tome, pokretanje i vođenje prekršajnog postupka protiv prijevoznika nije ni u kakvoj vezi s obvezom prijevoznika na naknadu troškova kontrole i naknade za izvanredni prijevoz, slijedom čega stajalište tuženika izneseno u žalbi nema nikakvog uporišta u sadržaju citiranih materijalno pravnih propisa.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 436/09-2 od 04.V.2009.

UGOVOR O ORGANIZIRANOM PUTOVANJU

Pravo stranaka nakon raskida ugovora o organiziranom putovanju

(Čl. 881. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Kada su tužitelji raskinuli ugovor o organiziranom putovanju prije početka putovanja, u razumnom roku, organizator putovanja ima pravo na naknadu administrativnih troškova, dok tužitelji koji su isplatili u cijelosti ugovorenu naknadu imaju pravo na povrat uplaćenog iznosa uvećanog za zakonsku zateznu kamatu tekućom od dana isplate.

„Udovoljivši tužbenom zahtjevu, prvostupanjski sud utvrđuje da su tužitelji u svojstvu kupaca, sa tuženicom kao vlasnicom obrta naziva XXX iz V., kao prodavateljem dana 09. ožujka 2006. g. sklopili kupoprodajni ugovor kojim su kupili proizvod „YY“ koji uključuje tri tjedna apartmanskog smještaja maksimalnog smještajnog kapaciteta za ukupno 4 osobe, za iznos od 1.800,00 EUR-a prema tečaju 7.325 kn/ EUR na dan sklapanja ugovora koju ugovorenu cijenu su tužitelji u cijelosti i platili, a koju je naknadu tuženica u cijelosti uplatila The R.R. Hotelima na T. osnovom njihovog međusobnog poslovnog odnosa. Nadalje je prvostupanjski sud utvrdio da tužitelji nisu iskoristili kupljeni proizvod (tzv. XXX) u rezerviranom dvotjednom aranžmanu boravka na T. u periodu od 20.08. – 08.09.2006. g. za ukupno četiri osobe, već su pisanim dopisom od 01. lipnja 2006. g. jednostrano raskinuli sklopljeni ugovor zbog nepovjerenja u izvršenje ugovorene usluge, a da je tuženica u cijelosti ispunila svoje ugovorom preuzete obveze zbog čega traženje tužitelja kvalificira zahtjevom posljedično raskidu ugovora – a ne zahtjevom radi naknade štete. Na temelju prethodno opisanih činjeničnih utvrđenja, prvostupanjski sud sklopljeni kupoprodajni ugovor kvalificira u smislu odredbe čl. 881. Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO – NN 35/05) ugovorom o organiziranom putovanju kojim se putnička agencija (koje je vlasnica tuženica) obvezala tužiteljima realizirati konkretno – dvotjedni boravak u The YYY Hotelima na T., za što su se tuženici kao putnici obvezali platiti naknadu. Obzirom na daljnja utvrđenja da su tužitelji dopisom od 01.06.2006. g. raskinuli sklopljeni ugovor, prvostupanjski sud primjenjuje odredbu čl. 901. st. 1. i 2. ZOO-a i utvrđuje da su tužitelji raskinuli ugovor prije početka putovanja, u razumnom roku zbog čega bi organizator putovanja (putnička agencija tuženice) imao pravo tek na naknadu administrativnih troškova no da tuženica uslijed otkazivanja rezervacije i nekorištenja usluge od strane tužitelja nije imala nikakve troškove, dok tužitelji, koji su u cijelosti isplatili tuženici ugovorenu naknadu za kupljeni XXX (u utuženom iznosu), imaju pravo – u smislu daljnje odredbe čl. 368.

st. 2. ZOO na povrat uplaćenog iznosa uvećanog za zakonsku zateznu kamatu (temeljem odredbe čl. 368. st. 5. ZOO-a) tekućom od dana primitka uplate do isplate. Tuženica u žalbi osporava materijalno-pravno stajalište prvostupanjskog suda da bi predmetni ugovor uopće bio raskinut, pozivajući se pri tom na čl. 6. ugovora prema kojem se isti može raskinuti ako obje strane pismeno potvrde suglasnost oko raskida ili „prema drugim odredbama tog ugovora“. Osporila je i utvrđenje prvostupanjskog suda o pravodobnom raskidu ugovora ističući da je rezervacija i uplata aranžmana u inozemstvo izvršena dana 12.04.2006.g., a da je raskid uslijedio 01.06.2006.g. pa i posebno naglašava da je rezervacijom i doznakom naknade u inozemstvo pretežito ispunila vlastite ugovorom preuzete obveze. Naime, prije svega valja naglasiti da je predmetni ugovor sklopljen u obliku tzv. tipiziranog obrasca čije je sadržaj pripremila tuženica (što potvrđuje i u svom iskazu) zbog čega se i ugovorna odredba prema kojoj oko raskida ugovora nužno mora biti postignut konsenzus između ugovornih stranaka ima tumačiti prema sadržaju odredbe čl. 320. ZOO-a – dakle u korist ovdje tužitelja jer bi u protivnom bili dovedeni u situaciju da zbog protivljenja tuženice njihovom zahtjevu za jednostrani raskid ugovora isti ni zbog kojih razloga ne bi mogli raskinuti. Pravilno je stoga prvostupanjski sud u konkretnom slučaju primijenio specijalne odredbe ZOO-a koje normiraju institut raskida ugovora u okolnostima konkretnog slučaja kada je predmet raskida ugovor o organiziranju putovanja. Vezano uz žalbeni navod da raskid ugovora (01.06.2006.) nije izjavljen u razumnom roku (jer je tuženica doznačila uplatu tužitelja u inozemstvo 12.04.2006.g.) valja tek kratko reći da je prosuđivanje pravodobnosti raskida ugovora, u smislu sadržaja odredbe čl. 901. st. 2. i 3. ZOO-a relevantno isključivo s aspekta prava organizatora na administrativne troškove (pravodoban raskid st. 2.) odnosno na naknadu u određenom postotku ugovorene cijene koji se utvrđuje razmjerno vremenu preostalom do početka putovanja i koja mora biti ekonomski opravdan (nepravodoban raskid – st. 3.) pri čemu valja naglasiti da tuženica nije imala nikakvih troškova zbog raskida ugovora, niti je istakla zahtjev opisan u čl. 901. st. 3. ZOO-a.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1359/08-2 od 08.XII.2008.
ODGOVORNOST ORGANIZATORA PUTOVANJA**

Odgovornost organizatora putovanja za štetu nastalu putniku

(Čl. 889. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Organizator putovanja odgovara putniku za štetu koja mu je nastala zbog potpunog ili djelomičnog neizvršenja usluga prijevoza, smještaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja ukoliko je izvršenje tih usluga povjerio trećim osobama, kao i za štetu nastalu kao posljedicu zakašnjenja u prijevozu, odnosno uslijed neurednog izvršenja usluge prijevoza, time da se isti ne oslobađa odgovornosti bez obzira što je uložio pozornost pažljivog organizatora putovanja pri izboru osobe koja je izvršila uslugu prijevoza.

„Prije svega valja navesti da organizator putovanja u smislu odredbe čl. 888. st. 1. ZOO-a odgovara za svu štetu koju prouzroči putniku neispunjenjem, djelomičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obveza koje se odnose na organiziranje putovanja predviđenih ugovorom i ovim zakonom. Šteta koju putnik trpi posljedica je povrede obveze iz ugovora, pa putniku u smislu odredbe čl. 346. st. 1. ZOO pripada pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi, te pravičnu naknadu neimovinske štete, koje je dužnik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate. Dakle, organizator putovanja je u obvezi naknaditi putniku svu štetu koja mu je nastala neispunjenjem, djelomičnim neispunjenjem ili neurednim neispunjenjem ugovornih obveza. Organizator putovanja u smislu odredbe čl. 889. st. 1. ZOO odgovara putniku i za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelomičnog neizvršenja usluga prijevoza, smještaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja, u skladu s propisima koji se na njih odnose, ukoliko je izvršenje tih usluga povjerio trećim osobama. Prema tome, pretpostavke odgovornosti organizatora putovanja u smislu citiranih odredbi Zakona o obveznim odnosima su – neispunjenje, djelomično ispunjenje ili neuredno ispunjenje ugovorne obveze, šteta nastala putniku i postojanje uzročne veze, pri čemu organizator putovanja odgovara i za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelomičnog neizvršenja usluga prijevoza, smještaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja, ukoliko je izvršenje tih usluga povjerio trećim osobama. Organizator putovanja može se osloboditi odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu, odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti,

otkloniti ili izbjeći, sukladno odredbi čl. 343. ZOO-a. Imajući u vidu sadržaj citirane odredbe, jasno se može zaključiti da je jedino viša sila utvrđena kao razlog isključenja ili ograničenja odgovornosti dužnika (u konkretnom slučaju organizatora putovanja). Kako tijekom prvostupanjskog postupka nije bilo sporno da su zbog kašnjenja zrakoplova aviokompanije L. u polasku iz Z. za F. od jednog sata, tužitelji zakasnili na let za N.Y. u F., da su u N.Y. letjeli tek idući dan i došli na ugovorenu destinaciju sa više od 17 sati kašnjenja, drugotuženik kao organizator putovanja odgovara tužiteljima kao putnicima za štetu koja je nastala kao posljedica zakašnjenja u prijevozu, odnosno neurednog izvršenja usluge prijevoza, pri čemu niti činjenica da je drugotuženik eventualno uložio pozornost pažljivog organizatora putovanja pri izboru osobe koja je izvršila uslugu prijevoza, ne isključuje njegovu odgovornost samo iz razloga utvrđenog odredbom čl. 343. ZOO-a, dakle, ukoliko je do neurednog izvršenja usluge prijevoza došlo zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći, odnosno zbog više sile. Stoga je potpuno promašeno pozivanje drugotuženika u žalbi na odredbu čl. 889. st. 2. ZOO-a, jer se navedena odredba odnosi na situaciju kad su usluge koje je organizator putovanja povjerio trećim osobama, izvršene u skladu s ugovorom i propisima koji se na njih odnose, u kojem slučaju organizator putovanja odgovara za štetu koju je putnik pretrpio u povodu njihova izvršenja, osim ako dokaže da se ponašao kao pažljiv organizator putovanja pri izboru osoba koje su ih izvršile. Kako je u konkretnom slučaju usluga prijevoza neuredno izvršena, obzirom na kašnjenje zrakoplova u polasku iz Z., koje je utjecalo na vrijeme dolaska tužitelja na konačnu destinaciju, primjenjuje se odredba čl. 889. st. 1. ZOO-a, zbog čega žalbena tvrdnja drugotuženika da je pri izboru davatelja usluga, obzirom na rejting zrakoplovne tvrtke L., uložio pozornost dobrog organizatora, ne može imati nikakvog utjecaja na odgovornost drugotuženika za naknadu štete.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 112/09-2 od 02.III.2009.

ODGOVORNOST ORGANIZATORA PUTOVANJA

Odgovornost organizatora putovanja za povredu prava osobnosti tužitelja

(Čl. 889. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Ukoliko tužitelji zbog kašnjenja aviona nisu bili u mogućnosti u cijelosti realizirati program putovanja, tada se smatra da je neuredno ispunjenje ugovorne obveze od strane organizatora putovanja opravdano izazvalo kod tužitelja povredu prava osobnosti tužitelja.

„Niti žalbena tvrdnja drugotuženika da tužiteljima ne pripada pravo na naknadu štete zbog povrede prava osobnosti jer su po kašnjenju aviona bili zbrinuti od strane aviokompanije L., da se putovanje unatoč kašnjenju odvijalo po predviđenom programu i da su tužitelji propustili samo jedno noćenje u N.Y., ne može se prihvatiti osnovanom. Naime, tužitelji su zbog kašnjenja avionskog prijevoza stigli na ugovorenu destinaciju sa 17,5 sati kašnjenja. Obzirom na takvo zakašnjenje, tužitelji objektivno nisu bili u mogućnosti ostvariti sve ugovorene usluge zbog nedostatka vremena, niti realizirati u cijelosti program putovanja, kako je to prvostupanjski sud i utvrdio na temelju iskaza tužitelja saslušanih u svrhu dokazivanja, koje je opravdano prihvatio objektivnim i vjerodostojnim, pa žalbeni navodi drugotuženika nemaju nikakvog uporišta u sadržaju provedenog dokaznog postupka. Žalbena tvrdnja drugotuženika da kašnjenje aviona zasigurno ne razvija toliku povredu prava i osobnosti i duševne boli da bi iste trebalo reparirati novčanom naknadom, u suprotnosti je ne samo sa sadržajem prvostupanjskog postupka, već i sa sadržajem obrazloženja pobijane presude. Kašnjenje aviona, samo za sebe, nesumnjivo nije uzrok nastanka neimovinske štete, zbog povrede prava osobnosti tužitelja, međutim, zbog kašnjenja aviona tužiteljima je skraćen boravak u N.Y., jer su na odredište stigli sa zakašnjenjem od 17,5 sati, pa zbog nedostatka vremena evidentno nisu bili u mogućnosti u cijelosti realizirati program putovanja, slijedom čega je prvostupanjski sud pravilno zaključio da je neuredno ispunjenje ugovorne obveze drugotuženika opravdano izazvalo kod tužitelja nezadovoljstvo, frustraciju i ogorčenje, odnosno poremećaj njihovog dotadašnjeg duševnog mira u takvoj mjeri koja opravdava dosuđenje pravične novčane naknade.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 112/09-2 od 02.III.2009.

ODGOVORNOST ORGANIZATORA PUTOVANJA

Osoba koja se smatra organizatorom putovanja

(Čl. 881. st. 1. i 3. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Organizatorom putovanja smatra se osoba koja je zaključila ugovor o organiziranju putovanja te temeljem istog tužiteljima prodala paket-aranžman i kojoj su tužitelji platili cijenu predmetnog putovanja, bez obzira što je ugovor o organiziranju putovanja kao i paket-aranžman pripremila druga osoba.

„Pobijajući odbijajući dio prvostupanjske presude u toč. III. izreke isključivo zbog pogrešne primjene materijalnog prava, tužitelji u žalbi ukazuju na odredbu čl. 881. st. 1. i 3. ZOO, uz tvrdnju da Sporazum o suradnji sklopljen između oba tuženika, kojim tuženici definiraju svoja prava i obveze koje proizlaze iz njihovog međusobnog poslovnog odnosa, ne može isključiti primjenu zakona i to na štetu tužitelja, jer se u smislu odredbe čl. 881. st. 1. i 3. ZOO organizatorom putovanja moraju smatrati oba tuženika, koji solidarno odgovaraju tužiteljima za nastalu štetu. Žalbene navode tužitelja u cijelosti prihvaća pravilnim i ovaj sud. Naime, prvostupanjski sud smatra da Sporazum o suradnji sklopljen između tuženika po svojoj pravnoj prirodi predstavlja ugovor o trgovinskom zastupanju, zbog čega smatra da je prvotuženik u sklapanju predmetnog ugovora o organiziranom putovanju sudjelovao u svojstvu zastupnika drugotuženika, posredujući između tužitelja i drugotuženika i da se stoga ne može smatrati osobom koja je prodala paket-aranžman koji je pripremio drugotuženik, sukladno odredbi čl. 881. st. 3. ZOO. Stajalište prvostupanjskog suda pogrešno je i neprihvatljivo i u suprotnosti sa sadržajem Sporazuma o suradnji sklopljenog između tuženika 01. listopada 2005. godine. Naime, tim Sporazumom, kako je to navedeno u čl. 1., drugotuženik ustupa pravo prodaje svojih turističkih aranžmana i ostalih posebno ugovorenih usluga prvotuženiku, koji se obvezao u čl. 2. da će aranžmane drugotuženika posredovati trećim licima u nepromijenjenom obliku i nepromijenjenim cijenama, dok je u čl. 3. utvrđena visina provizije. Prema čl. 6. sklopljenog Sporazuma ugovore o prodaji aranžmana s trećim

licem prvotuženik će sklapati u ime i za račun drugotuženika na njegovim dokumentima (voucherima), obvezujući se da će poštivati uputstva za ispunjavanje i slanje dokumentacije i da će treća lica upozoravati na Opće uvjete i uputstva putovanja, koji su sastavni dio vouchera, a kod svake rezervacije trećih lica će preuzeti odgovornost za cijelo plaćanje (čl. 7.). Dakle, prema sadržaju sklopljenog Sporazuma između tuženika, prvotuženik je ovlašten prodavati turističke aranžmane i ostale posebne ugovorene usluge drugotuženika trećim osobama, u nepromijenjenom obliku i nepromijenjenim cijenama, prema čemu ugovore o prodaji aranžmana trećim osobama sklapa u ime i za račun drugotuženika i na njegovim dokumentima (voucherima). Prema tome, bez obzira na pravnu prirodu sklopljenog Sporazuma, prvotuženik je bio ovlašten prodavati turističke aranžmane drugotuženika trećim osobama, pa kako je prvotuženik već u odgovoru na tužbu učinio nespornom činjenicu da je s tužiteljima sklopio ugovor o organiziranju putovanja u New York u vremenu od 22. do 26. lipnja 2007. g., prema aranžmanu drugotuženika, te uz daljnju činjenicu da su tužitelji, nesporno, cijenu predmetnog putovanja platili prvotuženiku, jasno je da se i prvotuženik kao osoba koja je prodala paket-aranžman koji je pripremila druga osoba (drugotuženik), mora smatrati organizatorom putovanja, sukladno odredbi čl. 881. st. 3. ZOO-a. Prema odredbi čl. 881. st. 3. ZOO organizatorom putovanja smatra se i osoba koja prodaje paket –aranžman koji je pripremila neka druga osoba. Kako je prvotuženik, nesporno, sklopio s tužiteljima ugovor o organiziranju putovanja kojeg je pripremio drugotuženik, prodajući, dakle, tužiteljima aranžman drugotuženika, pogrešno prvostupanjski sud tretira prvotuženika kao zastupnika drugotuženika, jer je nedvojbeno prvotuženik osoba koja je prodala tužiteljima paket-aranžman koji je pripremio drugotuženik, pa se i prvotuženik mora smatrati organizatorom putovanja, kako to i tužitelji, a i drugotuženik, ističu u svojoj žalbi, zbog čega je odgovornost prvotuženika i drugotuženika kao organizatora putovanja solidarna.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 112/09-2 od 02.III.2009.

**UGOVOR O OSIGURANJU – PONUDA ZA
OSIGURANJE AUTOMOBILSKOG KASKA**

Pretpostavke za perfekciju ugovora o osiguranju

(Čl. 901. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Za perfekciju ugovora o osiguranju dovoljna je suglasnost ugovornih stranaka o bitnim sastojcima ugovora, time da se suglasnost osiguratelja očituje u odaslanju ponude osiguraniku a suglasnost osiguranika u prihvatu iste, a prihvati bitnih sastojaka ugovora osiguranika može se manifestirati i na prešutni način.

„Naime, prvostupanjski sud je po provedenom dokaznom postupku utvrdio da je tuženik dana 17. ožujka 2003.g. tužitelju uputio Ponudu za osiguranje automobilske kasko broj ____ za svoje osobno vozilo marke Audi, tip A6 model TDI, reg. oznake VŽ ____ u kojoj je ponudio plaćanje premije u šest dvomjesečnih obroka, a da je potom tužitelj – sukladno sadržaju opisane ponude sastavio Policu osiguranja automobilske kasko (broj ____ od 18. ožujka 2003.g.) kojom je prihvatio tuženikovu ponudu u cijelosti. Osnovom opisanih činjeničnih utvrđenja prvostupanjski sud je zaključio da je tuženikova pisana Ponuda – ponuda za sklapanje ugovora o osiguranju i kao takva vezuje tuženika kao ponudioca za vrijeme od osam dana od dana prispjeća iste tužitelju – sve u smislu odredbe čl. 901. st. 2. ZOO-a, da je tužitelj takvu ponudu prihvatio (jer je nije odbio) o čemu svjedoči Polica osiguranja automobilske kasko sačinjena dana 18. ožujka 2003.g. pri čemu prvostupanjski sud posebno naglašava, da bi se u smislu st. 3. cit. odredbe ZOO-a i u slučaju šutnje tužitelja – dakle i u slučaju da nije sačinio policu osiguranja automobilske kasko smatralo da je prihvatio ponudu i da je ugovor (o osiguranju) sklopljen jer ponudu tuženika nije na eksplicitan način odbio. Polica osiguranja, kao što je to navedeno u tužiteljevim Uvjetima za osiguranje automobilske kasko u koje je prvostupanjski sud izvršio uvid predstavlja tek ispravu o postojanju ugovora o osiguranju što je sukladno sadržaju cit. odredbe 901. st. 2.-4. ZOO-a. Naime iz sadržaja cit. odredbe vidljivo je da je za perfekciju ugovora o osiguranju dovoljna suglasnost ugovornih stranaka o bitnim sastojcima ugovora pri čemu se suglasnost s aspekta tuženika očituje u odaslanju ponude tužitelju, a s aspekta tužitelja u prihvatu iste, a koji se može manifestirati i na prešutni način. Kako odredba čl. 901. st. 1. ZOO-a predviđa drugu mogućnost, a to da se ugovor o osiguranju smatra sklopljenim kada ugovaratelji potpišu policu osiguranja to je nedvojbeno da st. 2.-4. cit. odredbe ZOO-a predstavlja izuzetak u odnosu na odredbu st. 1. istog članka pa stoga eventualni formalnopravni nedostatak Police od

18.03.2003. g. nije od utjecaja na činjenicu da je ugovor o osiguranju u konkretnom slučaju sklopljen danom učinjene Ponude tužitelju. Valja nadodati da se postojanje ugovora može dokazivati i drugim dokaznim sredstvima – a ne samo policom osiguranja, na što upućuje i sadržaj daljnje odredbe čl. 903. ZOO-a, a i stajalište izraženo u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev.-2886/91 od 31. ožujka 1992.g.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 500/09-2 od 21.V.2009.

ZASTARA UGOVORA O OSIGURANJU ŽIVOTA

Ugovor o osiguranju života i ugovor o osiguranju od nesretnog slučaja

(Čl. 360. st. 2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Potraživanja ugovaratelja osiguranja odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života i ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja zastaraju u roku od pet godina.

„Prije svega valja istaknuti da pravni odnos stranaka proizlazi iz predmetnih ugovora o osiguranju (polica), a na koje pravne odnose stranaka se primjenjuju odredbe tih ugovora i uvjeta koji su sastavni dio ugovora, kao i opće odredbe osiguranja iz čl. 897.- 923. ZOO-a, te posebne odredbe za osobna osiguranja iz čl. 942.- 965. ZOO-a, time da se o prigovoru zastare, a što vezano na primjenu materijalnog prava pravilno ističe i žalba, primjenjuje odredba čl. 380. st. 1. ZOO-a. Ne ulazeći u ocjenu klasifikacije takvih ugovora prema stručnoj literaturi na koju se žalba poziva, a na što ovaj sud nije niti ovlašten, ne prihvaća se međutim stajalište žalbe o klasifikaciji predmetnih polica – ugovora o osiguranju kao isključivo ugovora o osiguranju od nezgode, a to znači njihovu klasifikaciju pod tzv. neživotna osiguranja. To je prije svega polazeći od sadržaja odredbi tih ugovora o osiguranju – polica. Prema odredbi čl. 99. ZOO-a odredbe ugovora primjenjuje se onako kao glase (st. 1.) a pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrebljenih izraza, već treba istražiti zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti

kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenog tim Zakonom (st. 2.). Po stajalištu ovoga suda zajednička namjera je bila sklapanje ugovora o osiguranju života. Policom od 1.12.93.g. koja nosi naziv Polica osiguranja života s dopunskim osiguranjem od posljedica nesretnog slučaja broj _____, ugovoreni su kao rizici osiguranja, smrt i trajni invaliditet, a koju policu su kao osiguranici sklopili tužitelj i A.Z. sa tuženikom kao ugovarateljem osiguranja, čiji sastavni dijelovi su Opći uvjeti za osiguranje života i Posebni uvjeti za dopunsko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) uz osiguranje života. Policom kombiniranog kolektivnog osiguranja broj _____ koju je poslodavac tužitelja A.P. d.d. V. zaključio sa tuženikom za osiguranike zaposlenike i članove obitelji 20.09.00.g. ugovoreni su rizici za slučaj smrti uslijed nezgode, za slučaj smrti uslijed bolesti, te za slučaj trajnog invaliditeta uslijed nezgode. Izneseni sadržaj predmetnih polica osiguranja iz kojih nedvojbeno proizlazi da se kao osigurani rizici odnosno osigurani slučajevi navode i slučaj smrti uslijed nezgode (a i uslijed bolesti u polici od 20.09.00.g.) te slučajevi trajnog invaliditeta uslijed nezgode (u obje police), po ocjeni ovoga suda, ukazuje da su obje predmetne police, ugovori o osiguranju osoba koji su sklopljeni i radi osiguranja života i osiguranja od nesretnog slučaja. Osim toga po ocjeni ovoga suda, osim sadržaja predmetnih ugovora, u konkretnom slučaju već i sam naslov ugovora od 01.12.1993.g. u kojem stoji da isti predstavlja „policu osiguranja života“ te sadržaj obaju polica ukazuje da su predmetni ugovori o osiguranju – police sklopljeni i radi osiguranja života, a što inače pravilno ukazuje tužitelj i u odgovoru na žalbu da i sam naslov navedene police (što inače nije mjerodavno a niti odlučno) te sadržaj obih polica osiguranja, nedvojbeno ukazuju da se u konkretnom slučaju radi o policama osiguranja života. Sukladno tome ovaj sud ne prihvaća stajalište žalbe o primjeni na te ugovore zastarnog roka iz čl. 380. st. 1. ZOO-a od 3 godine, već smatra da je na konkretan slučaj obzirom da predmetne ugovore smatra i ugovorima o osiguranju života i ugovorima o osiguranju od nesretnog slučaja, valja primijeniti odredbe čl. 380. st. 1. ZOO-a kojim je propisan zastarni rok od 5 godina.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1212/08-2 od 10.II.2009.

UGOVOR O DODJELI STIPENDIJE

Raskid Ugovora o dodjeli stipendije

(Čl. 212. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05 i 41/08)

Tuženik nije ovlašten otkazati Ugovor o dodjeli stipendije zbog nepovoljne poslovne situacije, ukoliko su razlozi na koje se poziva bili predvidljivi u vrijeme sklapanja ugovora, tim više što takav ugovor ne predstavlja trajni obvezni odnos, zbog čega isti ne može prestati otkazom u smislu odredbe čl. 212. Zakona o obveznim odnosima, već je tuženik bio ovlašten zahtijevati da se Ugovor izmijeni, odnosno raskine temeljem odredbe čl. 369. st. 2. ZOO-a.

„Pobijanom presudom u toč. I. izreke utvrđeno je da nije prestao obvezno-pravni odnos između tužitelja i tuženika, koji pravni odnos je nastao sklapanjem Ugovora o dodjeli stipendije za izvrsna postignuća u znanju od 26. travnja 2007. godine. Udovoljivši tužbenom zahtjevu tužitelja, prvostupanjski sud svoje stajalište o osnovanosti zahtjeva tužitelja temelji na sljedećim činjeničnim utvrđenjima: - da je 26. travnja 2007. g. između stranaka sklopljen Ugovor o dodjeli stipendije za izvrsna postignuća u znanju, - da se navedenim Ugovorom tuženik obvezao isplaćivati tužitelju stipendiju u mjesečnom iznosu od 4.000,00 kn i to tijekom cijelog trajanja studija, a najduže do isteka ukupno 6 mjeseci apsolutnog staža, - da je tuženik isplaćivao stipendiju tužitelju počevši od 01. listopada 2006.g., - da se tužitelj navedenim ugovorom obvezao stupiti u radni odnos kod tuženika, a u protivnom da je dužan vratiti primljenu stipendiju, -da je tuženik svoju ugovornu obvezu ispunjavao do zaključno 01. studenog 2007.g., - da je dopisom od 05. veljače 2008. tuženik otkazao navedeni ugovor tužitelju zbog nepovoljne poslovne situacije, - da iz iskaza direktora tuženika proizlazi da je u vrijeme sklapanja navedenog Ugovora tuženik bio u „određenim materijalnim i gospodarskim poteškoćama“. Obzirom na gore navedena činjenična utvrđenja, prvostupanjski sud je zaključio da sklopljeni Ugovor između stranaka ne predstavlja trajni obvezni odnos, zbog čega niti ne može prestati otkazom u smislu odredbe čl. 212. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05 i 41/08; dalje: ZOO), jer je trajanje ugovornog odnosa između stranaka određeno, pa niti otkaz Ugovora kojeg je tuženik uputio tužitelju nema pravni učinak, smatrajući ujedno da su razlozi na koje se tuženik poziva bili predvidljivi u vrijeme sklapanja ugovora, imajući u vidu preuzete financijske obveze tuženika iz ranijeg razdoblja, slijedom čega prvostupanjski sud smatra da se ne može govoriti o promijenjenim okolnostima, odnosno o okolnostima koje nije bilo moguće predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, zbog čega tuženik nije niti mogao jednostrano

raskinuti ugovor, već jedino zahtijevati da se Ugovor izmijeni, a eventualno i raskine, sukladno odredbi čl. 369. st. 2. ZOO, zaključujući da je tuženik protuzakonito prestao izvršavati svoje ugovorne obveze, pa je udovoljio u cijelosti tužbenom zahtjevu tužitelja, kako u odnosu na isplatu dospjelih iznosa stipendije, tako i u odnosu na isplatu nedospjelih iznosa, temeljem odredbe čl. 186.c Zakona o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 84/08 i 123/08; dalje: ZPP). Činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda kao i njegovo stajalište o osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja, u cijelosti prihvaća pravilnim i ovaj sud a njihova pravilnost nije dovedena u sumnju niti žalbenim navodima tuženika. Ukoliko je zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, a koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ta ugovorna strana prema odredbi čl. 369. st. 1. ZOO, može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine, time da izmjenu ili raskid ugovora ne može zahtijevati strana koja se poziva na promijenjene okolnosti ako je bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati. Međutim, raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti u smislu odredbe čl. 369. st. 1. ZOO, može se zahtijevati samo konstitutivnom presudom kojom se odlučuje o raskidu tog pravnog odnosa, zbog čega jednostrani raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti nema nikakav pravni učinak. Kako iz sadržaja spisa proizlazi da tuženik nije sudskim putem zahtijevao raskid Ugovora sklopljenog s tužiteljem, zbog promijenjenih okolnosti, to činjenice na koje tuženik ukazuje u žalbi nemaju nikakvog utjecaja na odluku o tužbenom zahtjevu tužitelja, jer Ugovor sklopljen između stranaka 26. travnja 2007. g. nije prestao niti na jedan od zakonom predviđenih načina, pa je već prema općem načelu iz čl. 9. ZOO tuženik dužan ispuniti svoju ugovornu obvezu, slijedom čega je prvostupanjski sud osnovano udovoljio tužbenom zahtjevu tužitelja, obvezavši tuženika na ispunjenje preuzete ugovorne obveze.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1597/08-2 od 22.XII.2008.

PRETPOSTAVKE ZA PAULIJANSKU TUŽBU

Utvrđivanje postojanja i dospelosti tražbine

(Čl. 280. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Pravomoćna sudska odluka ili nagodba nisu pretpostavke za podnošenje paulijanske tužbe, budući ne utječu na pravilnost utvrđenja prvostupanjskog suda u odnosu na postojanje i dospelost tražbine tužiteljice.

„Naime, tužiteljica je, protivno žalbenim navodima tuženika, ovlaštena podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji dužnika bez obzira na činjenicu da njezina tražbina nije utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ili nagodbom, jer to nije pretpostavka za podnošenje paulijanske tužbe u smislu odredbe čl. 280. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (N.N. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01; dalje: ZOO), kojom odredbom je svaki vjerovnik čije potraživanje je dospjelo i bez obzira kada je nastalo, ovlašten pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika. Dakle, vjerovnik je ovlašten podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji dužnika i u slučaju da nije pokrenuo parnicu radi ostvarivanja svoje novčane tražbine, u kojem slučaju je sud dužan u postupku raspraviti i ocijeniti pitanje postojanja i dospelosti vjerovnikove tražbine kao prejudicijelno pitanje, sukladno odredbi čl. 12. st. 1. ZPP-a. Kako je na temelju priloženih isprava prvostupanjski sud utvrdio postojanje, visinu i dospelost potraživanja tužiteljice, uz činjenicu da niti tuženik tijekom postupka nije osporavao postojanje, visinu i dospelost tražbine tužiteljice, okolnost da tražbina tužiteljice nije utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ne utječe na pravilnost utvrđenja prvostupanjskog suda u odnosu na postojanje i dospelost tražbine tužiteljice.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 256/09-2 od 09.III.2009.

ODGOVORNOST DRŽAVE ZA VOJNU OSOBU

Pasivna legitimacija Republike Hrvatske

(Čl. 1. Pravilnika o registraciji vojnih vozila – „Narodne novine“, br. 22/93 i 81/93;

Čl. 48. Zakona o službi u oružanim snagama – „Narodne novine“, br. 23/95, 33/95 i 105/99)

Ukoliko su oba vozila u trenutku prometne nesreće bila registrirana kao vlasništvo Republike Hrvatske, tada je Republika Hrvatska odgovorna za naknadu štete koju vojna osoba u svezi s obavljanjem vojne službe počini trećim osobama, osim ako se dokaže da je vojna osoba postupala sukladno Službovniku i drugim propisima, dok za ostale štete počinjene u svezi s obavljanjem vojne službe Republika Hrvatska odgovara po općim propisima o nadoknadi štete.

„Ovaj sud međutim, odlučnom za procjenu pasivne legitimacije tuženice nalazi nespornu činjenicu što su oba vozila u času prometne nesreće bila registrirana kao vlasništvo Hrvatske vojske. Pri tome valja istaći da je Pravilnikom o registraciji vojnih vozila (NN 22/93 i 81/93) propisan način registracije, označavanja i izdavanja prometnih dozvola za vozila Hrvatske vojske, i to vozila na motorni pogon i priključnih vozila (čl. 1.). Sukladno odredbi čl. 4. navedenog Pravilnika takvu registraciju obavlja Ministarstvo obrane. Kako upravo radi održavanja pravnoga reda i sigurnosti svako vozilo u Republici Hrvatskoj mora biti registrirano u za to nadležnim evidencijama pri čemu vojna vozila podliježu registraciji sukladno Pravilniku o registraciji vojnih vozila, to je za pravnu poziciju predmetnih tužitelja od isključivog značaja činjenica da su vozila kojima je prouzrokovana prometna nesreća u kojoj je smrtno stradao njihov pravni prednik u času prometne nesreće bila registrirana na tuženicu pri čemu je takvoj registraciji, jedna od temeljnih pretpostavaka – sukladno čl. 3. cit. Pravilnika – dokaz o vlasništvu vozila (račun, darovnica, zapisnik o preuzimanju). Konačno, prema odredbi čl. 48. Zakona o službi u oružanim snagama (NN 23/95, 33/95 i 105/99) koji je bio na snazi u času prometne nesreće, za štetu koja vojna osoba u svezi s obavljanjem vojne službe počini trećim osobama odgovara Republika Hrvatska, osim ako se dokaže da je vojna osoba postupala sukladno Službovniku i drugim propisima. Za ostale štete počinjene u svezi s obavljanjem vojne službe Republika Hrvatska odgovara po općim propisima o nadoknadi štete. Valja istaći da tuženica ne spori da je A.Č. u času prometne nesreće imao status vojne osobe, i da je pripadao postrojbi __ pukovnije za koju tvrdi da je obavljala

radove na izgradnji prometnica na području v. županije za naručitelja – agenciju A. d.o.o. za potrebe Republike Hrvatske.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 229/09-2 od 07.IV.2009.

ODGOVORNOST U SVEZI S OBAVLJANJEM POSLOVA OD JAVNOG INTERESA – KOMUNALNE DJELATNOSTI

Odgovornost jedinice lokalne samouprave

(Čl. 23. st. 1. Zakona o javnim cestama – „Narodne novine“ broj 100/96, 76/98, 27/01, 113/01, 65/02)

Čišćenje javnih cesta u smislu čišćenja kolnika od materijala osulina, odrona, pojedinačnog kamenja, masnih mrlja, blata, smeća i drugih materijala i predmeta koji ugrožavaju sigurnost prometa a koje prolaze kroz naselja, spadaju u komunalnu djelatnost za koju je zadužena jedinica lokalne samouprave.

„Kod toga treba napomenuti da tužitelj u žalbi prihvaća pravilnim zaključak prvostupanjskog suda o nadležnosti Grada N.M. za čišćenje kolnika – javne ceste koja prolazi kroz naseljeno mjesto, ali tužitelj smatra da time nije isključena odgovornost tuženika za nastalu štetu tužitelja. Suprotno stajalištu tužitelja, ovaj sud prihvaća u cijelosti pravilnim stajalište prvostupanjskog suda. Naime, prema čl. 19. ZJC dio javne ceste koja prolazi kroz naselje održava se kao dio te javne ceste, osim, između ostalog, čišćenje javnih cesta, pri čemu je u čl. 26. Pravilnika o održavanju i zaštiti javnih cesta propisano da se pod čišćenjem kolnika, između ostalog, podrazumijeva i uklanjanje masnih mrlja. Sud prvog stupnja je utvrdio da je uzrok destabilizacije motora i u konačnosti pada tužitelja s motocikla upravo masna mrlja koja je postojala na otprilike sredini desnog kolničkog traka u pravcu V., i to na izlasku iz velikog zavoja u lijevo. Sud prvog stupnja je kod toga pravilno zaključio da je jedinica lokalne samouprave prema čl. 3. st. 1. Zakona o komunalnom gospodarstvu dužna održavati dijelove javnih cesta koje prolaze kroz naselje. U tom smislu sud prvog stupnja poziva se i na Odluku o komunalnom redu Grada N.M., odnosno Statuta Grada N.M. I ovaj sud prihvaća zaključak prvostupanjskog suda, da

čišćenje javnih cesta u smislu čišćenja kolnika od materijala osulina, odrona, pojedinačnog kamenja, masnih mrlja, blata, smeća i drugih materijala i predmeta koji ugrožavaju sigurnost prometa a koje prolaze kroz naselja, spadaju u komunalnu djelatnost za koju je zadužena jedinica lokalne samouprave a ne tuženik, budući da tuženik kod čišćenja javnih cesta koja prolaze kroz naselje ima nadležnost jedino u pogledu čišćenja javnih cesta od snijega. U tom dijelu valja naglasiti da niti jednom odredbom Zakona o javnim cestama ili pak Zakona o komunalnom gospodarstvu nije propisana solidarna odgovornost tuženika i jedinice lokalne samouprave za štete koje bi bile prouzročene uslijed postojanja odrona pojedinačnog kamenja, odnosno masnih mrlja, blata i smeća na kolniku.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 569/09-2 od 25.V.2009.

ODGOVORNOST ZA OBJAVLJENU INFORMACIJU

Odgovornost nakladnika i glavnog urednika javnog glasila

(Čl. 22. st. 3. Zakona o javnom priopćavanju – „Narodne novine“, br. 83/96, 143/98, 96/01 i 69/03- pročišćeni tekst;

Čl. 200. st. 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 52/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01)

Ukoliko su u javnom glasilu objavljene izrečene klevete (uvrede) na način da se iste šire na čitateljstvo toga glasila, nudeći im takav sadržaj kao novinsko štivo, tada i u slučaju ako je informacija autorizirana, ista ne isključuje solidarnu odgovornost nakladnika i glavnog urednika javnog glasila, ako nisu postupali u dobroj vjeri.

„Po ocjeni ovog suda, Zakon o javnom priopćavanju (dalje: ZJP) ne ekskulpira niti „V.I.“ od odgovornosti za širenje izrečenih kleveta (uvreda) na svoje čitateljstvo, nudeći im takav sadržaj kao novinsko štivo, jer se ne može prihvatiti prvostupanjska teza da se radi o razlogu za otklanjanje odgovornosti klasifikacijom predmetnog članka kao „autorskog intervjua“, jer prvostupanjski sud u tom smislu nije niti utvrđivao da li su izrečene

činjenične tvrdnje prvotuženika vjerno reproducirane u predmetnom novinskom članku, a posebno nije utvrdio da li je prije objave članak autoriziran. Međutim, neovisno o toj činjenici, čl. 22. st. 3. Zakona o javnom priopćavanju izričito propisuje da ako je informacija autorizirana a pojedini dijelovi sadrže očevidne uvrede ili klevete, autorizacija ne isključuje i solidarnu odgovornost nakladnika i glavnog urednika i javnog glasila, ako nisu postupali u dobroj vjeri. (Prema čl. 2. st. 7. ZJP-a intervju je razgovor i izjava u pisanom ili usmenom obliku, namijenjen objavljivanju u javnom glasilu. Prema st. 8. istog članka autorizacija je odobrenje dano u pisanom obliku ili usmenom obliku, ako postoji tonski zapis o usmenoj autorizaciji). U konkretnom slučaju „V.I.“ se interpolirao, svojim medijskim utjecajem u privatne, rodbinske i neraščišćene poslovne odnose parničnih stranaka, time da su njegov novinar, kao i glavni urednik, mogli i trebali biti svjesni da se odnosi tog tipa mogu razriješiti samo putem sudskih parnica, koje su i pokrenute, što je konstatirano i u podnaslovu. U tom smislu novinsko objavljivanje inkriminacija, za koje je prvotuženik utvrđen kazneno odgovornim, prelazi okvire objektivnog iznošenja činjenica što uključuje odgovornost za objavu očevidnih uvreda ili kleveta, odnosno u tom smislu, iz predmetnog novinskog članka nije vidljivo da je novinar/glavni urednik zatražio bilo kakvu informaciju (da je izvršio provjeru točnosti tvrdnji o činjenicama koje znače negativno postupanje (nemoralno) tužiteljice na štetu prvotuženika. Utoliko, imajući u vidu naprijed navedenu zategnutost odnosa između stranaka, obzirom na njihovu nedovoljnu kritičnost i objektivnost u odnosu na način i metode razrješenja spornog odnosa, dio odgovornosti za opseg i posljedice klevetanja putem novina izvršenog od strane prvotuženika, snosi i drugotuženik, koji je oslobođen odgovornosti prvostupanjskom presudom, no ovaj sud smatra da je radi pravilnog utvrđenja svih relevantnih činjeničnih okolnosti koje određuju osnovu, smisao i težinu prvotuženikove odgovornosti za nastalu štetu tužiteljici, potrebno odrediti i odnos medija prema objavi takvih „informacija“. Treba navesti da je o značaju i poziciji medija u društvu u knjizi: „Neimovinska šteta“, Ivica Crnića, u izdanju Organizatora, iz 2006.g., na str. 122, kao stručno autoritativno objavljeno stajalište autora udžbenika novinarstva poznatih kao Missouri Group. Linija razgraničenja o kojoj ovisi odgovor na pitanje postoji li odgovornost za informaciju objavljenu u medijima su – činjenice. Informacija se mora temeljiti na činjenicama. Činjenice ili jesu ili ih nema..... Novinar ne bi smio objaviti ništa što se ne može obraniti na sudu. Imajući na umu moć medija, sudovi moraju djelovati tako da stvaraju pravnu i društvenu klimu, da se mediji tom moći koriste odgovorno, a pogotovo da je ne zloupotrebljavaju na štetu drugih koji se toj moći ne mogu ravnopravno oduprijeti. Dakle,

neodgovornim posredstvom medija proširena je prvotuženikova kleveta na štetu tužiteljice, na čitateljstvo „V.I.“, radi čega su u objektivnom smislu ostvarene dodatne okolnosti koje u objektivnom smislu predstavljaju činjeničnu osnovu nastanka predmetne štete kod tužiteljice, jer tužiteljica, objektivno, zbog saznanja da je široki krug čitatelja „V.I.“ mogao posumnjati u njene ljudske kvalitete, napadnute u predmetnom članku, može trpjeti, te je trpjela psihičke boli, napadom na njezinu čast i ugled, a za koje je ona tužbom zatražila naknadu po dosuđenom osnovu pretrpljenih (duševnih) boli i straha. Isto je „V.I.“ učinio i u odnosu na tužiteljčine uvrede usmjerene prema ovdje prvotuženiku, u vezi čega je donijeta pravomoćna dosuđujuća presuda u korist ovdje prvotuženika, na iznos od 10.000,00 kn. U navedenim okolnostima, uzimajući u obzir međusobni odnos stranaka koji izvire iz neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, a u okviru razrješenja kojeg je prvotuženik rezultatom sudskih postupaka dokazao da su i njegova prava povrijeđena po tužiteljici, kao i uzimajući u obzir štetnu ulogu „V.I.“ koji je nedovoljno objektivno i bez dovoljno kritičnosti objavio članak koji sadrži međusobne klevete i uvrede, interpolirajući se time na nedopustiv način međusobne, nerazjašnjene i nerazriješene odnose bliskih rođaka i poslovnih suradnika, a uzimajući u obzir da su obje stranke prihvatile, dajući inkriminirajući izjave za novine, takav način međusobnog razračunavanja, ovaj sud je ocijenio da dosuđeni iznos, u smislu djelomičnog prihvaćanja žalbenih navoda, a pravilnom primjenom čl. 200. st. 1. a osobito st. 2. ZOO-a, treba preinačiti na iznos od 15.000,00 kn, koji predstavlja primjereni iznos naknade štete u odnosu na konkretnu posljedicu nastalu kod tužiteljice, a koja se ogleda u prolaznoj psihičkoj depresiji zbog koje je liječena kod psihijatra, u osjećaju društvene izoliranosti i povrijeđenosti, a što znači da su ostvarene posljedice klevete koje se ogledaju u pretrpljenim duševnim bolovima, koji su utjecali na psihičku stabilnost tužiteljice, te joj nanijele određene društvene neugodnosti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 136/09-2 od 19.V.2009.

ODGOVORNOST DRUGE OSOBE ZA MALOLJETNIKA

Odgovornost škole

(Čl. 167. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01;

Čl. 47. Zakona o osnovnom školstvu – „Narodne novine“, br. 59/90, 26/93, 27/93, 7/96, 59/01 i 114/01 te 69/03, pročišćeni tekst)

Škola odgovara za štetu koju drugome uzrokuje maloljetnik dok je pod njezinim nadzorom, bez obzira na činjenicu što je učenik u vrijeme štetnog događaja bio u dobi od nepunih 17 godina, budući da Zakonom o osnovnom školstvu nije propisan prestanak prava na školovanje učeniku koji navršši 15 godina života.

„Pravilno je, prije svega, prvostupanjski sud zaključio da je tužena, kao škola, pasivno legitimirana u predmetnom postupku, a to utemeljeno na čl. 167. st. 1. ZOO-a prema kojoj za štetu koju drugome uzrokuje maloljetnik koji je pod nadzorom staratelja, škole ili druge ustanove odgovara staratelj, odnosno škola- druga ustanova, ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obvezni ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora. Pogrešno se, po ocjeni ovog suda, tužena poziva na odredbu čl. 47. Zakona o osnovnom školstvu (NN 59/90, 26/93, 27/93, 7/96, 59/01 i 114/01 te 69/03, pročišćeni tekst) koji propisuje učeniku koji navršši 15 godina života prestanak obveze osnovnog školovanja istekom te školske godine. Naime, time što je tom zakonskom odredbom propisan prestanak obveze osnovnog školovanja, nije propisan i prestanak prava na školovanje, a na što ukazuje i činjenica da je tužitelj, koji je u to vrijeme bio u dobi od nepunih 17 godina, bio učenik tužene što proizlazi iz priložene dokumentacije u spis o praćenju i ocjenjivanju te izostancima tužitelja u tada školskoj godini 2002/2003 (list 11 spisa), što između stranaka i nije sporno. Osim toga, po ocjeni ovoga suda, a obzirom na sadržaj odredbe čl. 167. st. 1. ZOO-a, to i nije odlučna činjenica za ocjenu osnovanosti toga prigovora tužene. Za ocjenu osnovanosti toga prigovora odlučno je to što je tužena kao škola, sukladno navedenom propisu, odgovorna za nadzor nad svjedokom M.B., kao maloljetnom osobom koji je štetu tužitelju uzrokovao. Prema odredbi čl. 167. st. 1. ZOO-a škola odgovara za štetu koju drugome uzrokuje maloljetnik dok je pod njezinim nadzorom iz čega proizlazi da je u ovom sporu odlučan nadzor škole nad tada mljt. M.B. kao učenikom te škole koji je počinitelj predmetne štete. Odlučno je dakle da je mljt. M.B. tada bio učenik tužene, za kojeg je ista bila odgovorna, a što između stranaka nije bila sporna činjenica. Stoga,

prigovor tužene promašene pasivne legitimacije istaknut tijekom postupka, a i u žalbi, nije osnovan, pa ga prvostupanjski sud pravilno nije prihvatio.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1539/08-2 od 18.III.2009.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE DJELATNOSTI – OPASNA STVAR

Odgovornost vlasnika stana

(Čl. 173. i 174. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Ukoliko je šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno zbog neispravnog plinskog sustava, tada za istu odgovara vlasnik stana po objektivnoj odgovornosti, odnosno uzročnosti, ukoliko se najmoprimac nije obvezao voditi brigu o plinskim instalacijama u stanu a isti nije bio osposobljen, niti ovlašten rukovati plinskim sustavom, niti otklanjati njegove nepravilnosti.

„Obzirom na gore navedena činjenična utvrđenja prvostupanjski sud je zaključio da je šteta nastala u vezi s opasnom stvari (neispravnim plinskim sustavom u stanu trećetuženika) i da trećetuženik, kao vlasnik stana, odgovara za nastalu štetu po objektivnoj odgovornosti, odnosno uzročnosti u smislu odredbe čl. 173. i čl. 174. Zakona o obveznim odnosima. Utvrdivši na temelju ocjene provedenih dokaza da se prvotuziteljica prilikom sklapanja ugovora o najmu nije obvezala voditi brigu o plinskim instalacijama u stanu, prvostupanjski sud smatra da u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni odredbe čl. 176. st. 1. ZOO-a, ukazujući pri tom na odredbu čl. 176. st. 4. ZOO-a koja utvrđuje odgovornost za štetu imatelja opasne stvari u slučaju kada ju je povjerio osobi koja nije osposobljena ili nije ovlaštena njome rukovati, ocijenivši da niti pok. I.J. a niti njezina majka nisu bile osposobljene, niti ovlaštene rukovati plinskim sustavom, niti otklanjati njegove nepravilnosti. Prvostupanjski sud je utvrdio da u konkretnom slučaju ne postoji niti jedan od razloga za djelomično ili potpuno oslobođenje od odgovornosti

trećetuženika u smislu odredbe čl. 177. ZOO-a, budući da tijekom postupka nije bilo sporno da šteta nije nastala ni od kakve radnje, odnosno propusta pok. I.J. tužitelja ili treće osobe, pa uz činjenicu da je trećetuženik kao vlasnik stana bio dužan održavati plinske instalacije u stanu u ispravnom stanju, prvostupanjski sud je utvrdio isključivu odgovornost trećetuženika za štetu nastalu kao posljedicu štetnog događaja. Naime, niti trećetuženik u žalbi ne osporava stajalište prvostupanjskog suda da je do štetnog događaja došlo uslijed neispravnosti plinskog sustava, da se radi o opasnoj stvari i objektivnoj odgovornosti za štetu. Kako za štetu od opasne stvari odgovara njezin imatelj, odnosno vlasnik stvari, sukladno odredbi čl. 174. st. 1. ZOO-a, trećetuženik kao vlasnik stana odgovara za štetu po kriteriju objektivne odgovornosti, odnosno uzročnosti, već na temelju same činjenice da je šteta nastala u vezi s opasnom stvari. Razlozi za potpuno ili djelomično oslobođenje od odgovornosti utvrđeni su odredbom čl. 177. ZOO-a, pa se imatelj, odnosno vlasnik stvari oslobađa odgovornosti ako dokaže da je šteta nastala uslijed više sile, isključivo radnjom treće oštećenika ili treće osobe koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti, a djelomično se oslobađa odgovornosti ako je oštećenik djelomično pridonio nastanku štete, dok u slučaju da je nastanku štete djelomično doprinijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s imateljem stvari. Trećetuženik u žalbi ne tvrdi da je uzrok nastanka štetnog događaja viša sila, niti da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika, odnosno da je pok. I.J. djelomično pridonijela nastanku štete, ukazujući jedino na propuste ovlaštenog dimnjačara koji je prema tvrdnji trećetuženika ne postupajući u skladu sa pravilima struke doprinio nastanku štete. Imajući u vidu sadržaj žalbenih navoda trećetuženika i njegovu tvrdnju o doprinosu ovlaštenog dimnjačara, dakle, treće osobe nastanku štete, valja ukazati na sadržaj odredbe čl. 177. st. 4. ZOO-a kojom je određeno da u slučaju djelomičnog doprinosa treće osobe nastanku štete, ona odgovara oštećeniku solidarno s imateljem stvari, a svaki dužnik solidarne obveze, sukladno odredbi čl. 414. st. 1. ZOO-a odgovara vjerovniku za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjena, a kad jedan dužnik ispuni obvezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju. Dakle, i u slučaju da je treća osoba doprinijela nastanku štete, trećetuženik kao imatelj, odnosno vlasnik stvari odgovara za nastalu štetu, jer u tom slučaju treća osoba odgovara oštećeniku solidarno s imateljem stvari, zbog čega žalbeni navodi trećetuženika u odnosu na eventualni doprinos treće osobe (ovlaštenog dimnjačara) nastanku štete, ne dovode u sumnju pravilnost stajališta prvostupanjskog suda o isključivoj odgovornosti trećetuženika. Dakle, trećetuženik je tijekom postupka izričito tvrdio da je stan predan na

korištenje prvotuziteljici i da stoga u smislu odredbe čl. 176. st. 1. i 2. ZOO-a ne postoji njegova odgovornost kao imatelja stvari, jer je stvar povjerena prvotuziteljici da se njome služi, a ne radi se o nekoj skrivenoj mani ili skrivenom svojstvu stvari iz kojeg bi proizašla šteta. Prema tome, prvostupanjski sud nije pogrešno tumačio odredbu čl. 176. ZOO-a, niti je pogrešan zaključak prvostupanjskog suda u odnosu na osobe iz čl. 176. st. 1. ZOO-a, jer je upravo trećetuženik tvrdio da u konkretnom slučaju ne postoji njegova odgovornost kao imatelja stvari, jer je stan predan na korištenje prvotuziteljici.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 368/09-2 od 25.V.2009.

ODGOVORNOST ZA IMOVINSKU ŠTETU

Odgovornost štetnika

(Čl. 1046. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05 i 41/08)

Ukoliko je stanje imovine tužiteljice naturalnom restitucijom dovedeno u prvobitno stanje od strane trećih osoba, tada bi se tuženik mogao osloboditi naknade štete ukoliko je netko naknadio štetu umjesto njega, odnosno ukoliko je došlo do kakve promjene u konkretnom odnosu, s naslova naknade štete, na način da su treće osobe na obnovi tužiteljčine kuće i nabavci predmeta za njeno domaćinstvo, postupale u korist tuženika ili u njegovo ime.

„Prvostupanjski sud je utvrdio, u skladu s pravomoćnom kaznenom presudom prvostupanjskog suda br. K.__/08-36 od 14. veljače 2008. g., da je tuženik namjerno (umišljajno) prouzročio požar na kući tužiteljice, dana 1. siječnja 2008. g., u kojem požaru je kuća izgorjela, ugrozivši pri tome tužiteljicu osobno, njezin život i tijelo, zbog čega je pravomoćno osuđen na zatvorsku kaznu. Prvostupanjski sud je utvrdio i da su u tom požaru stradale tužiteljčine pokretne. Prvostupanjski sud zaključuje da je prema odredbi čl. 1046. Zakona o obveznim odnosima (NN. 35/05 i 41/08 – dalje: ZOO) šteta umanjenje nečije imovine, sprječavanje njezina povećanja i

povreda prava osobnosti, a da je onaj tko drugome prouzroči štetu dužan štetu naknaditi, ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (čl. 1045. st. 1. ZOO-a). U konkretnom slučaju je naturalnom restitucijom stanje imovine tužiteljice dovedeno u prvobitno stanje: izgrađena joj je nova kuća, te ista namještena potrebnim kućanskim aparatima, namještajem i uporabnim predmetima u kućanstvu: tužiteljica nije svojim novčanim sredstvima doprinijela restituciji, niti je u obvezi nadoknaditi bilo kakve radove u vezi izgradnje kuće ili platiti pokretnine, pa bi prihvaćanjem tužbenog zahtjeva na strani tužiteljice došlo do stjecanja bez osnove. U žalbi tužiteljica navodi da okolnost da su je treće osobe darivale time da joj obnovile kuću, te joj darovale pokretnine, ne oslobađa obveze tuženika nadoknaditi joj štetu koju je pretrpjela, jer je štetu dužan naknaditi upravo onaj tko je drugome prouzroči. U konkretnom slučaju Grad L., Grad V. i dobri ljudi darovali su tužiteljicu; ne tuženika, niti u ime tuženika. Tuženik je osoba odgovorna za štetu i treba ju naknaditi. Iako se prvostupanjski sud poziva na sadržaj odredbe čl. 1045. st. 1. ZOO-a, koji određuje obvezu onoga tko drugome prouzroči štetu, da ju je dužan nadoknaditi (ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje), prvostupanjski sud samo na osnovu činjenice da su druge pravne i fizičke osobe tužiteljici pomogle u njezinoj životnoj situaciji, obnovom njene kuće i nabavom novih pokretnina (stvari za kućanstvo), oslobađa tuženika od obveze naknade štete, ističući da bi plaćanjem naknade štete na strani tužiteljice došlo do stjecanja bez osnove. Tuženik bi se mogao, po ocjeni ovoga suda, osloboditi obveze naknade štete, ukoliko je netko naknadio štetu umjesto njega, odnosno ukoliko je došlo do kakve promjene u konkretnom odnosu, s naslova naknade štete, na način da se radnje trećih osoba na obnovi tužiteljicine kuće i nabavci predmeta za njeno domaćinstvo, mogu priznati u tuženikovu korist, u smislu odredbe čl. 96. - 103. ZOO-a ili na drugi odgovarajući način. Dakle, prvostupanjski sud ne ističe nikakve razloge koji bi govorili u prilog zaključku da su treće osobe, koje prvostupanjski sud u dijelu obrazloženja označuje kao donatore, nastupale u korist tuženika ili u njegovu ime.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 581/09-2 od 16.VI.2009.

**POJEDINI SLUČAJEVI NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE
– TROŠKOVI POGREBA**

Zakonska obveza štetnika podmiriti troškove pogreba

(Čl. 193. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Činjenica da se davateljica uzdržavanja obvezala ugovorom sahraniti primateljicu uzdržavanja, ne isključuje štetnikovu zakonsku obvezu utemeljenu na odredbi čl. 193. Zakona o obveznim odnosima da snosi troškove pogreba osobe čiju je smrt uzrokovao, budući se na štetnika ne odnosi ugovorni odnos između stradale osobe i davatelja uzdržavanja, zbog čega je dužan izvršiti zakonsku obvezu prema osobi koja se legitimirala, priloženim računima, kao osoba koja je snosila troškove pogreba.

„Prvostupanjski sud nije prihvatio osnovanim niti prigovor promašene aktivne legitimacije, ne prihvaćajući osnovanim tuženičin prigovor (koji je tuženica podnijela, iako je izvansudski namirila dio štete tužiteljici), da tužiteljica ne spada u krug osoba ovlaštenih tražiti takvu naknadu štete, jer je prvostupanjski sud pošao od sadržaja odredbe čl. 193. st. 1. Zakona o obveznim odnosima (NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01; - dalje: ZOO) koji se primjenjuje na predmetni događaj u smislu primjene odredbe sada važećeg čl. 1163. st. 1. ZOO (NN 35/05 i NN 41/08), kojim je propisano da se odredbe kasnijeg zakona ne primjenjuju na odnose koji su nastali prije stupanja na snagu tog (kasnijeg) zakona, što znači da se primjenjuju odredbe koje su bile mjerodavne u vrijeme nastanka šetnog događaja. Odredba čl. 193. ZOO-a ne utvrđuje krug osoba koje, kao oštećenici, ostvaruju pravo na naknadu uobičajenih troškova pogreba, što prvostupanjski sud tumači na način da je onaj tko uzrokuje nečiju smrt, a u kojim okolnostima dolazi do primjene čl. 193. ZOO-a, dužan je naknaditi uobičajene troškove njegova pogreba, što po prvostupanjskom sudu znači, da je on dužan te troškove nadoknaditi onome kome su ti troškovi nastali, dakle, tužiteljici, koja je taj trošak imala temeljem sklopljenog ugovora o doživotnom uzdržavanju. U okviru troškova pogreba prvostupanjski sud je tužiteljici priznao i predstojeće troškove uređenja nadgrobno spomenika, ocjenjujući da ti troškovi spadaju u uobičajene troškove pogreba, dok je visinu sanacije grobnog mjesta i nadgrobno spomenika prvostupanjski sud utvrdio provođenjem građevinskog vještačenja (navedena argumentacija odnosi se na osnovu dosuđenja naknade štete tužiteljici za oba troška). Prije svega, po ocjeni ovog suda, nije prihvatljiva tuženičina tvrdnja da tužiteljica nema pravo na

naknadu štete za troškove pogreba primateljice uzdržavanja, jer da je ona time izvršila svoju ugovornu obvezu, iz razloga što je prvostupanjski sud utemeljio svoju odluku u vezi dosuđenja naknade štete (glede pasivne legitimacije) na odredbi čl. 193. ZOO-a, koji za tu vrstu štete određuje obvezu štetnika naknaditi uobičajene troškove pogreba osobe stradale u štetnom događaju, ne propisujući pritom tko je ovlaštenik takvog zahtjeva, odnosno ne ograničavajući krug oštećenika. Po ocjeni ovog suda, za davanje pravilnog odgovora glede domašaja te odredbe u odnosu na određenje osobe ovlaštenika na naknadu takve štete, nesumnjivo je da ta odredba ne propisuje tko može biti, odnosno tko je oštećenik koji može ostvarivati takvu naknadu, tj. odredba ne ograničava krug oštećenika, pa u daljnjem tumačenju treba uzeti u obzir da se radi o odredbi iz odjeljka 2 ZOO-a pod naslovom „Uzrokovane štete“. Navedena odredba strukturirana je u odsjeku 7, koji propisuje naknadu materijalne štete, time da pod III, pod naslovom: „Posebno o naknadi materijalne štete u slučaju smrti, tjelesne povrede i oštećenja zdravlja“ i podnaslovom „Izgubljena zarada i troškovi liječenja i pogreba“, propisuje određene specifične okolnosti za ostvarenje određenih prava u odnosu na materijalnu štetu (u slučaju smrti, tjelesne povrede i oštećenja zdravlja). Budući da navedeni čl. 193. ZOO-a ne propisuje tko je aktivno legitimiran na zahtjev, po ocjeni ovog suda, treba primijeniti odredbu iz odjeljka 2 pod naslovom „Uzrokovane štete“, odsjek 5, čl. 174. koji propisuje da za štetu od opasne stvari odgovara njezin imalac, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njom bavi, pri čemu je pojam štete definiran čl. 155. ZOO-a, kao umanjenje nečije imovine i sprječavanja njezinog povećanja, a i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha. U smislu takve definicije sadržaja odnosa koji određuje uspostavu odštetne odgovornosti i takve definicije pojma štete, proizlazi da je u konkretnoj situaciji za tužiteljicu nastala šteta, neovisno o njejoj ugovornoj obvezi sahraniti Lj.M., nakon njezine smrti. Naime, općenito je određena situacija koja uspostavlja obvezu štetnika na naknadu konkretne štete: tko uzrokuje nečiju smrt dužan je nadoknaditi uobičajene troškove njegova pogreba. Dakle, odredba je načelna i beziznimna. U tom smislu odgovornost štetnika slijedi ugovorna obveza njegovog osiguravatelja (u skladu sa Zakonom o obveznom osiguranju u prometu). Trenutak smrti je uvijek neizvjestan, kao i uzrok i način njenog nastupa; međutim, ugovorom se davateljica uzdržavanja prvenstveno obvezala na obvezu sahraniti primateljicu uzdržavanja (o svom trošku, što ugovorom nije izričito spomenuto, ali se podrazumijeva), što međutim, ne isključuje štetnikovu zakonsku obvezu prema čl. 193. ZOO-a, tj. snositi troškove pogreba osobe čiju je smrt uzrokovao. Po ocjeni ovoga suda, štetnika se ne tiče ugovorni odnos

između stradale osobe i davatelja uzdržavanja, te je dužan izvršiti zakonsku obvezu prema osobi koja se legitimirala, priloženim računima, kao osoba koja je snosila troškove pogreba.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1221/08-2 od 09.IX.2008.

NAKNADA IMOVINSKE ŠTETE

Troškovi pogreba

(Čl. 193. st. 1. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Bez obzira na činjenicu što je tužiteljica temeljem Ugovora o dosmrtnom uzdržavanju bila u obvezi sahraniti osobu koja je stradala, ista ima pravo od štetnika potraživati uobičajene troškove pogreba kao i troškove uređenja grobnog mjesta.

„Po ocjeni ovog suda, uobičajeni troškovi pogreba podrazumijevaju i obvezu snažanja troškova nadgrobnog spomenika, odnosno osnovnog uređenja grobnog mjesta, pri čemu je opseg potrebnih radova uređenja grobnog mjesta i uređenja nadgrobnog spomenika bio predmetom provedenog građevinskog vještačenja, u kojem je utvrđena i visina troškova, koje će izvjesno, trebati snositi u tu svrhu. Budući da je ugovorom između stradale Lj.M. i V.M. određeno da je Lj.M. u obvezi tužiteljica sahraniti dolično njenom imovnom stanju i mjesnom običaju, a da je prvostupanjski sud utvrdio da upravo u takvu kategoriju troškova ulazi i zatraženi trošak uređenja grobnog mjesta i nadgrobnog spomenika, koju kvalifikaciju pravilnom povodom žalbe, prihvaća i ovaj sud, to je osnovano prvostupanjski sud tužiteljici dosudio, kako preostali iznos troškova pogreba, tako i troškove uređenja grobnog mjesta. Konačno, takva naknada štete, temeljem prihvaćene sudske prakse, dosuđuje se u situaciji u kojoj takav trošak još nije namiren, ali je izvjesno da će nastati.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1221/08-2 od 09.IX.2008.

NAKNADA IMOVINSKE ŠTETE

Odricanje od imovinskopravnog zahtjeva

(Čl. 130. st. 2. Zakona o kaznenom postupku)

Oštećenik se u kaznenom postupku može odreći prava da imovinskopravni zahtjev postavi u kaznenom postupku, međutim, takvom izjavom na sudski raspravni zapisnik ne može se odreći zahtjeva za potraživanje štete u budućem sudskom postupku.

„Prigovor tužene – da se tužiteljica odrekla imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku – prvostupanjski sud je otklonio navodeći da institut odricanja od imovinskopravnog zahtjeva u smislu kakvom ga nepravilno tumači tužena u kaznenom postupku ne postoji. Naprotiv, prvostupanjski sud navodi da sukladno odredbi čl. 130. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ovlaštene osobe (normirane čl. 128. istog) mogu do završetka glavne rasprave odustati od prijedloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku i ostvarivati ga u parnici, zbog čega prvostupanjski sud zapisničkom konstataciji iz odnosnog kaznenog predmeta broj K. ___/06 od 07. rujna 2006. g. u kojem je konstatirano da je tužiteljica upozorena na posljedice izjave o odricanju od imovinskopravnog zahtjeva izjavljuje kako protiv optužene V.B. neće postavljati nikakav imovinskopravni zahtjev niti u ovom niti u posebnom postupku potpuno pravilno odriču bilo kakav pravnorelevantni značaj, a naročito u smislu prekluzije isticanja predmetnog zahtjeva kako to nastoji prikazati tužena. Naime, osnovna žalbena tvrdnja o „odricanju od imovinskopravnog zahtjeva“ otklonjena je jasnim, određenim i detaljnim obrazloženjem stajališta prvostupanjskog suda sadržanog u obrazloženju pobijane presude zbog čega valja tek kratko navesti da institut odricanja od imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku u smislu kakvom ga tumači tužena ne postoji jer se oštećenik u kaznenom postupku može isključivo odreći prava da takav imovinskopravni zahtjev postavi u kaznenom postupku, no u kaznenom postupku, izjavom na sudski raspravni zapisnik oštećenik se ne može odreći zahtjeva za potraživanjem štete u eventualnom budućem sudskom postupku.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 319/09-2 od 09.VI.2009.

TOTALNA ŠTETA NA VOZILU

Rizik prodaje sačuvanih dijelova vozila

(Zakon o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Kada je tužitelj u slučaju nastanka totalne štete na vozilu, obavijestio osiguratelja da smatra da ima pravo na naknadu cjelokupne štete i istog pozvao da preuzme ostatke vozila, na taj način je isti izabrao način naknade materijalne štete odnosno prepustio vozilo osiguratelju uz isplatu po osiguratelju tržišne cijene vozila, zbog čega osiguratelj nije bio ovlašten naknadu štete umanjiti za vrijednost spašenih dijelova.

„Naime, tijekom trajanja prvostupanjskog postupka, kao uostalom i u žalbenom postupku, između stranaka nije bilo sporno da u slučaju nastanka totalne štete na vozilu tužitelj nije dužan snositi rizik prodaje sačuvanih dijelova vozila, odnosno da je ovlašten zadržati ostatke vozila uz umanjenje naknade za vrijednost ostatka vozila ili prepustiti vozilo osiguratelju uz isplatu od strane osiguratelja tržišne cijene vozila. Ostalo je međutim sporno da li je tužitelj poduzeo radnje potrebne za naknadu potpune štete na vozilu od strane tužene. Međutim, kraj nesporne činjenice da je tužitelj dopisom od 30. ožujka 2007. g. obavijestio tuženu kako smatra da ima pravo na naknadu cjelokupne štete, te činjenice da je istim dopisom pozvao tuženu da u roku od 15 dana preuzme ostatke vozila, a kojem pozivu tužitelja se tužena nije odazvala niti prije podnošenja tužbe, niti tijekom trajanja prvostupanjskog postupka, i prema stajalištu ovog suda tužitelj je na nedvojben način izabrao jednu od spomenute dvije mogućnosti naknade materijalne štete, zbog čega tužena prije postignutog sporazuma s tužiteljem nije bila ovlaštena naknadu umanjiti za vrijednost spašenih dijelova, pa je očito da je prilikom isplate naknade štete istu umanjila za utvrđeni postotak vrijednosti spašenih dijelova unatoč izričitom protivljenju tužitelja, a u svojoj obavijesti o obračunu totalne štete samo konstatirala da ostaci vozila ostaju tužitelju na raspolaganju. Obzirom da je

sud prvog stupnja donoseći pobijanu presudu pravilno utvrdio da je tužena propustila odazvati se pozivu tužitelja da preuzme ostatke oštećenog vozila, te isplati tužitelju po svojim procjeniteljima utvrđenu vrijednost vozila, već je dana 24. travnja 2007. g. isplatila štetu umanjenu za procijenjenu vrijednost ostatka vozila, a da pri tome nije ni prethodno, a niti tijekom prvostupanjskog postupka pokazala bilo kakvu aktivnost u svezi poziva tužitelja da preuzme ostatke vozila, to je sud prvog stupnja i prema stajalištu ovog suda pravilno smatrajući da je tužena kao osiguratelj u slučaju totalne štete na vozilu koju je skrivio njezin osiguranik obvezna oštećeniku naknaditi potpunu štetu, te da tužitelj nije dužan snositi rizik prodaje sačuvanih dijelova, te da taj teret pada upravo na tuženu kao osiguravatelja, pravilno obvezao tuženu na isplatu tužitelju novčanog iznosa od 7.216,24 kn, a koji iznos predstavlja razliku između isplaćenog dijela naknade (22.500,00 kn) i utvrđene vrijednosti vozila na dan štetnog događaja (29.716,24 kn).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 216/08-2 od 09.IX.2008.

PAUŠALNI TROŠKOVI

Prava tužitelja na naknadu troškova koji nastaju prilikom redovne isplate mirovine

(Čl. 160. st. 2. Zakona o mirovinskom osiguranju – „Narodne novine“, br. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05, 79/07)

Zavod za mirovinsko osiguranje nema pravo na naknadu paušalnih troškova koji nastaju prilikom redovne isplate mirovine osiguraniku, u slučaju kada ima pravo na naknadu štete prema tuženiku, temeljem odredbe čl. 160. Zakona o mirovinskom osiguranju.

„Udovoljivši zahtjevu tužitelja kojim traži isplatu iznosa od 334,44 kn koji iznos je tužitelj obračunao po stopi od 5% utvrđene štete, a koji se prema specifikaciji tužitelja odnosi na 0,06% troškova – bankarske usluge, 1,10 % troškova- usluge Zavoda za platni promet – Fine, 2,75 % troškova – poštanske usluge i 1,09% troškova- kamate za bankovne kredite, a koji

troškovi predstavljaju paušalne troškove koji nastaju prilikom redovne isplate mirovine, sud prvog stupnja zauzeo je stajalište da je tuženik temeljem odredbe čl. 160. st. 2. Zakona o mirovinskom osiguranju bio dužan tužitelju naknaditi stvarnu štetu koju isti ima pravo zahtijevati u slučajevima predviđenim Zakonom o mirovinskom osiguranju, a koja šteta obuhvaća troškove i svote davanja koje se isplaćuju iz mirovinskog osiguranja, a s time u vezi i troškove koji nastaju prilikom isplate mirovine osiguraniku. Obzirom da tužitelj visinu štete u vezi sa svakom pojedinom vrstom štete nije dokumentirao, sud prvog stupnja utvrdio je da bi analiza prikupljenih podataka iziskivala provođenje izuzetno složenog knjigovodstvenog financijskog vještačenja, odnosno da bi utvrđenje visine štete iziskivalo nesrazmjerne teškoće, to je isti temeljem odredbe čl. 223. Zakona o parničnom postupku ocijenio visinu troškova nastalih prilikom isplate mirovine. Naime, tijekom postupka nije bilo sporno da je tuženik na poziv tužitelja u ostavljenom roku naknadio štetu nastalu isplatama mirovine osiguranika S.H. u iznosu od 6.688,82 kn, te da je tuženik uskratio tužitelju pravo na isplatu troškova u iznosu od 334,44 kn, međutim bilo je sporno postojanje prava tužitelja na naknadu troškova koji nastaju prilikom redovne isplate mirovine. Međutim, iz sadržaja odredbe čl. 160. st. 1. Zakona o mirovinskom osiguranju proizlazi da tužitelj (Zavod) ima pravo zahtijevati naknadu štete u slučajevima predviđenim u tom Zakonu, a koju štetu predstavljaju novčana davanja na teret mirovinskog osiguranja. Istom odredbom u st. 2. propisano je da naknada stvarne štete, koju tužitelj (Zavod) ima pravo zahtijevati u slučajevima iz tog Zakona, obuhvaća troškove i svote davanja koje se isplaćuju iz mirovinskog osiguranja i to: 1. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na mirovinu u razmjernoj svoti; 2. troškove profesionalne rehabilitacije kao i novčane naknade u svezi s korištenjem tog prava. Dakle, navedena odredba decidirano navodi slučajeve kada tužitelj ima pravo na naknadu štete, međutim, tom odredbom nije utvrđeno pravo na naknadu paušalnih troškova koje tužitelj potražuje u ovoj parnici, zbog čega tuženik osnovano ističe u žalbi da u konkretnom slučaju ne egzistira pravna osnova na temelju koje bi tužitelj imao pravo potraživati od tuženika paušalne troškove. Kako je dakle, tuženik na poziv tužitelja naknadio štetu nastalu isplatama mirovine osiguranika S.H. u iznosu od 6.688,82 kn, a na koju naknadu štete tužitelj ima pravo temeljem odredbe čl. 160. Zakona o mirovinskom osiguranju, te kako istom odredbom nije propisana obveza tuženika na naknadu paušalnih troškova (5% štete) to je valjalo prihvatiti osnovanim žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 959/09-2 od 15.X.2009.

NEIMOVINSKA ŠTETA – POVREDA PRAVA OSOBNOSTI

Pravne osnove naknade neimovinske štete

(Čl. 1046. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Posljedica povrede prava osobnosti je neimovinska šteta, zbog čega povreda prava osobnosti predstavlja pravnu osnovu naknade neimovinske štete, time da pravne osnove propisane ranijim Zakonom o obveznim odnosima sada predstavljaju samo kriterije, mjerila, odnosno kvalifikatorne okolnosti na temelju kojih sud, uzimajući u obzir težinu povrede i okolnosti slučaja određuje visinu naknade.

„Tuženika valja upozoriti da je važećim Zakonom o obveznim odnosima prihvaćena objektivna koncepcija neimovinske štete kao povrede prava osobnosti. Naime, odredbom čl. 1046. ZOO-a određeno je da štetu predstavlja, između ostalog i povreda prava osobnosti i to neimovinsku štetu, a u smislu odredbe čl. 19. st. 2. ZOO-a pod pravima osobnosti razumijevaju se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime i dr. Posljedica povrede prava osobnosti je, dakle, neimovinska šteta, pa povreda prava osobnosti predstavlja pravnu osnovu naknade neimovinske štete. Međutim, svaka povreda prava osobnosti ne daje pravo na isplatu pravične novčane naknade, jer je odredbom čl. 1100. ZOO određeno da će sud u slučaju povrede prava osobnosti, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a pri odlučivanju o visini pravične novčane naknade sud će voditi računa o jačini i trajanju povredom izazvanih fizičkih boli, duševnih boli i straha, cilju kojem služi ta naknada ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom. Odredba čl. 200. ranije važećeg Zakona o obveznim odnosima određivala je pravno priznate oblike naknade nematerijalne (neimovinske štete), koje pravne osnove po sada važećem

zakonu u potpunosti gube dosadašnji pravni značaj, jer predstavljaju samo kriterije, mjerila, odnosno kvalifikatorne okolnosti na temelju kojih sud, uzimajući u obzir težinu povrede i okolnosti slučaja, određuje visinu naknade (čl. 1100. ZOO). Kako, dakle, pravno priznati oblici, odnosno pravne osnove naknade neimovinske štete po ranije važećem zakonu, po sada važećem zakonu predstavljaju samo kriterije, odnosno mjerila koja utječu na visinu pravične novčane naknade u svakom konkretnom slučaju, to okolnost da prvostupanjski sud u odnosu na pojedini kriterij, odnosno kvalifikatornu okolnost nije naveo određene novčane iznose, ne predstavlja nedostatak presude zbog kojeg se njezina pravilnost ne bi mogla ispitati, jer je prvostupanjski sud u obrazloženju presude detaljno naveo sve okolnosti koje je uzeo u obzir pri dosuđenju pravične naknade, pa presuda sadrži razloge u odnosu na sve odlučne činjenice od kojih zavisi dosuđenje naknade neimovinske štete.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1233/08-2 od 17.XI.2008.

POVREDA DOSTOJANSTVA, ČASTI I DRUGIH ZAŠTIĆENIH PRAVA OSOBE

Pravična novčana naknada zbog pretrpljenih duševnih bolova uslijed povrede ugleda i časti

(Čl. 200. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Činjenica što tužitelj nije na jasan i drugim ljudima očekivan način manifestirao svoje duševne boli uslijed povrede ugleda i časti, ne anulira njegovo pravo na pravičnu novčanu naknadu.

„Pri tome valja nadodati, da iako je prvostupanjski sud detaljnom i sveobuhvatnom ocjenom svih provedenih dokaza, rukovodeći se ponajprije nalazom i mišljenjem psihijatrijskog vještaka kojeg i po ocjeni ovog suda potvrđuje sam iskaz tužitelja, pravilno zaključio da je tužitelj čovjek osebujne naravi, da su njegove reakcije atipične i odudaraju od reakcija prosječnog čovjeka, da njegove najizrazitije karakterne osobine – upornost, ustrajnost i nepokolebljivost, uz njegov ogroman afektivno-emocionalno

angažman izravno determiniraju i način njegove borbe protiv štetnih posljedica uzrokovanih tuženikovim predmetnim, uvredljivim i klevetničkim tvrdnjama to međutim ovaj sud ne može prihvatiti zaključak da činjenica što tužitelj nije na jasan i drugim ljudima vidljiv i očekivani način manifestirao svoje duševne boli, anulira njegovo pravo na pravičnu novčanu naknadu. Po ocjeni ovog suda, kraj činjenice što su izneseni uvredljivi i klevetnički navodi nedvojbeno objektivno podobni da kod prosječnog čovjeka uzrokuju povredu ugleda i časti, dakle dovedu do trpljenja duševnih boli kao manifestacije povrede osobnog ugleda i osobne časti čovjeka, tužitelju koji je svoje duševne boli kao unutarnju manifestaciju osjećaja povrede ugleda i časti iskazivao afektivnim djelovanjem, borbom, novinskim polemikama i pokretanjem sudskih postupaka protiv tuženika, sve u nastojanju iznalaženja vida satisfakcije narušenih osobnih vrijednosti, pripada pravo na satisfakciju zbog navedenog, unatoč tome što tužitelj duševne boli manifestira suprotno očekivanom i uobičajenom postupanju većine ljudi u istovjetnoj ili srodnoj životnoj situaciji. Naime, povreda dostojanstva, časti i drugih zaštićenih prava osobe, sadržana je u osobnom osjećaju vlastite vrijednosti, poštovanja i uvažavanja kod drugih u društvu, dok o postojanju duševnih bolova (kao svojevrsnog unutarnjeg subjektivnog fenomena koji se zbiva u osobnoj sferi oštećenikove osobnosti) sud odlučuje na osnovi ocjene objektivnih okolnosti u svakom konkretnom slučaju, a uzimajući u obzir opće prihvaćene moralne vrijednosti i karakterne osobine određene osobe – i kao člana određene društvene sredine, dakle dosuđenje pravične naknade mora biti opravdano kako s aspekta pojedinog oštećenika, tako i s aspekta društvene sredine u kojoj živi. Imajući u vidu prethodno izneseno, ocjena je ovog suda da su okolnosti u kojima je tuženik iznio uvredljive i klevetničke tvrdnje o tužitelju – na sazvanoj tiskovnoj konferenciji za medije, pred većim brojem ljudi, znajući da će njegove izjave biti prenesene u tiskovinama, imputirajući tužitelju nezakonite, kriminalne radnje i licemjerno postupanje usmjereno isključivo na pribavljanje osobne imovinske koristi itd., sve u cilju diskvalifikacije tužitelja kao osobe i člana političke stranke čiji je programski temelj u svojoj osnovi usmjeren na promicanje osnovnih kršćanskih i tradicionalnih životnih vrijednosti, kao i utvrđenje da tužitelj jest trpio duševne bolove, zakonita podloga za dosuđenje tužitelju s osnova pravične novčane naknade po tom osnovu iznosa od 7.000,00 kn, dok ga je preko dosuđenog – a zatraženog iznosa od 20.000,00 kn valjalo odbiti. Posebno valja naglasiti da dosuđena naknada ne predstavlja ekvivalent vrijednosti tužiteljeve časti ili ugleda, već sukladno odredbi čl. 200. ZOO-a, svojevrsnu približnu pravičnu

zadovoljštinu, satisfakciju zbog povrede njegove ličnosti, sve sukladno st. 2. cit. odredbe ZOO-a.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 784/09-2 od 18.VIII.2009.

POBIJANJE PRAVNE RADNJE DUŽNIKA

Posljedice pobijanja pravne radnje dužnika

(Čl. 66. st. 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Sud je dužan ograničiti pobijanje pravne radnje dužnika s obzirom na visinu dospjele tražbine tužitelja samo na određene nekretnine čija je vrijednost dostatna za namirenje tražbine tužitelja, budući da poduzeta pravna radnja dužnika gubi pravni učinak u odnosu na vjerovnika samo u opsegu potrebnom za namirenje njegovog potraživanja.

„Naime, od odlučnog je značaja da pravna radnja (koja se pobija) gubi pravni učinak samo prema tužitelju i samo u opsegu potrebnom za ispunjenje njegovih potraživanja, iz kojeg razloga je nužno ograničiti pobijanje pravne radnje dužnika na visinu dospjele tražbine tužitelja, imajući u vidu i vrijednost imovine koja je predmet pobijanog pravnog posla, i to vrijednost svake pojedine nekretnine koja predstavlja navedenu imovinu, kako bi se pobijanje dužnikovih pravnih radnji moglo ograničiti na određene nekretnine dostatne za ispunjenje tužiteljevog potraživanja. Međutim, razlozi obrazloženja pobijane presude uopće ne sadrže i razlog o također odlučnoj činjenici u odnosu na vrijednost svake pojedine nekretnine koja je predmet raspolaganja pobijanog pravnog posla – Ugovora o darovanju od 21. kolovoza 2006.g., jer je prvostupanjski sud propustio dati razloge u odnosu na vrijednost pojedinih nekretnina, koje su predmetom pobijanog pravnog posla, a uslijed čega, kako je već naprijed rečeno, pobijana presuda ne sadrži, i pored svih pravilno iznesenih razloga o odlučnim činjenicama, i razlog o toj odlučnoj činjenici, u čemu je ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a. Počinjenje navedene bitne povrede posljedica je i toga što je

sud prvog stupnja pošao od pogrešnog pravnog stajališta da se ograničenje namirenja dužne tražbine ima provesti u odnosu na svaku pojedinu nekretninu koja je predmet raspolaganja pobijanog pravnog posla. Suprotno takvom stajalištu prvostupanjskog suda, prema stajalištu ovog suda, namirenje se ima ograničiti na one stvari, u konkretnom slučaju nekretnine, čija je vrijednost dostatna za ispunjenje potraživanja tužitelja, zbog čega je sud prvog stupnja bio dužan utvrditi vrijednost svake pojedine nekretnine navedene u tužbenom zahtjevu tužitelja, cijeneći pritom kako glavni iznos tražbine, tako i tužitelju pripadajuće zakonske zatezne kamate. U ponovljenom postupku, prvostupanjski sud će voditi računa da je nužno ograničiti pobijanje pravne radnje dužnika s obzirom na visinu dospjele tražbine tužitelja samo na određene nekretnine čija je vrijednost dostatna za namirenje tražbine tužitelja, budući da poduzeta pravna radnja dužnika gubi pravni učinak u odnosu na vjerovnika (tužitelja) samo u opsegu potrebnom za namirenje njegovog potraživanja. Stoga će, vodeći računa o navedenoj odlučnoj činjenici, sud prvog stupnja biti dužan utvrditi vrijednost svake navedene nekretnine i zavisno o utvrđenoj vrijednosti, a također imajući u vidu iznos dospjele tražbine tužitelja, te uz uvjet ispunjenja već utvrđenih zakonskih pretpostavki iz čl. 66. st. 1. i 2., čl. 67. st. 3., čl. 69. st. 2. i čl. 70. ZOO-a (NN 35/05) ponovno odlučiti o tužbenom zahtjevu tužitelja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 584/09-2 od 09.VI.2009.

III. OBITELJSKO PRAVO

PRAVNI POLOŽAJ NASLJEDNIKA UMRLOG BRAČNOG DRUGA

Nastavak postupka radi utvrđenja da je tužba za razvod braka bila osnovana

(Čl. 282. st. 2. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07)

Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrlog bračnog druga koji je podnio tužbu radi razvoda braka mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana, ako od smrti bračnog druga nije proteklo šest mjeseci i prije nego je doneseno rješenje o nasljeđivanju iza istoga.

„Naime, prema odredbi čl. 282. st. 2. OBZ-a pravo na tužbu za poništaj ili razvod braka ne prelazi na nasljednike, ali osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrlog bračnog druga koji je podnio tužbu mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana. U konkretnom je slučaju irelevantna okolnost što rješenje o nasljeđivanju iza pok. majke predlagatelja S.P. i K.P. još nije doneseno jer pravilnom interpretacijom sadržaja cit. odredbe OBZ-a oni nedvojbeno jesu legitimirani za preuzimanje predmetnog postupka jer se nasljedno pravo (pravo na nasljedstvo) stječe u trenutku ostaviteljeve smrti (čl. 4. st. 4. ZN-a). Prema daljnjoj odredbi čl. 282. st. 3. OBZ-a zahtjev radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana može se istaknuti u parnici koju je pokrenuo umrli bračni drug, ako od njegove smrti nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka toga roka zahtjev se može istaknuti samo u posebnoj parnici, dok je st. 4. cit. odredbe određeno da će se odredbe iz stavka 2. i 3. istog primjenjivati na odgovarajući način i kad je umrli bračni drug podnio sporazumni zahtjev za razvod braka. U konkretnom je slučaju i toj zakonskoj pretpostavci udovoljeno imajući u vidu što je pok. predlagateljica preminula dana 12. kolovoza 2008. g., a njezina djeca su zahtjev radi nastavka postupka pozivom na odredbu čl. 282. st. 2. OBZ-a podnijeli dana 18. rujna 2008. g. s prijedlogom donošenja deklaratorne presude kojom će se utvrditi da je sporazumni zahtjev za razvod braka podnesen po pok. V.P. i predlagatelju F.P. bio osnovan.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 633/09-2 od 02.VI.2009.

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Utvrđivanje obveze plaćanja uzdržavanja

(Čl. 33. Zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 107/07)

Od 01. siječnja 2008. godine sud je ovlašten utvrditi obvezu plaćanja uzdržavanja korisnika mirovine u točno utvrđenom novčanom iznosu.

„Neosnovano iznosi žalba i žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava iz razloga što je prvostupanjski sud obvezu uzdržavanja odredio u točno utvrđenom novčanom iznosu, a ne u postotku od mjesečne mirovine, što prema žalbi, predviđa Obiteljski zakon obzirom da se mirovina tuženika isplaćuje u istim iznosima kroz duži vremenski period. To iz razloga što je odredba čl. 240. ranijeg OBZ (NN 161/03, 17/04, 136/04) koja je doista propisivala takav način obvezivanja na plaćanje uzdržavanja i korisnike mirovine brisana odredbom čl. 33. Zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona (NN 107/07), a koji Zakon je stupio na snagu 01.01.2008. g.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1653/08-2 od 16.XII.2008.

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Zakonom isključen prijeboj

(Čl. 206. i 209. st. 1. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07)

Zakonska zastupnica mlljt. djeteta nije ovlaštena izjaviti prigovor prijeboja na način da prebija dosuđeni joj iznos uzdržavanja sa neplaćenim dospjelim iznosima uzdržavanja koje je bio u obvezi plaćati tužitelj iz razloga što su tužitelj i tužena vjerovnici odnosno dužnici mlljt. djeteta.

„Što se tiče žalbene tvrdnje tužene o mogućnosti prebijanja njoj dosuđenog iznosa uzdržavanja sa neplaćenim dospjelim iznosima doprinosa za uzdržavanje, koje je ranijom presudom bio obvezan plaćati tužitelj, a za koje ista tvrdi da tužitelj nije plaćao, valja reći da se u smislu čl. 195. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08; dalje: ZOO) može prebiti tražbina dužnika sa protutražbinom vjerovnika ukoliko obje glase na novac, odnosno druge zamjenjive stvari istog roda i iste kakvoće i ako su obje dospjele, ali međutim, u konkretnom slučaju tužena i tužitelj, kako to pogrešno smatra tužena, nisu jedan drugom dužnici odnosno vjerovnici, nego su oni oboje dužnici svojoj mlljt. kćerki. Njihova se obveza uzdržavanja, utemeljeno na čl. 206. i 209. st. 1. OBZ-a, odnosi na njihovo maloljetno dijete a ne njih, pa je već iz toga razloga takav žalbeni navod potpuno neosnovan. Osim toga, prema čl. 200. toč. 5. ZOO-a, tražbine koje potječu iz zakonske obveze uzdržavanja ne mogu prestati prijebojem, jer je to slučaj kada je prijeboj zakonom isključen.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 116/09-2 od 18.III.2009.

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Utvrđivanje visine doprinosa za uzdržavanje mlljt. djeteta

(Čl. 232. st. 4. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07)

Odlučujući o visini doprinosa tuženika za uzdržavanje mlljt. tužitelja sud je dužan posebno cijeliti između ostalog i visinu mjesečnih ustega mirovine tuženika, imajući u vidu da se ista temelji na ugovoru o zajmu te da je tuženik dobrovoljno opteretio svoju imovinu takvom ustegom, time da je dužan dati prednost obvezi uzdržavanja pred svim drugim ustegama kao i drugim obvezama tuženika kao oca i obveznika uzdržavanja mlljt. tuženika.

„Odlučujući o visini doprinosa tuženika za uzdržavanje mlljt. tužitelja prvostupanjski sud je, polazeći od odredbe čl. 232. st. 4., 5. i 6. OBZ-a, kao i podataka o minimalnim novčanim iznosima potrebnim za mjesečno uzdržavanje djeteta (objavljeni u NN. 36/08) zaključio da je tuženik dužan doprinositi za njegovo uzdržavanje mjesečni iznos od 822,97 kn koji je spomenutim stavkom 4. čl. 232. OBZ-a i spomenutim Podacima o minimalnim novčanim iznosima potrebnim za mjesečno uzdržavanje zapravo minimalni iznos doprinosa koji je za mjesečno uzdržavanje dužan platiti roditelj koji ne živi s djetetom i kada ne postoje iznimke iz st. 5. i 6. toga Zakona, a što je predmetni slučaj. Pri tome je prvostupanjski sud posebno ocijenio i visinu mjesečnih ustega mirovine tuženika ukazujući da se ista temelji na ugovoru o zajmu te da je tuženik dobrovoljno opteretio svoju imovinu takvom ustegom dajući međutim prednost obvezi uzdržavanja pred svim drugim ustegama kao i drugim obvezama tuženika kao oca i obveznika uzdržavanja mlljt. tuženika temeljeći svoju odluku na čl. 209. st. 1. i 2. OBZ-a. Suprotno isticanju žalbe prvostupanjski sud je naime ocijenio činjenicu mogućnosti tuženika ocjenjivanjem i visine preostalog iznosa mirovine, a kojim bi tuženik trebao podmiriti i obvezu uzdržavanja prema mlljt. tužitelju kao i svoje vlastite potrebe pravilnim ukazivanjem da je tuženik na zapljenu gotovo neograničenog dijela svoje plaće pristao dobrovoljno. Time je i po stajalištu ovoga suda prvostupanjski sud u dovoljnoj mjeri ocijenio sve odlučne činjenice koje upućuju na imovinsko stanje tuženika, pri čemu je pravilno ukazao upravo na dobrovoljni postupak tuženika da mu se zaplijeni gotovo neograničeni (čitavi) iznos mirovine, a za što je dao suglasnost ovjerovljenom ispravom od 30.08.06.g. (administrativna zabrana iz čl. 178. st. 1. Ovršnog zakona). Ovaj sud također smatra da je postupajući na taj način tuženik očigledno imao u vidu te uzeo u obzir i svoju obvezu uzdržavanja prema mlljt.

tužitelju, a isto tako i svoje vlastite potrebe te isti, po ocjeni ovoga suda, ukazuje i na njegovu mogućnost da doprinosi na ime nesporne obveze uzdržavanja prema mlljt. tužitelju, presuđeni iznos. Kod toga, a obzirom na činjenicu da utvrđena obveza uzdržavanja tuženika prema mlljt. tužitelju još uvijek ne predstavlja ovršnu tražbinu te se ne ostvaruje u ovrsi, to i nije odlučan prioritet ovrhe radi njezine naplate, a koji propisuje odredba čl. 232. a OBZ-a, već je odlučna obveza tuženika za uzdržavanje mlljt. tužitelja koje proizlazi iz čl. 209. OBZ-a i koju tuženik niti ne osporava.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 489/09-2 od 17. VII.2009.

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Odlučivanje o uzdržavanju mlljt. djeteta

(Čl. 232. i 233. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07)

Prilikom odlučivanja o uzdržavanju mlljt. djeteta, sud je dužan primijeniti sve kriterije propisane Obiteljskim zakonom, time da nije vezan zahtjevima stranaka, budući o uzdržavanju u statusnom sporu odlučuje i po službenoj dužnosti temeljem odredbe čl. 300. st. 1. Obiteljskog zakona.

„Kako se radi o djetetu u dobi od navršениh 17 godina žalba smatra da minimalni iznos koji je potreban za njegovo uzdržavanje ne može biti manji od 22% mjesečne prosječne neto plaće po zaposlenom u pravnim osobama RH za proteklu godinu, pa iz svega navedenoga, žalba smatra, da proizlazi da je za uzdržavanje mlljt. kćerke potreban ukupni iznos od upravo 1.800,00 kn mjesečno, a ne kako je to prvostupanjski sud utvrdio od 2.000,00 kn mjesečno. Točne su tvrdnje žalbe da je odredbom čl. 207. OBZ-a usvojen princip da osobe (iz čl. 206.) međusobnom uzdržavanju pridonose u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama uzdržavane osobe, kao što su točne tvrdnje žalbe o propisanim kriterijima iz čl. 231. st. 3. toga Zakona koje je sud dužan imati u vidu pri ocjenjivanju mogućnosti osobe koje je dužna uzdržavati, a to su kao što to i žalba iznosi, njezino imovinsko stanje i sva njezina primanja i stvarne mogućnosti stjecanja

povećane zarade, njezine vlastite potrebe i druge zakonske obveze uzdržavanja. Međutim, na što žalba također pravilno ukazuje, postoje i dopunski kriteriji koji su propisani kada se radi o uzdržavanju mlljt. djeteta a to su kriteriji propisani čl. 232. i čl. 233. OBZ-a, koji su relevantni propisi za odlučivanje u ovom predmetu, a o kojima je prvostupanjski sud dužan voditi računa kada odlučuje o uzdržavanju mlljt. djeteta, kakav je predmetni slučaj. Prema tome prvostupanjski sud je dužan uvažavati sve propisane kriterije ali kada uzdržavanje traži dijete odnosno kad sud odlučuje o uzdržavanju mlljt. djeteta tada je dužan primijeniti i posebne kriterije koji su propisani za takve slučajeve. Tih kriterija se, po ocjeni ovoga suda, bez dvojbe pridržavao prvostupanjski sud kada je u smislu odredbe čl. 231. st. 1. utvrđivao ukupan iznos sredstava potrebnih za uzdržavanje od 2.000,00 kn mjesečno, unatoč toga što su stranke isticale da je to iznos od 1.800,00 kn mjesečno, jer je imao u vidu pri tome i poseban kriterij iz čl. 232. st. 1. toga Zakona, a to su dob mlljt. tužiteljice kao i potrebe za njezino obrazovanje, pri čemu valja ukazati tužiteljici da u postupku o uzdržavanju, kakav je predmetni postupak, sud nije vezan zahtjevima stranaka budući o uzdržavanju odlučuje u statusnom sporu utemeljeno na čl. 300. st. 1. OBZ-a i po službenoj dužnosti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 419/09-2 od 18.VI.2009.

UZDRŽAVANJE MALOLJETNE DJECE

Određivanje visine doprinosa uzdržavanja roditelja mlljt. djeteta

(Čl. 232. st. 4. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07;

Podaci o minimalnim novčanim iznosima potrebnim za mjesečno uzdržavanje djeteta – „Narodne novine“, br. 36/08)

Odredbom čl. 232. st. 4. Obiteljskog zakona kao i Podacima o minimalnim novčanim iznosima potrebnim za mjesečno uzdržavanje djeteta određen je minimalni novčani iznos potreban za mjesečno uzdržavanje djeteta koji je dužan platiti roditelj koji ne živi sa djetetom.

„Kod toga treba naglasiti da žalba pogrešno interpretira odredbu čl. 232. st. 4. OBZ-a, a povezano sa time i Podatke o minimalnim novčanim iznosima potrebnim za mjesečno uzdržavanje djeteta zbog toga što je tim propisom određen minimalni novčani iznos potreban za mjesečno uzdržavanje djeteta, koje je dužan platiti roditelj koji ne živi sa djetetom, a čija je visina obzirom na dob djeteta određena u postotku od prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenome u pravnim osobama RH za proteklu godinu i iznosi 22% takve plaće za djecu dobi mlljt. kćerke stranaka, ali što žalba pogrešno smatra, isti se ne odnosi na ukupno potreban iznos, već na iznos koji je dužan platiti jedan roditelj. Prema tome, kako je zakon propisao, što se tiče visine doprinosa uzdržavanja roditelja mlljt. djeteta koji sa njime ne živi, minimalni novčani iznos, a koji predstavlja dopunske kriterije kod odlučivanja uzdržavanja mlljt. djeteta, kod činjenice da na strani tužiteljice ne postoje okolnosti koje bi dale osnova za korekciju tih kriterija iz čl. 232. st. 5. tog Zakona (kada je obveznik uzdržavanja dužan uzdržavati više djece), dok je sud imao u vidu korektiv iz st. 6. istog Propisa jer je uračunao u smislu čl. 211. toga Zakona prihod koji mlljt. kćerka ostvaruje mjesečno (iznos od 500,00 kn koji dobiva za provođenje praktičnog rada uz školovanje), to je prvostupanjski sud protivno isticanju žalbe imao u vidu sve dopunske kriterije na koje ukazuju citirani propisi, a kada je utvrđivao odlučne činjenice te odlučivao o visini doprinosa tužiteljice o uzdržavanju mlljt. kćerke.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 419/09-2 od 18.VI.2009.

**PROMJENA IZNOSA ILI NAČINA UZDRŽAVANJA TE
PRESTANAK UZDRŽAVANJA**

Sintagma – „redovito školovanje“

(Čl. 243. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07;

Čl. 86. st. 3. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju – „Narodne novine“, br. 123/03)

Nema osnove usvajanju zahtjeva tužitelja za prestanak uzdržavanja tužene, ukoliko tužena ima status redovitog studenta, time da je njezino zdravstveno stanje utjecalo na smanjenu sposobnosti ispunjenja obveza prema fakultetu, budući se činjenica redovitog školovanja tumači u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te podzakonskim propisom odnosno Pravilnikom o dodiplomskom studiju odgovarajućeg fakulteta.

„Odredbom čl. 243. OBZ-a propisano je da, između ostalog, osoba koja daje uzdržavanje može tražiti da sud odluči o prestanku uzdržavanju određenom prijašnjom pravomoćnom odlukom ili nagodbom pred Centrom za socijalnu skrb, ako su se promijenile okolnosti na temelju kojih je donesena prijašnja odluka. Odredbom čl. 210. st. 1. OBZ-a propisano je da su dijete koje se redovito školuje roditelji dužni uzdržavati i nakon punoljetnosti. U predmetnom postupku, kako je već istaknuto, sporna je upravo činjenica da li se tužiteljica unatoč svom formalnopravnom statusu redovitog studenta doista i redovito školovala, a o kojoj činjenici i ovisi ocjena osnovanosti zahtjeva tužitelja. Pod sintagmom „redovitog školovanja“ podrazumijeva se redovito ispunjavanje obveza odnosno upisivanje godina, polaganje ispita i kolokvija, pristupanje predavanjima, odnosno drugim riječima redovito ispunjavanje svoje obveze prema fakultetu. Dakle, sintagma „redovito školovanje“ šira je od pojma redovitog studiranja, odnosno statusa redovitog studenta. Stoga je sud činjenicu redovitog školovanja, u konkretnom slučaju tužene, ovlašten i dužan protumačiti u skladu sa odgovarajućim propisima, a to Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03) i podzakonskim propisom Pravilnikom o dodiplomskom studiju Pravnog fakulteta u Z. Tako je čl. 86. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju propisano u st. 3. da studenti mogu biti redoviti ili izvanredni, a st. 4. da su redoviti oni studenti koji studiraju prema programu koji se temelji na punoj nastavnoj satnici (puno radno vrijeme) te da troškove redovitog studija (studijskog programa) djelom ili u cijelosti, a ovisno o općem aktu

sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole se subvencionira iz državnog proračuna. Čl. 36. Pravilnika o dodiplomskom studiju Pravnog fakulteta u Zagrebu pak su propisane između ostalog i mogućnosti ponovnog upisivanja godina (ponavljanje godine), time da je st. 2. propisano da tijekom studija na tom fakultetu student može ponavljati istu godinu studija samo jedanput, a da se posljednja godina studija ne može ponavljati. Iz priloženih potvrda tužene Pravnog fakulteta u Zagrebu, doista proizlazi da je ona u akademskim godinama 2001/02, 2002/03, 2003/04 i 2004/05 g. bila redoviti student i to I i II te III i IV semestra toga fakulteta, odnosno da je tužena ponavljala i prvu i drugu akademsku godinu odnosno istu upisivala u smislu čl. 36. spomenutog Pravilnika uz ponavljanje godine, a što između stranaka i nije sporno, pa je tuženoj priznat za čitavo razdoblje status redovitog studenta. Kod navedene nesporne činjenice formalnopravnog statusa tužiteljice kao redovitog studenta, ovaj sud smatra da je prvostupanjski tadašnji način ispunjavanja obveza tužene prema fakultetu, a imajući u vidu utvrđenu činjenicu njezinog zdravstvenog stanja tijekom 2004. g., pravilno ocijenio njezino školovanje u tom periodu kao redovitim školovanjem, u smislu odredbe čl. 210. st. 1. OBZ. Prema tome, ovaj sud smatra, a protivno žalbi, da je prvostupanjski sud i temeljem tako provedenih i ocijenjenih dokaza u odnosu na tada zdravstveno stanje tužiteljice pravilno utvrdio da je isto bilo takvog ozbiljnog značaja koje je utjecalo i na njezinu sposobnost za ispunjenje obaveza prema fakultetu, pa sukladno tome pravilno je ocijenio uz nespornu činjenicu njezinog statusa redovitog studenta, da se tužena tada redovito školovala na Pravnom fakultetu u Z. radi čega nije bilo osnova usvajanju zahtjeva tužitelja za prestanak obveze uzdržavanja utemeljeno na čl. 243. OBZ. Stoga tumačeći u smislu čl. 210. st. 1. OBZ pojam redovitog školovanja tužene koji kao osnovna pretpostavka mora biti ispunjen, a da bi postojao osnov za uzdržavanja tužene u predmetnom razdoblju i nakon njezine punoljetnosti, ovaj sud smatra da je uz formalni status tužene kao redovitog studenta u smislu čl. 86. st. 3. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, koja je svoje obaveze prema fakultetu ispunjavala smanjenom, ali odredbom čl. 36. st. 1. i st. 2. Pravilnika o dodiplomskom studiju u dopuštenom opsegu, uz činjenicu opravdanja u dijelu toga predmetnog razdoblja, tijekom 2004. g. i zbog ozbiljnih zdravstvenih tegoba, u svojoj ukupnosti sadržavao obilježja onakvog redovitog školovanja koje ima u vidu navedena zakonska odredba. Naposljetku, valja ukazati tužitelju da nije bilo osnova posebno raspravljanju statusa tužene kao redovitog studenta u smislu odredbe čl. 86. st. 3. Zakona o visokom školstvu i znanstvenoj djelatnosti, jer nema dvojbe da je tužena u predmetnom razdoblju imala status redovitog

studenta, a što znači da joj zakon priznaje i takav smanjeni opseg ispunjavanja obveza prema fakultetu kao redovito studiranje, odnosno kao ispunjavanje fakultetskih obaveza prema fakultetu kao redovito studiranje, odnosno kao ispunjavanje fakultetskih obaveza prema programu koji se temelji i na punoj nastavnoj satnici, radi čega i nije bilo mjesta raspravljanju njezinog statusa kao drugačijeg statusa (izvanrednog studenta) na što žalba neosnovano upućuje.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 178/09-2 od 12.V.2009.

BRAČNA STEČEVINA

Načelo zaštite stečenih prava

(Čl. 361. st. 2. Obiteljskog zakona – „Narodne novine“, br. 116/03, 17/04, 106/04, 136/04 i 107/07)

Na imovinu stečenu za vrijeme trajanja bračne zajednice do 1. srpnja 1999. godine, kao dana početka primjene Obiteljskog zakona, primjenjuju se odredbe ranijeg Zakona o braku i porodičnim odnosima.

„Naime, temeljem odredbe čl. 361. st. 2. OBZ-a, koja izvire iz jednog od temeljnih načela pravnog poretka o zaštiti stečenih prava, na imovinu stečenu za vrijeme trajanja bračne zajednice do 1. srpnja 1999. godine, kao dana početka primjene OBZ-a, primjenjuju se odredbe ranijeg ZBPO-a, kojim se u čl. 277. određuje da je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe od te imovine, njihova zajednička imovina, u kojoj se udio svakog bračnog druga određuje prema njegovom doprinosu u stjecanju te imovine (čl. 287. st. 1. ZBPO-a). Stoga, polazeći od utvrđenja da vrijednost predmetnih ulaganja predstavlja zajedničku imovinu koju su stranke stekle za vrijeme trajanja braka, 1993. godine, u pravu je tužiteljica kada tvrdi da je sud prvog stupnja pogrešno krenuo od presumpcije o jednakim doprinosima bračnih drugova stjecanju zajedničke imovine sukladno odredbi čl. 287. st. 1. ZBPO-a, u svrhu utvrđivanja udjela svakog od bračnih drugova u zajedničkoj imovini. Kako

je u konkretnom slučaju sud prvog stupnja propustio utvrditi doprinos stranaka u stjecanju zajedničke imovine vodeći računa o svim okolnostima propisanim odredbom čl. 287. st. 2. ZBPO-a, tj. o plaćama i zaradi svakog od njih, pomoći jednog bračnog druga drugom, o radu u domaćinstvu i obitelji, brizi oko odgoja i podizanja djece, kao i svakom drugom obliku rada i suradnje u upravljanju, održavanju i povećanju zajedničke imovine, to tužiteljica pravilno u žalbi ukazuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u pogledu odlučnih činjenica.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 756/08-2 od 02.IX.2008.

BRAČNA STEČEVINA

Utvrđivanje bračne stečevine

(Zakon o braku i porodičnim odnosima – „Narodne novine“, br. 11/78, 45/89 i 59/90)

Da bi utvrdio da li otpremnina tužiteljice predstavlja bračnu stečevinu ili posebnu imovinu tužiteljice, sud je dužan utvrditi da li je tužiteljica otpremninu u stranoj državi primila ovisno o poslovnim rezultatima njezina poslodavca i bez obzira na duljinu njezinog staža kod istog poslodavca ili je ostvarenje naknade ovisilo o duljini trajanja radnog odnosa prije prestanka radnog odnosa, odnosno utvrditi kakvo pravno značenje ima isplaćena naknada prema propisima zemlje u kojoj je tužiteljica bila u radnom odnosu.

„U obrazloženju navedene revizijske odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske navedeno je da se utvrđenje suda prvoga stupnja o tome da isplaćena otpremnina predstavlja njezinu posebnu imovinu, ne može još uvijek prihvatiti pravilnim, budući da nije utvrđeno je li ostvarena naknada – otpremnina pripala tuženici zato što joj je, zbog otkaza od strane poslodavca iz poslovnih razloga prestao radni odnos, bez obzira na to koliko dugo je tuženica bila u radnom odnosu prije prestanka radnog odnosa, ili ostvarena naknada zavisi od duljine trajanja radnog odnosa prije

prestanka radnog odnosa. Vrhovni sud RH nadalje iznosi stajalište da, ako visina ostvarene naknade zavisi od duljine trajanja radnog odnosa prije prestanka radnog odnosa, tada bi visina ostvarene naknade koja zavisi od duljine trajanja radnog odnosa tužiteljice kroz razdoblje trajanja bračne i ekonomske zajednice, moglo predstavljati bračnu stečevinu, budući je tada važećim Zakonom o braku i porodičnim odnosima (NN. 11/78; 45/89 i 59/90 – dalje ZBPO) bilo propisano da je bračna stečevina imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice. Kako je, obzirom na navedenu revizijsku odluku, otpalo utvrđenje suda prvoga stupnja da iznos od 59.520 DEM predstavlja posebnu imovinu tužiteljice, to ovaj sud smatra osnovanim žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, budući da sporni iznos od 9.520 DEM, koji je tužiteljica primila na ime otpremnine, nije raspravljen sa stajališta navedenoga u odluci Vrhovnog suda RH. U nastavku postupku sud prvoga stupnja će raspraviti pitanje da li je tužiteljica naknadu od 59.520 DEM pa dakle i iznos od 9.520,00 DEM koji je predmet ovog postupka, u Njemačkoj primila ovisno o poslovnim razlozima njezina poslodavca i bez obzira na duljinu njezinog staža kod istog poslodavca, ili je pak ostvarenje naknade ovisila o duljini trajanja radnog odnosa prije prestanka radnog odnosa. U tu svrhu sud prvog stupnja utvrditi će i ocijeniti kakvo pravno značenje ima isplaćena naknada prema propisima zemlje u kojoj je tužiteljica bila u radnom odnosu (SR Njemačka), jer će se tek iz tih propisa moći zaključiti da li je isplaćena naknada pravo iz radnog odnosa i da li visina te naknade zavisi od trajanja radnog odnosa ili ne, pa slijedom toga i da li ista predstavlja bračnu stečevinu parničnih stranaka ili pak posebnu imovinu tužiteljicu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 773/08-3 od 15.IX.2008.

OBVEZE CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB

Nadležnost centra za socijalnu skrb

(Čl. 10. st. 3. Pravilnika o sudjelovanju i načinu plaćanja korisnika i drugih obveznika uzdržavanja u troškovima smještaja izvan vlastite obitelji)

Centar za socijalnu skrb dužan je nakon primitka obavijesti od strane doma za socijalnu skrb o neizvršavanju ili neredovitom izvršavanju obveze korisnika i njegovih obveznika uzdržavanja, pokrenuti postupak kod nadležnog suda radi naplate potraživanja.

„Dom socijalne skrbi, prema sadržaju citirane odredbe, nije dužan centru za socijalnu skrb podnositi nikakve prijedloge u odnosu na način podmirenja troškova smještaja, već se njegova obveza svodi isključivo na obavijest da korisnik, odnosno njegov zakonski zastupnik i njegovi obveznici uzdržavanja, niti nakon pismene opomene nisu podmirili troškove smještaja, time da je dužan dostaviti mu potrebnu dokaznu dokumentaciju. Iz sadržaja dopisa tužitelja od 11. ožujka 2002. i 16. rujna 2003.g. razvidno je da su naslovljeni kao obavijesti o neplaćanju opskrbnine i da je tuženiku uz svaki dopis dostavljena i kartica korisnika, pa se može zaključiti da je tužitelj navedenim dopisima obavijestio tuženika u smislu odredbe čl. 10. st. 3. Pravilnika o postojanju dugovanja korisnika S.T. i da je tuženiku, obzirom na dostavljenu dokumentaciju, bila poznata visina dugovanja. Prema odredbi čl. 11. Pravilnika po primitku obavijesti iz čl. 10. st. 3. Pravilnika centar za socijalnu skrb dužan je u vezi neizvršavanja ili neredovitog izvršavanja obveza korisnika i njegovih obveznika uzdržavanja pokrenuti postupak kod nadležnog suda radi naplate potraživanja. Citiranom odredbom utvrđena je dužnost centra za socijalnu skrb da, nakon primitka obavijesti iz čl. 10. st. 3. Pravilnika, pokrene postupak kod nadležnog suda radi naplate potraživanja. Prema tome, dužnost iz citirane odredbe čl. 11. Pravilnika tereti isključivo centar za socijalnu skrb, pri čemu je bez ikakvog značaja da li je dom socijalne skrbi dao bilo kakav prijedlog u vezi pokretanja postupka radi naplate potraživanja, jer je jasno utvrđena dužnost centra za socijalnu skrb u vezi pokretanja postupka kod nadležnog suda radi naplate potraživanja, dok se obveza doma za socijalnu skrb svodi isključivo na obavijest centru o neizvršavanju ili neredovitom izvršavanju obveze korisnika o podmirenju cijene smještaja i dostavu dokazne dokumentacije. Kako se prema ocjeni ovoga suda dopisi tužitelja od 11. ožujka 2002. i 16. rujna 2003. g. upućeni tuženiku moraju smatrati obaviješću o postojanju dugovanja korisnika S.T. u smislu odredbe čl. 10. st. 3. Pravilnika, tuženik je po primitku navedenih obavijesti bio dužan pokrenuti postupak kod nadležnog suda radi naplate potraživanja tužitelja, sukladno odredbi čl. 11. Pravilnika. Kako dužnost pokretanja postupka radi

naplate troškova smještaja tereti, prema sadržaju odredbe čl. 11. Pravilnika, isključivo i jedino tuženika, to okolnost da je tužitelj predlagao tuženiku pokretanje postupka lišenja poslovne sposobnosti korisnika, prema ocjeni ovoga suda ne može opravdati nepostupanje tuženika, kako to pogrešno smatra prvostupanjski sud, jer Pravilnik niti ne utvrđuje obvezu doma socijalne skrbi za stavljanje bilo kakvih prijedloga centru za socijalnu skrb za rješavanje problema u vezi neizvršavanja, odnosno neredovitog izvršavanja obveze plaćanja troškova smještaja, zbog čega niti bilo kakvi prijedlozi tužitelja u obavijestima upućenim tuženiku ne isključuju obvezu postupanja tuženika u smislu odredbe čl. 11. Pravilnika.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 1079/08-2 od 17.XI.2008.

POSEBNI POSTUPCI OVRHE I OSIGURANJA – PODREDNA PRIMJENA ODREDBA OVRŠNOG ZAKONA

Regulacijska privremena mjera

(Čl. 299. st. 2. Ovršnog zakona –«Narodne novine», broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04 i 88/05)

Budući da Obiteljskim zakonom nije predviđena privremena mjera kojom se privremeno odlučuje o zajedničkom životu mlljt. djeteta sa jednom od stranaka kao roditeljem te njegovim susretima i druženjima sa odvojenim roditeljem, to se primjenjuju odredbe Glave XXXI Ovršnog zakona, time da se tada radi o tzv. Regulacijskoj privremenoj mjeri kojom se privremeno uređuje pravni odnos u obiteljskom statusnom sporu, koji se odnosi na odlučivanje o pravima mlljt. djeteta.

„Prvostupanjski sud je u postupcima za razvod braka, kakav je predmetni postupak, a koji su regulirani odredbama čl. 280. – 285. Obiteljskog zakona (dalje: OBZ-a), utemeljeno na čl. 294. st. 1. toč. 1. OBZ-a dužan, između ostalog, odlučiti s kojim će roditeljem maloljetno vlastito dijete živjeti a sukladno tome utemeljeno na odredbi čl. 100. st. 1. istog Zakona odlučiti i o susretima i druženjima mlljt. djeteta sa roditeljem od kojeg će odvojeno živjeti. U predmetnom postupku sud je dakle već po

službenoj dužnosti, u rješavanju statusnog spora razvoda braka između stranaka, dužan odlučiti i o tome sa kojim će od roditelja dijete živjeti i o susretima i druženjima sa odvojenim roditeljem. U okviru takvog postupanja, u postupcima za razvod braka, prvostupanjski sud je utemeljeno na čl. 295. st. 1. istog Zakona dužan prije donošenja takve odluke pribaviti mišljenje i prijedlog Centra za socijalnu skrb. Isto tako sukladno čl. 89. st. 5. istog Zakona ima i mlljt. dijete pravo, između ostalog, izraziti i svoje mišljenje, koje sud uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti. Po ocjeni ovoga suda, takav način utvrđivanja odlučnog činjeničnog stanja, prije svega odlučne činjenice najboljeg interesa mlljt. djeteta stranaka ne predstavlja meritorno odlučivanje o tom pravu mlljt. djeteta, a niti prejudiciranje konačne odluke, nego privremeno uređenje toga pravnog odnosa, koji je između stranaka kao roditelja sporan. Predmetnim prijedlogom, predlagateljica je kao prijedlogom za osiguranje, predložila zapravo privremeno uređenje tih odnosa stranaka, a o kojima u okviru predmetnog statusnog spora, sud i inače, kao što je već rečeno, odlučuje po službenoj dužnosti. Obiteljskim zakonom doduše nisu predviđene mjere takve vrste kakvu je predložila predlagateljica, jer je odredbom čl. 354. OBZ-a propisano da su mjere osiguranja prema odredbama toga Zakona samo privremena mjera uzdržavanja i prethodna mjera radi uzdržavanja. Kako je međutim odredbom čl. 336. OBZ-a propisano da se između ostalog i postupci osiguranja provode po odredbama Ovršnog zakona ako tim Zakonom nije drugačije određeno to se na predmetni postupak osiguranja primjenjuju odredbe Ovršnog zakona. U predmetnom slučaju predložena je privremena mjera radi osiguranja nenovčane tražbine koje mjere osiguranja su regulirane odgovarajućim odredbama Glave XXXI Ovršnog zakona, time da su pretpostavke za određivanje takvih privremenih mjera propisane čl. 298. istog Zakona, a vrste ovih privremenih mjera i njihovi učinci čl. 299. toga Zakona. Kako je, što je već višekратно ponovljeno, predmetnom privremenom mjerom predlagateljica, a za dobrobit mlljt. djeteta stranaka, predložila je privremeno odlučiti o zajedničkom životu mlljt. djeteta sa jednom od stranaka kao roditeljem te njegovim susretima i druženjima sa odvojenim roditeljem (konkretno sa njome), to se po stajalištu ovoga suda ista može podvesti samo pod odredbu čl. 299. st. 2. OZ-a. U konkretnom slučaju radi se o tzv. Regulacijskoj privremenoj mjeri kojom se privremeno uređuje pravni odnos, a to u predmetnom obiteljskom statusnom sporu, koji se odnosi na odlučivanje o pravima mlljt. djeteta stranaka. To su prava da se sukladno čl. 9. st. 3. Konvencije o pravima djeteta donese odluka o njegovu prebivalištu (toč. 1.) i odredi da redovito održava osobne odnose i neposredne kontakte sa roditeljem od kojega odvojeno živi (toč. 3.), a sa

kojima su u skladu i spomenute odredbe čl. 294. st. 1. toč. 1. i čl. 100. OBZ-a. Po ocjeni ovoga suda, u predmetnom slučaju ispunila se i pretpostavka potrebe osiguranja pravnog reda iz drugih važnih razloga, jer je, naime, očigledno ispunjena i posebna pretpostavka postojanja stanja pravne neizvjesnosti u predmetnom postupku (do njegovog pravomoćnog okončanja), vezano na spor stranaka o tome sa kojim će od roditelja mlljt. djeteta M. živjeti i o susretima i druženjima sa odvojenim roditeljem. Naime, obzirom da su s time sporna prava mlljt. djeteta to bi moglo dovesti do ozbiljnih poremećaja a time i posljedica koje nedvojbeno ugrožavaju dobrobit mlljt. djeteta, što je odlučno u ovom postupku. Međutim, po stajalištu ovog suda, prvostupanjski sud je u okviru takvog prijedloga predlagateljice, bio dužan odlučiti o privremenom uređenju spornog pravnog odnosa između stranaka na način da taj odnos i privremeno uredi, a to znači da mjerom osiguranja odluči sa kojim će od roditelja mlljt. djeteta stranaka živjeti te o održavanju susreta i druženja sa odvojenim roditeljem, do pravomoćnog okončanja predmetnog postupka, jer je to u okviru takvog prijedloga predlagateljice nedvojbeno u najboljem interesu mlljt. djeteta stranaka. Naime, cilj je predlagateljice bio da se povodom prijedloga za osiguranje uredi sporni pravni odnos između stranaka do pravomoćnog okončanja predmetnog postupka, ali kada njezin prijedlog nije usvojen na način kako je ista tražila da se uredi, tada je prvostupanjski sud, po stajalištu ovoga suda, u predmetnom postupku, sporni pravni odnos između stranaka trebao urediti temeljem čl. 299. st. 2. OZ-a, pazeći tako u konkretnom slučaju, na najbolji interes mlljt. djeteta. Samim odbijanjem takvog prijedloga predlagateljice, a time restriktivnim tumačenjem ciljeva takvog prijedloga, sud nije riješio sporni pravni odnos stranaka, koji je specifičan obzirom na interes mlljt. djeteta, te sudu daje ovlaštenje ekstenzivnog tumačenja, u konkretnom slučaju da i na drugačiji način nego što je to predloženo uredi privremeno sporni pravni odnos između stranaka, a što je i cilj takvog prijedloga za osiguranje. Da bi se moglo odlučiti o susretima i druženjima (čl. 9. toč. 3. Konvencije o pravima djeteta), potrebno je prethodno odrediti sa kojim će roditeljem djeteta živjeti, odnosno odrediti njegovo prebivalište sukladno čl. 9. toč. 1. iste Konvencije.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 391/09-2 od 07.IV.2009.

IV. NASLJEDNO PRAVO

TKO SE SMATRA STRANKOM U OSTAVINSKOM POSTUPKU

Aktivna legitimacija univerzalnog sukcesora

(Čl. 135. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 52/71, 47/78)

Pravo vlasništva nasljeđivanjem stječe se trenutkom otvaranja nasljeđa na imovini ostavitelja, dok pravo na utvrđivanje zajedničke imovine stečene radom u tijeku braka pripada i nasljednicima bračnih drugova, zbog čega je tužena kao univerzalni sukcesor, aktivno legitimirana tražiti utvrđenje prava suvlasništva na nekretnini, kao bračnoj stečevini iza njezine pok. majke.

„Naime, protutužbeni zahtjev tužene predstavlja vlasnički zahtjev jer je tužena, a polazeći od svoga prava na nasljeđivanje iza pok. majke S.S. (ostavinski postupak vođen u predmetu O.__/96) a potom i Z.S. (vodi se kod toga suda pod imenom V.S. u predmetu O. __/94), predmetnim zahtjevom zatražila utvrđenje suvlasništva svoje pok. majke na predmetnoj nekretnini, kao bračnoj stečevini, koje je pravo suvlasništva temeljem prava na nasljeđivanje, u zakonom dopuštenom omjeru prešlo i na nju. Taj zahtjev koji predstavlja vlasnički zahtjev je tužena, suprotno stajalištu žalbe, mogla podnijeti, jer vlasnički (suvlasnički) zahtjevi ne zastarijevaju. Isto tako neosnovana je tvrdnja žalbe da tužena takav zahtjev nije mogla podnijeti protiv tužiteljice jer da su nastupila „prava trećih osoba“ čije je pravo vlasništva „nastupilo“ darovanjem predmetne nekretnine, dakle pravnim poslom i upisom u zemljišnu knjigu Darovnog ugovora tužiteljice i pok. A.S. od 10. svibnja 1989. g. Naime, tužena je kao nasljednica odnosno univerzalni sukcesor iza pok. majke S. (a isto tako preko nje i iza pok. Z.), aktivno legitimirana, jer joj takvu legitimaciju daje odredba čl. 135. tada na snazi Zakona o nasljeđivanju (NN 52/71, 47/78; dalje: ZN) prema kojoj ostavina umrle osobe prelazi po sili zakona na njezine nasljednike u času njezine smrti. Kako je na tuženu kao nasljednicu, pok. S.S. po sili zakona, u času njezine smrti prešla njezina imovina, to je stoga tužena, kao aktivno legitimirana, imala pravo podnijeti protiv tužiteljice takav zahtjev, budući je ista upisana kao zemljišno knjižna vlasnica na predmetnoj nekretnini.

Naime, pravo na utvrđivanje zajedničke imovine stečene radom u tijeku braka ne pripada samo bračnim drugovima već i njihovim nasljednicima, budući je predmetni zahtjev, zahtjev na utvrđenje prava vlasništva (čl. 187. ZPP-a) stvarnopravni zahtjev, a odredbom također tada na snazi čl. 36. ZOVO-a pravo vlasništva na stvar stječe se nasljeđivanjem u trenutku otvaranja nasljeđa na imovini umrlog, ako zakonom nije drugačije određeno. Stoga je i ta zakonska odredba temelj za aktivnu legitimaciju tužene na podnošenje takvog zahtjeva.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 800/08-2 od 9.IV.2009.

PREDMET NASLJEĐIVANJA

Izvanknjižna nekretnina

(Čl. 40. Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“, br. 91/96, 114/01, 100/04 i 107/07)

Ukoliko je nekretnina u rješenju o nasljeđivanju utvrđena kao izvanknjižno vlasništvo ostavitelja a prednica ostavitelja također nije bila upisana u zemljišnoj knjizi kao vlasnica, tada se nasljednik može upisati u zemljišnu knjigu kao vlasnik samo ukoliko pokrene pojedinačni ispravni postupak ili postupak pred parničnim sudom ali ne i temeljem pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju.

„No u pogledu nekretnina koje su u rješenju o nasljeđivanju utvrđene kao izvanknjižno vlasništvo treba upozoriti žalitelja, da niti njegova prednica nije bila upisana u zemljišnoj knjizi kao vlasnica, a što znači da se na tim nekretninama, a na temelju predmetnog rješenja o nasljeđivanju, ne može upisati niti on kao nasljednik, jer nije udovoljeno materijalnoj pretpostavci knjižnog prednika iz čl. 40. ZZK. To ne znači da nasljednik nije također izvanknjižni vlasnik tih nekretnina, budući da je on vlasništvo tih nekretnina stekao nasljeđivanjem, kao jednim od zakonom dopuštenih načina stjecanja prava vlasništva na nekretninama u smislu odredbe čl. 114. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV). Međutim, nasljednik se ne može upisati u zemljišnoj knjizi kao vlasnik na

temelju rješenja o nasljeđivanju, već isti može pokrenuti pojedinačni ispravni postupak ili postupak pred parničnim sudom, radi sređivanja vlasništva ili utvrđivanja prava vlasništva na predmetnim nekretninama.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 511/09-2 od 29.IV.2009.

PREDMET NASLJEĐIVANJA

Nastavak ovršnog postupka nakon smrti ovrhovoditelja - odvjetnika

(Čl. 5. Zakona o nasljeđivanju - „Narodne novine“, br. 48/03, 160/03 i 35/05)

Ukoliko je pok. ovrhovoditelj kao odvjetnik umro tijekom trajanja ovršnog postupka, tada ovršni postupak protiv ovršenice može nastaviti nasljednik ovrhovoditelja a ne preuzimatelj odvjetničkog ureda za slučaj smrti odvjetnika.

„Pobijajući u žalbi toč. II/ izreke prvostupanjskog rješenja, ovršenica bez navođenja zakonskih žalbenih razloga – no s prijedlogom da se pobijani dio prvostupanjskog rješenja ukine – navodi da potraživanje pok. ovrhovoditelja koje je predmetom ovrhe proizlazi iz ranijeg odnosa ovršnih stranaka – pok. ovrhovoditelja kao odvjetnika i ovršenice kao stranke pa obzirom na institut preuzimatelja odvjetničkog ureda za slučaj smrti odvjetnika, ovršenica smatra da ovršni postupak protiv nje može nastaviti samo preuzimatelj odvjetničkog ureda pok. B.B., a ne njegov nasljednik. Žalba ovršenice je neosnovana. Naime, pok. B.P. podnio je dana 27. svibnja 2008. g. prijedlog za ovrhu protiv ovršenice čime su zasnovane procesno-pravne uloge stranka u ovršnom postupku, normirane odredbom čl. 2. st. 1. toč. 2. i toč. 4. OZ-a. Procesno-pravna uloga ovršnih stranaka u ovršnim postupcima nije determinirana vrstom obvezno-pravnog odnosa iz kojeg potječe neka tražbina čije se prisilno ostvarenje pokretanjem ovršnog postupka predlaže ostvariti, već upravo ulogama vjerovnika-dužnika određene tražbine i posljedično tome inicijativom u pokretanju ovršnog postupka. Valja tek kratko nadodati da je prema odredbi čl. 5. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) nasljednik sveopći pravni slijednik ostavitelja, da ostaviteljevom smrću njegova ostavina prelazi na nasljednika čime postaje

njegovo nasljedstvo, a da se ostavina sastoji od svega što je bilo ostaviteljevo u trenutku njegove smrti (stav 3. cit. odredbe ZN-a) osim onoga što se ne može naslijediti zbog svoje pravne naravi ili po zakonu. Preuzimatelj odvjetničkog ureda, sukladno odredbi čl. 52. st. 1. i 2. Statuta Hrvatske odvjetničke komore (NN 74/09) jest odvjetnik postavljen po Izvršnom odboru Hrvatske odvjetničke komore koji – sukladno daljnjoj odredbi čl. 53. navedenog Statuta radi u svoje ime i za svoj račun, a sve radnje koje obavi u zastupanju preuzete stranke obračunava neposredno sa strankom u svoju korist. Prethodno navedeno u potpunosti anulira značaj žalbenih navoda ovršenice u odnosu na pravilnost i zakonitost pobijanog dijela prvostupanjskog rješenja obzirom postupak u slučaju smrti stranke koja je fizička osoba, mogu jedino preuzeti njezini nasljednici u smislu odredbe čl. 215. st. 1. ZPP-a zbog čega njezine žalbene tvrdnje nemaju uporišta u pozitivnim materijalno-pravnim odredbama koje su iznesene u ovom obrazloženju pa je i njezinu žalbu kao neosnovanu valjalo odbiti i primjenom odredbe čl. 380. toč. 2. ZPP-a potvrditi rješenje suda prvog stupnja u pobijanom dijelu toč. II/ izreke.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1083/09-3 od 03.XI.2009.

NASLJEĐIVANJE NA TEMELJU OPORUKE – SPOSOBNOST OPORUČITELJA

Postupak radi potpunog lišenja poslovne sposobnosti oporučiteljice

(Čl. 64. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 48/03, 160/03 i 35/05)

Vođenje postupka radi potpunog lišenja poslovne sposobnosti oporučiteljice nema utjecaja na pravnu valjanost oporuke ukoliko je ista u vrijeme sastava oporuke bila sposobna za oporučno nasljeđivanje svojom imovinom.

„Očito je temeljni žalbeni argument da je nad oporučiteljicom proveden postupak potpunog lišenja poslovne sposobnosti, u vrijeme kada je ona sastavila (potpisala pred svjedocima) pisanu oporuku kojom je tuženici rasporedila svoju ostavinsku imovinu, na štetu tužiteljice, kao

zakonske nasljednice. Vođenje postupka radi potpunog lišenja poslovne sposobnosti bez utjecaja je na pitanje pravne valjanosti oporuke, jer nikome za sastav oporuke nije potrebno odobrenje trećih osoba, pa i u slučaju kada se provodi postupak lišenja poslovne sposobnosti. Za pitanje pravne valjanosti oporuke, u konkretnom slučaju, bitno je jedino pitanje da li je oporučiteljica u vrijeme sastava oporuke bila sposobna za oporučno raspoređivanje svojom imovinom, u smislu odredbe čl. 64. ZN-a, u vezi čl. 69. ZN-a, oko kojih okolnosti je prvostupanjski sud koncentrirao pretežni dio dokaznog postupka.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 223/09-2 od 22.IV.2009.

ODRICANJE OD NASLJEDSTVA

Djelomično odricanje od nasljedstva

(Čl. 139. st. 1. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 52/71, 47/78 i 56/00)

Nasljednik se ne može odreći nasljedstva samo u odnosu na određeni dio ostavinske imovine, iz razloga što se odricanje od nasljedstva može odnositi jedino na cjelokupnu ostavinsku imovinu.

„Naime, iz sadržaja obrazloženja pobijanog rješenja o nasljeđivanju proizlazi da su se nasljednici V.F. i B.H. prihvatili nasljedstva koje im pripada temeljem zakona na nekretninama čkbr. ___/1, čkbr. ___/3 i čkbr. ___/19 k.o. D.M., dok su se u odnosu na ostalu imovinsku imovinu odrekli nasljedstva, a nasljednici J.G. i žaliteljica su se odrekli nasljedstva u odnosu na gore navedene nekretnine iz k.o. D.M., dok su se prihvatili nasljedstva koje im pripada temeljem zakona na preostaloj ostavinskoj imovini. Odredbom čl. 139. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (NN 52/71, 47/78 i 56/00) određeno je da odricanje od nasljedstva ne može biti djelomično niti pod uvjetom. Dakle, prema sadržaju citirane odredbe nasljednik se ne može odreći nasljedstva samo u odnosu na određeni dio ostavinske imovine, već se u smislu te odredbe odricanje od nasljedstva može odnositi jedino na cjelokupnu ostavinsku imovinu. Pri tom valja ukazati na odredbu čl. 253. st.

1. Zakona o nasljeđivanju (NN 48/03 i 163/03; dalje: ZN), kojom je određeno da će se prava stranaka u vezi s nasljeđivanjem prosuđivati po zakonu koji se primjenjivao u času otvaranja nasljedstva. Prema odredbi čl. 122. ZN-u nasljedstvo se otvara smrću osobe, a isti učinak ima i proglašenje osobe umrlom. Kako se, dakle, smrću osobe otvara njezino nasljedstvo, a imajući u vidu činjenicu da je ostaviteljica M.G. umrla 31. svibnja 1984. g., to se u smislu odredbe čl. 253. st. 1. ZN-a prava stranaka u vezi s nasljeđivanjem prosuđuju po ranije važećem Zakonu o nasljeđivanju, koji zakon se primjenjivao u času otvaranja nasljedstva. Imajući u vidu sadržaj odredbe čl. 139. st. 1. ranije važećeg Zakona o nasljeđivanju, kojom odredbom je određeno da odricanje od nasljedstva ne može biti djelomično, kao i sadržaj nasljedničkih izjava nasljednika B.H., V.F., J.G. i žaliteljice, iz kojih jasno proizlazi da se njihovo odricanje od nasljedstva odnosi samo na određeni dio ostavinske imovine, a temeljem kojih nasljedničkih izjava je prvostupanjski sud donio pobijano rješenje o nasljeđivanju, mora se zaključiti da je pobijana odluka protivna odredbama Zakona o nasljeđivanju, slijedom čega žaliteljica osnovano ističe žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava, pa je njezinu žalbu valjalo prihvatiti osnovanom, ukinuti rješenje o nasljeđivanju prvostupanjskog suda temeljem odredbe čl. 380. toč. 3. Zakona o parničnom postupku u vezi s čl. 175. st. 2. ZN i predmet vratiti istom sudu na ponovni postupak.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 11/09-2 od 14.IV.2009.

**PRAVO NASLJEDNIKA KOJI SU ŽIVJELI ILI
PRIVREĐIVALI U ZAJEDNICI S OSTAVITELJEM**

Izdvajanje iz ostavine

(Čl. 37. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 48/03, 160/03 i 35/05)

Kada tužiteljica nije živjela u zajednici sa ostaviteljem, ista nema pravo tražiti izdvajanje iz ostavine određenog dijela ostavinske imovine za koji smatra da odgovara njezinom doprinosu u povećanju ostaviteljeve imovine.

„Nadalje, ispravno je stajalište suda prvog stupnja da se izdvajanje iz ostavine može izvršiti samo u korist potomaka ostavitelja koji su s ostaviteljem zajednički privređivali, jer prema čl. 37. ZN-a potomci ostavitelja koji su živjeli u zajednici s ostaviteljem i svojim trudom, zaradom, ili inače pomagali ostavitelju u privređivanju, imaju pravo zahtijevati da im se iz ostavine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviteljeve imovine. Stoga je sud prvog stupnja utvrdivši da tužiteljica nije živjela u zajednici s pok. N.L., pravilno našao da nema mjesta primjeni odredbe čl. 37. ZN-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 330/08-3 od 20.VIII.2008.

ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVITELJEVA

Ugovoreno osiguranje za obveze ostavitelja

(Čl. 139. st. 1. i 4. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 48/03, 160/03 i 35/05)

Nasljednici glavnog dužnika, glede svoje odgovornosti za namirenje potraživanja ostavitelja ne mogu se pozivati na činjenicu da je za namirenje obveze ugovoreno osiguranje, budući njihova obveza predstavlja glavnu obvezu, dok obveza jamca može biti sporedna ili izjednačena s obvezom glavnog dužnika odnosno njegovih nasljednika.

„Nebitno je za pitanje opstojnosti/ neopstojnosti tužiteljčinog potraživanja, s naslova dijela neplaćenog kredita prednika tuženika, da li je ostaviteljevo dugovanje prijavljeno ili nije u ostavinskom postupku iza pok. korisnika kredita, koji je vođen kod javnog bilježnika, jer prijava takvog potraživanja u ostavinu ovisi o dispoziciji vjerovnika, a neprijavlivanje takvog potraživanja u ostavinu ne proizvodi za vjerovnika nikakve materijalnopravne posljedice, uz jasnu zakonsku odredbu iz čl. 139. st. 1. i 4. Zakona o nasljeđivanju (NN 48/03, 160/03, 35/05 – dalje: ZN) prema kojoj odredbi nasljednik (nasljednici) odgovara (odgovaraju) za ostaviteljeve dugove, a kad ima više nasljednika oni za ostaviteljeve dugove odgovaraju solidarno; sadržaj rješenja o nasljeđivanju regulira odnos između sunasljednika ili glede njihovih prava i obveza nastalih temeljem nasljeđivanja legitimira prema trećima. Nema dvojbe da nepodmireni kredit u visini tužiteljčinog osnovanog obveznopravnog potraživanja predstavlja dug ostavine za koji nasljednici odgovaraju prema spomenutoj zakonskoj odredbi, pri čemu je ishod ostavinskog postupka mjerodavan samo za određenje pitanja osoba nasljednika i visine odgovornosti nasljednika, ukoliko se nasljednici pozivaju na ograničenje odgovornosti prema vrijednosti naslijeđenog dijela ostavinske imovine, što ovdje nije slučaj. Tužiteljica, ukoliko je imala sredstva osiguranja, nije iste dužna koristiti, te je u svakom slučaju ovlaštena namirenje svog potraživanja tražiti od glavnog dužnika, odnosno njegovih nasljednika, te u tom smislu njihova obveza predstavlja glavnu obvezu (dok obveza jamca može biti sporedna ili izjednačena s obvezom glavnog dužnika, odnosno njegovih pravnih slijednika). U svakom slučaju pravni slijednici glavnog dužnika, glede svoje odgovornosti za namirenje potraživanja, ne mogu se pozivati na činjenicu da je za namirenje obveze ugovoreno osiguranje (prema odredbi čl. 1004. st. 3. ZOO-a čak i u slučaju kada se jamac obvezao kao jamac platac, vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze bilo od glavnog dužnika, bilo od jamca ili obojice u isto vrijeme).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1346/08-2 od 18.II.2009.

**UČINAK PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O
NASLJEĐIVANJU I ZAPISU**

Izvanknjižna nekretnina

(Čl. 1. st. 1. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 52/71, 47/78 i 56/00)

Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju obvezujuće je u odnosu na nasljednike koji su sudjelovali u ostavinskom postupku, time da za utvrđenje koja nekretnina predstavlja ostavinsku imovinu i u kojem dijelu, nije odlučno što je ista u rješenju o nasljeđivanju navedena kao izvanknjižna nekretnina, ukoliko su nasljednici u ostavinskom postupku suglasno deklarirali istu kao nekretninu u samovlasništvu ostavitelja.

„Prvostupanjski sud je, po ocjeni ovog suda pravilno utvrdio da je predmetom pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju iza pok. J.K. iz T., M. T. 36 broj O. ___/85-4 od 11. prosinca 1985.g. bila, u cijelosti izvanknjižna nekretnina ___/2 upisana u z.k.ul. ___ k.o. T., koja je u cijelosti uručena sinu ostavitelja I.K. iz T., M. T. 36. Navedena nekretnina unijeta je u rješenje o nasljeđivanju kao nekretnina u vlasništvu ostavitelja u cijelosti. Žena J.K., M. K. u to vrijeme, bila je živa, te je sudjelovala, kao sunasljednica u ostavinskom postupku, kao i predlagatelj M.K., D.B., A.F., I.S. Pravomoćno rješenje o nasljeđivanju svojim sadržajem veže sunasljednike (koji su sudjelovali u ostavinskom postupku), te se ostavinska imovina ne može kao naknadno pronađena, ponovno, na drugačiji način raspoređivati. Ostavinskim postupkom se u smislu čl. 1. st. 1. Zakona o nasljeđivanju uređuje pravo nasljeđivanja (iza konkretnog ostavitelja). Učinak pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju (prema tekstu Zakona o nasljeđivanju važećeg u vrijeme donošenja pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju iza J.K.) veže stranke koje su sudjelovale u postupku u ostavinskom postupku, ukoliko im nije priznato pravo da svoj zahtjev ostvaruju u parnici. Dakle, navedeno rješenje o nasljeđivanju obvezujuće je u odnosu na nasljednike koji su sudjelovali u postupku iza pok. J.K., što uključuje i njegovu ženu M.K., pa se dio predmetne imovine ne može smatrati, nakon donošenja rješenja imovinom M.K., niti se može rješenjem o naknadno pronađenoj ostavinskoj imovini ta ostavinska imovina „preraspoređivati“. Za utvrđenje koja nekretnina predstavlja ostavinsku imovinu, i u kojem djelu, nije odlučno da je predmetna nekretnina u rješenju o nasljeđivanju navedena kao izvanknjižna nekretnina, a da je ona jednim dijelom bila uknjižena na ostavitelja J.K. (obzirom da su nasljednici u ostavinskom postupku, prije njegove pravomoćnosti, suglasno deklarirali

predmetnu nekretninu kao nekretninu u samovlasništvu ostavitelja. Radi navedenoga ovaj sud je temeljem odredbe čl. 380. toč. 2. ZPP u vezi čl. 173. Zakona o nasljeđivanju (NN. 47/78 – dalje: ZN) u vezi čl. 253. st. 1. i 2. ZN iz NN 48/03, 163/03 i 35/05 odbio žalbu žalitelja kao neosnovanu i potvrdio pobijano rješenje.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 183/09-2 od 2.IV.2009.

UČINAK PRAVOMOĆNOSTI RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU I ZAPISU

Izvanknjižna nekretnina

(Čl. 1. st. 1. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 52/71, 47/78 i 56/00)

Sudionici ostavinskog postupka mogu i poslije pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju tužbom tražiti stvar koja se vodila kao stvar ostavine ukoliko se tužbeni zahtjev zasniva na pravu vlasništva ili na nekom drugom pravnom osnovu nezavisnom od prava na nasljeđivanje.

„Trebalo napomenuti da prema prihvaćenom stajalištu sudske prakse sudionici ostavinskog postupka mogu i poslije pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju tužbom tražiti stvar koja se vodila kao stvar ostavine ako se tužbeni zahtjev zasniva na pravu vlasništva ili na nekom drugom pravnom osnovu nezavisnom od nasljedstva, jer pravomoćno rješenje o nasljeđivanju veže stranke koje su sudjelovale u ostavini samo glede odluke o pravu nasljedstva i legata.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 183/09-2 od 2.IV.2009.

NAKNADNO PRONAĐENA IMOVINA

Nasljednički sporazum

(Čl. 234. st. 1. Zakona o nasljeđivanju – „Narodne novine“, br. 48/03, 160/03 i 35/05)

Ukoliko je rješenje iza ostavitelja utemeljeno na nasljedničkom sporazumu nasljednika, tada je sud dužan povodom prijedloga za raspoređivanje naknadno pronađene ostavinske imovine, ponovno provesti ostavinsku raspravu i tek nakon toga odlučiti o prijedlogu za njezino raspoređivanje.

„Pobijajući navedeno rješenje žaliteljica ne spori da predmetna nekretnina ne predstavlja naknadno pronađenu imovinu, ali je osporila da bi postojao sporazum između nje kao unuke i nasljednika V.J. (strica) o ustupanju s njezine strane te imovine imenovanom nasljedniku. Istodobno se žaliteljica poziva na odredbu čl. 234. st. 1. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN) ukazujući da se naknadno pronađena imovina može, bez ponovnog provođenja ostavinske rasprave, novim rješenjem rasporediti na temelju ranije donesenog rješenja o nasljeđivanju, osim ako se neki od nasljednika odrekao nasljedstva ili je svoj nasljedni dio ustupio sunasljedniku, radi čega smatra da je prvostupanjski sud bio dužan odrediti ročište i održati ostavinsku raspravu te pozvati oba nasljednika na davanje nasljedničke izjave, odnosno izjave o odricanju od nasljedstva u odnosu na nekretninu koja je predmetom raspoređivanja pobijanim rješenjem. Rješenje o nasljeđivanju iza pok. ostavitelja glede nekretnina utemeljeno je na nasljedničkom sporazumu žaliteljice i V.J. kao nasljednika. Stoga je, i po ocjeni ovoga suda u predmetnom slučaju, upravo obzirom na sklapanje nasljedničkog sporazuma glede nekretnina koje su predstavljale ostavinsku imovinu, prvostupanjski sud i povodom prijedloga za raspoređivanje naknadno pronađene predmetne ostavinske imovine, trebao ponovno provesti ostavinsku raspravu i tek nakon toga odlučiti o prijedlogu za njezino raspoređivanje.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1200/09-2 od 07.XII.2009.

V. RADNO PRAVO

UGOVOR O RADU NA ODREĐENO VRIJEME

Pretpostavke za sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme

(Čl. 15. st. 1. i 2. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Sud će odbiti tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži utvrđenje da je u stalnom radnom odnosu kod tuženika, bez obzira na činjenicu što je tužitelj temeljem sklopljenih ugovora o radu na određeno vrijeme bio u neprekinutom radnom odnosu kod tuženika duže od tri godine, ukoliko su za sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme postojali opravdani razlozi a temeljem tih ugovora tužitelj je obavljao različite poslove.

„Obzirom na gore navedena činjenična utvrđenja, prvostupanjski sud je zaključio da tuženik nije s tužiteljem sklapao ugovore o radu na određeno vrijeme protivno odredbi čl. 15. st. 1. i 2. ZR-a, jer je tužitelj temeljem sklopljenih ugovora o radu na određeno vrijeme, bez obzira na činjenicu da je bio u neprekinutom radnom odnosu kod tuženika duže od tri godine, obavljao različite poslove, pa se ne može smatrati da su ugovori o radu na određeno vrijeme između stranaka sklopljeni protivno odredbama Zakona o radu, zbog čega je odbio tužbeni zahtjev tužitelja. Bez obzira na činjenicu da je tužitelj temeljem sklopljenih ugovora o radu na određeno vrijeme bio u neprekinutom radnom odnosu kod tuženika duže od tri godine, prvostupanjski sud je na temelju iscrpne i detaljne ocjene svih provedenih dokaza pravilno utvrdio da ugovori o radu između stranaka nisu sklopljeni protivno odredbi čl. 1. i 2. ZR-a, jer su za sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme postojali opravdani razlozi, a temeljem tih ugovora tužitelj je obavljao različite poslove, zbog čega u konkretnom slučaju nisu ostvareni uvjeti za primjenu odredbe čl. 15. st. 5. ZR, pa je prvostupanjski sud, odbivši tužbeni zahtjev tužitelja, pravilno primijenio materijalno pravo.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 893/09-2 od 26.X.2009.
PRERASPODJELA RADNOG VREMENA**

Isplata razlike plaće

(Čl. 43. st. 3. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Preraspodijeljeno radno vrijeme ne smatra se prekovremenim radom, međutim, poslodavac je dužan radnici isplatiti razliku plaće za određene sate iznad punog radnog vremena kao za prekovremeni rad, bez obzira što je poslodavac donio odluku o preraspodjeli radnog vremena, ukoliko je na isto obvezan Kolektivnim ugovorom.

„Naime, tuženik u žalbi ističe nespornu činjenicu da je krajem 2005. g. donesena valjana Odluka o preraspodjeli radnog vremena za 2006. g. uz suglasnost sindikalnog povjerenika, zbog čega tužiteljici za preraspodijeljeno radno vrijeme ne pripada pravo na povećanu plaću kao za prekovremeni rad, već samo pravo na slobodne dane koje može iskoristiti u vrijeme kada se smanji opseg poslova, zaključujući da tužiteljici pripada pravo samo na nenovčanu tražbinu u vidu slobodnih dana, te da je tužiteljica prilikom otkazivanja ugovora o radu imala mogućnost podnošenja zahtjeva za zaštitu prava iz radnog odnosa pobijajući odluku o otkazu u odnosu na dan prestanka radnog odnosa, koju mogućnost nije iskoristila, pa je nastupila prekluzija njezinog zahtjeva. Žalbeni navodi tuženika ne mogu se prihvatiti osnovanim. Tijekom postupka nije bilo sporno da je 19. prosinca 2005.g. donesena odluka o preraspodjeli radnog vremena za 2006.g. u odnosu na točno određene radnike tuženika, među ostalim i tužiteljicu. Prema odredbi čl. 43. st. 3. Zakona o radu (dalje: ZR) preraspodijeljeno radno vrijeme ne smatra se prekovremenim radom, kako to tuženik osnovano ukazuje u žalbi. Međutim, valja ukazati na odredbu čl. 18. Kolektivnog ugovora za ugostiteljstvo kojom je određeno da je pri zaključivanju ugovora o radu na određeno vrijeme za sezonske poslove poslodavac dužan radniku omogućiti izbor za :a) primjenu načela preraspodjele radnog vremena s isplatom mjesečnog fonda sati uz produženje radnog odnosa za ostvarene sate u preraspodijeli iznad punog radnog vremena ili b) primjenu načela preraspodijele radnog vremena s isplatom ukupno odrađenih sati u svakom mjesecu rada, uz upis sati ostvarenih u preraspodijeli iznad mjesečnog fonda sati na način propisan propisima o mirovinskom osiguranju. Kako je između stranaka sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme za sezonske poslove, tuženik kao poslodavac je prilikom sklapanja ugovora o radu s tužiteljicom bio dužan postupiti u smislu citirane odredbe čl. 18. Kolektivnog ugovora za

ugostiteljstvo i tužiteljici omogućiti izbor na način kako je to navedeno u toj odredbi. Međutim, prilikom sklapanja ugovora o radu s tužiteljicom tuženik nije postupio u smislu odredbe čl. 18. Kolektivnog ugovora za ugostiteljstvo iako je u smislu odredbe čl. 9. ZR-a dužan pridržavati se ne samo odredbi Zakona o radu i drugih zakona, međunarodnih ugovora koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, nego i kolektivnih ugovora. Prema tome, tužiteljica je u smislu odredbe čl. 18. Kolektivnog ugovora za ugostiteljstvo bila ovlaštena zahtijevati primjenu načela preraspodijele radnog vremena s isplatom mjesečnog fonda sati uz produženje radnog odnosa za ostvarene sate u preraspodijeli iznad punog radnog vremena, koji zahtjev je i podnijela tuženiku prilikom otkazivanja ugovora o radu, a kojem tuženik nije udovoljio, iako je bio dužan respektirati takav izbor tužiteljice u skladu sa sadržajem Kolektivnog ugovora, pa se ne može protiviti zahtjevu tužiteljice pozivajući se na svoje nezakonito postupanje. Stoga i po ocijeni ovoga suda, tužiteljici pripada pravo na isplatu razlike plaće za određene sate iznad punog radnog vremena kao za prekovremeni rad, pa je prvostupanjski sud, udovoljivši djelomično zahtjevu tužiteljice, pravilno primijenio materijalno pravo.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 863/09-2 od 12.X.2009.

UTVRĐIVANJE TRAJANJA GODIŠNJEG ODMORA

Određivanje godišnjeg odmora

(Čl. 47. st. 1. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Poslodavac je ovlašten rješenjem o rasporedu i trajanju godišnjeg odmora utvrditi trajanje godišnjeg odmora radnika samo u radnim danima a ne u satima, iz razloga što je u satima određeno samo trajanje dnevnog odmora i tjednog odmora.

„Naime, nije sporno da je tuženik pobijanim rješenjima o rasporedu i trajanju godišnjeg odmora oba tužitelja, utvrdio trajanje godišnjeg odmora

prvotužitelja I.A. od 30 dana, odnosno 208 sati, a drugotužitelja A.M. od 22 dana, odnosno 152 sata. Odredbom čl. 47. st. 1. ZR određeno je da radnik imam za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje 18 radnih dana. Dakle, citiranom odredbom utvrđeno je najkraće trajanje godišnjeg odmora i to u danima. Prema odredbi čl. 56. st. 1. ZR raspored korištenja godišnjeg odmora utvrđuje poslodavac u skladu s kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, ugovorom o radu i Zakonom o radu. Pobijanim rješenjima tuženik je utvrdio trajanje godišnjeg odmora za oba tužitelja u danima, navodeći istovremeno trajanje godišnjeg odmora u satima. Međutim, običnim preračunavanjem zbroja sati navedenih u pobijanim rješenjima, proizlazi za prvotužitelja I.A. 26 dana, a za drugotužitelja A.M. 19 dana godišnjeg odmora. Dakle, zbroj sati navedenih u pobijanim rješenjima ne odgovara utvrđenom trajanju godišnjeg odmora za oba tužitelja u radnim danima. Imajući pritom u vidu činjenicu da je odredbama Zakona o radu utvrđeno određivanje godišnjeg odmora u radnim danima, a ne u satima, jer je u satima određeno samo trajanje dnevnog odmora i tjednog odmora, sukladno odredbi čl. 45. st. 1. i 46. st. 1. ZR, prvostupanjski sud je osnovano udovoljio tužbenom zahtjevu tužitelja. Okolnost da je odredbom čl. 48. st. 4. ZR određeno da ako je rad organiziran u manje od šest radnih dana u tjednu, a kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drugačije određeno, pri utvrđivanju trajanja godišnjeg odmora smatra se da je radno vrijeme raspoređeno na šest radnih dana, nema bitnog utjecaja u odnosu na ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja, jer činjenica da se subota uračunava u godišnji odmor ne utječe na utvrđivanje trajanja godišnjeg odmora, koji se u smislu odredaba Zakona o radu određuje u radnim danima, a ne u satima, a pogotovo ne na način na koji je tuženik utvrdio trajanje godišnjeg odmora oba tužitelja u satima. Niti okolnost da utvrđeno trajanje godišnjeg odmora u satima tuženik koristi isključivo za vlastite potrebe i evidenciju, nema poseban značaj, jer se u konkretnom slučaju radi o rješenjima o rasporedu i trajanju godišnjeg odmora oba tužitelja, koja tuženik donosi u skladu s ovlaštenjem iz čl. 56. st. 1. ZR, pa se, dakle, ne radi o internoj evidenciji tuženika kao poslodavca.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 114/09-2 od 10.II.2009.
ODREĐIVANJE PLAĆE**

Pravo na korištenje službenog automobila u privatne svrhe

(Čl. 14. Zakona o porezu na dohodak – „Narodne novine“, br. 177/04;

Čl. 83. st. 5. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Ukoliko je pravo na korištenje službenog automobila u privatne svrhe utemeljeno na sadržaju Ugovora o međusobnim pravima i obvezama poslodavca i radnika, tada je poslodavac takav primitak radnika dužan prikazati kao plaću (u naravi) i na isti obračunati doprinos iz plaće, doprinose na plaću i porez na dohodak.

„Gledano pravno teoretski moguće je da poslodavac radniku da neki primitak u naravi, bilo u stvarima ili uslugama za koje radnik ne plaća nikakvu cijenu, koji se u smislu čl. 14. Zakona o porezu na dohodak (NN. 177/04) tretira kao plaća, pri čemu se izričito spominje korištenje službenog automobila. Tada je poslodavac, koji je omogućio radniku takvu pogodnost, dužan taj primitak prikazati kao plaću (u naravi) i obračunati na taj primitak doprinos iz plaće, doprinose na plaću i porez na dohodak (Radni odnosi u RH, grupa autora, uredio Željko Potočnjak, u izdanju Pravnog fakulteta u Zagrebu i Organizatora Zagreb, 2007.g., str. 239.). Prema tome, pravo na korištenje službenog automobila u privatne svrhe utemeljeno na sadržaju Ugovora o međusobnim pravima i obvezama stranaka nužno treba tretirati kao plaću u naravi, što je u konkretnom slučaju izostalo. Prvostupanjski sud u smislu postojanja osnove za takav primitak u otkaznom roku, nije naveo jasne i argumentirane razloge, niti je u tom smislu u dovoljnoj mjeri usmjerio provođenje osobnih dokaza, niti je takve dokaze na pravilan način ocijenio, a pogotovo nije ocijenio odnos sadržaja Ugovora o međusobnim pravima i obvezama, od 27. veljače 2004. g., na kojem tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev, u odnosu na Odluku o načinima i uvjetima korištenja vozila u privatne svrhe, te načinu korištenja plaće po toj osnovi, od 10. svibnja 2004. g., pri čemu treba navesti da se na Ugovoru o međusobnim pravima i obvezama od 27. veljače 2004. g., sklopljenom između stranaka, temelji pravo tužitelja na korištenje službenog automobila u privatne svrhe (čl. 6. st. 4. tog Ugovora), dok je tuženikovom Odlukom o načinu i uvjetima korištenja vozila u privatne svrhe, te načinu korištenja plaće po toj osnovi, ta pogodnost razrađena kao primitak u naravi, koji se treba smatrati plaćom, što bi bilo u skladu s pravilnim tretmanom takvog primitka u primjeni Zakona o porezu na dohodak, kako taj primitak tretira navedena grupa autora u knjizi: „Radni odnosi u Republici Hrvatskoj“. Pri tome treba istaći, da tužitelj, u slučaju

obračuna takvog primitka u naravi, ostvaruje pravo na uplatu doprinosa koji se u njegovu korist uplaćuju, između ostalog u Fond mirovinskog osiguranja, te takav primitak čini sastavni dio njegove bruto plaće, čime se njegova, relevantna kategorija plaće u smislu odredbe čl. 83. (čl. 90.) st. 5. ZR-a, smatra bruto plaćom, koja je bez takvog primitka u naravi (koja se evidentira u okviru bruto plaće) umanjena. Jasno da korištenje službenog automobila u privatne svrhe znači, što je i zakonom regulirano, materijalnu pogodnost.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 90/09-2 od 18.II.2009.

PRAVO NA POVEĆANU PLAĆU

Isplata razlike plaće

(Čl. 7. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05;

Čl. 80. Zakona o državnim službenicima – „Narodne novine“, br. 92/05, 107/07)

Državni službenik ima pravo na isplatu razlike plaće za radno mjesto na kojem je trebao raditi temeljem ugovora o radu i plaće predviđene za radno mjesto na kojem je faktički radio temeljem usmenog naloga pretpostavljenog.

„Udovoljivši zahtjevu tužitelja radi isplate razlike između plaće za radno mjesto na kojem je trebao raditi temeljem ugovora o radu i plaće predviđene za radno mjesto na kojemu tužitelj jest faktički radio u prijepornom razdoblju temeljem usmenog naloga svog pretpostavljenog, prvostupanjski sud svoju odluku temelji na slijedećim, u dokaznom postupku utvrđenim činjenicama koje su između parničnih stranaka i nesporne: - da je tužitelj sa danom 03. svibnja 2001.g. raspoređen na radno mjesto pomoćnika voditelja smjene Operativno-komunikacijskog centra (dalje: OKC) Policijske uprave V., - da je tužitelju istoga dana, dakle 3. svibnja 2001.g. izdano i rješenje o plaći za radno mjesto na koje je raspoređen, - da je tužitelj međutim od 01. siječnja 2006. g. nadalje radio na radnom mjestu šefa smjene Operativnog dežurstva Policijske postaje V.

na koje poslove je premješten usmenim nalogom, - da tužitelj ima srednju stručnu spremu. Na temelju iznesenih činjenica, a primjenom odredbe čl. 7. Zakona o radu (dalje: ZR – NN 137/04 – pročišćeni tekst) prvostupanjski sud utvrđuje da radnik ima pravo primiti plaću za obavljene rad pri čemu sukladno odredbi čl. 80. Zakona o državnim službenicima (NN 92/05, 107/07) državni službenik može biti premješten sukladno potrebi službe na određeno vrijeme, a privremeno najduže 6 mjeseci odnosno do povratka odsutnog službenika kojeg premješteni službenik zamjenjuje no svakako premješteni službenik ima pravo na plaću koja je za njega povoljnija. Prigovor tužene da nema suštinske razlike između radnog mjesta šefa smjene jer pomoćnik zamjenjuje šefa u vrijeme odsutnosti, kao i prigovor da tužitelj nema propisanu stručnu smjenu za radno mjesto šefa smjene (ima SSS) prvostupanjski sud je otklonio pozivom na Uredbu o dopuni uredbe o uvjetima za stjecanje zvanja, promaknuća i rasporeda na radna mjesta policijskih službenika kojom je u čl. 1. propisano da kada to iziskuju posebne potrebe službe, policijski službenik može biti privremeno, a najduže na vrijeme od 4 godina od dana stupanja na snagu cit. Uredbe biti raspoređen na radno mjesto za koje je propisano za jedan stupanj viša stručna sprema od stručne spreme koju premješteni radnik posjeduje (NN 39/01, 8/06). S druge strane prvostupanjski sud zaključuje da bi pod pretpostavkom istinitosti tvrdnje tužene da nema razlike između poslova šefa smjene i njegova punomoćnika – bilo nepotrebno uopće predviđati i propisivati Pravilnikom o unutarnjem redu dva radna mjesta, već bi bilo dovoljno za jedno radno mjesto predvidjeti više izvršitelja što u konkretnom slučaju međutim nije učinjeno, već postoje dva zasebna radna mjesta. Obzirom na prednja utvrđenja, prvostupanjski sud zauzima stajalište da tužitelju sukladno odredbama čl. 7. ZR-a i čl. 80. st. 3. Zakona o državnim službenicima nedvojbeno pripada plaća radnog mjesta na kojemu je faktički radio pa mu sukladno obračunu kojeg je u spis dostavila tužena dosuđuje zatraženu razliku između radnog mjesta na koje je raspoređen i za koje je primao plaću u odnosu na poslove radnog mjesta koje je faktički obavljao, dakako u bruto iznosu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 592/09-2 od 09.VI.2009.

PRAVO NA POVEĆANU PLAĆU

Odbijanje usmenog naloga pretpostavljenoga

(Čl. 27. Zakona o državnim službenicima– „Narodne novine“, br. 92/05, 107/07)

Državni službenik nema pravo protiv usmenog naloga pretpostavljenog izjaviti žalbu, time da isti ima pravo odbiti izvršenje usmenog naloga samo u slučajevima predviđenim odredbom čl. 27. Zakona o državnim službenicima.

„Tvrđnja tužene da je tužitelj trebao odbiti (usmeni) nalog kojim je premješten na radno mjesto šefa smjene prvostupanjski sud također otklanja navodeći da se s jedne strane radilo o usmenom nalogu protiv kojeg ne postoji način izjavljivanja žalbe prema odredbama Zakona o općem upravnom postupku, a da tužitelj nije niti imao razloga odbiti takav usmeni nalog jer prema odredbi čl. 27. Zakona o državnim službenicima državni službenik može odnosno dužan je odbiti izvršenje naloga ako je takav nalog nezakonit ili čije bi izvršenje bilo protivno pravilima struke ili čije bi izvršenje moglo izazvati veću štetu ili koje bi izvršenje predstavljalo kazneno djelo, koje pretpostavke međutim u konkretnom slučaju također nisu bile ostvarene, to više što je tužitelj prema tvrdnji same tužene poslove šefa smjene počeo obavljati u okviru provedbe pilot-projekta (programa).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 592/09-2 od 09.VI.2009.

NAKNADE PO DRUGIM OSNOVAMA

Faktički rad

(Čl. 7. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Ukoliko je radni odnos tužitelja prestao izvanrednim otkazom ugovora o radu a tužitelj je vraćen kod tuženika na rad temeljem privremene mjere, tada isti ima pravo samo na naknadu za obavljeni rad ali ne i na ostala prava koja su vezana za radni odnos, pa tako nema pravo niti na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla.

„Naime, tijekom postupka nije bila sporna činjenica da je tužitelj vraćen na rad kod tuženika temeljem izdane privremene mjere i da se obavljanje poslova od strane tužitelja za tuženika u spornom razdoblju smatra faktičnim radom, jer je radni odnos tužitelja kod tuženika prestao temeljem zakonite odluke tuženika o izvanrednom otkazu od 05. svibnja 2000.g. Dakle, rad koji je u utuženom razdoblju tužitelj obavljao za tuženika mora se smatrati faktičnim radom, kako je to pravilno zaključio i prvostupanjski sud, jer u tom razdoblju radni odnos tužitelja kod tuženika više nije egzistirao, budući da je prestao izvanrednim otkazom. Osoba koja obavlja faktični rad može, nedvojbeno, ostvariti pravo na naknadu za obavljeni rad, ali ne može ostvariti prava koja su vezana isključivo uz radni odnos, jer u takvom slučaju niti ne mogu nastati sva ona prava i obveze koja čine sadržaj svakog radnog odnosa. Iz navedenih razloga i ovaj sud smatra da tužitelju ne pripada pravo na naknadu troškova prijevoza na posao i s posla u utuženom razdoblju, jer se radi o materijalnom pravu koje pripada zaposlenicima tuženika, sukladno odredbama Pravilnika o radu tuženika, a koji se ne može primijeniti na tuženika, već se obavljanje poslova od strane tužitelja za tuženika može smatrati jedino faktičnim radom, pa tužitelj ne može ostvariti ista materijalna prava koja su priznata tuženikovim radnicima.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 378/09-2 od 07.IV.2009.

NAKNADE PO DRUGIM OSNOVAMA

Troškovi prijevoza - zastara

(Čl. 387. Zakona o obveznim odnosima- „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Kada je tužitelj u podnesku izričito naznačio da se isplata određenog iznosa odnosi na točno određeno razdoblje, tada se takva isplata ne može smatrati priznanjem potraživanja tužitelja koji se odnosi i na naknadu troškova prijevoza za drugo vremensko razdoblje, iz razloga što se plaćanje jednog dijela duga ne može smatrati priznanjem drugog dijela dugovanja.

„Prvostupanjski sud je udovoljio i zahtjevu tužitelja za isplatu troškova prijevoza, ocijenivši neosnovanim prigovor zastare potraživanja tužitelja istaknut tijekom postupka po tuženiku, obzirom na činjenicu da je tužitelju u srpnju 2003.g. na ime troškova prijevoza isplaćen iznos od 4.195,80 kn, pa je prema mišljenju prvostupanjskog suda došlo do prekida zastare, zbog čega smatra da tužitelju pripada pravo na isplatu zatraženog iznosa s osnove neisplaćenih troškova prijevoza za razdoblje od 1995. do 1998. g., sukladno odredbi čl. 54. Pravilnika o radu tuženika. Prema odredbi čl. 387. Zakona o obveznim odnosima (NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01; dalje: ZOO) zastarijevanje se prekida kada dužnik prizna dug, a priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom vjerovniku, nego i na posredan način kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje osiguranja. Tijekom postupka nije bilo sporno da je tuženik u srpnju 2003.g. isplatio tužitelju s osnove troškova prijevoza iznos od 4.195,80 kn. Međutim, iz sadržaja dopisa upućenog predniku tuženika od strane tadašnjeg punomoćnika tužitelja od 25. rujna 2003.g. jasno proizlazi da je navedeni iznos isplaćen tužitelju na ime troškova prijevoza za 1997.g. Kako je, dakle, u navedenom dopisu tužitelj izričito potvrdio činjenicu da se navedena isplata odnosi na točno određeno razdoblje (1997.g.), to se isplata navedenog iznosa ne može smatrati priznanjem potraživanja tužitelja u ovom postupku, a koje se odnosi na naknadu troškova prijevoza za razdoblje od 1995.g. do 1998.g., jer se plaćanje jedno dijela duga ne može smatrati priznanjem drugog dijela dugovanja, pa u konkretnom slučaju očigledno nije došlo do prekida zastare potraživanja koje je predmet tužbenog zahtjeva tužitelja, kako to i tuženik osnovano ističe u žalbi.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 576/08-2 od 02.IX.2008.

ŠTETA NA RADU I U SVEZI S RADOM

Građanskopravna odgovornost za štetu

(Čl. 105. st. 1. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98,17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Ukoliko iz činjenica utvrđenih tijekom postupka proizlazi da je poslodavcu šteta prouzročena krajnjom nepažnjom odnosno namjerom, tada sud nije dužan čekati ishod kaznenog postupka, budući je građanskopravna odgovornost za štetu šira od kaznenopravne odgovornosti za počinjenje točno određenog kaznenog djela.

„Što se tiče protutužbenog zahtjeva, valja istaći da tužiteljica u žalbi tvrdi da je sud prvoga stupnja propustio utvrditi da li je tužiteljica kritične zgrade postupala namjerno ili u krajnjoj nepažnji, te da li je trebalo čekati završetak kaznenog postupka u L., protiv tužiteljice, a radi osnovanosti tužbenog zahtjeva, radi čega je odluka o protutužbenom zahtjevu preuranjena. Navedeno stajalište tužiteljice za ovaj sud nije prihvatljivo. Točno je da u smislu čl. 105. st. 1. ZR-a radnik odgovara za štetu poslodavcu koju je počinio na radu ili u svezi s radom, ako je štetu počinio namjerno ili zbog krajnje nepažnje. Iz provedenog dokaznog postupka i to iskaza saslušanih svjedoka, te nalaza i mišljenja V. S.-O. sačinjeno u kaznenom postupku, nedvojbeno proizlazi da je tužiteljica tuženiku počinila štetu u smislu uzimanja novaca od kupaca i nepolaganja tih novaca na račun tvrtke, odnosno tuženika, a tuženik je morao kupcima isporučiti umjetno gnojivo koje su platili. Osim toga, sud prvoga stupnja je pravilno utvrdio da je ista, kao poslovođa prodavaonice, odgovorna za manjak i to prilikom polugodišnje inventure za 2006. g., odnosno godišnje inventure za 2006.g., a osim toga, šteta se sastoji i u vrijednosti robe koju je tužiteljica razdužila u prodavaonici, nije ju naplatila od kupaca, ali je kupcima izdala račune u prosincu 2007.g. Obzirom na te činjenice, očito je da je u konkretnom slučaju šteta tuženiku prouzročena krajnjom nepažnjom, odnosno namjerom, radi čega tuženik osnovano potražuje navedeni iznos iz toč. II izreke pobijane presude sa zakonskom zateznom kamatom. Sud prvog stupnja nije bio dužan čekati ishod kaznenog postupka, jer je građanskopravna odgovornost za štetu šira od kaznenopravne odgovornosti za počinjenje točno određenog kaznenog djela.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 957/09-2 od 28.IX.2009.
ŠTETA NA RADU I U SVEZI S RADOM**

Pretpostavke za naknadu štete

(Čl. 15. Zakona o zaštiti na radu – „Narodne novine“, br. 59/96, 94/96, 114/03, 86/08;

Čl. 109. st. 1. Zakona o radu - „Narodne novine“, br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Ukoliko se štetni događaj zbio na putu radnice od mjesta njezinog prebivališta do posla, time da je isti posljedica njenog pada sa bicikla, tada se nisu na strani radnice ispunile pretpostavke za naknadu štete, iz razloga što šteta nije nastala na radu, niti u svezi s radom, a niti na mjestu koje se može smatrati njezinim radnim mjestom, a niti postoji uzročno-posljedična veza između radnje ili propuštanja poslodavca i nastale štete radnici.

„Kod neprijeporne činjenice da se štetni događaj zbio na putu tužiteljice od mjesta njezinog prebivališta do posla (prema tvrdnji tužiteljice na kolniku u T. ispred kbr. 225) te da je isti posljedica njezinog pada sa bicikla, i po ocjeni ovoga suda, prvostupanjski sud je u potpunosti pravilno, a to sukladno isticanju I tužene u postupku, zaključio da I tužena kao poslodavac tužiteljice u konkretnom slučaju istoj ne odgovara za štetu u smislu zakonskih propisa na kojima je taj sud utemeljio svoje stajalište o neosnovanosti njezinog zahtjeva u odnosu na ovu tuženu. Potpuno pravilno prvostupanjski sud, ocjenjujući suprotne tvrdnje stranaka o odgovornosti za štetu, polazi od čl. 15. ZZR-a iz kojeg proizlazi da poslodavac odgovara za štetu, između ostalog, uzrokovanu ozljedom na radu, te čl. 109. st. 1. ZR-a iz kojeg proizlazi da poslodavac odgovara za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u svezi sa radom, po općim propisima obveznog prava (po načelu objektivne odgovornosti iz čl. 154. st. 2. ZOO-a). Naime, prema pravilnom stajalištu prvostupanjskog suda, kako se u smislu citiranih propisa (čl. 15. ZZR-a i čl. 109. st. 1. ZR) štetom nastalom na radu smatra šteta koju je radnik pretrpio tijekom obavljanja radnih zadataka i koja je posljedica utjecaja tehnološkog procesa, te je osnova te štetne posljedica propusta zaštite na radu kao sastavnog dijela organizacije rada, dok se štetom nastalom u svezi sa radom smatra šteta koja nastaje kada radnik nije postupao obavljajući neku djelatnost vezano direktno na obavljanje zadataka, ali je njegovo postupanje bilo potrebno da bi mogao obaviti radnje vezane za njegovu djelatnost zbog koje je zasnovao radni odnos, to šteta koju tužiteljica trpi padom sa bicikla nedvojbeno ne predstavlja takvu štetu. Osim toga, isto tako prema pravilnom stajalištu prvostupanjskog suda, šteta koja je za tužiteljicu nastala na putu od mjesta prebivališta do posla, na kolniku u mjestu prebivališta tužiteljice, ne može se smatrati

štetom nastalom na njezinom mjestu rada obzirom na definiciju koju za mjesto rada daje spomenuti čl. 6. ZZR-a a prema kojem su to mjesta rada i radnog okoliša, koja predstavljaju sva mjesta i prostore pod neposrednim i posrednim nadzorom poslodavca na kojima se radnici moraju nalaziti ili do kojih moraju dolaziti u tijeku rada, što svakako nije konkretan slučaj, jer mjesto povređivanja tužiteljice nikako ne može pripadati niti mjestu rada a niti radnom okolišu kako ga određuje navedena zakonska odredba. Nadalje, kao što to pravilno zaključuje i prvostupanjski sud, da bi poslodavac odgovarao za štetu radniku koju je radnik pretrpio u svezi sa radom mora postojati i relevantna uzročna veza između radnje ili propuštanja poslodavca i nastale štete, a nedvojbeno je da takve uzročne veze u konkretnom slučaju nema, jer šteta na strani tužiteljice potječe iz uzroka koji nema nikakve veze sa procesom njezinog rada, jer tužiteljica sa bicikla nije pala zbog propusta I tužene kao poslodavca. Prema tome, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da se nisu na strani I tužene ispunile pretpostavke za naknadu štete, jer predmetna šteta koju potražuje tužiteljica nije šteta nastala na radu, niti u svezi s radom, a niti na mjestu koje se može smatrati njezinim radnim mjestom, a niti postoji uzročno-posljedična veza između radnje ili propuštanja I tužene kao poslodavca i nastale štete tužiteljici. Kod toga, suprotno stajalištu žalbe, nije odlučna činjenica što je I tužena sačinila prijavu ozljede na radu za tužiteljicu od 08.01.04.g., a niti ta činjenica ima utjecaja na pravilnost stajališta prvostupanjskog suda u odnosu na odgovornost I tužene za naknadu štete, budući je ocjena odgovornosti I tužene pravilno utemeljena upravo na citiranim zakonskim propisima iz kojih nedvojbeno proizlazi da se u konkretnom slučaju iz navedenih razloga nisu ispunile pretpostavke za naknadu štete od strane I tužene. Konačno, prvostupanjski sud je obrazložio radi čega je I tužena sačinila prijavu o ozljedi na radu, upućujući na Pravilnik o uvjetima i postupku ostvarivanja prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti, a to u cilju ostvarenja prava tužiteljice iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, što po ocjeni ovoga suda, također ne daje osnova za zaključak da bi I tužena radi toga, obzirom na odlučne propise na kojima je prvostupanjski sud utemeljio svoje suprotno stajalište, bila odgovorna za štetu tužiteljici."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 165/09-2 od 28.VIII.2009.
ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU
UZROKOVANU RADNIKU

Zastara naknade štete

(Čl. 166. st. 2. Zakona o mirovinskom osiguranju – „Narodne novine“, br. 102/98, 127/00, 50/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04 i 92/05)

Otpočinjanje tijekom zastarnog roka na povremena, mjesečno dospijevajuća davanja ne teku od dana konačnosti upravnog rješenja iz razloga što u tom slučaju Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje protekom roka od 3 godine od dana konačnosti upravnog rješenja kojim je njegovom osiguraniku priznato pravo na primanje iz mirovinskog osiguranja, više ne bi mogao ostvariti zahtjev radi naknade štete od odgovorne osobe u smislu odredbe čl. 161. - 163. Zakona o mirovinskom osiguranju, iz razloga što bi izvjesno sva buduća (nakon tri godine dospjela) isplaćena novčana davanja bila u zastari, već naprotiv tražbina tužitelja za naknadu štete koju trpi u vidu mjesečnih isplata invalidske mirovine bivšem zaposleniku tuženika smatra se povremenim davanjima koja dospijevaju mjesečno zbog čega ista zastarijeva istekom rokova određenim Zakonom o obveznim odnosima.

„Naime, predmet spora raspravljan tijekom prvostupanjskog postupka je zahtjev tužitelja za naknadu štete koju trpi u vidu mjesečnih isplata invalidske mirovine bivšem zaposleniku tuženika – D.Đ. koji je uslijed pretrpljene povrede na radu kod tuženika u potpunosti izgubio radnu sposobnost i umirovljen, a odnosno mu je pravo priznato rješenjem tužitelja Klasa: _____, OB - _____, Ur. broj: _____ od 06. rujna 2004. godine. Prvostupanjski sud je po provedenom postupku zaključio da je utuženo potraživanje tužitelja s osnova naknade štete koju trpi isplatama invalidske mirovine bivšem zaposleniku tuženika zastarjelo, a što obrazlaže primjenom odredbe čl. 166. st. 2. Zakona o mirovinskom osiguranju (dalje: ZMO – NN 102/98, 127/00, 50/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04 i 92/05) koja određuje da rokovi zastare potraživanja naknade štete u slučajevima iz tog zakona počinju teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rješenje kojim je osiguraniku priznato pravo na primanje iz mirovinskog osiguranja. Utvrdivši da je takvo rješenje u konkretnom slučaju doneseno dana 06. rujna 2004. g., a da je tužba podnesena dana 03. travnja 2008. g., prvostupanjski sud zaključuje da je protekao rok od tri godine od dana konačnosti istog slijedom čega da je tužitelj izgubio pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Tužitelj u žalbi iznosi stajalište da je u

konkretnom slučaju zastarni rok u pogledu trenutka njegovog otpočinjanja ovisan o ispunjenju dviju kumulativnih uvjeta – saznanja za štetu i saznanju za opseg štete, pa smatra da je za štetnika doznao tek po provedenom vještačenju u postupku broj P. ___/04 (po tužbi svog osiguranika protiv poslodavca i njegovog osiguravatelja). Zauzeto stajalište prvostupanjskog suda ovaj sud ne prihvaća pravilnim, dok je materijalno-pravno stajalište tužitelja izraženo u žalbi također pogrešno. Naime, iako je točno da je ZMO specijalni propis koji normira prava i obveze iz sustava mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj to prvostupanjski sud međutim propušta uočiti da Glava X. cit. Zakona normira vrste šteta koje tužitelj ima pravo zahtijevati pa tako u odredbi čl. 160. st. 1. ZMO takvu štetu opisuje kao novčana davanja na teret mirovinskog osiguranja. Stav 2. cit. odredbe određuje da naknadu stvarne štete, koju tužitelj ima pravo zahtijevati u slučajevima iz ZMO obuhvaća troškove i svote davanja koje se isplaćuju iz mirovinskog osiguranja i to: 1) novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na mirovinu u razmjernoj svoti, 2) troškove profesionalne rehabilitacije kao i novčane naknade u svezi s korištenjem tog prava. Prema st. 3. cit. odredbe ZMO zahtjevom za naknadu štete može se obuhvatiti ukupna svota štete (kapitalizirana šteta) ili svota stvarne štete (pojedino davanje) koja se odnosi na određeno razdoblje (npr. kalendarska godina). Upravo opisani oblici štete - kao kapitalizirani iznos ili povremena novčana davanja – determiniraju i primjenu odredbe čl. 166. st. 1. ZMO prema kojoj potraživanja naknade štete, prema odredbama tog Zakona, zastaraju istekom rokova određenim Zakonom o obveznim odnosima. Kako se u konkretnom slučaju bez dvojbe radi o potraživanju povremenih davanja koja dospijevaju mjesečno, to ista – sukladno odredbi čl. 372. st. 1. ZOO (NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01), a i odredbi čl. 226. st. 1. ZOO-a (NN 35/05) zastaraju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog potraživanja, međutim pravo iz kojeg potječu pravovremene tražbine zastarijeva za pet godina računajući od dospelosti najstarije neispunjene tražbine iz čl. 277. st. 1. ZOO-a. U protivnom, kada bi se pravilnim uzelo tumačenje prvostupanjskog suda, o otpočinjanju tijekom zastarnog roka i na povremena (mjesečno dospijevajuća) davanja od dana konačnosti upravnog rješenja, to Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje protekom roka od 3 godine od dana konačnosti upravnog rješenja kojim je njegovom osiguraniku priznato pravo na primanje iz mirovinskog osiguranja, više ne bi mogao ostvariti zahtjev radi naknade štete od odgovorne osobe u smislu ranije cit. odredbe 161. čl. 162. i čl. 163. ZMO jer bi izvjesno sva buduća (nakon tri godine dospeljela) isplaćena novčana davanja bila u zastari.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1423/08-2 od 20.I.2009.

ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU UZROKOVANU RADNIKU

Uzročno-posljedična veza između povrede na radu i gubitka radne sposobnosti

(Čl. 15. Zakona o zaštiti na radu – „Narodne novine“, br. 59/96, 94/96, 114/03, 86/08)

Sud nije ovlašten ocjenjivati zakonitost i pravilnost pravomoćnog rješenja o invalidskoj mirovini (upravnih rješenja) kao niti postupak koji je prethodio donošenju rješenja u upravnom postupku.

„Tek podredno valja navesti, a vezano uz tuženikov prigovor da nije dokazana uzročno-posljedična veza između povrede na radu njegovog bivšeg zaposlenika (i tuženikovog propusta u primjeni mjera zaštite na radu) i gubitka radne sposobnosti – da je u upravnom postupku utvrđena invalidnost D.Đ. odnosno potpuni gubitak njegove opće radne sposobnosti, uzrokovanog isključivo povredom na radu dana 16.03.2004.g. Obzirom da je upravni postupak pravomoćno okončan i da je donijeto pravomoćno rješenje o invalidskoj mirovini, to ovaj sud nije ovlašten ocjenjivati zakonitost i pravilnost upravnih rješenja, a niti pak postupak koji je prethodio donošenju rješenja u upravnom postupku.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1423/08-2 od 20.I.2009.

OSOBE OVLAŠTENE ZA ODLUČIVANJE O PRAVIMA I OBVEZAMA IZ RADNOG ODNOSA

Sporazum ranijeg i kasnijeg poslodavca

(Čl. 7. (čl. 11.) Zakona o radu – „Narodne novine“, br. 38/95; 54/95; 65/95; 17/01; 82/01; 114/03; 142/03; 30/04; 137/04 i 48/05)

Pravni subjekti ranijeg i kasnijeg poslodavca tužitelja predstavljaju samostalne pravne osobe, koje na taj način preuzimaju svoja prava i obveze, time da njihovi međusobni sporazumi o budućem statusu radnika kod novog poslodavca nemaju obvezujući karakter za sadržaj konkretnih radnih odnosa.

„Po ocjeni ovog suda, pri kvalifikaciji sadržaja radnog odnosa tužitelja i tuženika, treba poći od odredbe čl. 7. (čl. 11.) Zakona o radu (NN 38/95; 54/95; 65/95; 17/01; 82/01; 114/03; 142/03; 30/04; 137/04; 48/05 – dalje: ZR), kojim je propisano da poslodavac, radnik i radničko vijeće, te sindikati i udruge poslodavaca mogu ugovoriti uvjete rada koji su za radnika povoljniji od uvjeta određenih ovim Zakonom (ZR-om). Navedena odredba nosi naslov: „Sloboda ugovaranja i njezina ograničenja“. Slijedeća odredba, čl. 7a. (čl. 12.) ZR-a pod nazivom: Primjena za radnika najpovoljnijeg prava glasi: „Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito određeno ugovorom o radu, pravilnikom o radu, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, kolektivnim ugovorom ili zakonom, primjenjuje se za radnika najpovoljnije pravo, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno“. Treba navesti da sporazum ranijeg i novog poslodavca radnika, ne predstavlja odnos, u subjektivnom smislu, između osoba, odnosno tijela koje se spominje u čl. 7. st. 1. ZR-a, niti takav sporazum predstavlja izvor prava koje ima u vidu odredba čl. 7a. ZR-a. Pravni subjekti ranijeg i kasnijeg poslodavca tužitelja predstavljaju samostalne pravne osobe, koje na taj način preuzimaju svoja prava i obveze, a njihovi načelni sporazumi o budućem statusu radnika kod novog poslodavca (makar je ta pravna osoba osnovana po prethodnom poslodavcu radnika), nemaju obvezujući karakter za sadržaj konkretnih radnih odnosa. Uz to treba istaći da je i odredba čl. 4. navedenog Sporazuma načelnog karaktera, te je krajnje upitno na koji način se ona, nakon sklapanja takvog sporazuma, može provoditi (obzirom na samostalnost pravnog života i poslovanja tih subjekata). Sklopljeni ugovori o radu predstavljaju izraz dispozicije stranaka, u kojem smislu su stranke slobodne u uređivanju obveznih odnosa, što je načelo obveznog prava iz čl. 10. Zakona o obveznim odnosima (NN. 53/91; 73/91; 111/93; 3/94; 7/96; 91/96; 112/99; 88/01 – dalje: ZOO) koji se primjenjivao u vrijeme sklapanja ugovora o radu, a koji se primjenjuje u smislu čl. 6. (čl. 10.) ZR-a. Dakle, i po ocjeni ovog suda, nema nikakvih pravno relevantnih razloga

za ograničenje slobode (dispozicije) stranaka u zasnivanju radnog odnosa, sklapanja ugovora o radu, pri čemu su isti, nesporno, u skladu s tuženikovim Pravilnikom o radu, dakle, i po ocjeni ovog suda, na odnose između stranaka ne može se niti posredno, a niti neposredno, primijeniti načelna odredba Sporazuma sklopljenog između „XXX“ d.d. Z. i tuženika, sklopljenog prilikom njegovog nastajanja (konstituiranja) kao korektiv drugačije reguliranih odnosa poslodavca i radnika (parničnih stranaka), koji su regulirani njihovom slobodnom dispozicijom (ugovorom o radu) odnosno aktima poslodavca. U tom smislu prvostupanjski sud je na jasan način odredio da okolnosti sklapanja tog sporazuma nisu od značaja za ishod ovog postupka, kao što nije odlučan ni sam taj Sporazum, pa je netočna žalbena tvrdnja da prvostupanjski sud nije naveo razloge odbijanja dokaznih prijedloga kojima su se trebale utvrđivati okolnosti sklapanja i sadržaj tog sporazuma.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 232/09-2 od 18.III.2009.

UGOVORNA ZABRANA UTAKMICE

Ugovaranje zabrane utakmice

(Čl. 100. Zakona o radu – „Narodne novine“, br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01. 82/01, 114/03, 142/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Na ugovornu zabranu utakmice ne može se pozivati poslodavac koji je sa radnikom ugovorio plaću manju od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj i istovremeno mu nametnuo zabranu buduće tržišne utakmice.

„Stoga valja ponajprije naglasiti da je ugovorna zabrana utakmice normirana odredbom čl. 100. ZR-a, svojevrsna zaštita objektivno opravdanih poslovnih interesa poslodavca nakon prestanka ugovora o radu. Ugovaranjem zabrane utakmice poslodavac se nastoji zaštititi od određenih (budućih) postupaka svog zaposlenika, nakon raskida ugovora o radu, a kojima bi isti na nedopušten način konkurirao njegovoj (poslodavčevoj) djelatnosti. Konkretna ugovorna zabrana utakmice odnosi se – između ostalog – na zabranu zapošljavanja u određenom vremenskom periodu

nakon prestanka ugovora o radu kod druge osobe koja je u tržišnoj utakmici s poslodavcem te zabranu zaposleniku da za svoj račun – ili račun treće osobe sklapa poslove kojima se takmiči sa (bivšim) poslodavcem, a što odgovara sadržaju odredbe čl. 100. st. 1. ZR-a. Nadalje valja naglasiti da prema odredbi čl. 100. st. 3. ZR-a ugovor kojim se ugovara zabrana utakmice može biti sastavni dio ugovora o radu, ali i ne mora, što znači da može imati oblik samostalnog ugovora (st. 1. cit. odredbe ZR-a). U konkretnom slučaju takva ugovorna zabrana jest sastavni dio ugovora o radu (menadžerskog ugovora od 03.05.2004.g.) pod nazivom klauzula tajnosti i konkurentnosti, u sadržaju kako je ranije u ovom obrazloženju iznesen, uz napomenu da je naknada za slučaj povrede zabrane utakmice ugovorena u kunskoj protuvrijednosti iznosa od 50.000,00 EUR-a. Naime, točno jest da je ugovorna odredba o zabrani utakmice ništava ukoliko je ugovaratelj radnik koji u vrijeme ugovaranja takve klauzule prima plaću manju od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj (čl. 100. st. 6. ZR-a). Logičnim, smislenim i sveobuhvatnim tumačenjem cit. zakonske odredbe, posljedično razumijevanju svrhe instituta ugovorne zabrane utakmice, a poznavanjem i sadržaja pretpostavaka ništavosti prema općim propisima obveznog prava (protivnost Ustavu Republike Hrvatske, kogentnim zakonskim normama i moralu društva) jasna je intencija zakonodavca da se na korist iz takve ugovorne zabrane ne može pozivati strana koja je nemoralna – dakle onaj poslodavac koji sa zaposlenikom ugovara plaću koja je manja od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, a istovremeno mu nameće zabranu buduće tržišne utakmice (pod prijetnjom naknade štete) te ga na taj način onemogućava u stjecanju potencijalno veće zarade kod drugog poslodavca iste djelatnosti u pogledu koje je zaposlenik educiran i stručan. Obzirom na izneseno, pogrešno je tumačenje prvostupanjskog suda kojim obrazlaže ništavost konkretne (ugovorene) klauzule zabrane utakmice, a posljedično tome i neosnovanost tužiteljevog tužbenog zahtjeva, jer valja naglasiti – kao što to ispravno ukazuje žalba – da se visina plaća koju zaposlenik prima u trenutku ugovaranja zabrane utakmice prosuđuje isključivo s aspekta plaće koju je ugovorio sa poslodavcem u odnosu na kojeg se zabrana utakmice ugovara.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1670/08-2 od 13.I.2009.
PRETHODNO OBRAĆANJE POSLODAVCU**

Zahtjev za utvrđenje nedopuštenosti konačne odluke poslodavca

(Čl. 133. st. 1. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Ukoliko je u vrijeme podnošenja tužbe poslodavac tužiteljica donio odluku povodom zahtjeva za zaštitu prava, tada je tužiteljica dužna zahtijevati utvrđenje nedopuštenosti konačne odluke poslodavca.

„Ujedno valja navesti da iz sadržaja spisa proizlazi da je tužiteljica postavljenim tužbenim zahtjevom obuhvatila samo prvostupanjsku odluku tuženika o otkazu od 28. prosinca 2007. g., propustivši zatražiti utvrđenje nedopuštenom i drugostupanjske odluke tuženika od 24. siječnja 2008.g. kojom je odbijen zahtjev tužiteljice za zaštitu prava. Iz sadržaja tužbe proizlazi da je u vrijeme podnošenja tužbe tužiteljica već bila donesena i odluka tuženika povodom zahtjeva tužiteljice za zaštitu prava izjavljenog protiv odluke o otkazu od 28. prosinca 2007.g., koja je i dostavljena tužiteljici 25. siječnja 2008. g., a postavljenim tužbenim zahtjevom tužiteljica je tražila utvrđenje nedopuštenom samo odluke tuženika o otkazu od 28. prosinca 2007.g., propustivši obuhvatiti tužbenim zahtjevom i odluku tuženika od 24. siječnja 2008. g., donesenu povodom zahtjeva tužiteljice za zaštitu prava. Naime, odredbom čl. 133. st. 1. Zakona o radu, koja uređuje sudsku zaštitu prava iz radnog odnosa, utvrđeno je pravo radnika koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa da u roku od 15 dana od dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od dana saznanja za povredu prava, zahtijeva od poslodavca ostvarenje tog prava. Ako poslodavac u roku od 15 dana od dostave zahtjeva radnika ne udovolji tom zahtjevu, radnik može, prema st. 2. iste odredbe, u daljnjem roku od 15 dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom. Kako je predmet tužbenog zahtjeva tužiteljice pobijanje odluke tuženika o otkazu od 28. prosinca 2007. g. iako je u vrijeme podnošenja tužbe već bila donesena i odluka tuženika povodom zahtjeva tužiteljice za zaštitu prava, takva tužba mora se smatrati nepotpunom, kako je to tijekom postupka osnovano upozoravao tuženik, pa je prvostupanjski sud bio dužan pozvati tužiteljicu da dopuni tužbu zahtjevom za utvrđenje nedopuštenom konačne odluke tuženika, odnosno odluke donesene povodom zahtjeva za zaštitu prava tužiteljice, sukladno odredbi čl. 109. st. 1 i 2 ZPP-a. U takvom slučaju pravodobnost tužbe ocjenjuje se prema danu kad je podnesena tužba radi pobijanja prvostupanjske odluke (tako i VSRH – Rev. 506/96 od 18. siječnja 2000.g.). Kako je tužiteljica postavljenim tužbenim zahtjevom tražila

utvrđenje nedopuštenom samo prvostupanjske, a ne i drugostupanjske odluke tuženika, a prvostupanjski sud je pobijanom presudom odlučio o tako postavljenom zahtjevu tužiteljice, takvim odlučivanjem prvostupanjski sud je ujedno pogrešno primijenio materijalno pravo jer nije odlučio o konačnoj odluci tuženika, pa će u nastavku postupka prvostupanjski sud, prije svega, pozvati tužiteljicu da dopuni tužbu zahtjevom za utvrđenje nedopuštene konačne odluke tuženika, odnosno odluke od 24. siječnja 2008. g. donesene povodom zahtjeva tužiteljice za zaštitu prava.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1512/08-2 od 19.I.2009.

SUDSKA ZAŠTITA

Pravo radnika na sudsku zaštitu prava iz radnog odnosa

(Čl. 133. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

U postupku radi ostvarivanja pravne zaštite od nezakonitog otkaza, radnik može zahtijevati utvrđenje nedopuštenosti otkaza ugovora o radu isključivo u smislu odredbe čl. 133. Zakona o radu, iz razloga što nema osnove za primjenu odredaba Zakona o obveznim odnosima u pogledu razloga relativne ništavosti.

„Valja upozoriti da Zakon o radu, utvrđujući pravo radnika na sudsku zaštitu prava iz radnog odnosa, niti u jednoj svojoj odredbi ne propisuje izričito sadržaj tužbenog zahtjeva, odnosno sudske presude u slučaju kada sud donosi meritornu odluku, pri čemu valja ukazati i na određenu terminološku nedosljednost Zakona o radu u odnosu na način ostvarivanja sudske zaštite prava iz radnog odnosa, prvenstveno u slučaju otkazivanja ugovora o radu. Naime, prema odredbi čl. 133. ZR radnik može zaštitu povrijeđenog prava iz radnog odnosa zahtijevati pred nadležnim sudom, pri čemu odredbama Zakona o radu nije određen sadržaj njegovog tužbenog zahtjeva u vezi zatražene sudske zaštite, iako Zakon o radu u čl. 122. i čl. 123., primjerice upućuje na zahtjev radnika kojim traži utvrđenje da otkaz poslodavca nije dopušten, odnosno u čl. 152. st. 11. ZR da je odluka poslodavca o otkazivanju ugovora o radu donesena protivno odredbama

Zakona o radu o obvezi savjetovanja s radničkim vijećem, ništava, zbog čega korištenje različitih termina u svrhu postizanja istog pravnog učinka može predstavljati samo veću ili manju neusklađenost sadržaja tužbenog zahtjeva u terminološkom smislu s odredbama Zakona o radu, pa neadekvatni sadržaj izreke prvostupanjske presude (poništava se odluka) ne ukazuje, suprotno žalbenim navodima tuženika, na pogrešnu primjenu odredbe čl. 122. ZR. U postupku radi ostvarivanja pravne zaštite od nezakonitog otkaza nema osnove za primjenu odredaba Zakona o obveznim odnosima u pogledu razloga relativne ništavosti, jer se navedene odredbe odnose na razloge poboynosti ugovora kao dvostranog pravnog posla, a obzirom na pravnu prirodu ugovora, odluka poslodavca o otkazu ugovora o radu ne može se smatrati niti jednostrano obveznim, a niti dvostrano obveznim pravnim poslom - ugovorom, jer je otkaz jedan od načina prestanka ugovora o radu, sukladno odredbi čl. 110. toč. 6. ZR, odnosno jedan od načina prestanka trajnih obveznih odnosa općenito, pa se otkaz ugovora o radu mora smatrati jednostranim očitovanjem volje jedne od stranaka ugovora o radu (poslodavca ili radnika), kojim ta stranka izražava svoju namjeru (volju) da ugovor o radu prekine. Pretpostavke za otkaz ugovora o radu i način na koji ugovor o radu prestaje otkazom, određene su odredbama čl. 113. – 121. ZR, pri čemu radnik ima pravo u smislu odredbe čl. 133. ZR zahtijevati sudsku zaštitu svojih prava iz radnog odnosa, pa među ostalima i zaštitu od nedopuštenog otkaza poslodavca. Prema tome, pogrešno tuženici u žalbi upućuju na primjenu odredaba Zakona o obveznim odnosima u pogledu razloga poboynosti, pogrešno tretirajući otkaz ugovora o radu kao jedan od načina prestanka ugovora o radu, pravnim poslom, odnosno ugovorom, jer radnik može zahtijevati utvrđenje nedopuštenosti otkaza ugovora o radu isključivo u smislu odredbe čl. 133. ZR, slijedom čega se i odluka o tužbenom zahtjevu može temeljiti isključivo na odredbama Zakona o radu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 310/09-2 od 23.III.2009.

SUDSKA NADLEŽNOST

Pravo na sudsku zaštitu

(Čl. 40. Zakona o ustanovama – „Narodne novine“, br. 76/93)

Kandidat koji nije odabran na natječaju, odnosno kojeg poslodavac nije primio u radni odnos, nema pravo sudskim putem ostvariti zaštitu.

„Prije svega valja istaći da po mišljenju ovoga suda ZR ne predviđa mogućnost sudske zaštite kandidata kojeg poslodavac nije primio u radni odnos (isto stajalište zauzeto u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. Rev 961/1998 od 6. prosinca 1998., Izbor odluka VSRH 1/99). Naime, u konkretnom slučaju tuženik je osnovan Odlukom o osnivanju Javne vatrogasne postrojbe Grada V. (Službeni vjesnik Grada V. br. 1/2000), pri čemu je Statut tuženika donesen na temelju odredbe čl. 54. Zakona o ustanovama (Narodne novine br. 76/93). Naime, u navedenom članku je propisano da statut ustanove donosi upravno vijeće uz suglasnost osnivača ustanove ako zakonom ili aktom o osnivanju nije drugačije određeno. Valja dalje naglasiti da se u smislu čl. 40. Zakona o ustanovama ravnatelj ustanove imenuje na temelju javnog natječaja, dok je čl. 45. istog zakona propisano da protiv odluke o razrješenju ravnatelj koji je razriješen ima pravo tužbom tražiti sudsku zaštitu prava pred nadležnim sudom. U odnosu pak na zaposlenike ustanova nije propisana obveza objavljivanja javnog natječaja. Iz navedenog se jasno može zaključiti da u pogledu zapošljavanja vatrogasaca nije propisan javni natječaj, koji je u konkretnom slučaju proveden, pri čemu je Zakonom o vatrogastvu (Narodne novine 139/04- pročišćeni tekst) i Pravilnikom tuženika o unutarnjem ustroju i načinu rada propisano koje uvjete mora ispunjavati osoba koja se želi zaposliti kao vatrogasac. U čl. 21. st. 1. Zakona o vatrogastvu propisano je da poslove profesionalnog vatrogasca može obavljati osoba koja, pored općih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa, ispunjava i sljedeće uvjete: da ima srednju školsku spremu vatrogasnog smjera, odnosno srednju školsku spremu tehničkog smjera, pod uvjetom da u roku od godine dana od dana prijama u radni odnos završi prekvalifikaciju, što dokazuje svjedodžbom odgovarajuće školske ustanove, da je tjelesno i duševno sposobna za obavljanje vatrogasne djelatnosti što dokazuje potvrdom ovlaštene zdravstvene ustanove, te da nije kažnjavana za kaznena djela protiv imovine, opće sigurnosti ljudi i imovine te protiv službene dužnosti. Isti uvjeti navedeni su i u citiranom Pravilniku tuženika. Valja naglasiti da niti Zakonom o vatrogastvu, niti pak Statutom tuženika, odnosno drugim podzakonskim aktima nije propisana posebna sudska zaštita u slučaju ne izbora pojedinog kandidata za posao vatrogasca. U konkretnom slučaju nesporno je da je tuženik objavio natječaj, pri čemu je

u samom natječaju navedeno, da uz gore navedene uvjete propisane Zakonom o vatrogastvu, kandidati za „vatrogasca“ moraju ispunjavati i dodatne uvjete, a to su da nisu stariji od 25 godina, odnosno da imaju prebivalište na području grada V. U ovom parničnom predmetu tužitelj zahtijeva da se poništi odluka o izboru kandidata za radno mjesto „vatrogasac“ zbog povrede natječajnih uvjeta od 19. siječnja 2007. godine br. 19/07. Međutim, po pravnom shvaćanju ovoga suda tužitelju kao kandidatu koji na natječaju nije odabran, ZR ne daje mogućnost sudskim putem ostvariti zaštitu. U konkretnom slučaju nije došlo do sklapanja ugovora o radu, niti pak o prestanku ugovora o radu, u kojim slučajevima bi tužitelj imao pravo zaštite pred sudom. U konkretnom slučaju do sklapanja ugovora o radu nije došlo, niti pak ZR niti u jednoj svojoj odredbi ne propisuje pravo sudskim putem zahtijevati zaštitu prava u slučaju kada je poslodavac odlučio zaposliti neku drugu osobu, a ne kandidata koji se smatra oštećenim, kao što je to tužitelj u konkretnom slučaju. Obzirom na sve gore izneseno, mišljenje je ovoga suda da je tužba tužitelja nedopuštena u smislu odredbe čl. 133. ZR-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 327/09-2 od 16. III.2009.

SUDSKA NADLEŽNOST

Naknada troškova povodom zahtjeva za mirno rješavanje spora

(Čl. 66. i 67. Zakona o doprinosima na obvezno osiguranje – „Narodne novine“, br. 147/02; 175/03; 177/04;

Čl. 45. st. 2. Zakona o porezu na dohodak – „Narodne novine“, br. 177/04;

Čl. 86. Zakona o doprinosima za obvezno osiguranje – „Narodne novine“, br. 147/02; 175/03; i 177/04;

Opći porezni zakon – „Narodne novine“, br. 127/00; 86/01; 150/02)

Tužitelj nema pravo na naknadu troškova koje je imao prije pokretanja parničnog postupka, povodom zahtjeva za mirno rješenje spora, ukoliko se zahtjev za koji se traži naknada troškova, ne odnosi na pravni odnos iz sudske nadležnosti, budući se potraživanje naplate poreza i doprinosa iz plaća ne može potraživati u parničnom postupku već se isto provodi na način propisan Općim poreznim zakonom.

„Predmet potraživanja tužitelja u ovom sporu je zahtjev za isplatu naknade troškova zastupanja tužitelja koji se odnose na trošak njegovog zastupnika, obračunat u skladu s Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, koji se odnosi na postavljanje zahtjeva za isplatu nadležnom državnom odvjetništvu, prema Tbr. 28 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika u visini od 915,00 kn. U nekim predmetima, primjerice u predmetu Gž. ___/09, ovaj sud donio je presudu br. Gž. ___/09-2 od 02. travnja 2009. kojom je potvrdio dosuđujuću presudu Općinskog suda u V. br. P. ___/08-6 od 18. veljače 2009.g., a kojom je tužitelju u tom predmetu u činjenično i pravno identičnoj situaciji dosuđen iznos od 915,00 kn, pri čemu je ovaj sud, u bitnome, ocijenio da se sporni trošak, koji se odnosi na zahtjev za izvansudsko namirenje tužiteljevog potraživanja, odnosi na isplatu dužnih doprinosa i poreza na neto plaću koju tuženik tužitelju nije potpuno dobrovoljno isplatio, nego temeljem (nakon) pokrenutog) parničnog postupka, a na sličan način, nakon podnošenja odgovarajućeg tužiteljevog zahtjeva zastupnika tuženika, tuženik je tužitelju isplatio razliku između bruto i neto plaće (na koju tužitelj ostvaruje pravo obzirom na aktualno reguliranje pojma plaće, kao bruto plaće, u smislu odredbe čl. 66. i 67. Zakona o doprinosima na obvezno osiguranje (NN. 147/02; 175/03; 177/04) te čl. 45. st. 2. Zakona o porezu na dohodak (NN. 177/04), te čl. 433. Ovršnog zakona (dalje: OZ) koji plaću određuje u njenom bruto iznosu). Međutim, obzirom na činjenicu da je Vrhovni sud Republike Hrvatske, odlučujući u navedenom predmetu, povodom tzv. izvanredne revizije, preinačio navedenu prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu te odbio tužbeni zahtjev, a navedenu revizijsku

odluku je donio ocjenjujući da se radi o pravnom pitanju važnom radi jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana, o kojima revizijski sud još nije zauzeo pravno stajalište, a postoje različite prakse drugostupanjski sudova, te prihvaćajući argumentaciju Vrhovnog suda RH iz navedene odluke (Revr. 539/09-2 od 21. listopada 2009.), ovaj sud je prihvatio žalbu tuženika, te preinačio prvostupanjsku presudu odbivši tužbeni zahtjev tužitelja. Treba napomenuti da je i Ustavni sud Republike Hrvatske, u svojoj odluci br. U-III-4735/2007 od 14. listopada 2009. g., izrazio materijalnopravno stajalište da prema čl. 118. st. 1. Ustava RH, Vrhovni sud RH, kao najviši sud, osigurava jedinstvenu primjenu zakona i ravnopravnost građana, slijedom čega su svi nadležni sudovi u Republici Hrvatskoj dužni poštovati pravna stajališta Vrhovnog suda RH izražena u odlukama Vrhovnog suda RH, a na koji način se osigurava jedinstvena primjena zakona i ravnopravnost građana u predmetima, istovrsnim onom u povodu kojeg je taj sud donio navedenu odluku. Materijalnopravna argumentacija navedene odluke Vrhovnog suda RH, a koju prihvaća i ovaj sud, sastoji se u određenju sadržaja spornog odnosa kao zahtjeva za naknadu troškova zahtjeva za mirno rješenje spora u situaciji kada je protivna strana, nakon podnošenja prijedloga, dobrovoljno ispunila obvezu i nije došlo do pokretanja parničnog postupka, ali u situaciji, kada se, prema ocjeni Vrhovnog suda RH, zahtjev za koji se traži naknada troškova, ne odnosi na pravni odnos iz sudske nadležnosti, jer se potraživanje naplate poreza i doprinosa iz plaća ne može potraživati u parničnom postupku i ne radi se o sudskoj nadležnosti, u situaciji u kojoj tužitelj naknadno, kao samostalno potraživanje, traži uplatu iznosa poreza, prireza i obveznih doprinosa na račun nadležnih tijela (nije potraživanje iz sudske nadležnosti u smislu čl. 1. i čl. 16. ZPP-a). Pri tome se Vrhovni sud RH o navedenoj odluci, a što prihvaća i ovaj sud, poziva na čl. 86. Zakona o doprinosima za obvezno osiguranje (NN 147/02; 175/03; i 177/04) koji regulira da se naplata u slučaju neplaćanja doprinosa u propisanim rokovima, postupak povrata iznosa doprinosa plaćenih bez pravne osnove, jamstvo, nadzor zakonitosti obračunavanja plaća, žalbeni postupak, otpis nenaplaćenih doprinosa i odgoda plaćanja, provodi na način propisan Općim poreznim zakonom (NN. 127/00; 86/01; 150/02). Vrhovni sud RH se poziva i na sadržaj odredbe čl. 183. st. 1. Zakona o doprinosima za obvezno osiguranje, koji propisuje da rješenje o mjesečnom iznosu osnove i doprinosa donosi Porezna uprava na temelju podataka o stjecanju svojstva osiguranika, što ga utvrđuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, dok Opći porezni zakon regulira da se tim zakonom uređuju odnosi između poreznih obveznika i poreznih tijela, a čl. 2. st. 2. Općeg poreznog zakona određuje poreze i doprinose kao javno davanje.

Budući da se naplata razlike između bruto i neto plaće ne bi mogla ostvarivati u parnici, u parničnom postupku se ne može ostvarivati ni naplata troškova zahtjeva za takvu isplatu. Prihvaćajući materijalnoppravnu argumentaciju odluke Vrhovnog suda RH, a vodeći računa i o formalno pravnoj vezanosti ovog suda za odluke Vrhovnog suda RH, u smislu navedene Odluke Ustavnog suda RH, odnosno propisa na koje se poziva Ustavni sud RH, ovaj sud je temeljem odredbe čl. 373. st. 1. toč. 3. ZPP-a prihvatio žalbu tuženika kao osnovanu, preinačio prvostupanjsku presudu u pobijanom dosuđujućem dijelu i odbio tužbeni zahtjev u tom dijelu.

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 686/09-2 od 25.XI.2009.

OTKAZ UGOVORA O RADU

Odbacivanje tužbe

(Čl. 126. st. 2. Zakona o radu - „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Sud će odbaciti tužbu tužitelja kojom traži utvrđenje nedopuštenosti otkaza ugovora o radu ukoliko tužitelj nije tražio zaštitu svojih prava kod poslodavca u roku od 15 dana od dana kada mu je uručena zaključena radna knjižica (odnosno od saznanja da mu je povrijeđeno pravo iz radnog odnosa), time da će u tom slučaju sud ujedno i odbiti tužitelja sa tužbenim zahtjevom kojim traži naknadu štete zbog nezakonitog otkaza.

„U pogledu dijela prvostupanjske odluke kojim je rješenjem odbačena tužba tužitelja sa zahtjevom da se utvrdi da je otkaz koji mu je tuženica dala nedopušten valja istaći slijedeće. Sud prvog stupnja je jasno utvrdio da je tužitelj saznanje za prestanak radnog odnosa kod tuženice dobio dana 11. lipnja 2003.g., kojeg dana mu je od strane svekrve tuženice uručena zaključena radna knjižica. Tog dana tužitelj je imao saznanje da mu je tuženica otkazala Ugovor o radu i to s danom 30. travnja 2003.g., s kojim danom mu je zaključena radna knjižica kod tuženice. Nije sporno da tužitelj nije tražio zaštitu svojih prava kod poslodavca, a niti je pak u smislu

čl. 126. ZR-a tražena pravodobna zaštita pred sudom. Naime, prema odredbi čl. 126. ZR-a radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa može u roku od 15 dana od dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo, odnosno od saznanja za povredu prava, zahtijevati od poslodavca ostvarenje tog prava, a prema odredbi st. 2. istog članka ako poslodavac u roku od 15 dana od dostave zahtijeva radnika iz st. 1. istog članka ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljnjem roku od 15 dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom. U konkretnom slučaju tužitelj nije dolazio na posao, niti obavljao bilo kakav posao za tuženicu od ožujka 2003. g., nakon povratka iz Engleske gdje mu je bio zaplijenjen kamion, pa je o povredi svog prava isti saznao dana 11. lipnja 2003. g., te je računajući od toga dana u sljedećih 15 dana morao zatražiti zaštitu svog prava pred poslodavcem. Kako to nije učinio, niti je u daljnjem roku od 15 dana postavio zahtjev za zaštitu svoga prava pred nadležnim sudom, to je isti izgubio pravo utvrđivati nedopuštenost otkaza kojim je to pravo povrijeđeno. Stoga je sud prvog stupnja pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primijenio materijalno pravo kada je tužbu tužitelja u tom dijelu odbacio primjenom odredbe čl. 126. st. 2. ZR-a. Jednako tako pravilno je sud prvoga stupnja zaključio da kako nije utvrđeno da je otkaz nedopušten, da slijedom toga tužitelju ne pripada pravo niti na naknadu štete zbog nezakonitog otkaza, a jednako tako isti nema pravo zahtijevati utvrđenje da mu je radni odnos kod tuženice prestao s danom 11. lipnja 2003.g. Kod toga pravilno sud prvoga stupnja ukazuje na odredbu čl. 116. st. 1. ZR-a. Naime, prema toj odredbi, sud će tek u slučaju ako utvrdi da je otkaz poslodavca nedopušten, a radniku nije prihvatljivo nastaviti radni odnos, na zahtjev radnika odrediti dan prestanka radnog odnosa i dosuditi mu naknadu štete u iznosu od najmanje tri, a najviše 18 prosječnih mjesečnih plaća toga radnika isplaćenih u prethodna tri mjeseca ovisno o trajanju radnog odnosa, starosti, obvezama uzdržavanja koje terete radnika."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1009/09-2 od 09.X.2009.

IZVANREDNI OTKAZ – POJAM I PRETPOSTAVKE ZA OTKAZ

Pretpostavke za ostvarenje sudske zaštite

(Čl. 133. st. 1. i 2. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Smatra se da je radnica pravovremeno uputila poslodavcu zahtjev za zaštitu prava ukoliko je isti dostavila poslodavcu preporučenom pošiljkom, bez obzira što je poslodavac primitak istog onemogućio na način da nije preuzeo pošiljku sukladno obavijesti pismonoše.

„Imajući u vidu gore navedena činjenična utvrđenja, prvostupanjski sud zaključuje da je tužiteljica pravovremeno uputila tuženici zahtjev za zaštitu prava na adresu njezinog obrta (preporučenom pošiljkom broj RRR _____ HR dana 10.09.2007.g.), a da je unatoč činjenici što je tuženica primitak istog onemogućila svojim ponašanjem – ignoriranjem pisane obavijesti pismonoše o potrebi preuzimanja pošiljke, sukladno odredbi čl. 133. st. 1. i 2. Zakona o radu (dalje: ZR) ispunjena pretpostavka za ostvarenje sudske zaštite tužiteljičinih prava povodom otkaza pred sudom. Nadalje je prvostupanjski sud utvrdio, obzirom na sadržaj odredbe čl. 114. st. 2. ZR-a prema kojoj se ugovor o radu izvanrednim otkazom može otkazati samo u roku od 15 dana od dana saznanja za činjenicu na kojoj se izvanredni otkaz temelji, da je u konkretnom slučaju otkazni razlog u vidu događaja kojeg je tuženica eksplicitno opisala u svojem iskazu nastao 06. kolovoza 2007. g., a da je tuženica izvanredno otkazala tužiteljici ugovor o radu tek dana 25. kolovoza 2007.g., dakle protekom zakonskog roka od 15 dana zbog čega je i izvanredni otkaz utvrdio nedopuštenim.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1637/08-2 od 23.XII.2008.

IZVANREDNI OTKAZ - POJAM I PRETPOSTAVKE ZA IZVANREDNI OTKAZ

Pritvaranje radnika kao razlog za otkaz

(Čl. 114. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98,17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Nije ostvaren otkazni razlog neopravdanog izostanka s posla ukoliko je radnik bio pritvoren aktom nadležne sudbene vlasti a poslodavac je od strane radnika bio upoznat da mu je određen pritvor te zbog istoga nije došlo do negativnog utjecaja na odvijanje radnog procesa kod poslodavca.

„U konkretnom slučaju je tuženik po saznanju za činjenicu boravka tužitelja u pritvoru istome omogućio da počam od dana pritvaranja od 19. siječnja 2008. g. do zaključno 29. veljače 2008. g. koristi godišnji odmor i slobodne dane. Nastavno – nesporno – istovjetnom traženju tužitelja (odnosno njegove supruge) da mu izostanke opravda neplaćenim dopustom tuženik nije udovoljio. Iz sadržaja predmetne Odluke o izvanrednom otkazu ugovora o radu vidljivo je da je tužitelju otkazan ugovor zbog teške povrede obveze iz radnog odnosa neopravdanim izostankom s posla počam od 01.03.2008.g. pa nadalje, a za koju se povredu navodi da je normirana kao teška povreda radne discipline čl. 119. tuženikovog Pravilnika o radu. Iz čl. 119. cit. Pravilnika proizlazi da tuženik ima pravo dati izvanredni otkaz zbog teške povrede obveze iz radnog odnosa, između ostalog – i radniku koji samovoljno prestane dolaziti na posao. U konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz gore cit. Odredbe čl. 114. ZR-a niti čl. 119. tuženikovog Pravilnika jer tužitelj nije ni neopravdano niti samovoljno izostao s posla u prijepornom periodu, već je po nalogu kaznenog suda nad njim određen pritvor, a što je tuženiku bilo i poznato. Naime, pritvaranje radnika može predstavljati osobito važnu činjenicu zbog koje nastavak radnog odnosa kod određenog poslodavca više nije moguć, dakle može predstavljati opravdani otkazni razlog, no ne kao samostalni otkazni razlog, već tek ukoliko je posljedično pritvaranju radnika došlo do negativnog utjecaja na odvijanje radnog procesa, a pod pretpostavkom da ne postoje nikakve mogućnosti premošćenja takvog izostanka koje se mogu objektivno očekivati od poslodavca (o tome i odluke VS RH Rev. 170/06, Revr. 422/2005, Revr. 12/2008). U konkretnom slučaju valja naglasiti da se predmetni otkaz ugovora o radu ne temelji na činjenici zadržavanja tužitelja u pritvoru već na neopravdanom izostanku tužitelja s posla pri čemu potonji otkazni razlog nedvojbeno nije ostvaren jer je tužitelj bio pritvoren aktom nadležne sudbene vlasti kojoj se morao pokoriti pa dakle nije ni neopravdano niti samovoljno izostao s posla.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 651/09-2 od 02.VI.2009.**SUDSKI RASKID UGOVORA O RADU**

Pretpostavke za sudski raskid ugovora o radu

(Čl. 123. st. 1. Zakona o radu - «Narodne novine», br. 38/95, 54/95, 65/95, 102/98,17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 137/04 i 68/05)

Sud nije ovlašten odlučivati o zahtjevu za sudski raskid ugovora o radu i naknadi štete ukoliko tužiteljica ne pobija odluku o otkazu ugovora o radu te ako dopuštenost otkaza ugovora o radu nije predmet spora.

„Zahtjev za sudski raskid ugovora o radu i naknadu štete prvostupanjski sud je također našao neosnovanim, obzirom da nisu ostvarene pretpostavke iz čl. 123. st. 1. ZR, jer u ovom postupku tužiteljica ne pobija odluku o otkazu ugovora o radu, niti je dopuštenost otkaza predmet ovog spora, jer ugovor o radu sklopljen između tužiteljice i prvotužene 29. ožujka 1996.g. nije otkazan, pa niti sud nije ovlašten odlučivati o zahtjevu za sudski raskid ugovora o radu i naknadu štete. Naime, odredbom čl. 123. st. 1. ZR je određeno da ako sud utvrdi da otkaz poslodavca nije dopušten, a radniku nije prihvatljivo nastaviti radni odnos, sud će na zahtjev radnika odrediti dan prestanka radnog odnosa i dosuditi mu naknadu štete u iznosu najmanje 3 a najviše 18 prosječnih mjesečnih plaća toga radnika isplaćenih u prethodna tri mjeseca, ovisno o trajanju radnog odnosa, starosti i obvezama uzdržavanja koje terete radnika. Dakle, bitna pretpostavka za odlučivanje o zahtjevu radnika za sudski raskid ugovora o radu je utvrđenje suda da otkaz poslodavca nije dopušten, u kojem slučaju je radnik ovlašten zahtijevati da sud odredi dan prestanka radnog odnosa, kao i naknadu štete. Kako u konkretnom slučaju prvostupanjski sud nije odlučivao o dopuštenosti otkaza prvotužene kao poslodavca tužiteljice, niti je predmet ovog postupka utvrđenje nedopuštenosti odluke o otkazu, jer ugovor o radu sklopljen između tužiteljice i prvotužene nije otkazan, to očigledno nisu bile ostvarene pretpostavke za odlučivanje o zahtjevu tužiteljice za sudski raskid ugovora

o radu u smislu odredbe čl. 123. st. 1. ZR, pa je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo odbivši zahtjev tužiteljice za sudski raskid ugovora o radu i naknade štete.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 789/09-2 od 31.VIII.2009.

OTPREMNINE

Pravo na otpremninu i naknadu plaće zbog neodrađivanja otkaznog roka

(Čl. 110. toč. 6. Zakona o radu – „Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 142/03, 123/03, 30/04, 137/04- pročišćeni tekst, 68/05)

Potvrda koju je sastavio poslodavac istog dana kada je donio odluku o poslovno uvjetovanom otkazu, te u kojoj je navedeno da radni odnos tužiteljice prestaje s određenim danom i da sa tim danom poslodavac nema nikakve obveze prema tužiteljici osim predaje dokumentacije odjave nije od utjecaja na pravo tužiteljice na isplatu otpremnine i naknadu plaće zbog neodrađivanja otkaznog roka.

„Udovoljivši zahtjevu tužiteljice za isplatu iznosa od 6.071,75 kn, prvostupanjski sud svoje stajalište o osnovanosti zahtjeva tužiteljice temelji na slijedećim nespornim i tijekom postupka utvrđenim činjenicama: - da je tužiteljica bila zaposlena u ugostiteljskom obrtu tuženika na poslovima kuhara; - da je radni odnos tužiteljice prestao zbog zatvaranja obrta tuženika, a temeljem odluke tuženika o poslovno uvjetovanom otkazu od 13. lipnja 2008.g.; - da je u potvrdi od 13. lipnja 2008.g., koju je sastavio tuženik, navedeno da radni odnos tužiteljice prestaje s danom 13. lipnja 2008. g. i da s navedenim danom poslodavac nema nikakve obveze prema tužiteljici osim predaje dokumentacije odjave; - da je navedenu potvrdu tužiteljica potpisala; - da je u vrijeme potpisivanja potvrde znala da ima pravo na isplatu otpremnine i plaće zbog neodrađivanja otkaznog roka. Naime, tuženika valja upozoriti da u konkretnom slučaju radni odnos tužiteljice kod tuženika nije prestao sporazumom stranaka, već temeljem

odluke o redovitom otkazu iz poslovno uvjetovanih razloga, sukladno odredbi čl. 110. toč. 6. ZR. U slučaju prestanka ugovora o radu sporazumom radnika i poslodavca, u smislu odredbe čl. 110. toč. 5. ZR, stranke su ovlaštene ugovoriti uvjete prestanka ugovora o radu uz punu slobodu ugovaranja, uključujući i sva međusobna prava i obveze koja proizlaze iz prestanka ugovora o radu, pri čemu nisu vezane nikakvim zakonskim ograničenjima. Međutim, kod redovitog otkaza ugovora o radu iz poslovno uvjetovanih razloga poslodavac je dužan isplatiti radniku otpremninu sukladno odredbi čl. 125. ZR. Kako se u konkretnom slučaju radi o prestanku ugovora o radu sklopljenog između stranaka otkazom, valja napomenuti da otkaz ugovora o radu, kao način prestanka radnog odnosa, ima u odnosu na radnika pravno relevantni učinak ne od dana kada je poslodavac donio odluku o otkazu, nego od dana kad je pisani otkaz dostavljen radniku, a ugovor o radu u tom slučaju prestaje istekom propisanog ili ugovorenog otkaznog roka, koji počinje teći od dana dostave otkaza radniku, sukladno odredbi čl. 118. st. 4. ZR. Dakle, protekom otkaznog roka nastupaju pravne posljedice redovitog otkaza ugovora o radu, pa radni odnos prestaje s posljednjim danom otkaznog roka, a najmanje trajanje otkaznog roka u slučaju redovitog otkaza utvrđeno je odredbom čl. 120. ZR, pa je prvostupanjski sud pravilno zaključio, imajući u vidu nesporne činjenice u odnosu na trajanje radnog odnosa tužiteljice kod tuženika, da u konkretnom slučaju otkazni rok iznosi mjesec dana i dva tjedna. Ako radnik na zahtjev poslodavca prestane raditi prije isteka propisanog ili ugovorenog otkaznog roka, poslodavac mu je dužan isplatiti naknadu plaće i priznati sva ostala prava kao da je radio do isteka otkaznog roka, sukladno odredbi čl. 120. st. 4. ZR. Imajući u vidu naprijed citirane odredbe, tužiteljici nedvojbeno pripada pravo na isplatu otpremnine i naknade plaće za vrijeme trajanja otkaznog roka. Kako je otpremnina vezana uz prestanak radnog odnosa otkazom, obveza poslodavca na isplatu otpremnine dospijeva danom prestanka radnog odnosa, tj. istekom otkaznog roka, koji počinje teći od dana dostave otkaza radniku. Točno je da pravo na isplatu otpremnine predstavlja subjektivno imovinsko pravo kojim radnik može slobodno raspolagati, međutim, radnik se ne može unaprijed odreći prava na otpremninu, ali se može odreći dospjelih iznosa otpremnine. Kako niti u vrijeme sastavljanja, a niti u vrijeme potpisivanja potvrde od 13. lipnja 2008. g. potraživanja tužiteljice s osnove otpremnine i naknade plaće za vrijeme trajanja otkaznog roka, nije dospjelo, jer je otkazni rok tek kasnije počeo teći, budući da počinje teći tek od dana dostave otkaza radniku, to se tužiteljica nije mogla unaprijed odreći niti prava na otpremninu, niti prava na naknadu plaće za vrijeme otkaznog roka, zbog čega se niti sadržaj potvrde od 13. lipnja 2008. g. ne može

smatrati općim otpustom dugova u smislu odredbe čl. 206. ZOO-a, niti se može smatrati da je potpisivanjem potvrde prestala obveza tuženika na ispunjenje tražbine tužiteljice koja je predmet tužbenog zahtjeva, pa je prvostupanjski sud udovoljivši tužbenom zahtjevu tužiteljice, pravilno primijenio materijalno pravo.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 28/09-2 od 19.I.2009.

PRIVREMENA MJERA - PRIVREMENO VRAĆANJE RADNIKA NA RAD

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

(Čl. 299. st. 1. toč. 10. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Da bi sud odredio privremenu mjeru – privremeno vraćanje radnika na rad, potrebno je da utvrdi da je određivanje te mjere nužno za uzdržavanje radnika i uzdržavanje osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, time da se u tom slučaju radi isključivo o troškovima uzdržavanja radnika, kao i osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati, dok eventualne druge redovne obveze radnika (kredit, stambene štednje, dodatno mirovinsko osiguranje) ne mogu biti od značaja za ocjenu ispunjenja pretpostavki za određivanje privremene mjere, niti mogu utjecati na visinu određene naknade.

„Prvostupanjski sud je odredio privremenu mjeru iz čl. 299. st. 1. toč. 10. OZ-a – privremeno vraćanje zaposlenika na rad; plaćanje naknade za vrijeme radnog spora, ako je to nužno za njegovo uzdržavanje i uzdržavanje osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, zaključivši da je plaćanje naknade za vrijeme radnog spora u visini plaće koju bi tužitelj ostvarivao u radnom odnosu nužno i za tužiteljevo uzdržavanje i za uzdržavanje njegove djece, obzirom na činjenicu da je jedna tužiteljeva kćerka zaposlena na određeno vrijeme (60 dana), dok je druga studentica, te redovne mjesečne obveze tužitelja (kredit, stambene štednje, dodatno

mirovinsko osiguranje). Prema sadržaju odredbe čl. 299. st. 1. toč. 10. OZ-a privremena mjera privremenim vraćanjem zaposlenika na rad i plaćanjem naknade za vrijeme radnog spora može se odrediti ako je to nužno za njegovo uzdržavanje i uzdržavanje osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati. Dakle, da bi se mogla odrediti navedena privremena mjera potrebno je utvrditi da je određivanje te mjere nužno za uzdržavanje zaposlenika i uzdržavanje osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati. Prema tome, radi se isključivo o troškovima uzdržavanja zaposlenika, kao i osoba koje je on po zakonu dužan uzdržavati, zbog čega eventualne druge redovne obveze zaposlenika ne mogu biti od značaja za ocjenu ispunjenja pretpostavki za određivanje privremene mjere, niti mogu utjecati na visinu određene naknade, jer se troškovima uzdržavanja moraju smatrati samo troškovi podmirenja svakodnevnih životnih potreba. Stoga niti redovne, mjesečne obveze tužitelja (kredit, stambene štednje, dodatno mirovinsko osiguranje), bez obzira na njihovu visinu, odnosno opravdanost, ne mogu biti od značaja niti za ocjenu ispunjenja pretpostavki za određivanje predložene privremene mjere, niti za visinu određene naknade. Pogotovo se ne mogu uzeti u obzir obveze tužitelja prema tuženiku (?) na ime kupnje građevinskog materijala i naknade za izvedene građevinske radove na vikend-kući, jer se navedeni troškovi sasvim sigurno ne mogu smatrati troškovima uzdržavanja. „

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 995/09-2 od 07.X.2009.

VI. PARNIČNI POSTUPAK

PRETHODNO PITANJE

Prigovor pravomoćno presuđene stvari u odnosu na prethodno pitanje

(Čl. 12. st. 1. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05 i 2/07)

Prigovor pravomoćno presuđene stvari u odnosu na prethodno pitanje ne može smatrati prigovorom u smislu odredbe čl. 333. st. 2. Zakona o parničnom postupku, budući da stajalište suda o prethodnom pitanju izraženo u jednoj odluci ne veže sud o istom takvom pitanju u drugoj odluci, iz razloga što stavovi suda o prejudicijelnom pitanju izneseni u obrazloženju presude ne postaju pravomoćni.

„Međutim, nije točno da time što je tuženik tijekom postupka ukazivao na vođenje ranijeg postupka u predmetu tog suda broj P. ___/94 kao i na njegove rezultate odbijanjem takvog zahtjeva tužitelja radi isplate kupoprodajne cijene prema tuženiku (u tom postupku u suprotnim ulogama), da bi na taj način izrijeком isticao i prigovor presuđene stvari koja se odnosi na prethodno pitanje. Naime, tijekom postupka tuženik je i to u podnesku od 14. ožujka 2006. g. (list 43 i 44 spisa) ukazujući na donošenje takve odluke toga suda u tom postupku (pravomoćnog odbijanja tamo tužitelja sa protutužbenim zahtjevom za isplatu kupovnine za predmetno spremište), samo ukazivao da tamo tuženik, zbog nepodnošenja žalbe na tu presudu je „takovom konkludentnom radnjom priznao neosnovanost tužbenog zahtjeva“, a kojim navodima podneska nije isticao takav prigovor, kako to sada čini sadržajem predmetne žalbe. Osim toga, da je tuženik i isticao takav prigovor tijekom postupka isti ne bi bio osnovano istaknut, jer se prigovor pravomoćno presuđene stvari u odnosu na prethodno pitanje ne može smatrati prigovorom u smislu odredbe čl. 333. st. 2. ZPP-a budući stajalište suda o prethodnom pitanju izraženo u jednoj odluci ne veže sud o istom takvom pitanju u drugoj odluci. Naime, kada odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja, a koje pitanje se sud odluči sam riješiti (čl. 12. st. 1. ZPP), tada stav suda o tom prejudicijelnom pitanju ne veže o istome i sud kod donošenja druge odluke također po takvom pitanju. To iz razloga što stavovi suda o prejudicijelnom pitanju izneseni u obrazloženju presude ne postaju pravomoćni. Zbog toga prvostupanjski sud u tom pravcu presudi niti nije trebao davati razloge.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 510/08-2 od 12.V.2009.**STVARNA NADLEŽNOST**

Tužba radi zaštite autorskog prava

(Čl. 34b. toč. 8. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05 i 2/07)

Ukoliko se radi o sporu radi zaštite autorskog prava i time u vezi o pravu na naknadu štete, tada je za takav spor stvarno nadležan trgovački sud.

„Tužena u žalbi, polazeći od sadržaja tužbe tužitelja posebno ispravka od 15.04.09.g., ukazuje da predmetna tužba tužitelja predstavlja tužbu radi zaštite autorskog prava čije ostvarenje tužitelj traži u obliku zahtjeva za naknadu štete pozivanjem na Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/03 i 79/07). Tužena osporava odluku suda kojom se isti oglasio mjesno nenadležnim u predmetnoj pravnoj stvari, jer smatra da je u smislu čl. 34 b. toč. 8. ZPP-a za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari stvarno nadležan trgovački sud. Kod toga ukazuje, a što je isticano i u odgovoru na tužbu tužene, da je po gotovo istovjetnoj tužbi tužitelja ali protiv trgovačkog društva „P“ d.d. K. vođen i pravomoćno okončan postupak pred Trgovačkim sudom u Z., a kojem postupku je prethodilo donošenje i rješenja o stvarnoj nadležnosti prvostupanjskog suda br. P. ___/06-2 od 17.07.06.g., a koje je i priloženo žalbi. Polazeći od cjelokupnog sadržaja tužbe tužitelja osobito njezinog ispravka podneskom od 15.04.09.g., u okviru kojeg prvostupanjski sud stavlja težište na dio sadržaja koji ukazuje da je ista podnijeta radi zaštite autorskog prava, ali u obliku zahtjeva za naknadu štete, ovaj sud zaključuje da je pravilno isticanje tužene da predmetna tužba tužitelja predstavlja tužbu za zaštitu autorskog prava tužitelja, jer iz njezinog sadržaja proizlazi da mu je ono protupravno povrijeđeno, ali ujedno i da tom tužbom tužitelj traži naknadu štete, pa ista predstavlja tužbeni zahtjev iz glave V Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, konkretno čl. 172. tog Zakona. Kako dakle, prema pravilnom isticanju žalbe tužene predmetni spor predstavlja spor radi

zaštite autorskog prava i uz to vezano o pravu na naknadu štete, a za čije suđenje su prema čl. 34b. toč. 8. ZPP-a stvarno nadležni trgovački sudovi, to je ovaj sud polazeći od istaknutih prigovora tužene tijekom postupka stvarne i mjesne nadležnosti, od kojih na stvarnu nadležnost sukladno čl. 15. st. 1. ZPP-a pazi po službenoj dužnosti, a kod činjenice da je za suđenje u predmetnoj pravnoj stvari prema citiranoj odredbi čl. 34b. st. 1. toč. 8. ZPP-a nadležan trgovački sud, prihvaćanjem žalbe tužene temeljem čl. 380. toč. 3. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 710/09-2 od 02.VII.2009.

STVARNA NADLEŽNOST

Prisilna naplata komunalne naknade

(Čl. 23. st. 5. Zakona o komunalnom gospodarstvu – „Narodne novine“, br. 36/95, 109/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03-pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 i 178/04;

Čl. 123. Općeg poreznog zakona – „Narodne novine“, br. 127/00, 86/01 i 150/02)

Ovršni postupak prisilne naplate tražbine koju čini neplaćena komunalna naknada ne spada u nadležnost suda niti javnog bilježnika nego nadležnog upravnog tijela.

„Naime, razmatranjem stanja prvostupanjskog predmeta utvrđeno je da je predmet ovrhe, kao što to nedvojbeno proizlazi iz vjerodostojne isprave priložene prijedlogu za ovrhu – naplata dospjele, a neplaćene komunalne naknade za 2005. g. Prema odredbi čl. 23. st. 5. Zakona o komunalnom gospodarstvu (dalje: ZKG – NN 36/95, 109/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03- pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 i 178/04) izvršno rješenje o komunalnoj naknadi izvršava upravno tijelo jedinice lokalne samouprave u postupku i na način određen propisima o prisilnoj naplati poreza na dohodak, odnosno dobiti. Prema odredbi čl. 65. Zakona o porezu na dohodak (NN 177/04) se na utvrđivanje, naplatu, povrat poreza, žalbeni postupak, zastaru i prekršajni postupak primjenjuju

odredbe Općeg poreznog zakona i Zakona o prekršajima. Prisilna naplata normirana je Glavom VI. Općeg poreznog zakona (dalje: OPZ – NN 127/00, 86/01 i 150/02) pa je čl. 123. istog, ovršni postupak normiran u smislu toga Zakona kao dio porezno-pravnog odnosa u kojem porezno tijelo provodi postupak prisilne naplate poreznog duga na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava te se o provođenju ovrhe donosi rješenje o ovrsi (čl. 127. st. 4. OPZ-a) protiv kojeg se može izjaviti žalba u roku od 8 dana. Odredbom čl. 125. st. 1. OPZ-a određen je ovrhovoditelj kao porezno tijelo koje provodi ovrhu, a ovršenik (stav 2.) kao porezni dužnik. Vjerodostojna isprava je u smislu odredbe čl. 127. st. 3. knjigovodstveni izlist stanja poreznog duga potpisan od ovlaštene osobe poreznog tijela. Konačno, odredbom čl. 136. OPZ-a normirana je supsidijarna primjena odredbi OZ-a ukoliko tim (OPZ-om) zakonom nije propisano drugačije. Prema odredbi čl. 33. a stav 1. OZ-a općinski sudovi su stvarno nadležni određivati ovrhu osim ako rješavanje tih predmeta nije izrijeком povjereno drugom sudu, tijelu ili osobi javnog bilježnika. Stoga valja tek kratko reći da – imajući u vidu knjigovodstveni izlist ovršenikovog dugovanja – se očigledno radi o prisilnoj naplati tražbine ovrhovoditelja koju čini neplaćena komunalna naknada zbog čega ovršni postupak (prisilne naplate) ne spada u nadležnost niti suda niti javnog bilježnika već nadležnog upravnog tijela na što upućuju odredbe iznesenih Zakona, pa je primjenom odredbe čl. 366. st. 1. u vezi sa čl. 381. ZPP-a i čl. 19. st. 1. OZ-a valjalo ukinuti pobijano rješenje o ovrsi i ovršni prijedlog ovrhovoditelja odbaciti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 626/09-2 od 17. VI. 2009.

MJESNA NADLEŽNOST

Sporazum o mjesnoj nadležnosti

(Čl. 70. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Kada nije propisana isključiva mjesna nadležnost suda, tada sporazum o mjesnoj nadležnosti ima prednost ispred propisa o općemjesnoj nadležnosti suda.

„Pozivajući se povodom prigovora tuženice na odredbu čl. 70. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) prvostupanjski sud utvrđuje da je za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari nadležan Općinski građanski sud u Z. imajući u vidu što su parnične (kao ugovorne) stranke u čl. 7.1. sklopljenog Ugovora inkorporirale sporazum o mjesnoj nadležnosti stvarno nadležnog suda u Zagrebu i da u konkretnom slučaju nije propisana isključiva mjesna nadležnost suda, pa se sukladno odredbi čl. 20. ZPP-a oglasio mjesno nenadležnim i odredio upućivanje cijelog predmeta po pravomoćnosti pobijanog rješenja nadležnom sudu na daljnji postupak. Stoga radi izbjegavanja ponavljanja valja naglasiti da je prvostupanjski sud potpuno pravilno zaključio da za suđenje u sporu kakav je predmetni (naknada štete iz ugovora) nije zakonom propisana isključiva mjesna nadležnost. Također je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da je u predmetima u kojima je tužena strana Republika Hrvatska, odredbom čl. 48. st. 3. ZPP-a propisana općemjesna nadležnost suda i to prema mjestu tužiteljevog prebivališta ili sjedišta, time da valja nadodati da opisano zakonsko rješenje predstavlja izuzetak i pogoduje tužiteljima u sporovima u kojima tuže Republiku Hrvatsku, dakako opet pod pretpostavkom da za pojedinu vrstu spora nije propisana isključiva mjesna nadležnost suda. Opće je pravilo, sadržano u odredbi čl. 46. st. 1. ZPP-a, da se mjesna nadležnost suda određuje prema općemjesnoj nadležnosti za tuženika (pod pretpostavkom da za pojedinu vrstu spora nije propisana isključiva mjesna nadležnost suda) pri čemu je način određivanja suda općemjesne nadležnosti normiran daljnjom odredbom čl. 47. ZPP-a. No valja nadodati da prvostupanjski sud pravilno zaključuje da u situaciji kada nije propisana isključiva mjesna nadležnost suda, sporazum o mjesnoj nadležnosti dakako da ima prednost ispred propisa o općemjesnoj nadležnosti suda za suđenje u sporovima u kojima je tužena strana – Republika Hrvatska.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 409/09-2 od 29.IV.2009.
MJESNA NADLEŽNOST**

Ugovorena mjesna nadležnost

(Čl. 70. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Ukoliko je ugovorena mjesna nadležnost između stranaka, tada takav sporazum obvezuje i nasljednice jedne od ugovornih stranaka, budući da nasljednik u času ostaviteljeve smrti stječe ostala prava i obveze vezane uz svojstvo nasljednika, odnosno i obveze iz ugovora o nenamjenskom kreditu iz kojeg proizlazi tužiteljeva tražbina a istog veže i sporazum o mjesnoj nadležnosti.

„Naime, tužitelj u žalbi smatra da se prvostupanjski sud pogrešno rukovodio općemjesnom nadležnošću suda prema mjestu prebivališta tuženica, zanemarivši pri tom da je odredbom čl. 8. Ugovora o nenamjenskom kreditu kojeg je tužitelj kao kreditor sklopio sa sada pokojnim prednikom tuženica, Z.H., ugovorena mjesna nadležnost prvostupanjskog suda. Smatrajući da navedena ugovorna odredba, dakle sporazum o mjesnoj nadležnosti veže i tuženice kao nasljednice pokojne ugovorne stranke, tužitelj je istaknuo da se prvostupanjski sud pogrešno prilikom ocjene svoje nadležnosti rukovodio odredbom čl. 47. st. 1. ZPP-a pa je predložio ovome sudu ukinuti pobijano rješenje prvostupanjskog suda kojom se oglasio mjesno nenadležnim za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari. Stajalište prvostupanjskog suda, na kojem se temelji njegova ocjena o mjesnoj nadležnosti, pogrešno je i neutemeljeno. Naime, pravilno tužitelji ukazuje da je nadležnost prvostupanjskog suda u konkretnom slučaju ugovorena pa se mjesna nadležnost prvostupanjskog suda zasniva i izvodi iz odredbe čl. 70. ZPP-a. Valja nadodati da tuženice kao nasljednice pok. Z.H. odgovaraju za njegove dugove (odredba čl. 139. Zakona o nasljeđivanju) i da je ostavinska imovina prešla na njih u času smrti pok. ostavitelja (čl. 129. ZN). Prema odredbi čl. 129. st. 2. ZN-a, u času ostaviteljeve smrti nasljednik stječe i ostala prava i obveze vezane uz njegovo svojstvo nasljednika, pa dakle i obveze iz predmetnog Ugovora o nenamjenskom kreditu iz kojeg proizlazi tužiteljeva predmetna tražbina, slijedom čega ga veže i Sporazum o mjesnoj nadležnosti (o tome i odluka VS RH broj R.382/84 od 30.01.1985.).“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 928/09-2 od 22.IX.2009.
VRIJEDNOST PREDMETA SPORA**

Objektivna kumulacija

(Čl. 37. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Pravilo o određivanju vrijednosti predmeta spora u slučaju objektivne kumulacije primjenjuje se i kada objektivna kumulacija koincidira s aktivnom ili pasivnom subjektivnom kumulacijom odnosno kada egzistira više zahtjeva koji se temelje na istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi.

„Naime, prema odredbi čl. 37. ZPP-a u slučaju objektivne kumulacije vrijednost predmeta spora određuje se prema zbroju istaknutih zahtjeva ako se oni temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, dok se pri subjektivnoj kumulaciji vrijednosti predmeta spora utvrđuje prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva. Međutim, pravilo o određivanju vrijednosti predmeta spora u slučaju objektivne kumulacije primjenjuje se i kada objektivna kumulacija koincidira s aktivnom ili pasivnom subjektivnom kumulacijom, dakle, i u slučaju postojanja više zahtjeva koji se temelje na istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, kao u konkretnom slučaju kada tužitelji kao članovi uže obitelji oštećenika zahtijevaju naknadu imovinske i neimovinske štete povodom štetnog događaja u kojem je smrtno stradao njihov sin, otac i brat, dakle, kada se radi o subjektivnoj kumulaciji, budući da tužitelji ističu u tužbi više zahtjeva temeljenih na istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, pa je prvostupanjski sud pravilno utvrdio vrijednost predmeta spora zbrajanjem vrijednosti zahtjeva svih tužitelja. Stoga je neutemeljena žalbena tvrdnja tuženika da je obračun troškova postupka po prvostupanjskom sudu nepravilan, jer je prvostupanjski sud, pravilno utvrdivši vrijednost predmeta spora, pravilno utvrdio visinu troškova tužitelja i tuženika, te nakon izvršenog prijetoja osnovano obvezao tuženika na naknadu troškova postupka tužiteljima u iznosu od 17.365,69 kn.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1028/09-2 od 16.X.2009.

SUDSKI SAVJETNICI

Ovlasti sudskih savjetnika

(Čl. 120. st. 1. Zakona o sudovima – „Narodne novine“, br. 150/05, 16/07 i 113/08)

Sudski savjetnik ovlašten je u prvom stupnju provoditi parnični postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice, te podnijeti pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku, time da se u uvodu rješenja kojeg isti donosi izričito navodi da je odluka donesena temeljem prijedloga sudskog savjetnika.

„U odnosu na žalbeni prigovor tužiteljice da je „na lice mjesta izašao sudski savjetnik, a odluku je donio drugi sudac, pa je zbog toga odluka kontradiktorna stanju spisa i vještačkom nalazu“, tužiteljicu valja upozoriti da su u smislu odredbe čl. 120. st. 1. Zakona o sudovima (dalje: ZS) sudski savjetnici ovlašteni samostalno provoditi određene sudske postupke, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice, a na temelju tako provedenog postupka sudski savjetnik, prema st. 2. iste odredbe, podnosi sucu kojeg na to ovlasti predsjednik suda, pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku, a po ovlaštenju suca sudski savjetnik objavljuje tako donesenu odluku. Isto tako su odredbom čl. 13. st. 1. ZPP-a sudski savjetnici ovlašteni u prvom stupnju provoditi parnični postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice, a na temelju tako provedenog postupka sudski savjetnik podnosi sucu kojeg na to ovlasti predsjednik suda, pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku, time da će se u uvodu odluke navesti da je donesena temeljem prijedloga sudskog savjetnika. Imajući u vidu sadržaj citiranih odredbi, okolnost da je sudska savjetnica D.K. provela očevid na licu mjesta, a i sva ročišta tijekom prvostupanjskog postupka, a da je pobijano rješenje doneseno po sucu istog suda D.B., ne ukazuje na postojanje niti apsolutno, a niti relativno bitne povrede odredaba parničnog postupka, jer je sudski savjetnik ovlašten u prvom stupnju provoditi parnični postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice, te podnijeti pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku, a u uvodu pobijanog rješenja je izričito navedeno da je odluka donesena temeljem prijedloga sudskog savjetnika, sukladno odredbi čl. 13. st. 1. ZPP-a.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 320/09-2 od 15.IV.2009.
AKTORSKA KAUCIJA**

Pretpostavke za odlučivanje o aktorskoj kauciji

(Čl. 84. st. 3. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91)

Institut aktorske kaucije osnovan je u interesu tuženika kako bi mu se omogućilo da se iz iznosa osiguranih troškova, na kojemu stječe zakonsko založno pravo, može namiriti u slučaju po njega povoljne sudske odluke ukoliko se na strani tužitelja pojavljuje stranka koja je strani državljanin ili apatrid bez prebivališta u Republici Hrvatskoj, time da je tuženiku onemogućeno raspravljanje pred sudom ukoliko sud prije odluke o glavnoj stvari nije odlučio o njegovom prijedlogu o osiguranju troškova.

„Nadalje je utvrđeno da je tuženik podneskom od 09. rujna 2008. g. istaknuo zahtjev da mu tužitelj u smislu odredbe čl. 82. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (dalje: ZRSZ – NN 53/91) osigura parnične troškove u iznosu od 10.000,00 kn, pri čemu je zadržao pravo očitovanja u pogledu merituma predmetne pravne stvari po udovoljenju tužitelja takvom traženju, dakle polaganju traženog novčanog iznosa. Prema odredbi čl. 82. st. 1. ZRSZ, sud može stranog državljanina ili osobu bez državljanstva koja nema prebivalište u Republici Hrvatskoj a pokreće parnicu pred sudom Republike Hrvatske, na zahtjev tuženika obvezati da mu osigura parnične troškove. Sukladno sadržaju odredbe čl. 84. st. 3. ZRSZ – tuženik koji je pravovremeno stavio zahtjev da mu tužitelj osigura parnične troškove nije dužan nastaviti postupak u glavnoj stvari sve dok se pravomoćno ne odluči o njegovom zahtjevu, a ako zahtjev bude usvojen – dok tužitelj ne položi osiguranje. Iz cit. odredbe jasno proizlazi da je institut tzv. aktorske kaucije osnovan u interesu tuženika kako bi mu se omogućilo da se iz iznosa osiguranih troškova, na kojemu stječe zakonsko založno pravo, može namiriti u slučaju po njega povoljne sudske odluke ukoliko se na strani tužitelja pojavljuje stranka koja je strani državljanin ili apatrid bez prebivališta u Republici Hrvatskoj. Obzirom u takvoj situaciji tuženik sve do odluke o njegovom zahtjevu (ili do polaganja novčanih sredstava u slučaju kada sud usvoji odnosni zahtjev) nije dužan nastaviti postupak, kao što to proizlazi iz sadržaja odredbe čl. 84. st. 3. i 4. ZRSZ to je nedvojbeno da je zbog propusta prvostupanjskog suda da prije odluke o glavnoj stvari odluči o opisanom tuženičkom zahtjevu ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a jer je opisanim postupanjem prvostupanjskog suda doista tuženiku onemogućeno

raspravljanje pred sudom. Naime, kako je prvostupanjski sud protivno cit. odredbama ZRSZ propustio odlučiti o tužnikovom zahtjevu radi osiguranja, a protivno odredbi čl. 129. ZPP-a o istome odlučio na koncu presudom (iako se radi o institutu procesno-pravnog značaja), to je i neovisno o ostalim žalbenim navodima tuženika, temeljem odredbe čl. 369. st. 1. ZPP-a valjalo žalbu tuženika usvojiti i ukinuti prvostupanjsku presudu u cijelosti i predmet vratiti istom sudu prvog stupnja na ponovni postupak. U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će ponajprije odlučiti o tužnikovom zahtjevu da mu tužitelj osigura parnične troškove, imajući u vidu zakonom propisane pretpostavke takvog instituta, sadržane u odredbama čl. 82. do 85. ZRSZ imajući u vidu da sukladno čl. 83. st. 1. toč. 1. ZRSZ tuženik nema pravo na osiguranje parničnih troškova ukoliko u državi čiji je državljanin tužitelj, državljani Republike Hrvatske nisu dužni davati osiguranje pa se u tom kontekstu prvostupanjski sud upućuje na sadržaj Haške konvencije o građanskom postupku od 01. ožujka 1954.g. (NN – Međunarodni ugovori 4/94) koja se primjenjuje u Republici Hrvatskoj. Valja nadodati da unatoč tome što i ZRSZ i Haška konvencija o građanskom postupku govore o stranim državljanima, što bi navelo na zaključak da se njihove odredbe primjenjuju samo na fizičke osobe, to međutim, sistemskim tumačenjem navedenih izvora valja odredbe o aktorskoj kauciji primijeniti i na pravne osobe sa sjedištem u inozemstvu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 92/09-2 od 21.IV.2009.

NAKNADA TROŠKOVA STARATELJA ZA POSEBAN SLUČAJ

Pravo staratelja za poseban slučaj na naknadu parničnih troškova

(Čl. 3. st. 2. Pravilnika o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika – „Narodne novine“, br. 66/99)

Staratelj za poseban slučaj ima pravo na naknadu parničnih troškova u iznosu od polovice iznosa propisanog odvjetničkom tarifom, time da se naknada istome ne isplaćuje iz proračunskih sredstava suda već navedeni troškovi predstavljaju trošak stranke, odnosno njezinog punomoćnika.

„Prvostupanjski sud je tuženiku dosudio naknadu parničnog troška na način da je samo dijelom prihvatio tuženikov zahtjev za naknadu troškova postupka, ocijenivši da su neke stavke troškovnika dijelom osnovane (da su zahtjevi za pojedine radnje po odvjetniku postavljeni u neskladu s odredbama tarifnih odredbi koje treba primijeniti za konkretni trošak), a generalno, prvostupanjski sud je umanjio naknadu primjenom odredbe čl. 3. st. 2. Pravilnika o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika (NN. 66/99), jer staratelj za poseban slučaj ima pravo na naknadu polovice iznosa propisane odvjetničke tarife (prvostupanjski sud je konkretizirano i precizirano naveo za svaki trošak zatraženu naknadu po kojoj osnovi i u kojoj visini ga priznaje). Netočno je da bi se naknada staratelju za poseban slučaj, u smislu primjene Pravilnika o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika, čl. 3. st. 2. (NN. 66/99) trebala isplatiti iz proračunskih sredstava suda, jer navedena odredba to ne propisuje, slijedom čega taj trošak treba smatrati troškom stranke (tuženika), odnosno njegovog punomoćnika, te postoji osnova za naknadu predmetnog troška, kao parničnog troška, u smislu mjerodavne odredbe čl. 158. st. 1. ZPP-a, prema kojoj odredbi tužitelj(ica) koji (koja) povuče tužbu, treba naknaditi protivnoj stranci parnične troškove.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 8/09-2 od 29.IV.2009.

OBVEZA NA PLAĆANJE SUDSKIH PRISTOJBI

Plaćanje pristojbi na rješenje kojim je odbačen prijedlog

(Tar. br. 5. Zakona o sudskim pristojbama – Narodne novine“, br. 26/03- pročišćeni tekst)

Rješenje suda kojim je odbačen prijedlog predlagatelja za uređenje međe ne podliježe plaćanju sudske pristojbe.

„Odbivši prigovor predlagatelja podnesen protiv naloga za plaćanje sudskih pristojbi, prvostupanjski sud smatra da je Tarifom sudskih pristojbi, odnosno Tar.br. 8. st. 2. utvrđeno plaćanje pristojbe u iznosu od 600,00 kn za odluku suda i za žalbu protiv odluke suda, bez obzira o kakvoj se odluci radi, jer niti Zakonom o sudskim pristojbama nije predviđena razlika u pogledu plaćanja pristojbi za meritorne i procesne odluke, zbog čega smatra neosnovanim prigovor predlagatelja da ne postoji njegova obveza plaćanja pristojbe na odluku prvostupanjskog suda kojom je njegov prijedlog za uređenje međe odbačen, pri čemu smatra da se predlagatelj neosnovano poziva na Tar.br. 2. st. 2. i Tar. br. 3. st. 3.. Tarife sudskih pristojbi, budući da Tar.br. 8. st. 2. Tarife sudskih pristojbi predstavlja specijalno pravilo za izvanparnični postupak. Stajalište prvostupanjskog suda, na način kako je obrazloženo u pobijanom rješenju, ovaj sud ne prihvaća utemeljenim. Naime, Tar. br. 2. Tarife sudskih pristojbi određeno je za koje sudske odluke u parničnom i ovršnom postupku se plaća pristojba, time da je u toč. 2. napomena uz Tar. br. 2. izričito navedeno da za odluke koje nisu navedene u ovom Tar. br., ne plaća se pristojba. Opće odredbe u vezi plaćanja pristojbi u izvanparničnom postupku sadržane su u Tar. br. 5. Tarife sudskih pristojbi, time da se prema sadržaju toč. 1. napomena uz ovaj Tar.br., pristojba iz ovoga Tar.br. plaća u izvanparničnim postupcima koji nisu propisani posebnim odredbama za pojedine izvanparnične postupke, dok je u toč. 3. napomena navedeno da se u svim izvanparničnim postupcima primjenjuju na odgovarajući način odredbe iz toč. 5. napomene uz Tar. br. 1. i iz toč. 1. i 2. napomene uz Tar. br. 2. Dakle, i u izvanparničnom postupku se na odgovarajući način primjenjuje toč. 2. Napomene uz Tar. br. 2. Tarife sudskih pristojbi, kojom je određeno da se za odluke koje nisu navedene u ovom Tar. br., ne plaća pristojba. Imajući u vidu sadržaj Tar.br. 2. Tarife sudskih pristojbi, a uz odgovarajuću primjenu odredbe iz toč. 2. napomene uz ovaj Tar. br. u ovom izvanparničnom postupku, ocjena je i ovoga suda da rješenje prvostupanjskog suda broj R1. ___/08-3 od 24. studenog 2008. godine, kojim je odbačen prijedlog predlagatelja za uređenje međe, ne podliježe plaćanju pristojbe. Stoga, bez obzira na sadržaj Tar. br. 8. Tarife sudskih pristojbi, obzirom na sadržaj toč. 2. napomene uz Tar. Br. 2. Tarife sudskih pristojbi, koja se u smislu odredbe iz toč. 3. napomene uz Tar.br. 5. Tarife

sudskih pristojbi, primjenjuje u svim izvanparničnim postupcima, pa tako i u postupku uređenja međe, na rješenje prvostupanjskog suda od 24. studenog 2008. godine o odbacivanju prijedloga predlagatelja, ne plaća se pristojba. Kako se u smislu Tar. br. 3. st. 3. Tarife sudskih pristojbi na žalbu protiv rješenja prvostupanjskog suda plaća pristojba samo ako se žalbom pobija rješenje koje podliježe plaćanju pristojbe po Tar. br. 2. Tarife sudskih pristojbi, a u konkretnom slučaju rješenje prvostupanjskog suda od 24. studenog 2008. godine ne podliježe plaćanju pristojbe, to se niti na žalbu predlagatelja izjavljenu protiv prvostupanjskog rješenja od 24. studenog 2008. godine, ne plaća pristojba.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 529/09-2 od 04.V.2009.

PUNOMOĆ

Valjana punomoć

(Čl. 98. st. 4. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Ukoliko tuženik sudu nije dostavio valjanu punomoć za zastupanje po odvjetniku, a odvjetnik u međuvremenu umre, sud će ukinuti sve parnične radnje što ih je navedeni odvjetnik poduzeo ako tuženik izričito uskrati svoju suglasnost na radnje obavljene tijekom prvostupanjskog postupka po odvjetniku.

„Iz sadržaja spisa proizlazi da je odvjetnik S.P. zastupao tuženika tijekom prvostupanjskog postupka iako nije priložena valjana punomoć za zastupanje, jer punomoć koja se nalazi na listu br. 13A sadrži samo potpis (očigledno fizičke osobe, neutvrđenog identiteta), bez štambilja pravne osobe tuženika, koji je nužan sastojak svakog podneska koji se podnosi u ime pravne osobe po zakonskom zastupniku, a radi sigurnosti pravnog prometa u kojem sudjeluje pravna osoba, odnosno razlikovanja osobnog nastupanja zakonskog zastupnika od nastupanja u ime pravne osobe. Kako je sud dužan u tijeku cijelog postupka paziti da li je osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik ovlaštena za zastupanje, sukladno odredbi čl.

98. st. 4. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP), prvostupanjski sud je po uputi ovoga suda pozvao tuženika, odnosno odvjetnika S.P. da dostavi urednu punomoć za zastupanje tuženika kojom tuženik ovlašćuje navedenog odvjetnika za zastupanje u ovom postupku. Kako je odvjetnik S.P. u međuvremenu umro, a tuženik je izričito uskratio svoju suglasnost na radnje obavljene tijekom prvostupanjskog postupka po odvjetniku S.P. (podneskom zaprimljenim 24. travnja 2008.g.) prvostupanjski sud je pravilno ukinuo parnične radnje poduzete po odvjetniku S.P. u toč. I izreke, pravilno primjenjujući odredbu čl. 98. st. 4. ZPP-a. Prema odredbi čl. 98. st. 4. ZPP-a ako sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik nije ovlaštena za zastupanje, ukinut će parnične radnje što ih je ta osoba poduzela ako te radnje nije stranka naknadno odobrila. Budući da u spisu postoji valjana punomoć za zastupanje kojom bi tuženik ovlastio odvjetnika S.P. da ga zastupa u ovom postupku, a tuženik je izričito uskratio svoje odobrenje za radnje poduzete tijekom prvostupanjskog postupka po odvjetniku S.P., odluka prvostupanjskog suda u toč. I izreke nedvojbeno se temelji na pravilnoj primjeni odredbe čl. 98. st. 4. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 14/09-2 od 24.IV.2009.

TUŽBA

Pravna osnova

(Čl. 186. st. 3. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Promjena pravne osnove tužbenog zahtjeva ne predstavlja preinačenje tužbe.

„U odnosu na žalbene prigovore tuženika u pogledu pravne osnove tužbenog zahtjeva tužitelja, valja ukazati da pravna osnova ne predstavlja neophodni sadržaj tužbe, obzirom da je sud dužan po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan, sukladno odredbi čl. 186. st. 3. ZPP-a. Točno je da je tužitelj tijekom postupka mijenjao pravnu osnovu

tužbenog zahtjeva, međutim, promjena pravne osnove tužbenog zahtjeva ne predstavlja preinačenje tužbe, pa navedena okolnost nije od posebnog značaja za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 182/09-2 od 25.V.2009.

PREINAČENJE TUŽBENOG ZAHTJEVA

Dopuna tužbenog zahtjeva

(Čl. 191. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Ukoliko je tužiteljica dopunila tužbeni zahtjev na način da je točno odredila kojim činom smatra da ju je tuženik smetao u posjedu nekretnine, takvom dopunom sadržaja tužbenog zahtjeva ne smatra se da je preinačila tužbeni zahtjev.

„Neosnovano prije svega žalba I tuženika ističe žalbeni razlog relativno bitne povrede iz čl. 354. st. 1. u vezi čl. 190. st. 7. ZPP-a, jer protivno stajalištu žalbe nakon što je tužiteljica povodom podnijete tužbe, a vezano na deklaratorni dio zahtjeva zatražila da se utvrdi da su (tada) tuženici smetali u posjedu nekretnine koju čini čkbr. ___ upisano u z.k.ul. ___ k.o. B., a koji dio zahtjeva je na raspravi od 03.04.09.g. dopunila „na način da su promijenili bravu na vratima kuće u Ulici I.M. 49“, takvom dopunom zahtjeva u tome dijelu nije u smislu čl. 191. st. 1. toga Zakona taj zahtjev preinačila, jer dodavanjem tih riječi nije promijenila istovjetnost toga zahtjeva, a niti se isti povećao ili bi bio istaknut drugi zahtjev uz postojeći. Takvom dopunom sadržaja zahtjeva tužiteljica je samo „precizirala“ odnosno točno odredila kojim činom smatra da je I tuženik nju smetao u posjedu nekretnine, a to da je taj čin promjena brave na vratima iste kuće, na što upućuje i činjenični osnov tužbe kao i navodi tijekom postupka, a što je bilo i predmetom raspravljanja u postupku.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 711/09-2 od 17.VII.2009.

PROTUTUŽBA

Kompezabilna protutužba

(Čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Ukoliko se tužbeni zahtjev tužitelja i zahtjev protutužbe tuženika odnose na novčano potraživanje, tada se takvi zahtjevi mogu uzajamno prebiti, zbog čega tuženik nije ovlašten ujedno isticati i prigovor prijeboga, budući da o prigovoru prijeboga sud može odlučivati samo u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva tužitelja, dok postavljenim protutužbenim zahtjevom tuženik ostvaruje protiv tužitelja jedan svoj samostalan tužbeni zahtjev.

„Protutužba je tužba tuženika protiv tužitelja u parnici koju je protiv tuženika pokrenuo tužitelj, a protutužbom tuženik ostvaruje protiv tužitelja jedan svoj samostalni tužbeni zahtjev. Prema odredbi čl. 189. st. 1. ZPP-a tuženik može do zaključenja glavne rasprave pred sudom podnijeti protutužbu u slijedećim slučajevima: - ako je zahtjev protutužbe u vezi s tužbenim zahtjevom, - ako se ti zahtjevi mogu prebiti, - ako se protutužbom traži utvrđenje kakvog prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju ovisi u cijelosti ili djelomično odluka o tužbenom zahtjevu. Iz sadržaja navedene odredbe čl. 189. st. 1. ZPP-a jasno proizlazi da su navedene pretpostavke za podnošenje protutužbe alternativne, a ne kumulativne, pa kako se tužbeni zahtjev tužitelja odnosi na novčano potraživanje, a i zahtjev protutužbe tuženika se također odnosi na novčano potraživanje, onda je jasno da se zahtjev tužitelja i zahtjev tuženika iz protutužbe mogu uzajamno prebiti, pa je očigledno da se radi o kompenzabilnoj protutužbi iz čl. 189. st. 1. ZPP-a, zbog čega tuženik potpuno pogrešno i iz nerazumljivih razloga, uz postavljeni protutužbeni zahtjev ističe i prigovor prijeboga, jer o prigovoru prijeboga sud može odlučivati samo u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva tužitelja, dok postavljenim tužbenim protutužbenim zahtjevom tuženik ostvaruje protiv tužitelja jedan svoj samostalan tužbeni zahtjev, pa kako se u konkretnom slučaju radi o novčanim potraživanjima, što znači da se zahtjevi mogu uzajamno prebiti, sud je dužan u presudi, ukoliko utvrdi postojanje

potraživanja tužitelja iz tužbenog zahtjeva i tuženika iz protutužbenog zahtjeva, izvršiti prebijanje utvrđenih potraživanja stranaka, dok o prigovoru prijebija, kako je to već navedeno, sud može odlučivati samo u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva. Stoga se način odlučivanja prvostupanjskog suda o prigovoru tuženika radi prebijanja, a istovremeno i o protutužbenom zahtjevu tuženika, mora smatrati pogrešnim i neprihvatljivim.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 509/08-2 od 2.III.2009.

PROTUTUŽBA

Protutužba podnesena stvarno nenadležnom sudu

(Čl. 189. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Ukoliko nisu ispunjene pretpostavke iz čl. 189. st. 1. Zakona o parničnom postupku, sud nije ovlašten protutužbu odbaciti, već je dužan sa istom postupati kao sa samostalnom tužbom, odnosno postupak po protutužbi izdvojiti i u izdvojenom postupku odlučiti o postavljenom tužbenom zahtjevu, a ako je za suđenje po zahtjevu iz protutužbe stvarno nadležan viši sud ili sud druge vrste, sud kojem je protutužba podnesena kao stvarno nenadležnom sudu, dužan se oglasiti stvarno nenadležnim i protutužbu dostaviti stvarno nadležnom sudu.

„Pogrešno je i odlučivanje prvostupanjskog suda o prigovoru stvarne nenadležnosti suda istaknutom tijekom postupka od strane tužitelja. Naime, prvostupanjski sud navedeni prigovor tužitelja smatra nepravovremenim, obzirom da je prigovor stvarne nenadležnosti suda istaknut nakon što se tužitelj na ročištu od 07. travnja 2006. godine upustio u raspravljanje po istaknutom prigovoru i protutužbenom zahtjevu tuženika, pa je prvostupanjski sud odbacio prigovor tužitelja temeljem odredbe čl. 17. st. 2. ZPP-a. O tražbinama istaknutim u vidu prigovora radi prebijanja u parnici sud može odlučivati samo ako za rješavanje o takvom zahtjevu postoji jurisdikcija domaćih sudova, a sud pred kojim se prigovor

ističe ne mora biti inače nadležan za suđenje o tom zahtjevu jer u takvom slučaju dolazi do primjene pravila o potpunoj atrakciji nadležnosti. U odnosu na protutužbeni zahtjev, valja navesti da prema odredbi čl. 189. st. 1. ZPP-a tuženik može do zaključenja glavne rasprave pred sudom podnijeti kod istog suda protutužbu. Međutim, prema st. 2. iste odredbe protutužba se ne može podnijeti ako je za zahtjev iz protutužbe stvarno nadležan viši sud ili sud druge vrste. Protutužba je po svom procesnom karakteru samostalna tužba, pa ako nisu ispunjene sve pretpostavke iz čl. 189. st. 1. ZPP-a, sud nije ovlašten protutužbu odbaciti već s njom treba postupati kao sa svakom drugom samostalnom tužbom, što znači da postupak po protutužbi treba izdvojiti i u izdvojenom postupku odlučiti o postavljenom zahtjevu, a ako je za suđenje po zahtjevu iz protutužbe stvarno nadležan viši sud ili sud druge vrste, sud kojem je protutužba podnesena kao stvarno nenadležan sud, dužan je oglasiti se stvarno nenadležnim i protutužbu dostaviti stvarno nadležnom sudu. Kako se u smislu odredbe čl. 189. st. 2. ZPP-a protutužba ne može podnijeti ako je za zahtjev iz protutužbe stvarno nadležan sud druge vrste, to je prvostupanjski sud potpuno pogrešno odbacio prigovor tužitelja u pogledu stvarne nenadležnosti suda, kao nepravovremen, jer je, neovisno o istaknutom prigovoru tužitelja, prvostupanjski sud bio dužan, budući je za odlučivanje o protutužbenom zahtjevu stvarno nadležan trgovački sud, a imajući u vidu odredbu čl. 189. st. 2. ZPP-a oglasiti se stvarno nenadležnim i protutužbu dostaviti stvarno nadležnom sudu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 509/08-2 od 2.III.2009.

PRIJEBOJ

Građansko-pravno prebijanje i prebijanje u parnici odlukom suda

(Čl. 336. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01)

Građansko-pravna kompenzacija predstavlja institut obveznog prava dok kompenzacija u parnici može nastati u dva slučaja isticanjem prigovora prebijanja ili podnošenjem kompenzabilne protutužbe.

„Tuženika, a i prvostupanjski sud valja upozoriti da postoji tzv. građansko-pravno prebijanje, te prebijanje u parnici odlukom suda, pri čemu u oba slučaja dolazi do prijebaja – kompenzacije, kada dva pravna subjekta steknu jedna prema drugome uzajamna, istovrsna i dospjela potraživanja, čijim uzajamnim prebijanjem dolazi do potpunog ili djelomičnog ukidanja obveza. Prema tome, da bi se tražbine mogle prebiti – kompenzirati potrebno je da postoji između obiju stranaka uzajamnost, dakle, da je svaka stranka istovremeno i vjerovnik i dužnik, da između njih postoji istovrsnost potraživanja (uglavnom novčanog potraživanja) i da su njihova potraživanja dospjela. Građansko-pravna kompenzacija predstavlja institut obveznog prava i pretpostavke za njezinu realizaciju navedene su u odredbi čl. 336. i sl. Zakona o obveznim odnosima. Kompenzacija u parnici (compensatio per iudicem) može nastati u dva slučaja i to bilo isticanjem prigovora prebijanja ili podnošenjem kompenzabilne protutužbe.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 509/08-2 od 2.III.2009.

PRIJEBOJ

Prigovor prijebaja u parnici

(Čl. 189. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

O tužnikovom prigovoru radi prebijanja sud može odlučivati samo u granicama tužiteljevog tužbenog zahtjeva.

„Prigovorom prebijanja iznijetom u parnici tuženik ističe prema tužitelju postojanje jednog svog kompezabilnog, ali nekompenziranog potraživanja, tražeći da se presudom izvrši uzajamno prebijanje potraživanja tužitelja i tuženika do visine do koje su uzajamna potraživanja po svojem iznosu jednaka. Isticanjem prigovora radi prebijanja u parnici tuženik na specifičan način ostvaruje ona ista ovlaštenja koja ostvaruje isticanjem tužbenog zahtjeva, iako u parnici ne ističe svoje potraživanja u obliku samostalnog tužbenog zahtjeva, zbog čega sud može odlučivati o tužnikovom prigovoru prebijanja samo u granicama tužiteljevog tužbenog zahtjeva, pa u slučaju postojanja oba potraživanja (potraživanja tužitelja i potraživanja tuženika istaknutog radi prebijanja) mora donijeti odluku koja sadrži: - deklaraciju o postojanju potraživanja tužitelja, - deklaraciju o postojanju potraživanja tuženika do visine potraživanja tužitelja, - konstitutivnu odluku o kompenzaciji uz odbijanje zahtjeva tužitelja do visine do koje je kompenzirao njegovo potraživanje sa potraživanjem tuženika, uz eventualno utvrđenje obveze tuženika na ispunjenje preostalog nekompenziranog dijela potraživanja tužitelja. Naprotiv, ako utvrdi da tužnikovo potraživanje istaknuto radi prebijanja ne postoji, a da je osnovan zahtjev tužitelja, sud će donijeti presudu tako da: - prihvati tužbeni zahtjev, - presudom negativnog utvrđenja utvrdi nepostojanje tužnikovog potraživanja istaknutog radi prebijanja do visine tužiteljevog tužbenog zahtjeva. Dakle, o tužnikovom prigovoru radi prebijanja sud može odlučivati samo u granicama tužiteljevog tužbenog zahtjeva.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 509/08-2 od 2.III.2009.

TUŽBA RADI ZAŠTITE OD NEZAKONITE RADNJE

Zahtjev za mirno rješenje spora

(Čl. 186a. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

U upravnom sporu primjenjuje se odredba Zakona o parničnom postupku kojom je propisano da ukoliko stranka podnosi tužbu protiv Republike Hrvatske da je ista dužna prethodno obratiti se nadležnom državnom odvjetništvu sa zahtjevom za mirno rješenje spora.

„Naime, u odredbi čl. 60. ZUS-a određeno je da ako taj Zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima, da se tada na odgovarajući način primjenjuju odredbe ZPP-a. U odredbama ZUS-a nije predviđen poseban postupak glede samog podnošenja tužbe, slijedom čega slijedi, da ukoliko je tužba podnesena protiv Republike Hrvatske, tada dolazi do analogne primjene odredbe čl. 186a. ZPP-a, što znači da se i u slučaju podnošenja tužbe radi zaštite od nezakonite radnje protiv Republike Hrvatske, stranka prethodno mora obratiti sa zahtjevom za mirno rješenje spora nadležnom državnom odvjetništvu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 190/09-6 od 28.V.2009.

DOKAZI

Izvođenje dokaza

(Čl. 220. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Sud nije ovlašten samoinicijativno izvršiti uvid u zemljišne knjige radi utvrđenja činjenice prava vlasništva tuženika na određenoj nekretnini ukoliko takav dokaz stranke nisu predložile, te ako nije obrazložio potrebu izvođenja toga dokaza temeljem odredbe čl. 7. st. 2. Zakona o parničnom postupku.

„Obzirom na činjenični osnov tužbe tužitelja iz kojeg proizlazi da tužitelj, između ostalog, svoj zahtjev temelji i na tvrdnji o vlasništvu predmetnog spremišta pozivanjem pri tome kao dokaz na kupoprodajni ugovor od 23. kolovoza 1994.g. prvostupanjski sud samoinicijativnim uvidom u zemljišnu knjigu a glede utvrđenja činjenice prava vlasništva

tuženika na predmetnom spremištu, time nije prekoračio činjenični opis zahtjeva tužitelja, jer i činjenični opis zahtjeva sadrži činjenice kojima tužitelj potkrjepljuje i dokazuje vlasništvo (predmnijevano) na predmetnom spremištu. Međutim, žalba pravilno ukazuje da taj sud nije bio ovlašten bez prijedloga stranaka u konkretnom slučaju tužitelja, taj dokaz izvoditi. Čl. 220. ZPP-a propisano je da sud odlučuje o tome koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica. Kako je međutim, prvostupanjski sud samoinicijativno proveo dokaz koji nije bio od strane tužitelja predložen time nije pravilno primijenio citirani čl. 220. st. 2. ZPP-a, prema kojem sud odlučuje o onim dokaznim sredstvima koja su od strane stranaka predložena, budući tužitelj nije predložio nikakve dokaze na okolnosti njegovog vlasništva predmetnog spremišta. Istodobno, prvostupanjski sud nije obrazložio potrebu izvođenja toga dokaza niti u iznimnim slučajevima kao što je to propisano čl. 7. st. 2. ZPP-a koji daje ovlaštenje da sud utvrđuje činjenice koje stranke nisu iznijele te izvodi dokaze koje stranke nisu predložile.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 510/08-2 od 12.V.2009.

DOKAZI

Privatna isprava

(Čl. 230. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Izjava o dugovanju na kojoj je ovjeren potpis dužnika ne predstavlja javnu ispravu zbog čega takva izjava u procesno pravnom smislu predstavlja dokaz koji je sud ovlašten ocjenjivati kao i svaki drugi dokaz u smislu odredbe čl. 8. Zakona o parničnom postupku.

„Naime, tuženikova Izjava o dugovanju, koja je sastavljena u pisanom obliku, te je njegov potpis ovjeren po javnom bilježniku, ima obveznopravni karakter, jer glasi na priznanje dugovanja u približnom iznosu od 700.000,00 kn u odnosu prema ovdje tužitelju, time da se spominje, kako tuženikovo osobno dugovanje, tako i dugovanje njegovog

trgovačkog društva, a za koje dugovanje, radi različitosti pravnih subjekata, pri čemu je trgovačko društvo tuženika društvo kapitala (d.o.o.), za čija dugovanja njegov osnivač, odnosno član uprave, u principu ne odgovara osobno za obveze društva (čl. 10. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima). Navedena osobna izjava predstavlja privatnu ispravu za koju, u dokaznom smislu, ne važi pretpostavka vjerodostojnosti koju Zakon o parničnom postupku (NN. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08- dalje: ZPP) propisuje da su javne isprave (čl. 230. st. 1. i 2. ZPP-a). Prema tome, činjenica da se radi o pisanoj (privatnoj, ovjerenj) izjavi ne znači, da ta izjava ima, u procesnopravnom smislu, značaj dokaza na kojem bi se mogla temeljiti dosuđujuća presuda, samo temeljem činjenice da je ta izjava potpisana po tuženiku. Dakle, ta izjava predstavlja dokaz koji je prvostupanjski sud ovlašten vrednovati kao i svaki drugi dokaz koji ocjenjuje u smislu odredbe čl. 8. ZPP-a. Tužiteljeva je tvrdnja da navedena izjava predstavlja ispravu o ugovoru koja ima obveznopravni značaj i po kojem tuženik treba postupiti. Jasno je da osnovanu sumnju u vjerodostojnost tog dokaza, odnosno u sam predmet ugovora, unosi činjenica da izjava glasi na postojanje obveze od 700.000,00 kn, dok tužitelj u tužbi traži isplatu iznosa od 250.000,00 kn. U toj, pisanoj izjavi, ne navodi se činjenična i materijalnopravna osnova tog potraživanja, nego se navodi samo da je u poslovanju trgovačkog društva nastala određena obveza, a i da je tuženik osobno dužan, pri čemu se ni u činjeničnom ni u materijalnopravnom smislu ne definira predmet ugovora. Predmet ugovora se ne definira niti u iskazu tužitelja, odnosno njegovog direktora na drugačiji način nego što je on naveden u prvostupanjskom obrazloženju, dakle, da se odnosi na potraživanje tužitelja u vezi kojeg je vođen spor između tužitelja i tuženika, a koji spor je tužitelj izgubio, radi zastare potraživanja. Takvo neodređeno navođenje predmeta obveze protivno je odredbi čl. 46. st. 2. ZOO-a, koji propisuje da ugovorna obveza mora biti moguća, dopuštena i određena odnosno odrediva. U protivnom je ugovor prema čl. 47. ZOO-a ništav. Isto tako, ugovor mora imati dopuštenu osnovu, u protivnom je ništav (čl. 52. ZOO-a)."

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 309/09-2 od 09.VI.2009.

ODBACIVANJE TUŽBE

Pretpostavke za odbacivanje tužbe

(Čl. 109. st. 4. Zakona o parničnom postupku– «Narodne novine», br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03, 88/05 i 2/07)

Ukoliko je tužitelj na poziv suda dostavio podnesak kojim ispravlja i dopunjuje tužbu, ali ispravljena tužba nije bila podobna za raspravljanje, sud nije ovlašten takvu tužbu odbaciti ukoliko prije toga tužitelja nije poučio i pomogao mu da tužbu ispravi i dopuni.

„Naime, ukoliko tužitelj vrati sudu ispravljenu podnesak koji, međutim, nije podoban za raspravljanje, sud nije ovlašten odbaciti tužbu budući da nisu ispunjene pretpostavke iz odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a. Pogrešna je ocjena prvostupanjskog suda da su se pretpostavke za odbacivanje tužbe na temelju odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a ostvarile i u slučaju ako je tužba vraćena s ispravkom, ali vraćena i ispravljena tužba nije podesna za raspravljanje, jer se u smislu odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a tužba odbacuje samo ako je vraćena bez ispravka. Tužitelj je dostavio prvostupanjskom sudu podnesak kojim ispravlja, odnosno dopunjuje tužbu, koji je zaprimljen 13. siječnja 2009. godine, pa je obzirom na činjenicu da je rješenje prvostupanjskog suda od 22. prosinca 2008. godine dostavljeno tužitelju 03. siječnja 2009. godine, ispravljena tužba dostavljena je prvostupanjskom sudu u određenom roku od 15 dana. Prvostupanjski sud je odbacio tužbu tužitelja temeljem odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a, obzirom da tužitelj navedenim podneskom nije postupio sukladno rješenju istog suda od 22. prosinca 2008. godine. Međutim, da bi se mogla odbaciti tužba na temelju citirane zakonske odredbe, potrebno je da sud prethodno u cijelosti postupi u skladu s odredbom čl. 109. st. 1. ZPP-a, tj. da tužitelja pouči i pomogne mu da tužbu ispravi, odnosno dopuni. Kako prvostupanjski sud nije postupio u smislu odredbe čl. 109. st. 1. ZPP-a, to nije niti bilo osnove za odbacivanje tužbe tužitelja u smislu odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a, bez obzira da li je ispravljena tužba bila podobna za raspravljanje. Kako je tužitelj podneskom zaprimljenim 13. siječnja 2009. godine ispravio, odnosno dopunio tužbu, prvostupanjski sud je pogrešno odbacio tužbu tužitelja primjenom odredbe čl. 109. st. 4. ZPP-a, propustivši ujedno postupiti u smislu odredbe čl. 109. st. 1. ZPP-a, pa je valjalo žalbu tužitelja prihvatiti osnovanom, ukinuti rješenje prvostupanjskog suda temeljem odredbe čl. 380. toč. 3. ZPP-a i predmet vratiti istom sudu na daljnji postupak. U nastavku postupka prvostupanjski sud će tužitelja poučiti i pomoći mu da ispravi, odnosno dopuni tužbu, sukladno odredbi čl. 109. st. 1. ZPP-a, tako da bude podobna za raspravljanje, nakon čega će provesti dokazni postupak radi utvrđenja činjenica od kojih zavisi ocjena

osnovanosti, odnosno neosnovanosti tužbenog zahtjeva tužitelja, te će na temelju ocjene svih provedenih dokaza donijeti odluku o tužbenom zahtjevu tužitelja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 631/09-2 od 01.VI.2009.

PRESUDA ZBOG OGLUHE

Dostava tužbe s pozivom na davanje odgovora na tužbu

(Čl. 331b. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Ukoliko je tuženik bez zakonitog razloga odbio primiti tužbu s pozivom za davanje odgovora na tužbu, dostavljač je dužan isto naznačiti na pismenu i vratiti ga sudu, a u stanu tuženika odnosno u poštanskom sandučiću ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi s upozorenjem da će se dostava obaviti preko oglasne ploče, time da se u tom slučaju dostava obavlja stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda, te se smatra da je dostava obavljena istekom roka od 8 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

„Dakle, obzirom na sadržaj odredbe čl. 331b. st. 1. ZPP-a, uredna dostava tužbe i poziva za davanje odgovora na tužbu je jedan od uvjeta koji moraju biti ispunjeni za donošenje presude zbog ogluhe. U konkretnom slučaju dostava tužbe uz poziv za davanje odgovora na tužbu tuženiku izvršena je, prema sadržaju dostavnice priložene u spisu na listu broj 15, dana 10. siječnja 2009. godine na način da je pismeno ostavljeno na vratima, pri čemu je na dostavnici navedeno da je „imenovani otvorio vrata zgrade, ali je odbio otvoriti vrata stana“, a navedena je i napomena dostavljača da je „dostava pokušana deset puta s ostavljenim pismenim obavijestima – zatvoreno“. Dakle, prema sadržaju priložene dostavnice tužba s pozivom na davanje odgovora na tužbu dostavljena je tuženiku na način da je ostavljena na vratima stana. Međutim, izvršeni način dostave tužbe s pozivom za davanje odgovora na tužbu tuženiku, nije u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku. Naime, odredbom čl. 144. ZPP-a, koja je izmijenjena odredbom čl. 18. Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o parničnom postupku (NN 84/08), koji je stupio na snagu 01. listopada 2008. godine, sukladno odredbi čl. 53. toga zakona, određeno je da kad osoba kojoj je pismeno upućeno, odnosno poslovno sposobni član njezina kućanstva, odnosno ovlaštena osoba ili radnik državnog tijela, fizičke ili pravne osobe bez zakonitog razloga odbije primiti pismeno, dostavljač će to naznačiti na pismenu i vratiti ga sudu, a u stanu ili prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u sandučiću će ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi s upozorenjem da će se dostava obaviti preko oglasne ploče. U tom slučaju dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda, a smatrat će se da je dostava obavljena istekom roka od 8 dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda. Prema tome, ukoliko je tuženik bez zakonitog razloga odbio primiti tužbu s pozivom za davanje odgovora na tužbu, dostavljač je bio dužan postupiti u smislu citirane odredbe čl. 144. ZPP-a, a nije bio ovlašten pismeno ostaviti na vratima, zbog čega je očigledno da dostava tužbe tuženiku s pozivom na davanje odgovora na tužbu nije uredno izvršena, jer dostavljač nije postupio u smislu odredbe čl. 144. ZPP-a, izmijenjene odredbom čl. 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, koji zakon se prema odredbi čl. 52. st. 1. primjenjuje na sve postupke koji budu u tijeku na dan njegova stupanja na snagu, ako odredbama ovoga članka nije drugačije određeno, koji zakon je stupio na snagu 01. listopada 2008. godine, pa je i dostava tužbe tuženiku s pozivom za davanje odgovora na tužbu trebala biti izvršena u skladu s odredbama tog zakona.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 554/09-2 od 11.V.2009.

PRESUDA ZBOG OGLUHE

Pretpostavke za donošenje presude zbog ogluhe

(Čl. 331b. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Ukoliko je tuženiku bio postavljen privremeni zastupnik u osobi odvjetnika koji se u podnesku kojim je upozorio sud da se tuženik nalazi na adresi svog prebivališta u Republici Hrvatskoj, ujedno usprotivio tužbi i tužbenom zahtjevu, tada nisu ispunjene pretpostavke za donošenje presude zbog ogluhe, bez obzira na činjenicu što tuženik nije dao odgovor na tužbu, iz razloga što sud nije stavio izvan snage rješenje o postavljanju privremenog zastupnika.

„Ovaj sud je pregledom prvostupanjskog predmeta utvrdio da je prvostupanjski sud na prijedlog tužitelja prvotuženiku I.P. postavio privremenog zastupnika, za zastupanje u ovom predmetu u osobi Z.Ž., odvjetnika iz I., prvostupanjskim rješenjem br. P. ___/08-10 od 6. studenog 2008. g., nakon čega je na pisano upozorenje privremenog zastupnika tog tuženika da se taj tuženik vratio iz inozemstva, prvostupanjski sud nastavio svoju pisanu korespondenciju s tuženikom I.P. izravno, dostavom tužbe na odgovor u roku od 15 dana, uz upozorenje na mogućnost donošenja presude zbog ogluhe, ukoliko odgovor na tužbu ne bi bio podniet u roku. Sadržaj pisanog podneska privremenog zastupnika tuženika I.P. doveo je u pitanje ispunjenost činjenične osnove za donošenje rješenja o postavljanju privremenog zastupnika po tuženiku, međutim, u pravu je žalitelj kada tvrdi da rješenje o postavljanju privremenog zastupnika prvostupanjski sud nije stavio izvan snage i da ono nadalje egzistira, što uz činjenicu da je tuženik I.P. u žalbenom postupku za zastupanje ovlastio istog odvjetnika kao svog punomoćnika, ukazuje da, bez sumnje, postoji kontinuitet u zastupanju prvotuženika I.P. po odvjetniku Z.Ž. Neovisno o toj okolnosti prvostupanjski sud je počinio evidentnu bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a, kada pri utvrđenju da tuženik I.P. nije dao odgovor na tužbu, nije ni spomenuo činjenicu da je tom tuženiku prije toga bio postavljen privremeni zastupnik u osobi odvjetnika Z.Ž., koji se, pozvan dati pisani odgovor na tužbu u podnesku kojim je upozorio prvostupanjski sud da se prvotuženik I.P. nalazi na adresi svog prebivališta u RH, usprotivio tužbi i tužbenom zahtjevu, osporavajući pravnu osnovu i visinu tužbenog zahtjeva, predlažući da sud odbije tužbeni zahtjev, u odnosu na tuženika I.P.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 564/09-2 od 16.VI.2009.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Pismeni otpravak odluke bez upute o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka

(Čl. 358. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Kada rješenje suda u ovjerenom pismenom otpravku ne sadrži uputu o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka, tada se činjenica nepravovremenosti žalbe ovrhovoditelja izvan zakonskog roka ne smije tumačiti na štetu ovrhovoditelja, nego u njegovu korist, odnosno „in favorem“ stranke.

„Kao što je već uvodno istaknuto prvostupanjski sud je žalbu ovrhovoditelja izjavljenu protiv rješenja toga suda od 20.05.09.g. odbacio kao nepravovremenu, jer je zaključio da je neosnovan prijedlog ovrhovoditelja za ispravak tog rješenja u pravcu njegove dopune zbog nepostojanja u njegovom ovjerenom prijepisu, pouke o pravnom lijeku, a to obzirom na činjenicu da je navedena žalba podnijeta 08.06.09.g. izvan zakonskog roka od 8 dana, za pobijanje tog rješenja. Stajalište prvostupanjskog suda o nepravovremenosti žalbe ovrhovoditelja, u konkretnim okolnostima, kada je taj sud doista u ovjerenom otpravku rješenja od 20.05.09.g. (list 60 -62 spisa) propustio navesti uputu o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka protiv toga rješenja, ne može se prihvatiti pravilnim, radi čega je donošenjem tog rješenja prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbu čl. 358. st. 1. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ-a (na kojem se očigledno temelji njegova odluka iako se isti u rješenju ne poziva niti na jedan postupovni propis). Naime, polazeći od činjenice koju potvrđuje žalba ovrhovoditelja, da rješenje prvostupanjskog suda od 20.05.09.g. u ovjerenom pismenom otpravku nije sadržavalo uputu o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka, a što je obveza prvostupanjskog suda koja proizlazi iz čl. 337. st. 3. u vezi čl. 347. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ-a, kojim je propisano da se strankama dostavlja ovjereni prijepis presude (rješenja) s uputom o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka protiv te odluke, to u takvom konkretnom slučaju, činjenicu nesporne nepravovremenosti žalbe ovrhovoditelja podnijete izvan zakonskog roka iz čl. 11. st. 3. OZ-a,

nije smjelo tumačiti na štetu ovrhovoditelja nego upravo suprotno a zbog propusta suda, u njegovu korist odnosno „in favorem” stranke. Stoga je ovaj sud odlučujući zbog navedenog propusta prvostupanjskog suda u korist ovrhovoditelja (u okviru kojeg je inače došlo do nesuglasja između prijepisa rješenja sa izvornikom koji se odnosio na nedostatak upute o pravu na izjavljivanje žalbe protiv navedenog rješenja) radi toga istu podveo pod odredbu čl. 11. st. 3. OZ-a i utvrdio pravovremenom preinačivši temeljem čl. 380. toč. 3. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ-a navedeno rješenje tako da isto glasi kao i u izreci ovog rješenja.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 868/09-2 od 15.IX.2009.

VII. PARNIČNI TROŠKOVI

ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

Propust suda da odluči o dijelu tužbenog zahtjeva

(Čl. 347. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Kada sud propusti odlučiti o dijelu tužbenog zahtjeva, tada je stranka ovlaštena u roku 15 dana od primitka rješenja predložiti sudu da donese dopunsku odluku, a ako to ne učini tada se smatra da je u tom dijelu povukla tužbu, iz kojeg razloga stranka više nije ovlaštena žalbom pobijati odluku u odnosu na dio tužbenog zahtjeva o kojemu nije odlučeno.

„Točno je da je prvostupanjski sud propustio izrekom odlučiti o zahtjevu tužitelja (a i tuženika) o naknadi troška postupka, koje zahtjeve su obje stranke podnijele prilaganjem troškovnika na glavnoj raspravi od 10.05.07.g. (list 110 i 111 spisa). Naime, prvostupanjski sud nakon što je na ročištu za objavu od 24.05.07. g. donio i objavio odluku, sukladno čl. 347. istog Zakona, dok je glede odluke o trošku postupka, saopćio da je odlučio da će „odluka o trošku postupka biti sadržana u pismenom otpravku rješenja“ (list 112 spisa). Međutim, u pisanom otpravku rješenja prvostupanjski sud nije odlučio o trošku postupka, a što znači da je pobijanim rješenjem propustio odlučiti o tom dijelu, u konkretnom slučaju i zahtjevu tuženika za naknadu troškova postupka. Takvo postupanje prvostupanjskog suda, iako isto predstavlja ostvarenje, u konkretnom slučaju, bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a (očigledno postojanje proturječja), na koje upućuje tužitelj svojom žalbom, ne može se otkloniti predmetnim pravnim lijekom, a to pobijanjem donesenog rješenja u odnosu na dio zahtjeva (naknade za trošak postupka), o kojem rješenjem nije odlučeno. Naime, kad sud propusti odlučiti o svim zahtjevima odnosno o dijelu zahtjeva, tada je stranka utemeljeno na odredbi čl. 339. st. 1. u vezi čl. 347. ZPP-a ovlaštena u roku 15 dana od primitka rješenja predložiti parničnom sudu da se rješenje dopuni. Kada to stranka ne učini tada se smatra da je u tom dijelu povukla tužbu. Iz sadržaja predmeta, nakon donošenja pobijanog rješenja, ne proizlazi da bi tužitelj predlagao prvostupanjskom sudu donošenje dopunskog rješenja o tom dijelu zahtjeva tužbe, a iz iznesenog sadržaja žalbe proizlazi da se isti žali upravo na taj dio rješenja o kojem prvostupanjski sud nije izrekom odlučio. Kako je očigledno da je prvostupanjski sud propustio odlučiti o tom dijelu tužbenog zahtjeva

tužitelja, a tužitelj nije iskoristio svoje ovlaštenje iz čl. 339. u vezi čl. 347. ZPP-a da podnese prijedlog za donošenje, u tom dijelu, dopunskog rješenja, dok se pravnim lijekom – predmetnom žalbom ne može pobijati predmetno rješenje u odnosu na dio tužbenog zahtjeva o kojemu njime nije odlučeno, jer se smatra da je u tom dijelu tužitelj povukao tužbu, to stoga tužitelj u odnosu na taj dio više nije osoba ovlaštena za podnošenje žalbe u smislu odredbe čl. 358. st. 3. ZPP-a, radi čega je temeljem čl. 380. toč. 1. istog Zakona ovaj sud njegovu žalbu rješenjem odbacio kao nedopuštenu.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 9/09-2 od 06.IV.2009.

TROŠAK POKUŠAJA IZVANSUDSKE NAGODBE

Vrijednost predmeta spora

(Čl. 35. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Prilikom odlučivanja o pravu na naknadu troška pokušaja nagodbe, mjerodavna je visina nastalog troška tužitelju a ne iznos koji je punomoćnik tužitelja imao pravo zatražiti prema odredbama odvjetničke tarife.

„U navedenim okolnostima tužitelj je opravdao nastali trošak pokušaja nagodbe u visini od 915,00 kn u kojoj visini je (prije preinačenja) i postavio tužbeni zahtjev, i na koji iznos je punomoćnik tužitelja tužitelju ispostavio račun, pa je prihvaćanje tužbenog zahtjeva preko toga iznosa neosnovano, jer je to trošak pokušaja izvansudske nagodbe nastao tužitelju. Dakle, mjerodavna je visina nastalog troška tužitelju, a ne iznos koji je punomoćnik tužitelja imao pravo zatražiti prema tarifnim odredbama odvjetničke tarife.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 264/09-2 od 12.III.2009.

TROŠAK POSTUPKA

Troškovi potrebni radi vođenja parnice

(Čl. 155. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Ovrhovoditelj ima pravo na troškove koji se odnose na dostavljanje dopisa katastru i HZMO-u, kao i za troškove izdavanja posjedovnih listova, budući su isti potrebni za pripremu ovršnog prijedloga.

„Osporavajući rješenje suda prvog stupnja ovrhovoditelj u žalbi ističe da su podnesci dostavljeni HZMO i Katastru dio „istraživanja“ imovine ovršenice, jer putem podataka o posjedu ovrhovoditelj traži podatke o upisu u zemljišnu knjigu, radi utvrđivanja imovnog stanja ovršenice, radi čega smatra da su i ti troškovi, suprotno stajalištu prvostupanjskog suda, bili potrebni za predmetnu ovrhu. Čl. 14. st. 4. OZ-a propisano je da je ovršenik ovrhovoditelju dužan nadoknaditi troškove koji su bili potrebni za ovrhu. Odredbom čl. 155. st. 1. ZPP-a koja se temeljem čl. 19. st. 1. OZ-a odgovarajuće primjenjuje i u ovršnom postupku propisano je da pri odlučivanju koji će se troškovi stranci nadoknaditi sud treba uzeti u obzir samo troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice. Glede troškova koji se odnose na dostavljanje dopisa Katastru i HZMO-u kao i trošak posjedovnih listova (u ukupnom iznosu od 520,00 kn), valja reći da je ovrhovoditelj taj trošak postupka pravilno zatražio, jer isti predstavlja trošak iz Tbr. 32. Tarife, a odnose se na, prema pravilnom isticanju žalbe, pripremu za donošenje ovršnog prijedloga, pa ovaj sud smatra da isti također spada u troškove iz čl. 14. st. 4. OZ-a i čl. 155. st. 1. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 689/09-2 od 08.VI.2009.

TROŠAK RAZMATRANJA I PREGLEDA SPISA

Razmatranje i pregled spisa nakon dostave tužbe

(Čl. 155. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Smatra se nepotrebnim troškom postupka razmatranje i pregled spisa, nakon što je tuženici dostavljena tužba sa postojećim priložima, sa pozivom na odgovor na tužbu.

„U pogledu žalbe tuženice izjavljene protiv odluke o troškovima postupka valja navesti da je prvostupanjski sud pravilno – pozivom na odredbu čl. 155. ZPP-a ocijenio koji su troškovi tuženice bili potrebni za vođenje parnice, a koje stajalište prihvaća i ovaj sud jer je trošak „razmatranja i pregleda spisa“ po Tbr. 32/1 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika u stadiju kada je tuženici već dostavljena tužba sa svim u spisu postojećim priložima na odgovor i po ocjeni ovoga suda bio potpuno nepotreban trošak.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 125/09-2 od 21. IV.2009.

PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA

Dokumentiranje troškova

(Čl. 164. st. 2. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Tužena nema pravo na naknadu troškova postupka ukoliko punomoćnik iste nije u zahtjevu za naknadu troškova određeno obrazložio i dokumentirao troškove za koje traži naknadu.

„Ujedno je valjalo odbiti zahtjev tužene za naknadu troškova postupka, budući da punomoćnik tužene nije obrazložio niti dokumentirao zatraženu visinu troškova od 200,00 kn po svakoj raspravi, pri čemu valja navesti da u smislu čl. 164. st. 2. ZPP-a stranka je dužna u zahtjevu određeno navesti troškove za koje se traži naknada i te troškove dokumentirati na odgovarajući način.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 573/09-2 od 02.VI.2009.

NAKNADA TROŠKOVA PUTOVANJA I IZBIVANJA IZ UREDA PUNOMOĆNIKA

Trošak odvjetnika čije je sjedište na području Stalne službe

(Čl. 20a. Sudskog poslovnika – „Narodne novine“, br. 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04, 9/06, 116/08, 125/08 i 146/08)

Stranci ne pripada pravo na naknadu troškova putovanja i izbivanja iz ureda njenog punomoćnika, budući da trošak zastupanja po odvjetniku čije je sjedište izvan područja Stalne službe pred kojom se vodila parnica može iznositi samo toliko koliko bi iznosio trošak odvjetnika čije je sjedište u mjestu Stalne službe.

„Osporavajući pravilnost odluke o troškovima postupka, tužena smatra da prvostupanjski sud neosnovano nije priznao trošak putovanja i izbivanja iz ureda njezinog punomoćnika uz obrazloženje da tužitelj nije dužan naknaditi troškove nastale angažiranjem punomoćnika izvan sjedišta suda, navodeći da je pobijano rješenje doneseno po Općinskom sudu u V., Stalna služba u L., pa da sjedište suda nije u L., već u V., zbog čega smatra da je trebalo udovoljiti zahtjevu za naknadu navedenih troškova koji su stvarno nastali. Žalbeni navodi tužene ne mogu se prihvatiti osnovanim. Točno je da je postupak pokrenut i proveden kod Općinskog suda u V., Stalne službe u L. Odredbom čl. 6. Izmjena i dopuna Sudskog poslovnika dodana je odredba čl. 20a kojom je određeno da se u općinskim sudovima osnivaju stalne službe izvan sjedišta suda kao posebne ustrojstvene jedinice suda, a u stalnim službama rješavaju se svi predmeti iz stvarne nadležnosti općinskog suda sukladno odredbi čl. 18. Zakona o sudovima. Kako je ovaj postupak pokrenut i proveden kod Stalne službe u L. koja predstavlja posebnu ustrojbenu jedinicu Općinskog suda u V., a uz činjenicu da je tužena zastupana po odvjetniku čije je sjedište izvan područja Stalne službe pred kojom se vodio prvostupanjski postupak, ovaj sud prihvaća pravilnim stajalište prvostupanjskog suda da tuženoj ne pripada pravo na naknadu troškova putovanja i izbivanja iz ureda njezinog punomoćnika, jer trošak zastupanja po odvjetniku čije je

sjedište izvan područja Stalne službe pred kojom se vodila parnica može iznositi samo toliko koliko bi iznosio trošak odvjetnika čije je sjedište u mjestu Stalne službe, pa okolnost da je sjedište prvostupanjskog suda u V. nije od posebnog značaja za ocjenu pravilnosti odluke o troškovima postupka.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 877/09-3 od 19.XI.2009.

PRAVO PUNOMOĆNIKA NA PUTNI TROŠAK

Sjedište punomoćnika izvan područja nadležnosti suda pred kojim se vodi postupak

(Čl. 155. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Kada tužitelja zastupaju punomoćnici čije je sjedište pisarnice izvan područja nadležnosti suda pred kojim se vodi postupak, tada putni trošak punomoćnika pada na teret tužitelja iz razloga što je isti mogao angažirati punomoćnika sa sjedištem pisarnice na području suda gdje se vodi postupak.

„Tužitelj nadalje smatra da je prvostupanjski sud neosnovano odbio zatraženi putni trošak njegovog punomoćnika u iznosu od 1.280,00 kn navodeći da je tijekom postupka bio zastupan po odvjetnicima iz Z. koja činjenica zatraženi putni trošak kvalificira osnovanim. Nadalje je pravilno prvostupanjski sud odbio tužiteljev zahtjev radi naknade mu putnog troška u iznosu od 1.280,00 kn iako uz pogrešnu primjenu materijalnog prava (prvostupanjski sud govori o neodređenosti navedenog troška) jer je i pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo na jednak način odlučiti o takvom trošku. Naime, sukladno čl. 155. ZPP-a pri odlučivanju o tome koji će se troškovi stranci nadoknaditi sud će uzeti u obzir samo troškove koji su bili potrebni za vođenje parnice. U konkretnom slučaju tužitelj je za zastupanje odabrao punomoćnike – odvjetnike čije sjedište pisarnice je u Z., dok se prvostupanjski postupak vodio na području nadležnosti Županijskog suda u V., zbog čega putni trošak odabranog punomoćnika izvan sjedišta prvostupanjskog suda nedvojbeno pada na

teret samog tužitelja jer je za zastupanje mogao angažirati odvjetnika sa sjedištem pisarnice na području prvostupanjskog suda.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1338/08-2 od 17.XI.2008.

PRAVO NA NAKNADU PUTNIH TROŠKOVA

Pravo tužitelja na naknadu putnih troškova

(Čl. 2. toč. 6. Pravilnika o naknadi troškova u sudskim postupcima – „Narodne novine“, br. 8/88)

Tužitelj ima pravo na naknadu putnih troškova odnosno naknadu za prijevoz javnim prijevoznim sredstvom za odlazak iz mjesta boravišta do mjesta gdje se treba izvršiti saslušanje.

„Suprotno isticanju žalbe tuženika u kojoj se tvrdi da tužitelj kao stranka uopće nema pravo na putne troškove, valja tuženiku ukazati da tužitelj kao stranka ima na to pravo i to temeljem Pravilnika o naknadi troškova u sudskim postupcima (NN 8/88, dalje: Pravilnik), čijim čl. 2. toč. 6. je propisano da naknada troškova obuhvaća i troškove stranaka u parničnom postupku, te čl. 24. istog Pravilnika, da se u slučajevima kada između ostalog stranka ima pravo na naknadu putnih troškova, ta naknada određuje po odredbama čl. 6. – 13. tog Pravilnika. Kako je čl. 6. Pravilnika propisano da putni troškovi obuhvaćaju naknadu za prijevoz sredstvima javnog prometa, te obuhvaćaju upravo izdatke za odlazak iz mjesta boravišta do mjesta gdje se treba izvršiti saslušanje, a da u sredstva javnog prometa pripadaju između ostalog i autobus, to nema dvojbe da tužitelj u predmetnom postupku ima pravo i na naknadu toga troška postupka, kao troška iz čl. 155. st. 1. ZPP-a, te da je prvostupanjski sud pravilno i taj dio zahtjeva tužitelja usvojio.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1633/08-2 od 10.III.2009.

TROŠAK ODVJETNIČKE OPOMENE

Pravo na naknadu troškova odvjetničke opomene

(Čl. 155. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Odvjetnička opomena predstavlja potreban trošak u postupku, time da se ista mora priložiti uz prijedlog za ovrhu.

„Osporavajući pobijano rješenje suda prvog stupnja ovrhovoditelj u žalbi ističe da je trošak za odvjetničku opomenu predviđen u Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (dalje: Tarifi) i to Tbr. 33. st. 1. u visini od 25 bodova za svaku stranicu, dok je zahtjevom zatraženo samo 100,00 kn, a koja opomena je prema žalbi, trebala služiti kao sredstvo mirenja direktno od strane odvjetnika koje po iskustvu i dovodi do namirenja u čak 20%. Čl. 14. st. 4. OZ-a propisano je da je ovršenik ovrhovoditelju dužan naknaditi troškove koji su bili potrebni za ovrhu. Glede zahtjeva ovrhovoditelja za naknadu troška odvjetničke opomene koju je isti zatražio u visini od 100,00 kn (10 bodova) utemeljeno na Tbr. 33. Tarife valja reći da i ovaj sud smatra načelno da i opomene, u konkretnim slučajevima, koji se mogu podvesti pod toč. 1. i 2. toga tarifnog broja, predstavljaju u smislu čl. 14. st. 4. OZ-a i čl. 155 st. 1. ZPP-a potrebne troškove u postupku. Međutim, ovrhovoditelj zahtijevani trošak opomene u prijedlogu za ovrhu nije potkrijepio i opomenom za koju traži da mu se taj trošak nadoknadi pa je prvostupanjski sud, u tom dijelu prijedlog ovrhovoditelja pravilno odbio iako to nije učinio iz toga razloga, jer očigledno nije ni primijetio da opomenu ovrhovoditelj nije priložio uz prijedlog. Kako zahtjev za naknadu troška tog postupka koji se odnosi na trošak opomene ovrhovoditelj nije potkrijepio i doista takvom opomenom, to u ovoj fazi postupka prvostupanjski sud nije imao osnova ovrhovoditelju taj trošak, kod određivanja ovrhe, i odrediti. Međutim, ovrhovoditelj ima mogućnost zahtjev za naknadu troška toga postupka koji se odnosi i na opomenu podnijeti i naknadno, ali najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka postupka, a to utemeljeno na odredbi čl. 14. st. 6. OZ-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 689/09-2 od 08. VI. 2009.

NAKNADA PARNIČNIH TROŠKOVA

Trošak sastava odštetnog zahtjeva

(Čl. 151. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Trošak sastava odštetnog zahtjeva predstavlja izdatak učinjen u povodu postupka ukoliko je postupak povodom podnošenja odštetnog zahtjeva tuženiku prethodio parničnom postupku.

„Neosnovano tuženik u žalbi osporava tužitelju pravo na trošak sastava odštetnog zahtjeva, smatrajući da se ne radi o parničnom trošku. Prema odredbi čl. 151. st. 1. ZPP-a parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka. Trošak odštetnog zahtjeva predstavlja izdatak koji je tužitelju nastao u povodu ovog parničnog postupka, jer je sukladno ovlaštenju iz čl. 11. st. 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu tuženiku neposredno podnio odštetni zahtjev kao odgovornom osiguratelju, a nakon izvršene isplate nespornog iznosa od 8.000,00 kn tužitelj je pokrenuo ovaj parnični postupak u kojem mu je dosuđen i daljnji iznos od 20.150,00 kn s osnove naknade neimovinske štete i imovinske štete. Kako je postupak povodom odštetnog zahtjeva tuženiku prethodio ovom parničnom postupku, sukladno zakonskom ovlaštenju tužitelja, trošak sastava odštetnog zahtjeva predstavlja izdatak učinjen u povodu postupka, pa se i po ocjeni ovog suda mora smatrati parničnim troškom, zbog čega je prvostupanjski sud osnovano tužitelju priznao i trošak sastava odštetnog zahtjeva, u skladu sa uspjehom u ovoj parnici, a temeljem Tbr. 28. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 762/09-2 od 10.VIII.2009.

TROŠAK PRISTOJBE

Određeni zahtjev

(Čl. 164. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Da bi stranka imala pravo na zatraženi trošak s osnova pristojbene obveze, ista je dužna odrediti iznos sudske pristojbe za koju traži naknadu.

„Tužitelj odluku o troškovima postupka pobija u odnosu na odbijajući dio zatraženog troška s osnova pristojbene obveze, a koju je stavku u troškovniku označio formulacijom „po odluci suda“, smatrajući da je sudsku pristojbu „ovlašten određivati“ isključivo sud, a ne stranke i da je takav trošak prvostupanjski sud neosnovano odbio smatrajući ga neodređenim. Suprotno žalbenim navodima tužitelja, prvostupanjski sud je pravilno odbio – i obrazložio svoje stajalište o neosnovanosti neodređeno zatraženog troška s osnova pristojbene obveze tužitelja jer tužitelj nije naveo niti vrstu podneska na koju je Zakonom o sudskim pristojbama obavezan istu platiti, niti visinu takve pristojbe. Tvrdnje tužitelja da „stranke nisu ovlaštene određivati sudsku pristojbu, već je istu ovlašten odrediti isključivo sud“ netočna je imajući u vidu da je materija sudskih pristojbi određena Zakonom. Naime, osnov za plaćanje pristojbe (vrsta podneska, sudske odluke ili radnje), dospijeće pristojbene obveze (trenutak nastanka plaćanja pristojbe) i visina obveze određeni su Zakonom o sudskim pristojbama, dok sud vodi postupak radi naplate neplaćene pristojbe i postupak radi oslobođenja stranke od plaćanja pristojbene obveze. Obzirom na navedeno, pravilno je sud prvog stupnja zatraženi trošak „po odluci suda“ kvalificirao neodređenim i protivnim odredbi čl. 164. st. 1. i 2. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1338/08-2 od 17.XI.2008.

EVENTUALNA KUMULACIJA TUŽBENIH ZAHTJEVA

Utvrđivanje uspjeha stranaka u parnici

(Čl. 188. st. 2. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Ukoliko se radi o eventualnoj kumulaciji tužbenih zahtjeva, a sud djelomično udovolji drugom odnosno eventualnom zahtjevu tužitelja, tada će utvrđivati uspjeh tužitelja u odnosu na eventualni zahtjev tužitelja.

„Naime, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio uspjeh stranaka u ovoj parnici, imajući u vidu visinu drugog, odnosno eventualnog zahtjeva tužitelja, jer se u konkretnom slučaju radi o eventualnoj kumulaciji tužbenih zahtjeva, u kojem slučaju tužitelj ne traži da se prihvate svi istaknuti zahtjevi, već samo jedan od njih, sukladno odredbi čl. 188. st. 2. ZPP-a. Kako je prvostupanjski sud djelomično udovoljio drugom, odnosno eventualnom zahtjevu tužitelja, pravilno je utvrdio da uspjeh tužitelja u ovoj parnici u odnosu na taj tužbeni zahtjev iznosi 11,5 %, pa je osnovano obvezao tužitelja na naknadu razmjernog dijela troškova postupka tuženiku, u skladu sa uspjehom stranaka postignutim u ovoj parnici, zbog čega je promašeno pozivanje tuženika u žalbi na odredbu čl. 154. st. 3. ZPP-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1085/09-2 od 18.XI.2009.

VIII. OVRŠNI POSTUPAK I POSTUPAK OSIGURANJA

NADLEŽNOST STALNIH SLUŽBI

Mjesna nadležnost općinskog suda

(Čl. 6. Izmjene i dopune Sudskog poslovnika – „Narodne novine“, br. 146/08)

Predsjednik suda je ovlašten u okviru mjesne nadležnosti općinskog suda raspoređivati predmete u rad pojedinim sucima toga suda uključujući i suce u stalnim službama toga suda prema kriteriju opterećenosti predmetima u tijeku.

„Neosnovano ovrhovoditelj u žalbi navodi da je, zbog činjenice da je on podnio prijedlog Općinskom sudu u V., Stalna služba u L., navedena Stalna služba „isključivo mjesno nadležna za postupanje u predmetima u nadležnosti općinskog suda za područje za koje je osnovana“. Naime, Izmjenom i dopunom Sudskog poslovnika, NN 146/08, čl. 6. dodan je čl. 20.a., kojim je propisano da se u općinskim sudovima osnivaju stalne službe izvan sjedišta suda, kao posebne ustrojstvene jedinice sudova. Člankom 20b. st. 1. propisano je da predsjednik općinskog suda može radi ravnomjerne opterećenosti sudaca odrediti da se u stalnim službama toga suda rješavaju predmeti iz nadležnosti drugih ustrojstvenih jedinica suda. Prema tome, u okviru mjesne nadležnosti općinskog suda, predsjednik suda je nadležan raspoređivati predmete u rad pojedinim sucima toga suda, uključujući i suce u stalnim službama toga suda prema kriteriju opterećenosti predmetima u tijeku, pa je neosnovana tvrdnja ovrhovoditelja o isključivoj nadležnosti stalne službe za određenu vrstu predmeta.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1334/09-2 od 30.XII.2009.

PRISILNA NAPLATA KOMUNALNE NAKNADE

Nadležnost za provođenje ovršnog postupka

(Čl. 23. st. 5. Zakona o komunalnom gospodarstvu – „Narodne novine“, br. 36/95, 109/95, 70/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 – pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 i 178/04;

Čl. 123. Općeg poreznog zakona – „Narodne novine“, br. 127/00, 86/01 i 150/02)

Ovršni postupak koji se vodi zbog prisilne naplate tražbine ovrhovoditelja koju čini neplaćena komunalna naknada ne spada u nadležnost suda ni javnog bilježnika već nadležnog upravnog tijela.

„Naime, razmatranjem stanja prvostupanjskog predmeta utvrđeno je da je predmet ovrhe, kao što to nedvojbeno proizlazi iz vjerodostojne isprave priložene prijedlogu za ovrhu – naplata dospjele, a neplaćene komunalne naknade za 2005. g. Prema odredbi čl. 23. st. 5. Zakona o komunalnom gospodarstvu (dalje: ZGK – NN 36/95, 109/95, 70/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 – pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 i 178/04) izvršno rješenje o komunalnoj naknadi izvršava upravno tijelo jedinice lokalne samouprave u postupku i na način određen propisima o prisilnoj naplati poreza na dohodak, odnosno dobit. Prema odredbi čl. 65. Zakona o porezu na dohodak (NN 177/04) se na utvrđivanje, naplatu, povrat poreza, žalbeni postupak, zastaru i prekršajni postupak primjenjuju odredbe Općega poreznog zakona i Zakona o prekršajima. Prisilna naplata normirana je Glavom VI. Općeg poreznog zakona (dalje: OPZ – NN 127/00, 86/01 i 150/02) pa je čl. 123. istog ovršni postupak normiran u smislu tog Zakona kao dio porezno-pravnog odnosa u kojem porezno tijelo provodi postupak prisilne naplate poreznog duga na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava te se o provođenju ovrhe donosi rješenje o ovrsi (čl. 127. st. 4. OPZ) protiv kojeg se može izjaviti žalba u roku od 8 dana. Odredbom čl. 125. st. 1. OPZ-a određen je ovrhovoditelj kao porezno tijelo koje provodi ovrhu, a ovršenik (st. 2.) kao porezni dužnik. Vjerodostojna isprava je u smislu odredbe čl. 127. st. 3. knjigovodstveni izlist stanja poreznog duga potpisan od ovlaštene osobe poreznoga tijela. Konačno, odredbom čl. 136. OPZ-a normirana je supsidijarna primjena odredbi OZ-a ukoliko tim (OPZ-om) zakonom nije propisano drugačije. Prema odredbi čl. 33.a st. 1. OZ-a općinski sudovi su stvarno nadležni određivati ovrhu osim ako rješavanje tih predmeta nije izrijeком povjereno drugom sudu, tijelu ili osobi. Stoga valja tek kratko reći da – uvidom u knjigovodstveni izlist ovršenikovog dugovanja, se očigledno radi o prisilnoj naplati tražbine

ovrhovoditelja koju čini neplaćena komunalna naknada zbog čega ovršni postupak (prisilne naplate) ne spada u nadležnost suda ni javnog bilježnika već nadležnog upravnog tijela na što upućuju odredbe iznesenih Zakona, pa je primjenom odredbe čl. 366. st. 1. u vezi sa čl. 381. ZPP-a i 19. st. 1. OZ-a valjalo ukinuti pobijano rješenje o ovrsi i ovršni prijedlog ovrhovoditelja odbaciti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 453/09-2 od 07.V.2009.

ZASTUPANJE OVRHOVODITELJA

Ovlaštenje na zastupanje ovrhovoditelja

(Čl. 434a. st. 1. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07 i 84/08)

Ovrhovoditelja u postupku ovrhe ne može zastupati sindikat.

„Točno je da u smislu odredbe čl. 434a. st. 1. Zakona o parničnom postupku (dalje: ZPP) osoba koja je u radnom odnosu u sindikatu čiji je radnik član ili u udruzi sindikata u koju je udružen sindikat čiji je on član, može kao punomoćnik zastupati radnika u postupku u parnicama iz radnog odnosa, pri čemu se takvo ovlaštenje sindikata odnosi samo na navedenu vrstu postupka, pa ovrhovoditelja u postupku ovrhe ne može zastupati sindikat, već samo odvjetnik, sukladno odredbi čl. 89a. st. 1. ZPP-a, odnosno njegovi bliski srodnici pobliže naznačeni u odredbi čl. 89a. st. 3. ZPP-a. Kako je po pozivu prvostupanjskog suda, a nakon dostave dopisa ovog suda od 09. veljače 2009. g. prvostupanjskom sudu, ovrhovoditelj osobno potpisao prijedlog za ovrhu, to ovrhovoditelj samostalno nastupa u ovom postupku kao stranka, zbog čega su prigovori ovršenika na nepravilno zastupanje ovrhovoditelja, postali bespredmetni.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 404/09-2 od 09.IV.2009. STEČAJNA MASA

Stranačka sposobnost stečajne mase

(Čl. 25. st. 2. toč. 12. Stečajnog zakona – „Narodne novine“, br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04, 82/06)

Stečajna masa pravne osobe ima stranačku sposobnost iako nema pravnu sposobnost jer je njen titular brisan iz sudskog ili drugog registra time da istu zastupa stečajni upravitelj.

„Isto tako valja napomenuti, a obzirom na određene tvrdnje ovršenice iznijete u žalbi, kako je prvostupanjski sud donio pravilan zaključak o mogućnosti nastavka ovrhe sa stečajnom masom stečajnog dužnika kao ovrhovoditeljem. Stečajnoj masi (imovini) pravne osobe priznaje se stranačka sposobnost iako nema pravnu sposobnost budući da je njen titular brisan iz sudskog ili drugog registra. Stečajni zakon je priznao stranačku sposobnost stečajnoj masi odnosno stečajnoj masi se priznaje pravo stajanja pred sudom u svojstvu parnične stranke (ius standi in iudicio) sukladno čl. 25. st. 1. toč. 12. SZ-a. Sukladno tome, stečajni upravitelj kao specifični zakonski zastupnik može zastupati stečajnu masu nakon zaključenja stečajnog postupka, u parničnom ili drugom postupku, vezanom za ostvarivanje zaštite građanskih prava stečajne mase.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 470/09-2 od 22. V.2009.

STEČAJNI UPRAVITELJ

Ovlasti stečajnog upravitelja nakon brisanja trgovačkog društva iz sudskog registra

(Čl. 25. Stečajnog zakona – „Narodne novine“, br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04, 82/06)

Stečajnom upravitelju ne prestaje dužnost zaključenjem stečaja nego tek kada unovči svu stečajnu masu i namiri sve vjerovnike koji se iz te mase mogu namiriti.

„Naime, pravna osoba, prema pravnom shvaćanju, je poslovno sposobna, te joj je priznata parnična sposobnost. Pravne osobe u sudskim postupcima zastupaju njihovi zastupnici imenovani temeljem akata o osnivanju pravne osobe od strane nadležnog tijela pravne osobe ili osobe imenovane temeljem zakona. Otvaranjem stečajnog postupka stečajni dužnik gubi poslovnu, parničnu sposobnost koju je imao prije otvaranja stečaja jer pravna tijela dužnika prestaju (zakonskog zastupnika) i prelaze na stečajnog upravitelja. Dakle, stečajnog dužnika u postupcima u kojima se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ZPP-a, zastupa stečajni upravitelj kao zakonski zastupnik sui generis. Zaključenjem stečajnog postupka nad dužnikom, dužnik se briše iz sudskog ili drugog registra i time prestaje postojati kao pravna osoba sa specifičnom parničnom sposobnošću. Međutim, formalnim zaključenjem stečajnog postupka, donošenjem rješenja o zaključenju stečajnog postupka ne završavaju radnje u stečaju koje valja obaviti nakon formalnog zaključenja stečaja, pa i brisanje dužnika iz sudskog ili drugog registra. Stečajni postupak je posebni izvanparnični postupak u kojem se na odgovarajući način primjenjuju odredbe o parničnom postupku, međutim, stečajni postupak nikako ne treba poistovjećivati s parničnim postupkom koji kada završava zaključenjem glavne rasprave, povlači za sobom zaključak kako je predmetni postupak pred prvostupanjskim sudom završen. Prema odredbi čl. 25. SZ-a (NN br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04 i 82/06 – koja odredba se primjenjuje sukladno odredbi čl. 111. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona NN br. 82/06 obzirom da u trenutku njegovog donošenja u odnosu na stečajnog dužnika još nisu započete radnje na koje se predmetna odredba odnosi), dužnost stečajnog upravitelja je, između ostalog, da se brine o ostvarivanju tražbine dužnika, da unovči odnosno naplati s pažnjom dobrog gospodara stvari i prava dužnika koja ulaze u stečajnu masu, da izvrši naknadne isplate vjerovnika te da nakon zaključenja stečaja zastupa stečajnu masu. Iz svega navedenog proizlazi da stečajnom upravitelju ne prestaje dužnost zaključenjem stečaja, ako je dužan još obaviti dužnosti koje proizlaze iz gore navedene odredbe Stečajnog zakona. Dužnost mu prestaje tek kada

unovči svu stečajnu masu i namiri sve vjerovnike koje se iz te mase može namiriti. Pravnu osobu u stečaju (do zaključenja stečajnog postupka i brisanja iz odgovarajućeg upisnika) zastupa stečajni upravitelj prema čl. 24. SZ-a. Međutim, i nakon zaključenja stečajnog postupka i brisanjem dužnika kao pravne osobe, stečajni upravitelj ima dužnost zastupanja stečajne mase prema odredbi čl. 25. st. 1. toč. 12. SZ-a. Međutim, i nakon zaključenja stečajnog postupka i brisanjem dužnika kao pravne osobe, stečajni upravitelj ima dužnost zastupanja stečajne mase prema odredbi čl. 25. st. 1. toč. 12. SZ-a. Dakle i stečajna masa je parnično nesposobna kao i stečajni dužnik čija je to stečajna masa, pa ju nakon zaključenja stečaja i brisanja njenog dužnika, zastupa specifični zakonski zastupnik – stečajni upravitelj. Brisanjem pravne osobe iz sudskog ili drugog registra, pravna osoba prestaje postojati pa samim time gubi i stranačku i parničnu sposobnost. Odredbe o stranačkoj sposobnosti su prisilne naravi i sud tijekom cijelog postupka, po službenoj dužnosti, treba paziti na stranačku sposobnost stranaka u postupku. Kada utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka u postupku (stečajni dužnik) nema stranačku sposobnost (brisan je iz sudskog registra), sud je dužan ispitati može li se nedostatak ukloniti. Dakle, u ovom slučaju bi došlo do gubitka stranačke sposobnosti ex lege, pa će se postupak nastaviti sukladno čl. 215. ZPP-a kada stečajni upravitelj preuzme vođenje postupka u ime i za račun stečajne mase dužnika (čl. 25. SZ-a). Stečajnoj masi (imovini) pravne osobe valja, stoga, priznati stranačku sposobnost iako nema pravnu sposobnost budući da je njen titular brisan iz sudskog ili drugog registra. SZ je priznao stranačku sposobnost stečajnoj masi odnosno stečajnoj masi se priznaje pravo stajanja pred sudom u svojstvu parnične stranke (ius standi in iudicio) sukladno čl. 25. st. 1. toč. 12. SZ. Sukladno tome, stečajni upravitelj kao specifični zakonski zastupnik zastupa stečajnu masu nakon zaključenja stečajnog postupka, u parničnom ili drugom postupku, vezanom za ostvarivanje zaštite građanskih prava stečajne mase.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 469/09-2 od 26.V.2009.

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

Učinak priznanja strane sudske odluke u ovršnom postupku

(Čl. 87. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima – „Narodne novine“, br. 93/91)

Ovršni sud je ovlašten i dužan o priznanju strane sudske odluke odlučiti u ovršnom postupku kao o prethodnom pitanju, time da ta odluka ima učinak samo za taj postupak.

„Prije svega valja ukazati da se u smislu odredbe čl. 86. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima strana sudska odluka izjednačuje s odlukom suda Republike Hrvatske i ima pravni učinak u Republici Hrvatskoj samo ako je prizna sud Republike Hrvatske, a strana sudska odluka, sukladno odredbi čl. 87. istog Zakona, priznat će se ako je podnositelj zahtjeva za priznanje za tu odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravomoćnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena. Kako na presudi zbog izostanka Okružnog suda u Ptuju postoji potvrda o pravomoćnosti te odluke nadležnog suda, prvostupanjski sud je osnovano priznao navedenu stranu sudska odluku. Naime, sud je u ovršnom postupku ovlašten ispitivati postojanje pretpostavki za priznanje strane sudske odluke, odnosno u smislu odredbe čl. 17. Ovršnog zakona (dalje: OZ) dužan je odlučiti o priznanju strane sudske odluke kao o prethodnom pitanju, ali samo s učinkom za taj postupak. Odredbom čl. 101. st. 5. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima također je određeno da ako o priznanju strane sudske odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo s učinkom za taj postupak. Dakle, temeljem gore navedenih propisa prvostupanjski sud je bio ovlašten i dužan o priznanju strane sudske odluke odlučiti u ovršnom postupku kao o prethodnom pitanju, time da ta odluka ima učinak samo za taj postupak. Točno je da će u smislu odredbe čl. 88. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima sud Republike Hrvatske odbiti priznanje strane sudske odluke ako u povodu prigovora osobe protiv koje je ta odluka donesena utvrdi da ta osoba nije mogla sudjelovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku, a osobito zbog toga što joj poziv, tužba ili rješenje kojim je započet postupak nije bilo osobno dostavljeno, odnosno što uopće nije niti pokušana osobna dostava, osim ako se na bilo koji način upustila u raspravu o glavnoj stvari u prvostupanjskom postupku. Prema sadržaju citirane odredbe strana sudska odluka neće se priznati ukoliko se u povodu prigovora osobe protiv koje je ta odluka donesena, utvrdi da nije mogla sudjelovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku. U prvostupanjskom

postupku ovršenik uopće nije isticao takav prigovor, niti bilo kakav drugi prigovor u pogledu nepravilnosti u postupku u kojem je donesena strana sudska odluka, zbog čega prvostupanjski sud nije bio niti dužan utvrđivati navedene činjenice, pa žalbena tvrdnja ovršenika da prvostupanjski sud nije postupao po prigovoru ovršenika nema nikakvog uporišta u sadržaju postupka pred sudom prvog stupnja. Kako je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da su za priznanje strane sudske odluke ispunjene sve pretpostavke predviđene Zakonom o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, odluku prvostupanjskog suda o priznanju te odluke prihvaća pravilnom i ovaj sud, pri čemu valja napomenuti da ta odluka ima učinak samo za ovaj ovršni postupak, pa je osnovano udovoljio i prijedlogu za ovrhu ovrhovoditelja temeljem navedene ovršne isprave.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 779/09-2 od 03.VIII.2009.

ODBACIVANJE PRIJEDLOGA RADI PODNOŠENJA PROKAZNOG POPISA IMOVINE

Dužnost prilaganja dokaza

(Čl. 16a. st. 17. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Sud će odbaciti prijedlog ovrhovoditelja radi podnošenja prokaznog popisa imovine ukoliko ovrhovoditelj uz prijedlog ne dostavi dokaze da je prije podnošenja prijedloga pokušao pribaviti podatke o imovini ovršenika na način propisan odredbom čl. 16b. Ovršnog zakona.

„Naime, prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem izrekao ovršenici novčanu kaznu u iznosu od 1.000,00 kn kojom je ovršenici zapriječeno rješenjem istog suda broj Ovr. ___/07-13 od 16. prosinca 2008. g. u smislu odredbe čl. 16a. st. 11. OZ-a. no pri tom je prvostupanjski sud propustio postupiti sukladno odredbi čl. 16.a st. 17. OZ-a (uveden Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona objavljenim u NN 67/08 kojeg je primjena počela danom stupanja na snagu 17.06.2008.g.), a prema kojoj je ovrhovoditelj dužan uz prijedlog radi podnošenja prokaznog popisa

imovine dostaviti dokaze o postupanju po odredbi čl. 16.b. OZ-a, dakle, dokaze da je prije toga pokušao pribaviti podatke o imovini ovršenice na način opisan u čl. 16.b. OZ-a. Obzirom je ovrhovoditelj prijedlog radi davanja prokaznog popisa imovine podnio sudu prvog stupnja dana 15. rujna 2008. g., dakle, nedvojbeno u režimu važenja gore citirane dopune OZ-a, to je i sud prvog stupnja bio dužan postupiti sukladno odredbi čl. 16.a. st. 17. OZ-a i prijedlog ovrhovoditelja bez priloženih dokaza o postupanju sukladno odredbi čl. 16.b. OZ-a odbaciti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 756/09-2 od 12.VIII.2009.

PREKID OVRŠNOG POSTUPKA

Pretpostavke za prekid ovršnog postupka

(Čl. 9. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovršni sud neće prekinuti ovršni postupak do pravomoćnog okončanja parnice na koju je uputio treću osobu, iz razloga što isto ne sprječava provođenje ovrhe te nema utjecaja na tijek ovršnog postupka kao niti na namirenje ovrhovoditeljeve tražbine.

„Odredbom čl. 9. OZ-a određeno je da će sud u slučaju prekida ovršnog postupka, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa koje od stranaka, postaviti privremenog zastupnika stranci u odnosu na koju je nastao razlog zbog kojeg je došlo do prekida, a postupak će nastaviti i prije nego što taj razlog prestane. Imajući u vidu sadržaj citirane odredbe, pravilan je zaključak prvostupanijskog suda da je, obzirom na specifičnost ovršnog postupka, primjena instituta prekida postupka u odnosu na parnični postupak, znatno sužena, pa će do prekida ovršnog postupka svakako doći u situacijama koje se odnose na nemogućnost suda i stranaka za vođenje postupka, na koji zaključak upućuje i sadržaj odredbe čl. 9. OZ-a. U pogledu odlučivanja o tzv. prethodnom pitanju, valja navesti da je u postupku ovrhe sud vezan načelom formalnog legaliteta, pa će odlučivati o prethodnom pitanju samo

ako se sporne činjenice dokazuju tzv. kvalificiranim ispravama (javnom, ovjerenom privatnom ili drugom ispravom koja ima značenje javne isprave) ili ako se radi o notornim činjenicama ili činjenicama čije postojanje se može utvrditi primjenom pravila o zakonskim presumpcijama, dok će u protivnom obustaviti ovrhu ili ovršenika, odnosno treću osobu uputiti na parnicu. U konkretnom slučaju vodi se parnica po tužbi treće osobe protiv ovrhovoditelja radi nedopustivosti ovrhe, a temeljem rješenja istog suda od 18. travnja 2008. godine. Kako se radi o prigovoru treće osobe podnesenom u smislu odredbe čl. 55. OZ-a, podnositeljica prigovora nije dokazala osnovanost svojeg prigovora na temelju tzv. kvalificiranih isprava odnosno postojanja svojeg prava u pogledu predmeta ovrhe koje sprječava ovrhu, prvostupanjski sud je osnovano treću osobu uputio na pokretanje parnice, međutim, navedena okolnost nema nikakvog utjecaja na tijek ovršnog postupka, ne sprječava provođenje ovrhe, niti namirenje ovrhovoditeljeve tražbine, kako je to i izričito navedeno u odredbi čl. 57. st. 4. OZ-a, slijedom čega je i prema ocjeni ovoga suda prijedlog ovršenice za prekid ovršnog postupka do pravomoćnog okončanja navedene parnice, neosnovan, pa je osporavanje pravilnosti stajališta prvostupanjskog suda na način kako je to navedeno u žalbi ovršenice, potpuno pogrešno i neprihvatljivo.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 325/09-2 od 02.IV.2009.

PREKID POSTUPKA

Zaključen stečajni postupak nad ovrhovoditeljem u stečaju

(Čl. 212. st. 4. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Ukoliko stečajni upravitelj ovrhovoditelja nije preuzeo postupak odnosno ako prvostupanjski sud nije na prijedlog ovršenice ili po službenoj dužnosti pozvao stečajnog upravitelja da preuzme postupak, tada nisu nastupile pretpostavke za nastavak postupka.

„Iz sadržaja spisa proizlazi da je prvostupanjski sud rješenjem o ovrsi od 21. studenog 2002.g. (dana 18. ožujka 2003.g. donijeto je, temeljem prijedloga ovrhovoditelja, rješenje o promjeni sredstva ovrhe) udovoljio prijedlogu ovrhovoditelja u stečaju i odredio ovrhu pljenidbom i prijenosom novčane tražbine, sukladno ovršnom prijedlogu ovrhovoditelja, a temeljem ovršne javnobilježničke isprave koju predstavlja solemnizirani Ugovor o kupoprodaji i kreditu br. ___97. Obzirom da je nad ovrhovoditeljem u stečaju dana 20. prosinca 2006. g. zaključen stečajni postupak, to je prvostupanjski sud, rješenjem od 21. ožujka 2008. g., utvrdio prekid postupka uz konstataciju kako će se postupak nastaviti kad pravni slijednik ovrhovoditelja preuzme postupak ili kad ga sud na prijedlog protivne strane ili po službenoj dužnosti, pozove da to učini. Sukladno navedenom, sud je rješenjem od 16. ožujka 2009.g. odredio nastavak ovršnog postupka sa stečajnom masom stečajnog dužnika, zastupanog po stečajnom upravitelju, na strani ovrhovoditelja. Obzirom na činjenicu da je nad ovrhovoditeljem u stečaju zaključen stečajni postupak te je u odnosu na istog rješenjem Trgovačkog suda u Z. od 02. listopada 2007.g. određeno brisanje (prestanak) društva iz sudskog registra, prvostupanjski sud je pravilno donio rješenje o prekidu postupka temeljem odredbe čl. 212. toč. 4. ZPP-a u vezi sa čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona (dalje: OZ-a). Prema odredbi čl. 215. st. 1. ZPP-a postupak koji je prekinut sukladno odredbi čl. 212. toč. 4. ZPP-a nastaviti će se kada stečajni upravitelj preuzme postupak ili kad ga sud na prijedlog protivne strane ili po službenoj dužnosti pozove da to učini, na koju odredbu se i prvostupanjski sud poziva u rješenju kojim je određen prekid postupka. Iz sadržaja spisa, a na što upućuje i ovršenica u žalbi, ne može se zaključiti da je stečajni upravitelj ovrhovoditelja preuzeo konkretni postupak, odnosno da je prvostupanjski sud ili na prijedlog ovršenice ili po službenoj dužnosti pozvao stečajnog upravitelja da istog preuzme, pri čemu, a što valja istaknuti, nije od značaja okolnost da li je stečajni upravitelj u nekom drugom predmetu predložio nastavak postupka, a koju činjenicu kao relevantnu ističe prvostupanjski sud. Obzirom na navedeno očigledno je da

u trenutku donošenja pobijanog rješenja nisu nastupile pretpostavke za nastavak postupka, predviđene u odredbi čl. 215. st. 1. ZPP-a, slijedom čega prvostupanjski sud nije bio niti ovlašten donositi rješenje o njegovom nastavku, a na što pravilno upućuje i ovršenica u žalbi, te sukladno čemu je valjalo žalbu ovršenice, neovisno o drugim iznesenim razlozima, prihvatiti osnovanom, pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti istom sudu na daljnji postupak temeljem odredbe čl. 380. toč. 3. ZPP-a u vezi čl. 19. OZ-a.”

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 470/09-2 od 22. V.2009.

PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA TREĆE OSOBE

Pravo treće osobe na naknadu odvjetničkih troškova

(Čl. 234. st. 6. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 2/07, 84/08)

Treća osoba u ovršnom postupku ima isključivo pravo samo na naknadu troškova nastalih u vezi s podnošenjem isprava, kao i pravo na naknadu putnih troškova, troškova za prehranu i prenoćište, te na naknadu izmakle zarade, time da ista nema pravo na troškove odvjetničkog zastupanja.

„Odbivši zahtjev treće osobe M.K. za naknadu troškova postupka, prvostupanjski sud u obrazloženju navodi da ona nije stranka u ovom postupku, da iz odredbe čl. 14. Ovršnog zakona (dalje: OZ) proizlazi da pravo na naknadu troškova pripada strankama, a u smislu odredbe čl. 2. toč. 6. OZ-a izraz stranka označava ovrhovoditelja i ovršenika, te predlagatelja osiguranja i protivnika osiguranja, dok bi u smislu toč. 7. iste odredbe treća osoba spadala u kategoriju sudionika u postupku, dakle, radi se o osobi koja nije stranka u postupku ovrhe, u kojem sudjeluje zbog toga što se u njemu odlučuje o nekom njezinim pravu ili zbog toga što za to ima pravni interes. Kako niti iz jedne odredbe Ovršnog zakona ne proizlazi da bi sudionik u postupku imao pravo na naknadu troškova postupka, uz napomenu da je treća osoba u parničnom postupku koji se vodio kod istog suda pod br. P. ___/05 radi nedopustivosti ovrhe, ostvarila pravo na

naknadu troškova tog postupka, prvostupanjski sud je zahtjev treće osobe M.K. za naknadu troškova postupka ocijenio neosnovanim. Žaliteljica se kao treća osoba mora smatrati sudionikom ovršnog postupka, kako to navodi i prvostupanjski sud, pogrešno smatrajući da žaliteljici ne pripada pravo na naknadu troškova jer nije stranka u ovom postupku, a niti jednom odredbom Ovršnog zakona sudioniku postupka nije priznato pravo na naknadu troškova postupka. Naime, sudionicima postupka pripada pravo na naknadu troškova postupka sukladno općim pravilima Zakona o parničnom postupku. Međutim, trećoj osobi u smislu odredbe čl. 234. st. 6. ZPP-a pripada pravo na naknadu troškova što ih je imala u vezi s podnošenjem isprava. Prema tome, Zakonom o parničnom postupku utvrđeno je pravo treće osobe isključivo na naknadu troškova nastalih u vezi s podnošenjem isprava, pri čemu se na odgovarajući način primjenjuje odredba čl. 249. ZPP-a koja određuje pravo svjedoka na naknadu putnih troškova i troškova za prehranu i prenoćište, te na naknadu izmakle zarade. Slijedom navedenog, žaliteljica se u žalbi pogrešno poziva na odredbu čl. 156. ZPP-a, jer se navedena odredba odnosi isključivo na stranke u postupku i ne može se primijeniti u odnosu na treću osobu. Kako se zahtjev treće osobe za naknadu troškova postupka odnosi na troškove odvjetničkog zastupanja, žaliteljici u smislu odredaba Zakona o parničnom postupku ne pripada pravo na naknadu tih troškova, pa je prvostupanjski sud, bez obzira na razloge navedene u obrazloženju pobijanog rješenja, pravilno odbio njezin zahtjev za naknadu troškova postupka.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 56/09-2 od 21.XII.2009.

PRAVO ZALOŽNOG VJEROVNIKA NA NAKNADU TROŠKOVA

Odgovornost ovrhovoditelja

(Čl. 81. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03)

Ukoliko založni vjerovnik nije podnio ovršni prijedlog niti je u postupku sudjelovao kao ovrhovoditelj, već je isti samo prijavio svoje sudjelovanje u ovršnom postupku, tada isti nema pravo na naknadu troškova od ovrhovoditelja zbog toga što ovrhovoditelj nakon dvije neuspjele dražbe nije predložio treću dražbu.

„Obrazlažući pobijano rješenje prvostupanjski sud navodi da je tijekom postupka založni vjerovnik prijavio svoje sudjelovanje, navodeći da će obračun svog potraživanja, uključujući i zahtjev za naplatu kamate i troškova, dostaviti najkasnije do ročišta za diobu. Založni vjerovnik nije podnio ovršni prijedlog i ne sudjeluje u ovom postupku kao ovrhovoditelj, te može pokrenutom ovršnom postupku pristupiti do pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine kupcu. Slijedom navedenoga tražbina založnog vjerovnika se namiruje prema odredbi čl. 81. st. 1. Ovršnog zakona (NN. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03 – dalje: OZ). Prvostupanjski sud navodi da je ovršni postupak u ovom predmetu obustavljen temeljem odredbe čl. 103. st. 3. OZ-a, u kojem slučaju založni vjerovnik nema pravo na naknadu troškova postupka od ovrhovoditelja, u smislu odredbe čl. 89. st. 4. OZ-a, jer se ne radi o slučaju iz čl. 89. OZ-a (glede razloga obustave ovrhe), nego se o pravu založnog vjerovnika može odlučivati samo prema odredbama čl. 14. OZ-a (opće odredbe o naknadi troškova postupka u ovršnom postupku), no, založni vjerovnik nema status stranke, pa mu niti po tom zakonskom članku ne pripada pravo na naknadu troškova postupka. Po ocjeni ovog suda, pravilno je materijalnopravno stajalište prvostupanjskog suda. Naime, jasno je da svaki ovrhovoditelj, koji je nenamiren u svojem potraživanju za koje raspolaže ovršnom ili vjerodostojnom ispravom, ima ovlaštenje pokrenuti ovršni postupak u smislu odredbe čl. 1. st. 1. OZ-a. Do koje mjere (stupnja) provođenja ovrhe ovrhovoditelj treba (može) inzistirati (ustrajati) na ovršnom prijedlogu, odnosno zahtjevu za provođenje ovrhe, ovisi o zakonskim odredbama OZ-a, odnosno o dispoziciji ovrhovoditelja. U navedenom smislu zakon priznaje i pretpostavlja ovrhovoditeljev materijalni interes za namirenje svog potraživanja od ovršenice. U kojim okolnostima ovrhovoditelj može biti odgovoran za naknadu troškova postupka sudionicima ovršnog postupka, koji se, uz njegovo namirenje, trebaju i žele namiriti u svojem potraživanju u istom ovršnom postupku, regulirano je

Ovršnim zakonom, koji u svojim odredbama, kako je to pravilno ocijenio prvostupanjski sud, ne predviđa situaciju da bi ovrhovoditelj trebao biti odgovoran i kada nakon dvije neuspjele dražbe nije predložio treću (njegova dispozicija može se temeljiti na ocjeni da inzistiranje na takvom načinu namirenja nije za njega isplativo, odnosno svrsishodno). Dakle, u konkretnoj situaciji, u kojoj je eventualni uspjeh provođenja ovrhe na nekretninama ovršenice neizvjestan, kao i mogućnost namirenja ovrhovoditelja i sudionika ovrhe iz njene imovine, ne može se ovrhovoditelja siliti na ustrajanje na provođenju ovrhe s posljedicom potencijalne odgovornosti za snošanje troškova sudionicima tog postupka, koji se žele namiriti u istom postupku, jer takav zaključak ne proizlazi ni iz kakvog skrivljenog propusta ovrhovoditelja (kojeg nema) a još manje iz izravne procesne odredbe koja bi na to upućivala.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 324/09-2 od 23.XII.2009.

PRAVO OVRHOVODITELJA NA NAKNADU TROŠKOVA

Pribava podataka o broju računa ovršenika

(Tbr. 32. Odvjetničke tarife – „Narodne novine“, br. 91/04, 37/05 i 59/07)

Ovrhovoditelju pripada pravo na naknadu troškova za pribavu podataka o broju računa preko kojeg ovršenik obavlja redovito poslovanje.

„Suprotno stajalištu ovršenika, mišljenje je ovog suda da ovrhovoditeljima pripada pravo na naknadu troškova za pribavu podataka o broju računa preko kojeg se obavlja redovno poslovanje ovršenika, i to u zatraženoj visini od 25 bodova, odnosno uvećano za PDV. Prema Tbr. 32. Odvjetničke tarife odvjetniku pripada pravo na razmatranje i pregled spisa u svim postupcima, za uvid u zemljišne knjige, registre i ostale javne knjige, i to za svaki započeti sat, odnosno za izvid ili pribavu pravomoćnosti ili izvršnosti presude, rješenja ili platnih naloga, odnosno za pribavu podataka iz zemljišnih knjiga, registra poduzeća ili drugih organizacija ili

pribavu drugih isprava, u visini od 50 bodova. Kako je u konkretnom slučaju punomoćnik ovrhovoditelja zatražio manji iznos, to mu je sud osnovano taj iznos dosudio, pri čemu valja navesti da je za potpunost prijedloga za ovrhu bilo neophodno pribaviti podatak o broju računa preko kojeg se obavlja redovno poslovanje ovršenika, jer u suprotnom takav nepotpuni prijedlog sud bi mogao odbaciti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1416/09-2 od 05.I.2010.

DJELJIVA OBVEZA

Naknada troškova postupka

(Čl. 414. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“, br. 35/05)

Ukoliko se ne radi o solidarnoj obvezi naknade troškova parničnog postupka tada ovrhovoditelj nije ovlašten zahtijevati od ovršenika cjelokupni iznos troškova postupka.

„Kako ovršnom ispravom nije utvrđena solidarna obveza I.H. i ovršenika u pogledu naknade troškova postupka, a radi se o novčanoj obvezi koja se mora smatrati djeljivom obvezom u smislu odredbe čl. 412. st. 1. ranije važećeg Zakona o obveznim odnosima i odredbe čl. 41. st. 1. važećeg Zakona o obveznim odnosima (dalje: ZOO), u takvom slučaju kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više dužnika, dug se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije određena drugačija podjela i svaki od njih odgovara za svoj dio duga. Kako se prema tome, radi o djeljivoj obvezi s dva dužnika, dug se između njih dijeli na jednake dijelove, pa svaki od njih odgovara za polovicu duga, u konkretnom slučaju I.H. i ovršenik odgovaraju svaki za iznos troškova postupka od 624,50 kn, kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud. Stoga je promašeno pozivanje ovrhovoditelja u žalbi na odredbu čl. 414. st. 1. ranije važećeg ZOO, jer se u konkretnom slučaju ne radi o solidarnoj obvezi na naknadu troškova parničnog postupka, pa niti ovrhovoditelj nije ovlašten zahtijevati od ovršenika cjelokupni iznos troškova postupka, zbog čega niti žalbeni razlog pogrešne primjene materijalnog prava ovaj sud ne nalazi osnovanim.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1082/09-2 od 13. XI.2009.

POSTUPAK JAVNOBILJEŽNIČKE OVRHE

Predlaganje novog sredstva ili predmeta ovrhe na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi javnog bilježnika

(Čl. 252 h. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – isr., 88/05 i 67/08)

Kada je ovrhovoditelj prijedlogom za ovrhu podnesenim javnom bilježniku predložio da se ovrha odredi na pokretninama ovršenice, tada je ovlašten na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi javnog bilježnika zatražiti od nadležnog suda provođenje ovrhe isključivo na pokretninama ovršenice, a tek ako se pravomoćno rješenje o ovrsi na pokretninama ovršenice ne bi moglo provesti, ovrhovoditelj je ovlašten radi namirenja tražbine predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe.

„Kako se u postupku javnobilježničke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave primjenjuju odredbe Ovršnog zakona o određivanju ovrhe na temelju vjerodostojne isprave (kao i pravnim lijekovima protiv rješenja o ovrsi na temelju takve isprave), sukladno odredbi čl. 252k. OZ-a, prijedlog za ovrhu koji se podnosi javnom bilježniku načelno mora sadržavati sve ono što je propisano za postupke ovrhe na temelju vjerodostojne isprave koje provodi sud, ako odredbama koje se odnose na javnobilježničku ovrhu nije drugačije propisano. To između ostalog znači da javni bilježnik određuje ovrhu onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u ovršnom prijedlogu, sukladno odredbi čl. 5. st. 1. OZ-a i da ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu može predložiti više sredstava ili više predmeta ovrhe (čl. 5. st. 2. OZ-a). Za javnobilježničku ovrhu je specifično da ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu može neodređeno zatražiti da se ovrha provede na imovini ovršenika, tj. nije dužan u prijedlogu za ovrhu naznačiti točno određeno sredstvo, niti predmet ovrhe, što bi inače bio dužan naznačiti u smislu odredbe čl. 35. st. 1. OZ-a. Temeljem javnobilježničkog rješenja o ovrsi kojim je određeno da će se ovrha

provesti na imovini ovršenika, ovrhovoditelj može provesti izvansudsku ovrhu, sukladno odredbi čl. 252.g OZ-a, a može i od suda zatražiti da ovrhu odredi sredstvom kojim se ovrha ne može provesti izvansudskim putem, sukladno odredbi čl. 252.h st. 2. OZ-a. Odredbom čl. 252.h st. 1. OZ-a određeno je da na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi kojim je ovrha određena na drugom predmetu, a ne na tražbini po računu kod banke ili stalnom novčanom primanju, ovrhovoditelj može zatražiti od nadležnog suda (čl. 252.j) da provede ovrhu na tom predmetu. Dakle, na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi javnog bilježnika ovrhovoditelj može tražiti izvansudsku ili sudsku ovrhu, ovisno o tome koje je sredstvo ovrhe određeno u rješenju o ovrsi. Kojim sredstvom će se u konkretnom slučaju ovrha provesti ovisi o prijedlogu ovrhovoditelja koji taj prijedlog može određeno dati u prijedlogu za ovrhu ili naknadno nakon što rješenje o ovrsi postane pravomoćno, u kojem slučaju će ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu naznačiti samo to da traži ovrhu na imovini ovršenika, sukladno odredbi čl. 252.c st. 2. OZ-a. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj je, sukladno odredbi čl. 252.c. st. 1. OZ-a, predložio da se odredi ovrha na pokretninama ovršenice, predlažući provođenje svih ovršnih radnji u smislu odredbe čl. 129. st. 3. OZ-a, kojem prijedlogu je javni bilježnik K.R. udovoljio. Kako je, prema tome, pravomoćnim i ovršnim rješenjem o ovrsi javnog bilježnika određena ovrha na pokretninama ovršenice, ovrhovoditelj je u smislu odredbe čl. 252.h st. 1. OZ-a bio ovlašten zatražiti od prvostupanjskog suda provođenje ovrhe na pokretninama ovršenice, dok je prijedlogom za ovrhu podnesenom prvostupanjskom sudu ovrhovoditelj zatražio provođenje ovrhe na nekretnini ovršenice iako je pravomoćnim i ovršnim rješenjem o ovrsi određena ovrha na pokretninama ovršenice. Točno je, kako to ovrhovoditelj navodi u žalbi, da o prijedlogu ovrhovoditelja ovisi kojim će se sredstvom u konkretnom slučaju provesti ovrha, međutim, prijedlogom za ovrhu podnesenim javnom bilježniku ovrhovoditelj je predložio da se ovrha odredi na pokretninama ovršenice, sukladno odredbi čl. 252.c st. 1. OZ-a, pa je u smislu odredbe čl. 252.h st. 1. OZ-a na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi javnog bilježnika ovlašten zatražiti od nadležnog suda da provede ovrhu na tom predmetu, dakle, na pokretninama ovršenice. Tek ukoliko se pravomoćno rješenje o ovrsi na pokretninama ovršenice ne bi moglo provesti, ovrhovoditelj bi bio ovlašten radi namirenja iste tražbine predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe, sukladno odredbi čl. 5. st. 3. OZ-a, u kojem slučaju sud donosi novo rješenje o ovrsi i nastavlja ovrhu na temelju tog rješenja. Kako ovrha na pokretninama ovršenice uopće nije provedena, to nije niti utvrđeno da li se ovrha na tom predmetu može provesti, zbog čega je i prijedlog ovrhovoditelja za provođenje ovrhe na nekretnini ovršenice

očigledno preuranjen, jer se prijedlog ovrhovoditelja obzirom na sadržaj pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi jedino može smatrati prijedlogom za promjenu predmeta ovrhe.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 705/09-2 od 03.VIII.2009.

OVPHA OPĆENITO NA IMOVINI OVRŠENIKA

Ovrha na drugim sredstvima i na drugom predmetu ovrhe

(Čl. 252 h. st. 2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Da bi ovrhovoditelj mogao zatražiti da se ovrha odredi drugim sredstvom i na drugom predmetu ovrhe temeljem pravomoćnog rješenja o ovrsi općenito na imovini ovršenika donesenim od strane javnog bilježnika, mora dokazati da ovrha na predmetu ovrhe na kojem se može provesti izvansudska ovrha nije uspjela.

„U konkretnom slučaju javni bilježnik K.R. iz L. donio je rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave br. Ovrv. __/09-3 dana 24. ožujka 2009. godine i to općenito na imovini ovršenika. Dakle, u konkretnom slučaju bila je određena tzv. izvansudska ovrha. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj je na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi iz čl. 252. f st. 1. OZ-a zatražio nastavljanje ovrhe i određivanje ovrhe na nekretnini ovršenika upisanoj u zk. ul. __ k.o. L. Obzirom da je pravomoćnim rješenjem o ovrsi donesenim od strane javnog bilježnika određena ovrha općenito na imovini ovršenika, to je za ovaj slučaj bitna odredba čl. 252.h st. 2. OZ-a. Prema toj odredbi ovrhovoditelj može zatražiti od stvarno nadležnog suda (čl. 33. a st. 2. toč. 3.) da ovrhu odredi na predmetu ovrhe na kojem se na temelju takvog rješenja ne može tražiti izvansudska ovrha. U tom slučaju sud će postupiti kao da je od njega zatraženo da ovrhu odredi drugim sredstvom i na drugom predmetu ovrhe (čl. 5. st. 3. OZ-a). Prema odredbi čl. 5. st. 3. OZ-a ako se pravomoćno rješenje o ovrsi određenim sredstvom ili na određenom predmetu ne može provesti, ovrhovoditelj može radi namirenja iste tražbine predložiti novo

sredstvo ili predmet ovrhe. U tom slučaju sud će donijeti novo rješenje o ovrsi i nastaviti ovrhu na temelju tog rješenja. Ovrha određena prijašnjim rješenjem o ovrsi obustavit će se ako ovrhovoditelj povuče ovršni prijedlog u povodu kojeg je ona određena ili ako za to budu ispunjeni drugi zakonom predviđeni razlozi. Dakle, čl. 252. h st. 2. OZ-a upućuje na odredbu čl. 5. st. 3. OZ-a, a to znači da ovrhovoditelj mora dokazati da ovrha na predmetu ovrhe na kojem se može provesti izvansudska ovrha nije uspjela. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj nije postupio na navedeni način, pa je sud prvog stupnja pravilno ocijenio prijedlog ovrhovoditelja neosnovanim, te ga je pravilno odbio.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1333/09-2 od 28.XII.2009.

IZVANSUDSKA OVRHA

Izvansudska ovrha općenito na imovini ovršenika

(Čl. 252g. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovrhovoditelj ima pravo tražiti sudsku ovrhu na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi donesenog u postupku izvansudske ovrhe, samo u slučaju kada ne može provesti izvansudsku ovrhu na predmetu koji ne obuhvaća izvansudska ovrha.

„Sud prvog stupnja odbacio je prijedlog ovrhovoditelja kojim je traženo donošenje rješenja o privremenoj pljenidbi na tražbini po računima i štednim ulozima kod banaka, zaključujući da je u konkretnom slučaju kod javnog bilježnika M.D. donijeto pravomoćno i ovršno rješenje o ovrsi broj Ovr. ___/08, kojim je određena izvansudska ovrha, općenito na imovini ovršenika. Sukladno odredbi čl. 252g. OZ-a ovrhovoditelj ima pravo na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi općenito na imovini ovršenika, zatražiti izravno s banke koja vodi račun ovršenika fizičke osobe da mu isplati s računa ovršenika iznos kojim će se namiriti njegova tražbina, odnosno na stalnom novčanom primanju izravno od poslodavca ili drugog isplatitelja. Budući da se radi o izvansudskoj ovrsi sud prvoga stupnja smatra da je ovrhovoditelj imao pravo, sukladno čl. 16b. toč. 3.

OZ-a, pribaviti od Financijske agencije podatke o računu ovršenika, te temeljem dobivenih podataka zatražiti izravno od banke da mu isplati iznos kojim će se namiriti njegova tražbina. Ovrhovoditelj u konkretnom slučaju traži da se na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi, donesenog od strane javnog bilježnika, provede privremena pljenidba i to na računima ovršenika i štednim ulozima kod različitih banaka, sukladno odredbi čl. 154. OZ-a. To bi zapravo značilo da bi se na temelju rješenja o privremenoj pljenidbi i nakon što sud pribavi podatke o štednim ulozima ovršenika od različitih banaka, da bi tada ovrhovoditelj, sukladno čl. 154. st. 5. OZ-a, imao pravo, u roku od 8 dana od obavijesti suda i dostave podataka o štednim ulozima, predložiti ovrhu na točno određenom štednom računu i zapravo u tom slučaju donijeti novo rješenje o ovrsi. To bi zapravo značilo da bi se ponovno odredila ovrha na istom predmetu ovrhe na kojem se ovrha može provesti na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi na imovini ovršenika, budući da na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi ovrhovoditelj ima mogućnost direktno od banke, odnosno poslodavca tražiti naplatu svoje tražbine. Po mišljenju ovoga suda na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi (donesenog u postupku izvansudske ovrhe), ovrhovoditelj bi imao pravo tražiti sudsku ovrhu samo u slučaju kada ovrhovoditelj ne bi mogao provesti izvansudsku ovrhu i na predmetu koji ne obuhvaća izvansudska ovrha.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1125/09-2 od 09.XI.2009.

IZVANSUDSKA OVRHA

Pravomoćno javnobilježničko rješenje o ovrsi

(Čl. 5. st. 3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovrhovoditelj je ovlašten na temelju javnobilježničkog rješenja o ovrsi koje je donijeto općenito na imovini ovršenika tražiti sudsku ovrhu ukoliko dokumentira sudu da je bezuspješno pokušao izvansudskim putem realizirati svoje potraživanje iz pravomoćnog javnobilježničkog rješenja o ovrsi.

„Nadalje, neosnovana je ovrhovoditeljeva tvrdnja da je ovlašten, na temelju javnobilježničkog rješenja o ovrsi, koje je donijeto općenito na imovini ovršenika, tražiti sudsku ovrhu, a da prije toga nije pokušana (bezuspješno) izvansudska ovrha na imovini ovršenika na kojoj se može provoditi izvansudska ovrha. Upravo je svrha zakonskog omogućavanja vođenja izvansudske ovrhe, putem odlučivanja javnih bilježnika i provedbe ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika (bankovnim računima), odnosno stalnim novčanim primanjima, ubrzanje provedbe ovrhe i rasterećenje sudova od dijela prisilnih naplata potraživanja, radi čega je, i po ocjeni ovog suda, obveza ovrhovoditelja dokumentirati da je pokušao (bezuspješno) izvansudskim putem realizirati svoje potraživanje iz pravomoćnog javnobilježničkog rješenja o ovrsi, u kojem smislu se prvostupanjski sud pravilno poziva na primjenu odredbe čl. 5. st. 3. OZ-a koji propisuje uvjete i način postupanja kod predlaganja drugog predmeta i sredstva ovrhe.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1334/09-2 od 30.XII.2009.

PRIJENOS OBVEZE NA TRPLJENJE

Promjena vlasnika poslužnog dobra

(Čl. 29. st. 1. i 2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Kada je pravo služnosti u zemljišnoj knjizi upisano kao teret na poslužnoj nekretnini na novog dužnika koji kao takav nije naznačen u ovršnoj ispravi, ovrhovoditelj ima pravo zahtijevati od novog vlasnika da trpi izvršavanje prava stvarne služnosti na svojoj nekretnini temeljem ovršne isprave.

„Osnovano u žalbi ovrhovoditelji ukazuju na pravilnost utvrđenja svih relevantnih činjenica, a koje su već i u ovoj odluci iznesene, ali isto tako i da je temeljem tih činjenica sud izveo nepravilan zaključak o nepostojanju isprava iz čl. 29. st. 1. i 2. OZ-a u vezi čl. 8. st. 1. i 2. ZV-a, odnosno pravilno žalba upućuje na pogrešno materijalnopravno stajalište suda vezano na postojanje od strane ovrhovoditelja isprava kojima u smislu čl. 29. st. 1. i 2. OZ-a ukazuju na prijenos, u konkretnom slučaju obveze na trpljenje, na osobu – novog dužnika, koji kao takav nije naznačen u ovršnoj ispravi. Prema odredbi čl. 29. OZ-a ovrha se određuje na prijedlog i u korist osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao vjerovnik, ako ona javnom ili ovjerovljenom privatnom ispravom dokaže da je tražbina na nju prenesena ili da je na nju na drugi način prešla. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku (st. 1.). Odredba st. 1. toga članka na odgovarajući se način primjenjuje i na ovrhu protiv osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao dužnik (st. 2.). Isto tako osnovano ovrhovoditelji u žalbi ukazuju na smisao i značaj odredbe čl. 8. st. 1. i 2. ZZK-a, jer zemljišne knjige, izvaci, odnosno ispisi i prijepisi iz istih uživaju javnu vjeru i imaju dokaznu snagu javnih isprava te se smatra da zemljišna knjiga istinito i potpuno održava činjenično i pravno stanje zemljišta. Smisao citiranih odredbi pravilno tumači i prvostupanjski sud, jer nema sumnje da su priloženim ispravama – zemljišnoknjižnim izvatkom koji uživa javnu vjeru i ima dokaznu snagu javne isprave da je nekretnina koja predstavlja poslužno dobro ranije upisana kao vlasništvo tuženika, sada upisana kao vlasništvo ovršenika D. d.o.o. V. Stoga je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da ovrhovoditelji prilažući navedene isprave nisu priložili javnu ili javno ovjerovljenu privatnu ispravu kojom bi dokazali da je obveza ispunjenja tražbine ovrhovoditelja iz ovršne isprave prešla na ovršenika D. d.o.o. Naime, i ovaj sud je stajališta, kao što to pravilno ističu i ovrhovoditelji u žalbi, da iako je pravo služnosti u zemljišnoj knjizi kao teret na poslužnoj nekretnini sada upisano na novog dužnika – ovršenika D. d.o.o., koji nije kao takav naznačen u ovršnoj ispravi, da ovrhovoditelji

imaju pravo zahtijevati i od toga ovršenika kao sadašnjeg vlasnika da trpi izvršavanje prava ovrhovoditelja na navedenoj nekretnini temeljem ovršne isprave na kojoj zasnivaju ovrhovoditelji prijedlog za ovrhu. Na to ukazuje i odredba čl. 232. ZV-a prema kojoj tko stekne vlasništvo poslužne stvari na bilo kojem pravnom temelju stekao ju je opterećenu svakim pravom služnosti koje je njezin teret, osim ako zakonom nije drugačije određeno, što nije konkretan slučaj. Pravilno stoga tumači žalba ovrhovoditelja pravnu prirodu stvarne služnosti (kojom je opterećena poslužna nekretnina ovršenika), isticanjem da su zemljišne služnosti vezane uz same nekretnine i da iste i bez obzira na promjenu vlasništva, kada su jednom zasnovane postoje i dalje, odnosno drugim riječima da se služnost odnosi i obvezuje svakodobnog vlasnika poslužne nekretnine. Stajalište je ovoga suda da se to sukladno takvoj pravnoj prirodi stvarne služnosti, a što ima temelj u citiranom propisu iz čl. 232. ZV-a, odnosi upravo i na obveze iz ovršne isprave na kojoj ovrhovoditelji temelje ovršni prijedlog.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1084/09-2 od 22.XII.2009.

OVRŠNA ISPRAVA

Kaznena presuda

(Čl. 26. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ukoliko iz kaznene presude nije vidljiva bilo kakva obveza ovršenika prema ovrhovoditelju, niti je ovršeniku naloženo bilo kakvo plaćanje glede oduzete imovinske koristi, niti je određeno kome bi ovršenik bilo što trebao platiti a isto tako ne proizlazi niti solidarnost na strani okrivljenika, tada ista ne predstavlja ovršnu ispravu.

„Prije svega valja istaći da iz prijedloga za ovrhu proizlazi da je ovrha određena na temelju pravomoćne presude K. ___/03-135 od 1. veljače 2007. godine Općinskog suda u V., koja je postala pravomoćna dana 17. travnja 2008. godine, a kojom je naloženo ovršeniku da s osnova troškova kaznenog postupka i oduzete imovinske koristi plati iznos od

23.064,48 kn. Iz priložene pravomoćne kaznene presude K. ___/03-134 od 1. veljače 2007. godine pak proizlazi da je temeljem čl. 82. Kaznenog zakona (dalje: KZ) od I. okr. C.D., III. okr. B.Ž., IV. okr. V.I. i VI. okr. V.E. oduzima protupravna imovinska korist stečena kaznenim djelom pod točkom 11) u iznosu od 23.064,48 kn. U odredbi čl. 82. st. 1. KZ-a propisano je da nitko ne može zadržati imovinsku korist ostvarenu kaznenim djelom. U st. 2. je dalje propisano da se kao imovinska korist smatra i ona korist koju je ostvarila grupa ljudi ili zločinačka organizacija koja je u vremenskoj povezanosti s počinjenim kaznenim djelom i za koju se osnovano može smatrati da potječe od toga djela, jer se njezino zakonito podrijetlo ne može utvrditi. U st. 3. je pak određeno da se imovinska korist oduzima sudskom odlukom kojom se utvrđuje da je kazneno djelo počinjeno. Kad se utvrdi nemogućnost oduzimanja imovinske koristi koja se sastoji od novca, vrijednosnih papira ili stvari u cijelosti ili djelomično, sud je dužan obvezati počinitelja kaznenog djela na isplatu odgovarajuće protuvrijednosti u novčanom iznosu. Iz prijedloga za ovrhu jasno je vidljivo da je protiv ovršenika, kao jednog od četiri okrivljenika, podnesen ovršni prijedlog radi naplate cjelokupnog iznosa protupravno stečene imovinske koristi od 23.064,48 kn, time da je na taj iznos ovrhovoditelj tražio i zakonsku zateznu kamatu tekuću od 17. travnja 2008. godine. Obzirom na navedeno jasno je vidljivo da ovrhovoditelj nije tražio naplatu troškova kaznenog postupka u iznosu od 300,00 kn. Obzirom na izreku pravomoćne kaznene presude vidljivo je da je oduzeta imovinska korist od ukupno četiri okrivljenika, pa je sukladno odredbi čl. 82. st. 3. KZ bilo potrebno da se u kaznenoj presudi naloži okrivljenicima da plate točno određeni novčani iznos, a što nije učinjeno. Prema odredbi čl. 21. toč. 1. OZ ovršna isprava je i ovršna sudska odluka, odnosno ovršna sudska nagodba, pri čemu je u odredbi čl. 23. st. 1. OZ propisano da sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje je ovrha ako je postala pravomoćna i ako je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje. Rok za dobrovoljno ispunjenje teče od dana dostave odluke ovršeniku ako zakonom nije drugačije određeno. Isto tako prema odredbi čl. 26. st. 1. OZ ovršna isprava podobna je za ovrhu ako su u njoj naznačeni vjerovnik i dužnik te predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze. Citirana kaznena presuda, obzirom na navedene odredbe, ne može predstavljati ovršnu ispravu u smislu odredbe čl. 26. OZ-a, budući da iz ovršne isprave nije vidljiva bilo kakva obveza ovršenika prema ovrhovoditelju, niti je ovršeniku naloženo bilo kakvo plaćanje glede oduzete imovinske koristi, niti je pak određeno kome bi ovršenik bilo što trebao platiti. Osim toga, iz navedene presude ne proizlazi niti solidarnost na strani okrivljenika.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1115/09-2 od 02.XI.2009.**OVRŠNA ISPRAVA**

Djelomična presuda

(Čl. 23. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Pravomoćna djelomična presuda koja udovoljava uvjetima iz čl. 26. Ovršnog zakona, smatra se ovršnom ispravom.

„Pravovremeno podnesenom žalbom ovršenik pobija prvostupanjsko rješenje o ovrsi, navodeći da isto pobija iz žalbenog razloga navedenog u čl. 46. st. 1. OZ-a, jer (po njegovoj ocjeni) još nije ispunjen uvjet određen ovršnom ispravom; ističe da se radi o ovrsi određenoj djelomičnom presudom, tako da spor između stranaka i nadalje egzistira, pa su ostala neriješena određena potraživanja ovršenika prema ovrhovoditelju, tako da ovršenik ovrhu smatra preuranjenom. Po ocjeni ovog suda, nema nikakvog utjecaja na mogućnost provođenja ovrhe temeljem navedene ovršne isprave, a pravomoćna djelomična presuda je ovršna isprava u smislu čl. 23. st. 1. OZ-a (ovršnom ispravom je ovršeniku naloženo ispunjenje tražbine ovrhovoditelja; ovršna isprava je postala pravomoćna, te je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje). Treba istaći da je Zakon o parničnom postupku (dalje: ZPP), čl. 329. st. 6., izričito propisao da se, što se tiče pravnih lijekova i ovrhe, djelomična presuda smatra samostalnom presudom. Pregledom ovršne isprave za potrebe ovog postupka, ovaj sud ocjenjuje da navedena ovršna isprava, i u smislu spomenute procesne odredbe ZPP-a, te u smislu odredbe čl. 26. OZ-a, udovoljava uvjetima potrebnim da bi se temeljem ovršne isprave mogla provesti ovrha. Neosnovano ovršenik u žalbi tvrdi da bi ovrhu trebalo smatrati preuranjenom, radi toga što dio spora između stranaka u predmetu iz kojeg potječe ovršna isprava, još uvijek egzistira, jer je zakonom propisano da je pravomoćna djelomična presuda samostalna presuda, a jasno je da samostalna presuda predstavlja ovršnu ispravu u smislu naprijed

spomenutih propisa. Isto tako ovršenik bi se provođenjem ovrhe, isticanjem da egzistira i njegovo potraživanje prema ovrhovoditelju, u vezi kojeg vodi spor s ovrhovoditeljem u istom predmetu iz kojeg potječe ovršna isprava, mogao s uspjehom suprotstaviti samo da se radi o uvjetnim i uzajamnim obvezama u smislu čl. 30. OZ-a, što ovdje očito nije slučaj.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 188/09-2 od 08.IV.2009.

OVRŠNA ISPRAVA

Ovršnost odluke donesene u upravnom postupku

(Čl. 23. st. 3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovršna odluka donesena u upravnom postupku smatra se ovršnom ispravom ukoliko je istom utvrđena tražbina ovrhovoditelja te ako sadrži potvrdu ovršnosti.

„Kako ovrhovoditelj ima ovršnu ispravu kojom je utvrđena njegova novčana tražbina prema protivniku osiguranja, a koja sadrži i potvrdu ovršnosti, to su u konkretnom slučaju ispunjene sve zakonom propisane pretpostavke za predloženo osiguranje predlagateljeve novčane tražbine zasnivanjem založnog prava. Naime, prema odredbi čl. 21. st. 1. toč. 3. OZ-a, ovršnom ispravom smatra se i ovršna odluka donesena u upravnom postupku, koju sukladno odredbi čl. 22. st. 2. OZ-a predstavlja rješenje i zaključak koje je u upravnom postupku donijelo tijelo državne uprave ili pravna osoba s javnim ovlastima. Odluka donesena u upravnom postupku ovršna je ako je postala ovršna po pravilima koja uređuju taj postupak (odredba čl. 23. st. 3. OZ-a). Iz predmetne ovršne isprave vidljivo je da je ista ovršna s danom 26. ožujka 2009. zbog čega je očito da iniciranje upravnog spora nije od utjecaja na ovršnost predmetnog rješenja upravnog tijela. Podredno valja napomenuti da je ovršnost upravnog akta svojstvo koje je normirano odredbom čl. 270. Zakona o upravnom postupku (dalje: ZUP – NN 53/91 i 103/06) dok je pravomoćnost institut normiran odredbom čl. 12. ZUP, uz napomenu da navedena dva svojstva ne

nastupaju nužno istovremeno, kao što je to slučaj kod konkretne ovršne isprave. Naime, prema odredbi čl. 12. ZUP-a pravomoćno je ono rješenje protiv kojega se ne može izjaviti žalba niti pokrenuti upravni spor, dok ovršnost prvostupanjskog upravnog rješenja nastupa 1) istekom roka za žalbu ako žalba nije izjavljena, 2) dostavom rješenja stranci ako žalba nije dopuštena, 3) dostavom rješenja stranci ako žalba ne odgađa ovrhu i 4) dostavom stranci rješenja kojim se žalba odbacuje ili odbija (odredba čl. 270. st. 2. ZUP-a).“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 832/09-2 od 26.VIII.2009.

OVRŠNA ISPRAVA

Izvansudska nagodba

(Čl. 21. toč. 1.-6. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Izvansudska nagodba sklopljena između poslodavca i radnika nema svojstvo ovršne isprave.

„Međutim, svojstvo ovršne isprave imaju samo isprave koje su u Ovršnom zakonu ili nekom drugom zakonu taksativno navedene. Odredbom čl. 21. toč. 1. – 6. OZ-a određeno je koje isprave predstavljaju ovršne isprave, time da osim isprava navedenih u toč. 1. -5. iste odredbe, ovršnu ispravu predstavljaju i druge isprave koje su zakonom određene kao ovršne isprave. Kako dakle, odredbom čl. 21. Ovršnog zakona izvansudska nagodba sklopljena između poslodavca i radnika nije određena kao ovršna isprava, niti je bilo kojim drugim zakonom izvansudska nagodba određena kao ovršna isprava, mora se zaključiti da se prijedlog ovrhovoditelja za privremenu pljenidbu temelji na ispravi koja nema svojstvo ovršne isprave, pa je prvostupanjski sud, bez obzira na razloge navedene u obrazloženju, osnovano odbacio prijedlog ovrhovoditelja, jer je prema ocjeni ovoga suda pravilnom primjenom odredaba Ovršnog zakona trebalo jednako odlučiti o prijedlogu ovrhovoditelja.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 1147/09-2 od 12.XI.2009.**OVRŠNA ISPRAVA**

Presuda Upravnog suda

(Čl. 21. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovrha radi vraćanja radnika na rad odnosno u službu provodi se na temelju ovršne isprave kojom je utvrđena tražbina radnika da bude vraćen na rad, odnosno na temelju pravomoćne kondemnatorne odluke.

„Iz stanja prvostupanjskog predmeta vidljivo je da ovrhovoditelj ovršnom ispravom u smislu odredbe čl. 21. st. 1. OZ-a označio presudu Upravnog suda Republike Hrvatske broj Us-___/2006-7 od 05. prosinca 2007.g. kojom je uvažena njegova upravna tužba i poništeno rješenje Općinskog poglavarstva Općine B. Klasa __, Ur. broj __ od 13. prosinca 2005.g. i Odluka istog tijela Klasa __, Ur. broj __ od 05. studenog 2002.g. te rješenje istog suda kojim je njegova tužba odbačena u odnosu na točku III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X i XI kojom je – između ostalog – ovrhovoditelj zatražio da ga se vrati u službu na poslove koje je obavljao prije donošenja poništene Odluke od 05.11.2002.g. Iz sadržaja obrazloženja opisane presude Upravnog suda Republike Hrvatske proizlazi da je poništenim rješenjem ovršenika od 13.12.2005. odbijen prigovor ovrhovoditelja izjavljen u svojstvu radnika protiv Odluke ovršenika (kao poslodavca) od 05.11.2002.g. kojim je „prekinut“ njegov radni odnos. U žalbi ovršenik poriče svojstvo ovršne isprave navedene presude i rješenja navodeći da navedenim odlukama nedostaje kondemnatorni zahtjev koji bi im omogućio svojstvo ovršivosti, dakle temeljne pretpostavke ovršne isprave. Valja naglasiti da se ovrha radi vraćanja radnika na rad odnosno u službu provodi na temelju ovršne isprave kojom je utvrđena tražbina radnika da bude vraćen na rad dakle, u pravilu na temelju pravomoćne kondemnatorne odluke kojom se to naređuje (ili eventualno nagodbe sklopljene u odgovarajućem postupku, javnobilježničke isprave ili sl.) zbog čega je potpuno jasno da presuda Upravnog suda Republike Hrvatske ima

svojstvo konstitutivne odluke, a ne kondemnatorne kojom bi se, kako to pravilno navodi i žalba – naredilo ispunjenje obveze na činjenje, dok je rješenje istog suda procesno-pravnog značaja jer je istim djelomično odbačena upravna tužba.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1594/08-2 od 21.IV.2009.

PRIGOVOR PROTIV RJEŠENJA O OVRSI

Odlučivanje o prigovoru ovršenika protiv rješenja o ovrsi

(Čl. 48. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 173/03 i 194/03)

Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2003. godine, proširena je lista pravnih lijekova, uvođenjem prigovora protiv rješenja o ovrsi, time da je odlučivanje o prigovoru kao pravnom lijeku protiv rješenja o ovrsi u isključivoj ingerenciji prvostupanjskog suda.

„Razmatrajući stanje prvostupanjskog predmeta i pobijanog rješenja ovaj je sud utvrdio da su protiv rješenja o ovrsi broj Ovr. ___/03-12 od 13. travnja 2005. g. ovršenici izjavili prigovor u smislu odredbe čl. 48. Ovršnog zakona (dalje: OZ – NN 57/96, 29/99, 173/03 i 194/03). Povodom navedenog prigovora, prvostupanjski sud je postupio sukladno odredbi čl. 48.a st. 2. OZ-a i djelomično obustavio ovrhu (toč. I/ izreke pobijanog rješenja), dok je u toč. II/ izreke utvrdio da u preostalom dijelu pobijano rješenje o ovrsi ostaje neizmijenjeno iz koje formulacije valja zaključiti da prigovor u preostalom dijelu smatra neosnovanim. No pri tom valja upozoriti prvostupanjski sud, da je rješenje o ovrsi broj Ovr. ___/03-12. od 13. travnja 2005. doneseno u režimu važenja odredbi OZ-a objavljenog u NN 57/96, 29/99, 173/03 te da je Novelom iz 2003.g. proširena lista pravnih lijekova uvođenjem prigovora protiv rješenja o ovrsi uz napomenu da je odlučivanje o prigovoru kao pravnom lijeku protiv rješenja o ovrsi u isključivoj ingerenciji prvostupanjskog suda, koji može: - (djelomično) obustaviti ovrhu ako ovrhovoditelj (djelomično) prizna navode ovršenikovog

prigovora – odredba čl. 48.a. OZ-a; - ako ovrhovoditelj ospori navode u prigovoru sud će bez odgode navedeno javiti ovršeniku i izvijestiti ga da u roku od 15 dana može podnijeti tužbu kojom će iz razloga koje je naveo u prigovoru zatražiti da se ovrha proglašeni nedopuštenom, st. 3. cit. odredbe OZ-a. Nadalje valja istaći da sadržajno toč. II/izreke pobijanog rješenja predstavlja deklaraciju o neizmijenjenom sadržaju rješenja o ovrsi, bez suštinske odluke o sudbini prigovora ovršenika izjavljenog protiv rješenja o ovrsi prigovarajući kako djelomičnom namirenju ovrhovoditeljeve tražbine tako i nedopuštenosti ugovorne kamate od 7,5 % mjesečno. U nastavku postupka, prvostupanjski sud će voditi računa da je obvezan odlučiti o prigovoru ovršenika izjavljenom protiv rješenja o ovrsi na način normiran odredbama čl. 48., 48.a i 48. b. Novele OZ-a (NN 173/04) imajući u vidu što je ovrhovoditelj – osim u dijelu u kojem priznaje novčani primitak u iznosu od 20.000,00 DEM – navode prigovora osporio.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1245/08-2 od 07.IV.2009.

ŽALBA PROTIV RJEŠENJA O OVRSI

Nadležnost odlučivanja o žalbi protiv rješenja o ovrsi

(Čl. 47. st. 3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ukoliko prvostupanjski sud ocijeni da žalba izjavljena protiv rješenja o ovrsi nije osnovana, dužan je uputiti predmet drugostupanjskom sudu, koji je jedini ovlašten odlučivati o žalbi, dok to ovlaštenje nema prvostupanjski sud.

„Naime, ovršenik je protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave od 06. ožujka 2009. g. podnio prigovor kojim pobija rješenje o ovrsi samo u dijelu kojim je određena ovrha, slijedom čega sa prigovorom ovršenika valja postupati kao sa žalbom izjavljenom protiv rješenja o ovrsi donesenog na temelju ovršne isprave, sukladno odredbi čl. 54. st. 3. OZ-a. Odredbom čl. 47. st. 1. i 2. OZ-a određeno je koje odluke je prvostupanjski sud ovlašten donositi povodom žalbe izjavljene protiv rješenja o ovrsi, dok

je odredbom čl. 47. st. 3. OZ-a izričito određeno da ako ocijeni da žalba nije osnovana, sud prvog stupnja uputit će predmet sudu drugog stupnja. Dakle, ukoliko prvostupanjski sud ocijeni da žalba izjavljena protiv rješenja o ovrsi nije osnovana, dužan je uputiti predmet drugostupanjskom sudu, koji je jedini ovlašten odlučivati o žalbi, dok to ovlaštenje nema prvostupanjski sud. Kako je prvostupanjski sud pobijanim rješenjem odlučivao o neosnovanosti prigovora ovršenika izjavljenog protiv rješenja o ovrsi, protivno odredbi čl. 47. st. 3. OZ-a, jer je odlučivanje o žalbi isključivo u nadležnosti drugostupanjskog suda, valjalo je neovisno od žalbenih navoda ovršenika, a povodom njegove žalbe pobijano rješenje ukinuti temeljem odredbe čl. 380. toč. 2. Zakona o parničnom postupku u vezi s čl. 19. st. 1. OZ-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 857/09-2 od 03.IX.2009.

IZLUČNI PRIGOVOR

Pravovremenost prigovora

(Čl. 55. st. 2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Za pravovremenost podnošenja prigovora treće osobe odlučan je trenutak stjecanja prava vlasništva, zbog čega treća osoba ima pravni interes za podnošenje prigovora u vrijeme kada osobni automobil koji je predmet ovrhe još nije predan, odnosno kada kupac u smislu odredbe čl. 143. st. 4. Ovršnog zakona još nije postao njegovim vlasnikom.

„Prije svega, što se tiče prigovora ovrhovoditelja podnietog u ovršnom postupku (pogrešno nazvanim žalba) koji je prema pravilnom isticanju žalbe podniet 17.11.05.g. (list 31 spisa ovrhe), ovaj sud smatra da je u toj fazi ovršnog postupka suprotno stajalištu žalbe, tužitelj kao treća osoba još uvijek imao pravni interes za njegovo podnošenje. Naime, takav prigovor treće osobe (izlučni prigovor) može se sukladno odredbi čl. 55. st. 2. OZ-a podnijeti sve do dovršetka ovršnog postupka time da njegova djelotvornost zavisi od stadija postupka u kojem je podnesen.

Takav prigovor treće osobe bespredmetan je u trenutku ako je pokretna stvar za koju tvrdi da je njegovo isključivo vlasništvo već prodana i da je kupac stvar preuzeo i postao njezinim vlasnikom utemeljeno na čl. 143. st. 4. OZ-a. Prema odredbi čl. 143. st. 4. OZ-a kupac u svakom slučaju postaje vlasnik kupljenih pokretnina njihovim preuzimanjem. U predmetnom slučaju prigovor tužitelja kao treće osobe u tom postupku od 17.11.05.g. podniet je nakon provedenog drugog dražbenog ročišta od 03.11.05.g., kada je utvrđeno da je temeljem čl. 142. st. 2. OZ-a predmetni automobil prodan kupcu I.P. iz M. (dalje: kupcu), za prodajnu cijenu od 17.000,00 kn, te je donijet zaključak od 09.11.05.g. kojim je naloženo ovdje II tuženiku, a tamo ovršeniku da preda u posjed imenovanom kupcu predmetni automobil, te kojim je ujedno isti i ovlašten zatražiti od nadležne PU svog prebivališta upis prava vlasništva na predmetnom automobilu (list 28 istog spisa). Predmetno vozilo predano je prema zapisniku toga suda od 04.04.06.g., imenovanom kupcu toga datuma (list 55 toga spisa). Kako je, dakle, prigovor tužitelja kao treće osobe podniet 17.11.05.g., a u koje vrijeme kupcu vozila još isto nije predano, pa isti tada još nije u smislu odredbe čl. 143. st. 4. OZ-a postao njezinim vlasnikom, to je zbog toga tužitelj kao treća osoba u trenutku podnošenja toga prigovora imao pravni interes za njegovo podnošenje iz razloga iz čl. 55. st. 1. OZ-a, a time i interes za upućivanje i odlučivanje u parničnom postupku o nedopuštenosti predmetne ovrhe. Zbog toga nisu osnovane tvrdnje žalbe ovršenika da bi za podnošenje takvog prigovora bio odlučan trenutak pljenidbenog popisa predmetnog osobnog automobila koji je proveden 19.07.05.g., a u kojem trenutku je doista I tuženik kao ovrhovoditelj stekao založno pravo na istome temeljem čl. 135. st. 1. OZ-a, ali ta činjenica iz navedenih razloga nema utjecaja na pravni interes tužitelja kao treće osobe za podnošenje prigovora 17.11.05.g., jer je za to odlučan trenutak stjecanja prava vlasništva, u konkretnom slučaju kupca I.P. na predmetnom automobilu utemeljeno na čl. 143. st. 4. OZ-a, koje isti tada još kako je već istaknuto, nije stekao. Upravo zbog toga, što u trenutku podnošenja prigovora tužitelja kao treće osobe u ovršnom postupku, kupac nije stekao vlasništvo predmetnog automobila to je protivno žalbi „prijavljivanje fiducije“ učinjeno na vrijeme, pa pozivanje I tuženika na činjenicu stjecanja kao ovrhovoditelja u ovršnom postupku založnog prava na istom, temeljem čl. 135. st. 1. OZ-a, iz koje crpi svoje stajalište o stjecanju vlasništva s njegove strane na predmetnom osobnom vozilu temeljem čl. 317. ZV-a u vezi čl. 118. istog Zakona povezujući to sa postupanjima kako II tuženika kao ovršenika tako i tužitelja kao treće osobe u ovršnom postupku, nije osnovano.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 679/08-2 od 18.XI.2008.**PRITUŽBA**

Pretpostavka dopustivosti pritužbe

(Čl. 242i. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Pritužba predstavlja posebno sredstvo pravne zaštite ovršenika, time da je sadržajna pretpostavka dopustivosti pritužbe izjavljivanje prigovora od strane ovršenika protiv rješenja o ovrsi.

„Razmatrajući stanje prvostupanjskog predmeta ovaj sud je utvrdio da je prvostupanjski sud poukom o pravnom lijeku sadržanom u zaključku broj Ovr. ___/09-2 od 04.08.2009. g. ovršeniku dopustio da protiv tog zaključka izjavi pritužbu u smislu odredbe čl. 252i. Ovršnog zakona. Prema sadržaju odredbe čl. 252i. st. 1. OZ-a ovršenik može u postupku sudske ovrhe (na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi kojom je ovrha određena na drugom predmetu a ne na tražbini po računu kod banke ili na stalnom novčanom primanju) u roku od 8 dana od dana primitka obavijesti o započinjanju provedbe ovrhe podnijeti pritužbu da je protiv rješenja o ovrsi koje je izdao javni bilježnik pravodobno podnio prigovor. Iz sadržaja ovršenikovog prigovora, koji je zaprimljen dana 26. kolovoza 2009. g., vidljivo je međutim da ovršenik isključivo osporava osnovanost ovrhovoditeljeve tražbine a niti ne tvrdi da bi protiv rješenja o ovrsi podnio prigovor, a što je sadržajna pretpostavka dopustivosti pritužbe iz čl. 252i. OZ-a kao posebnog sredstva pravne zaštite ovršenika. Iako je dakle prvostupanjski sud pogrešno okvalificirao ovršenikov prigovor izjavljen protiv zaključka broj Ovr. ___/09-2 od 04. kolovoza 2009.g. valjalo na istovjetan način odlučiti o (ne)dopustivosti istog, obzirom sukladno odredbi čl. 11. st. 5. OZ-a protiv zaključka nije dopušten pravni lijek.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1025/09-2 od 14.X.2009.

OVRHA NA NEKRETNINAMA

Ovrhovoditelj upisan u zemljišne knjige kao vlasnik nekretnina koje su predmet ovrhe

(Čl. 40. u vezi čl. 30. st. 3. u vezi čl. 70. Zakona o zemljišnim knjigama – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07;

Čl. 79. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ukoliko je ovrhovoditelj upisan u zemljišne knjige kao vlasnik nekretnina koje su predmet ovrhe time da je ovršenima dostavio valjano zemljišnoknjižno očitovanje da ishode upis predmetnih nekretnina u zemljišne knjige na svoje ime, tada je dopuštena ovrha na nekretninama osobe koja nije upisana kao vlasnik predmetnih nekretnina.

„Budući da se sada vodi jedinstveni postupak povodom rješenja o ovrsi prvostupanjskog suda broj Ovr. ___/03-2 od 24. studenog 2003.g. (koje propustom prvostupanjskog suda još uvijek nije dostavljeno ovršeniku N.K., na koju obvezu dostave tog rješenja je ovaj sud upozorio prvostupanjski sud rješenjem broj Gž. ___/06-2 od 14. kolovoza 2006.g. (strana 6., VIII stavak, ali koji propust ne utječe na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja) i rješenja o ovrsi broj Ovr. ___/08-2 od 29. veljače 2008. g., u ovaj postupak na aktivnoj strani uključen je i III ovrhovoditelj J.C. koji je formalni, zemljišnoknjižni vlasnik predmetnih nekretnina, ali koji je dostavio valjano zemljišnoknjižno očitovanje, kojim ovlašćuje ovršenike J.K. i N.K. da ishode upis u zemljišnim knjigama njihovog prava suvlasništva, svakog u 1/2 dijela, u skladu sa zemljišnoknjižnom ispravom, temeljem koje je i pokrenut ovaj ovršni postupak, dakle u skladu s prvostupanjskom presudom Općinskog suda u L. broj P. ____/02-64 od 13. studenog 2002.g., potvrđene presudom Županijskog suda u V. broj Gž. ___/03-2 od 18. lipnja 2003.g. Takvo vođenje postupka, na nekretninama osobe koja nije upisana kao vlasnik predmetnih nekretnina u skladu je s odredbom čl. 77. st. 2. OZ-a, a isto tako u provedbi ovrhe, upis zabilježbe ovrhe uz navedenu tabularnu ispravu izdanu od zemljišnoknjižnog vlasnika, koji je sudionik ovog postupka moguće je u smislu odredbe čl. 40. u vezi čl.

30. st. 3. u vezi čl. 70. Zakona o zemljišnim knjigama (NN 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07 – dalje: ZZK) i čl. 79. st. 1. OZ-a. Radi toga trenutno stanje upisa prava vlasništva ovrhovoditelja J.C. na predmetnoj nekretnini, koju dopunjuje uknjiženo očitovanje (valjana tabularna isprava ovrhovoditelja ujedno zemljišnoknjižnog vlasnika J.C.) nije zapreka mogućnosti provođenja ovršnog postupka prema ovršeniku N.K., žalitelju, te njegov žalbeni prigovor, da je zemljišnoknjižni vlasnik predmetnih nekretnina J.C. ne može sprječavati provođenje ovrhe u ovom predmetu niti dovodi u pitanje zakonitost pobijanog rješenja o ispravku, rješenje o ovrsi, kojim se zapravo samo dodatno utvrđuje da je nekretnina koja je predmetom ovrhe u formalnom, zemljišnoknjižnom vlasništvu ovrhovoditelja C.J. koji sam sudjeluje kao ovrhovoditelj u ovom postupku i koji upravo i predlaže provođenje ovrhe na toj nekretnini radi naplate svog potraživanja prema prvom rješenju o ovrsi iz ovog predmeta.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1365/08-3 od 25.III.2009.

PROVOĐENJE OVRHE ISPRAŽNJENJEM I PREDAJOM DIJELA NEKRETNINE U POSJED OVRHOVODITELJU

Ovrha na poslovnom prostoru koji nije etažiran

(Čl. 121. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Činjenica da poslovni prostor nije etažiran odnosno da kao takav nije upisan u zemljišnu knjigu ne predstavlja zapreku za provođenje ovrhe ispražnjenjem i predajom dijela nekretnine u posjed ovrhovoditelju temeljem ovršne isprave, ukoliko je isti definiran ukupnom površinom, lokacijom kao i činjenicom da se radi o točno određenom broju prodavaonice ovršenika.

„Naime, temeljna je tvrdnja žalbe da ovrhu nije moguće provesti i to radi toga što predmetni poslovni prostor nije etažiran. Navedeno ne predstavlja razlog za žalbu, budući da je poslovni prostor, odnosno dio nekretnine iz koje se traži ispražnjenje jasno definiran ukupnom površinom,

lokacijom, ali i činjenicom da se radi o točno određenom broju prodavaonice ovršenika. Stoga bez obzira na činjenicu što taj prostor nije etažiran, odnosno nije kao takav upisan u zemljišnoj knjizi, isto ne predstavlja zapreku za provođenje ovrhe ispražnjenjem i predajom dijela nekretnine u posjed ovrhovoditelju, sve sukladno ovršnoj ispravi. S druge pak strane ovršenik ulazi u kontradikciju kada najprije tvrdi da predmetni poslovni prostor nije dovoljno određen u ovršnoj ispravi, radi čega nije moguće provesti ovrhu, a zatim tvrdi da treća osoba T. d.o.o. polaže vlasnička prava na svim poslovnim prostorijama u prizemlju predmetne zgrade, te da je ovršenik samo korisnik poslovnog prostora, koji je onda valjda kao takav jasno određen, jer je u posjedu ovršenika. Upravo zbog činjenice da ovršenik koristi predmetni prostor čini provedbu ovrhe mogućom i u skladu s ovršnom ispravom, time da je sam predmet ovrhe jasno definiran ovršnom ispravom. Valja dodati da su prigovori ovršenika u smislu prava na posjed spornog poslovnog prostora, bili predmetom raspravljanja tijekom parničnog postupka, a iz kojeg potječe ovršna isprava u ovom predmetu P. ___/06, a isto tako i predmetom razmatranja od strane ovog suda povodom žalbe ovršenika (tamo tuženika) u predmetu Gž. ___/08. Za ovaj žalbeni postupak irelevantan je navod da treća osoba polaže pravo na sporni poslovni prostor, budući da je ovršni sud dužan postupati po ovršnoj ispravi i u skladu s njom provesti ovrhu. Stoga je potpuno neosnovan zahtjev da bi sud prvog stupnja trebao u ovršnom postupku provoditi izviđaje, saslušati sve suvlasnike zgrade u kojoj se nalazi predmetni poslovni prostor, pribaviti mišljenje sudskog vještaka, budući da ovršna isprava nije ukinuta, nije promijenjena, poništena ili pak na drugi način preinačena, odnosno ista nije izgubila svoj učinak.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 447/09-2 od 14.IV.2009.

ZABILJEŽBA OVRHE

Uvjetni upis zabilježbe ovrhe na teret potonjeg vlasnika

(Čl. 79. st. 2. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Uvjetni upis zabilježbe ovrhe na teret potonjeg vlasnika nije moguć iz razloga što se kao vlasnik, prema stanju zemljišne knjige može smatrati samo fiducijarni vlasnik, tj. prethodni vlasnik.

„Po ocjeni ovog suda, pogrešno je materijalnopravno stajalište žalitelja o mogućnosti uvjetnog upisa zabilježbe ovrhe na teret potonjeg vlasnika, jer se kao vlasnik, prema stanju zemljišne knjige može smatrati samo fiducijarni vlasnik, tj. prethodni vlasnik, a to je treća osoba E. S. bank d.d. Z., V. 3-5. Upisom založnog prava na nekretninama koje su predmetom ovrhe stječe se pravo namirenja u smislu odredbe čl. 79. st. 2. OZ-a i u slučaju da treća osoba kasnije stekne vlasništvo na toj nekretnini, a prema čl. 79. st. 3. OZ-a, nakon zabilježbe ovrhe nije dopušten upis promjene vlasništva niti kojeg drugog stvarnog prava utemeljen na raspoložbi ovršenika, bez obzira na to kada je raspoložba poduzeta, a u smislu odredbe st. 4. istog članka promjena vlasnika nekretnine tijekom ovršnog postupka ne sprječava da se taj postupak nastavi protiv novog vlasnika kao ovršenika. Navedene materijalnopravne posljedice zabilježbe ovrhe, jasno je, ne mogu se osigurati kao uvjetna prava na nekretnini onoga tko je, prema stanju zemljišnih knjiga, u trenutku primitka prijedloga za upis (naloga za upis) vlasnik (prethodni vlasnik) predmetnih nekretnina. U tom smislu osnovano prvostupanjski sud navodi da za utemeljenje tog upisa nije ostvarena pretpostavka knjižnog prednika iz čl. 40. ZZK-a. Radi navedenoga, tumačenje žalitelja da bi predmetno rješenje trebalo provesti, na posredan način, na teret ovršenika, kao potonjeg vlasnika, tretirajući ovršenika kao predbilježenog vlasnika, nije u skladu sa smislom i sadržajem instituta osiguranja upisa založnog prava u ovršnom postupku, koji se treba bezuvjetno provesti na predmetu ovrhe na kojem se određuje takva zabilježba, prema smislu tog osiguranja, što određuje i odredbe koje definiraju status založnog prava (čl. 297. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima), a koji status se osigurava upravo upisom u zemljišnu knjigu, pa materijalnopravne odredbe koje određuju pravni karakter upisanog prava, treba imati u vidu zemljišnoknjižni sud odlučujući o nalogu (prijedlogu) u smislu čl. 108. st. 1. ZZK-a, a u smislu kojeg treba voditi računa i o čl. 40. ZZK-a, kako je to naglašeno u obrazloženju pobijanog rješenja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 486/09-2 od 20.V.2009.

ZABRANA OTUĐENJA I OPTEREĆENJA NEKRETNINA

Učinak upisa zabrane otuđenja i opterećenja

(Čl. 34. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima – „Narodne novine“, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06;

Ukoliko je u zemljišne knjige upisana zabrana otuđenja i opterećenja nekretnina, tada ista obvezuje samo vlasnika te nekretnine i to samo u odnosu prema određenoj osobi prema kojoj se vlasnik nekretnine obvezao da neće otuđiti ili opteretiti nekretninu.

„Valja ovdje ponoviti da postavi li vlasnik zabranu otuđenja i/ili opterećenja, to ga obvezuje. No, budući da vlasnikova ograničenja u pravilu djeluju samo relativno, postavljena zabrana otuđenja i/ili opterećenja obvezuje jedino vlasnika koji ju je postavio i to jedino u odnosu prema određenoj osobi kojoj se tako obvezao u smislu odredbe čl. 34. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (dalje: ZV). To djelovanje je obveznopravno, pa, ako bi protivno toj obvezi vlasnik nekome otuđio ili opteretio nekretninu, stvarnopravni učinak tog otuđenja ili opterećenja neće zbog toga izostati čak niti ako se to uradi u korist osobe koja je znala za zabranu, dok osoba u odnosu na koju ga je zabrana obvezivala, ima pravo na naknadu štete zbog povrede ugovorne obveze. Stoga upisana zabrana otuđenja i opterećenja predmetnih nekretnina nije sprečavala daljnji prijenos prava vlasništva na nekretninama upisanim u z.k.ul. ___ k.o. V.T. u korist A.V. i to s učinkom od dana podnošenja prijedloga, prema jednom od temeljnih načela zemljišnoknjižnog prava, načela reda prvenstva, tj. da se predmeti u zemljišnoknjižnom postupku rješavaju prema redosljedu zaprimanja. Slijedom navedenog u trenutku podnošenja ovršnog prijedloga A.V. je podnio prijedlog za upis, u zemljišnoj knjizi je bila upisana zabilježba odbacivanja i zabilježba žalbe, slijedom čega, obzirom na kasnije dopušteni upis u zemljišnu knjigu u korist istoga, A.K. nije bila vlasnica predmetne nekretnine u času podnošenja ovršnog prijedloga, pa ista nije mogla biti ovršenica u ovom predmetu u smislu čl. 77. OZ-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 604/09-2 od 19.VI.2009.**OVRHA NA TRAŽBINI OVRŠENIKA**

Ograničenje ovrhe na tražbini ovršenika po računu kod banke

(Čl. 180. - 184. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona koji je stupio na snagu 17. lipnja 2008. godine, propisano je da se ovrha na novčanoj tražbini koja po žiro, deviznom i drugom računu koji pripada ovršeniku, određuje uz ograničenja onih primanja i naknada iz čl. 149. Ovršnog zakona i iznosa koji su ograničeni od ovrhe iz čl. 149. Ovršnog zakona.

„Ponajprije valja naglasiti da se predmetni ovršni postupak provodi kao ovrha na tražbini (ovršenika) po računu kod banke kao jednoj od vrsta novčanih tražbina ovršenika koja je normirana odredbama čl. 180.- 184 OZ-a. Valja ponajprije navesti da je Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (dalje: ZID OZ) stupio na snagu dana 17. lipnja 2008. g. što je ujedno i početak njegove primjene. Obzirom je rješenje o ovrsi broj Ovr. ___/08-2 doneseno dana 30. srpnja 2008.g. to se nedvojbeno odredbe ZID OZ-a primjenjuju i na predmetni pravni odnos ovršnih stranaka. To više što je odredbom čl. 26. st. 1. ZID OZ-a određeno da se odredbe čl. 7., 8. i 18. tog Zakona neće primjenjivati na postupke pokrenute prije stupanja na snagu istog, a st. 2. – da se odredbe čl. 16. i 18. ZID OZ-a neće primjenjivati na isprave o suglasnosti zapljene plaće ovjerene prije stupanja na snagu tog zakona. Pravilnim tumačenjem izloženih zakonskih normi nedvojbeno slijedi da se i na postupke u tijeku primjenjuje odredba čl. 180. st. 1. ZID OZ-a. Nadalje valja navesti da odredba čl. 148. OZ-a normira primanja koja su izuzeta od ovrhe što podrazumijeva dakako i gotov novac stečen ispunjenjem tih (izuzetih) primanja, a što izričito potvrđuje daljnja odredba čl. 128. st. 1. toč. 6. OZ-a. Imajući u vidu prednju normativnu regulativu, sudska praksa zauzela je stajalište – argumento a minori ad maius – da se ovrha ne bi mogla provesti ni na takvim novčanim sredstvima koja su položena na štednom ulogu ili računu kod banke. Obzirom do stupanja na snagu ZID OZ-a ograničenja iz čl. 148. i 149. OZ-a

nisu bila predviđena za ovrhu na novčanim tražbinama ovršenika koja su se vodila na računu kod banke to je upravo odredba čl. 17. ZID OZ-a sanirala takav raniji propust i odredila (dopunom odredbe čl. 180. st. 1. OZ-a) da se ovrha na novčanoj tražbini koja po žiro-, deviznom- i drugom računu koji pripada ovršeniku određuje uz ograničenja onih primanja i naknada iz čl. 148. i iznosa koji su ograničeni od ovrhe iz čl. 149. OZ-a. Obzirom na izneseno, pravilno je prvostupanjski sud i na predmetnu ovrhu na tražbini po računu kod banke primijenio – sukladno čl. 17. ZID OZ-a ograničenje u smislu odredbe čl. 148. OZ-a i čl. 149. OZ-a. „

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 212/09-2 od 20.V.2009.

OVRHA NA RAČUNU OVRŠENIKA

Ovrha na štednom računu ovršenika temeljem pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi

(Čl. 16b. st. 3. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ovrhovoditelj ima pravo na temelju pravomoćnog i ovršnog rješenja o ovrsi općenito na imovini ovršenika tražiti neposredno i izravno ovrhu na štednom računu u banci za koju smatra da ovršenik ima štedni račun.

„Navod suda prvoga stupnja da podatak o tome kod koje banke se vodi glavni račun ovršenika (pa, prema tome, kojoj banci će se uputiti rješenje o ovrsi) ovrhovoditelj može pribaviti od Financijske agencije (čl. 16b. st. 3. OZ-a), koja vodi jedinstveni registar računa u smislu čl. 2. Odluke o jedinstvenom registru računa poslovnih subjekata (NN. 14/02, 98/02), po mišljenju ovoga suda nije pravilan, budući da Financijska agencija prema odredbi čl. 1. st. 1. i 2. citirane Odluke vodi jedinstveni račun poslovnih subjekata, a poslovni subjekti su pravne osobe, tijela državne vlasti, tijelo državne uprave, jedinica lokalne samouprave i fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost, a što u konkretnom slučaju nije ovršenik, niti to proizlazi iz ovršnog prijedloga. Stoga je u konkretnom slučaju sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo kada je

prijedlog ovrhovoditelja odbacio. Kod toga valja navesti da sud ne može predstavljati servis banci u smislu pribave podataka o računima, već ovrhovoditelj ima pravo tražiti neposredno i izravno ovrhu na štednom računu u banci za koju ovrhovoditelj smatra da u istoj ovršenik ima štedni račun.“

Županijski sud u Varaždinu, GŽ. 1125/09-2 od 09.XI.2009.

ZADUŽNICA

Naplata po zadužnici

(Čl. 183a. st. 1. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Sudsku zaštitu zbog eventualno neosnovane naplate po zadužnici ovršenik može ostvariti samo u parničnom postupku temeljem odgovarajućeg zahtjeva za povrat novčanih sredstava (temeljem stjecanja bez osnove).

„Tužiteljeva je tvrdnja da tuženik nije izvršio okončani obračun i ispostavio okončanu situaciju, a aktivirao je predmetne zadužnice i izvršio blokadu žiro-računa tužitelja. Budući da nije izvršen konačni obračun i ispostavljena konačna situacija, tužitelj smatra da nije nastupio uvjet za naplatu u smislu odredbe čl. 30. OZ-a. Međutim, tužitelja valja upozoriti da je odredbom čl. 183.a st. 1. OZ-a propisano da dužnik može s ispravom na kojoj je javno ovjеровljen njegov potpis dati suglasnost da se radi naplate tražbine čiji će iznos biti naknadno upisan u ispravi, zaplijene svi njegovi računi kod pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa, te da se novčana sredstva s tih računa, u skladu s njegovom izjavom sadržanom u toj ispravi, izravno s računa isplate vjerovniku koji je određen u ispravi ili koji će naknadno u nju biti upisan (bjanko zadužnica). Stavkom 2. istog članka propisano je da ispravu iz st. 1. s naknadno upisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku pravnoj osobi koja obavlja poslove platnog prometa dostavlja vjerovnik s učincima dostave pravomoćnog sudskog rješenja o ovrsi, neposredno u prijamnom uredu pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa, preporučenom pošiljkom s

povratnicom ili preko javnog bilježnika, te da se dostavom te isprave zapljenjuje tražbina po računu i prenosi se na vjerovnika. Naime, bjanko zadužnica predstavlja instrument osiguranja plaćanja, time da ista ima i ambivalentno svojstvo, tj. sadrži učinke pravomoćnog rješenja o ovrsi kada se plijeni tražbina po računu i prenosi na vjerovnika iz ovršne isprave, kvazipresude, kada se traži ovrha na drugim predmetima, a ne na novčanoj imovini, tj. na tražbini po računu. Za pravni značaj i odgovarajuće implikacije zadužnice bitno je zakonsko određenje da se radi o ispravi koja se daje „radi naplate tražbine“, a zatim da se u svom učinku zadužnica izjednačava s pravomoćnim rješenjem o ovrsi odnosno sudskom odlukom. Zbog navedenog i po ocjeni ovoga suda sudsku zaštitu zbog eventualno neosnovane naplate po zadužnici tužitelj može ostvariti samo u parničnom postupku temeljem odgovarajućeg zahtjeva za povrat novčanih sredstava (temeljem stjecanja bez osnove). Kako je, dakle, ranije citiranim propisima u cijelosti uređeno pitanje pravne prirode bjanko zadužnice, to je tuženik bio ovlašten aktivirati sredstva osiguranja – bjanko zadužnice isključivo u skladu s navedenim propisom, zbog čega je sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo odbivši tužbeni zahtjev tužitelja.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 372/09-2 od 06.IV.2009.

ZADUŽNICA

Promjena predmeta odnosno sredstava ovrhe

(Čl. 5. Ovršnog zakona – „Narodne novine“, br. 57/96, 29/99, 42/00 – odluka US RH, 173/03, 194/03 – ispr., 88/05 i 67/08)

Ukoliko se ovrha na temelju zadužnice nije mogla provesti na računima ovršenika, ovrhovoditelj ima pravo zatražiti promjenu sredstva odnosno zatražiti ovrhu na drugom predmetu odnosno sredstvu ovrhe, time da se u tom slučaju prijedlog i rješenje ne smatraju novim prijedlogom i rješenjem, zbog čega ne postoji niti obveza plaćanja sudskih pristojbi na isti.

„Naime, prema čl. 183. st. 1. OZ-a zapljena računa može se provesti na temelju zadužnice na računima ovršenika, u kom slučaju zadužnica ima

učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi. No, zadužnica u isto vrijeme ima i svojstvo ovršne isprave, prema st. 7. istog članka. Iz podnesenog prijedloga vidljivo je da je ovrhovoditelj naveo da ovrha na novčanim sredstvima ovršenika kod banaka nije dala rezultata, tj. da je ista ostala bezuspješna, radi čega sukladno odredbi čl. 5. OZ-a, ovrhovoditelj predlaže novi predmet ili sredstvo ovrhe. Prema odredbi čl. 5. st. 3. OZ-a, ako se pravomoćno rješenje o ovrsi određenim sredstvom ili na određenom predmetu ne može provesti, ovrhovoditelj može, radi namirenja iste tražbine, predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe. U tom slučaju sud će donijeti novo rješenje o ovrsi i nastaviti ovrhu na temelju tog rješenja. U konkretnom slučaju ovrha na temelju zadužnice na računima ovršenika nije bila uspješna, odnosno nije se mogla provesti, što znači da se nije mogla provesti ovrha na temelju zadužnice koja ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi. Stoga je ovrhovoditelj imao pravo zatražiti promjenu sredstva odnosno zatražiti ovrhu na drugom predmetu odnosno sredstvu ovrhe. Kako je u konkretnom slučaju ovrhovoditelj to i učinio, to se, u smislu čl. 5. st. 8. OZ-a navedeni prijedlog i rješenje ne smatraju novim prijedlogom i rješenjem, pa ne postoji niti obveza plaćanja sudskih pristojbi na iste.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 1417/09-2 od 05.I.2010.

IX. MJENIČNO I ČEKOVNO PRAVO

MJENICA

Preslika mjenice

(Čl. 1. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Ukoliko je tužitelj uz prijedlog za ovrhu priložio presliku mjenice, isto ne znači da tužitelj nije imatelj mjenice u izvorniku, ako tuženik tijekom postupka nije osporavao postojanje mjenice niti činjenicu da je tužitelj imatelj iste.

„Međutim, i neovisno od citirane zakonske odredbe, ovaj sud smatra potrebnim tuženika upozoriti da se na temelju činjenica što je tužitelj uz prijedlog za ovrhu priložio presliku mjenice ne može izvoditi zaključak da on nije imatelj mjenice (u izvorniku). Naime, tuženik tijekom prvostupanjskog postupka nije osporavao postojanje mjenice kao ni činjenicu da je tužitelj njezin imatelj (upravo suprotno – tuženik je prigovarao visini duga zbog čega je na njegov prijedlog tijekom postupka bilo i određeno financijsko knjigovodstveno vještačenje na okolnost visine duga a na koji nalaz vještaka tuženik nije imao nikakve primjedbe). Navodima da je mjenična obveza zastarjela odnosno kojima je osporavao visinu utuženog duga, tuženik je učinio zapravo nespornim postojanje mjenice i činjenicu da je tužitelj mjenični vjerovnik. Prema tome, u prvostupanjskom postupku bilo je potrebno odgovoriti samo na pitanje da li je tuženik platio mjenicu (podmirio dug) odnosno visinu utuženog duga kao i da li je mjenična obveza zastarjela, kako je to tuženik naveo u prigovoru (a iste navode isticao tijekom prvostupanjskog postupka), slijedom toga da li je isti oslobođen mjenične obveze (tako i VSRH, Revt 47/06-2 od 12. srpnja 2006. godine).

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 578/09-2 od 18.VI.2009.

TRASANT

Odgovornost trasanta

(Čl. 46. st. 1. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Trasant je solidarno odgovoran za naplatu mjenice kao regresni obveznik ukoliko naplata od strane trasata nije uspjela.

„Kako se radi o vlastitoj trasiranoj mjenici, u kojoj je kao remitent označena upravo tužena, time da predmetna mjenica glasi po naredbi samog trasanta, te je prenesena indosamentom na tužitelja po izričitoj naredbi tužene (trasanta), a koji indosament se nalazi na poleđini mjenice, to je sud prvog stupnja pravilno zaključio da je tužena solidarno odgovorna za naplatu predmetne mjenice, kao regresni obveznik, budući da naplata od strane trasata nije uspjela, a iz protesta je razvidno da je trasat umro, što je izjavila sama tužena, koja u žalbi osporava pravilnost protesta upravo zbog izjave koju je ona osobno dala javnom bilježniku. Naime, iz protesta nedvojbeno proizlazi, a što tužena niti ne osporava u žalbi, da je javni bilježnik na adresi trasata M.R. zatekao njegovu suprugu (ovdje tuženu) „koja je izjavila da je M.R. umro“. Stoga tužena neutemeljeno osporava pravilnost izvršenog protestiranja, uz tvrdnju da nije izvršeno na adekvatan način prema trasatu M.R., jer je protestni postupak proveden po ovlaštenom tijelu – javnom bilježniku i u postupku koji je propisan Zakonom o mjenici za provođenje protesta. Nadalje, odredbom čl. 42. ZM-a propisano je da imatelj mjenice može ostvariti regres protiv indosanta, trasanta i ostalih obveznika o dospelosti ako mjenica nije plaćena u cijelosti ili djelomično. Kako je tužitelj pravodobno podnio mjenicu na naplatu trasatu (odnosno banci u kojoj trasat ima račun) koja nije naplaćena, te je protestirao istu, nakon utvrđenja od strane javnog bilježnika da je supruga trasata izjavila da je trasat umro, dakle tužitelj se nije uspio naplatiti od trasata po predmetnoj mjenici, to isti nedvojbeno ima pravo regresa prema tuženoj kao trasantu odnosno indosantu, pri čemu se sud prvog stupnja pravilno pozvao na odredbu čl. 46. st. 1. ZM-a kojom odredbom je propisano da svi koji su mjenicu trasirali, akceptirali, indosirali ili avalirali odgovaraju solidarno imatelju mjenice, iz čega slijedi da je njihova odgovornost solidarna.“

**Županijski sud u Varaždinu, Gž. 668/09-2 od 08.VI.2009.
FORMA AKCEPTA**

Potpis akceptanta

(Čl. 24. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Ukoliko se radi o izraženom akceptu na mjenici, odnosno ako na istoj postoji napomena - „priznajem“, „prihvaćena“ ili „primljena“, tada očitovanje akceptanta može biti na licu ili na poleđini mjenice, međutim, ako se akcept sastoji jedino u potpisu trasata, tada se potpis može staviti samo na lice mjenice.

„Naime, odredbom čl. 40. ZM-a propisano je da je imatelj trasirane mjenice, kao i onaj koji je samo drži, može je sve do dospelosti podnijeti na akceptiranje trasatu u mjestu njegova prebivanja. Dakle, iz navedene odredbe proizlazi da se svaka trasirana mjenica može podnijeti na akceptiranje trasatu, međutim, podnošenje (prezentacija, predčenje) je pravo ali nije i dužnost imatelja mjenice. Međutim, u interesu je svakog mjeničnog vjerovnika da što prije zatraži i dobije trasatov akcept, iz razloga što time dobiva jednog obveznika više zbog čega mjenična obveza postaje čvršća. Naime, time što je trasatovo ime naznačeno na mjenici, trasat nije postao mjeničnim dužnikom, budući da ga bez njegove privole nitko ne može obvezati da plati mjenični iznos. Međutim, kada se trasat odazove pozivu trasanta i prihvati (akceptira) njegov nalog o isplati, tada postaje glavni mjenični dužnik. Naime, tužitelja valja upozoriti da je odredbom čl. 24. ZM-a propisano da se akcept piše na samoj mjenici, kao i da se izražava riječju „priznajem“, „primljena“, „prihvaćena“ ili kojom drugom riječju koja to isto znači, kao i da akcept potpisuje trasat, time da kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kada je stavljen na licu mjenice. Dakle, iz navedenog proizlazi da akcept mora biti u pismenom obliku kao i da isti treba staviti na mjenicu, budući da je akcept izjava trasata kojom se obvezuje o dospelosti isplatiti u mjenici naznačeni iznos novaca. Također, ukoliko se radi o izraženom akceptu, odnosno ako postoji napomena na mjenici „priznajem“, „prihvaćena“, „primljena“, tada očitovanje akceptanta može biti na licu ili na poleđini mjenice, međutim, ako se akcept sastoji jedino u potpisu trasata, onda se može staviti samo na lice mjenice.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 17/09-2 od 11.V.2009.

FORMA AKCEPTA

Pretpostavke za odgovornost akceptanta

(Čl. 24. st. 1. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Ukoliko je tuženik na licu mjenice označen kao trasat a ispod riječi „prihvaćamo“ napisano je njegovo ime i prezime, adresa kao i njegov vlastoručni potpis, tada isti odgovara kao trasat odnosno akceptant, budući da Zakonom o mjenici nije propisana dužnost trasata- akceptanta da se potpiše i na poledini mjenice.

„Tuženik u žalbi navodi da je prvostupanjski sud propustio utvrditi da mjenica iz koje je proizašla tražbina nije popunjena u skladu sa zakonom, budući da ista na poledini ne sadrži vlastoručni potpis tuženika već samo ime i prezime „1. tužene“ (?), adresu prebivališta, broj osobne iskaznice i JMBG, a što da je jedan od bitnih uvjeta za valjanost mjenice. Naime, odredbom čl. 24. st. 1. ZM-a propisano je da se akcept piše na samoj mjenici, kao i da se izražava riječju „priznajem“, „primljena“, „prihvaćena“ ili kojom drugom riječju koja to isto znači, kao i da akcept potpisuje trasat. Istom odredbom propisano je da kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kad je stavljen na licu mjenice. Dakle, kako je tuženik na predmetnoj mjenici označen kao trasat a ispod riječi „prihvaćamo“ napisano je njegovo ime i prezime, adresa i njegov vlastoručni potpis, to je navedeni žalbeni navod tuženika paušalan i protivan odredbama Zakona o mjenici, slijedom čega proizlazi da je, protivno tvrdnji tuženika, predmetna mjenica popunjena u skladu sa zakonom, budući je tuženik utužen kao trasat odnosno akceptant. Isto tako, odredbom čl. 27. st. 1. ZM-a propisano je da se akceptom trasat obvezuje da mjenicu plati o dospelosti dok je st. 2. iste odredbe propisano da ako mjenica ne bude plaćena, da njen imatelj ima na temelju nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za sve što se može zahtijevati prema čl. 47. i čl. 48. ZM-a.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 578/09-2 od 18.VI.2009.

ZASTARA

Zastara mjeničnopravnog zahtjeva prema akceptantu

(Čl. 78. st. 1. Zakona o mjenici - „Narodne novine“, br. 74/94)

Činjenica što je tuženik u mjenici naznačen kao trasant i trasat te akceptant nije od utjecaja na rok zastare, ukoliko je tuženik utužen kao trasat (akceptant), zbog čega se u odnosu na akceptanta primjenjuje trogodišnji zastarni rok.

„Tuženik u žalbi nadalje ostaje i kod prigovora zastare, koji prigovor je iznosio i tijekom prvostupanjskog postupka, navodeći da prvostupanjski sud nije dao valjane razloge zbog kojih nije usvojio prigovor zastare, niti se pozvao na odredbu zakona iz koje bi proizlazilo da u konkretnom slučaju nije nastupila zastara, a to iz razloga što smatra da je u Zakonu jasno propisano da zahtjevi imatelja mjenice protiv trasanta zastarijevaju u roku od godinu dana, a da je tuženik u konkretnom slučaju naznačen kao trasant, mjenica je dospjela na određeni dan, tj. 09. svibnja 2004. godine a prijedlog za ovrhu je podnesen 16. siječnja 2006. godine, odnosno nakon proteka roka od jedne godine. Naime, sud prvog stupnja se, protivno navodima tuženika, decidirano pozvao na odredbu čl. 78. st. 1. ZM-a u kojem je propisano da svi mjenično pravni zahtjevi protiv akceptanta zastaraju za tri godine, računajući od dospelosti. Tuženik bi naime, tim više što je isti zastupan po punomoćniku, trebao biti upoznat da je tužitelj utužio tuženika kao trasata (akceptanta), što je jasno navedeno kako u prijedlogu za ovrhu a isto je isticano od strane tužitelja tijekom prvostupanjskog postupka, time da činjenica da je tuženik u predmetnoj mjenici naznačen kao trasant i trasat te akceptant nije od utjecaja, budući da je tuženik nedvojbeno akceptirao predmetnu mjenicu i time ujedno postao glavni dužnik.“

Županijski sud u Varaždinu, Gž. 578/09-2 od 18.VI.2009.

AVAL

Prikriveno jamstvo (žiro)

(Čl. 44. st. 1. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Budući da avalista ima pravo na sve prigovore na koje ima pravo onaj za koga je jamčio, mjenični vjerovnici umjesto avalista traže jamce u formalnoj ulozi indosanta (prikriveno jamstvo) time da se u tom slučaju u pravilu prvi jamac na mjenici potpisuje kao trasant, a na poledini kao prvi indosant, dok se korisnik kredita potpisuje u svojstvu trasata – akceptanta, iz razloga što indosant samostalno odgovara za isplatu mjenice i nije ovlašten stavljati prigovore iz osnovnog posla temeljem kojeg je mjenica izdana.

„Nadalje, u praksi se često, umjesto avalu, pribjegava prikrivenom jamstvu (žiro) koje polazi od načela da je svaki potpisnik mjenice mjenično obvezan i da svi potpisnici odgovaraju solidarno imatelju mjenice, time da prikriveni jamac (žirant) stavlja svoj potpis na mjenicu sa svrhom da ju ojača, ne deklarirajući se kao jamac, već u nekoj drugoj ulozi: kao izdavatelj (trasant) ili bjanko indosant, potpisujući mjenicu na jedan ili drugi način, a da stvarno nije imao tu funkciju. Naime, prikriveni jamci su u pravilu formalno bivši mjenično pravni dužnici (trasant, indosant) koji po strukturi mjenice, odgovaraju do njezine pune isplate činjenicom što su je (formalno) izdali, odnosno indosirali. Stvarno su oni jamci čija je mjenična obveza samostalna. Naime, kod mjeničnih poslova vjerovnik nerijetko sumnja u sposobnost trasata, u konkretnom slučaju ovdje tuženika, da će o dospijeću mjenice moći udovoljiti preuzetoj mjeničnoj obvezi. Zato koristi moguće načine da naplatu mjenice učini sigurnijom. Povećanu sigurnost naplate mjenice mjenični vjerovnik može postići putem jamaca (avalista). Međutim, jamac ima pravo na sve prigovore na koje ima pravo onaj za koja je jamčio, iz kojeg razloga mjenični vjerovnici umjesto jamaca (avalista) traže jamce u formalnoj ulozi indosanta. U takvom slučaju, u pravilu se prvi jamac na mjenici potpisuje kao trasant, a na poledini kao prvi indosant, time da se korisnik kredita potpisuje u svojstvu trasata – akceptanta. Razlog takvom postupanju je što indosant samostalno odgovara za isplatu mjenice i njemu se ne mogu stavljati prigovori iz osnovnog posla po kojem je mjenica izdana. Zato se u poslovnoj praksi banaka potpisi prikrivenih jamaca najčešće pojavljuju u bjanko mjenici i to u svojstvu trasanta i indosanta. Pritom se najčešće postupa na način da bjanko mjenicu prvi jamac potpisuje kao trasant, a istodobno na poledini kao prvi indosant, koji mjenicu prenosi (u pravilu) bjanko indosamentom, dok se drugi jamac na poledini bjanko mjenice potpisuje kao indosant koji mjenicu prenosi bjanko indosamentom, a korisnik kredita se na bjanko mjenici potpisuje u svojstvu glavnog dužnika – trasata (akceptanta). Ukoliko trasat o dospijeću ne plati mjenicu vjerovnik može tražiti isplatu od trasanta i svih jamaca – indosanata kao solidarnih regresnih obveznika. Isto tako valja napomenuti

da je odredbom čl. 44. st. 1. ZM-a propisano da o odbijanju akceptiranja ili isplate imatelj mjenice mora obavijestiti svog indosanta i trasanta nakon dana podnošenja mjenice ako u istoj postoji odredba „bez troškova“.

Županijski sud u Varaždinu, Gžx. 17/09-2 od 11.V.2009.

NOTIFIKACIJA

Obavijest regresnim obveznicima

(Čl. 45. st. 1. Zakona o mjenici – „Narodne novine“, br. 74/94)

Ukoliko trasant, indosant ili avalista na mjenici napišu odredbu „bez protesta“ ista ne oslobađa imatelja mjenice da obavijesti regresne obveznike da je mjenična obveza dospjela na naplatu kao i da istu nije podmirio trasat (akceptant) kao glavni dužnik.

„Prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja, utvrdivši da je tuženik u predmetnoj mjenici naveden samo kao trasat, međutim na poleđini mjenice nema potpisa tuženika kao avaliste, budući mu mjenica nije dana na akcept, zbog čega niti nema njegova prihvata obveze prema tužitelju. U obrazloženju pobijane presude navodi da vjerovnik može od izdatnika mjenice primiti neakceptiranu mjenicu i iza toga se obratiti trasatu radi akcepta, a što tužitelj prema tuženiku nedvojbeno nije učinio, time da tuženik nije bio niti nositelj mjeničnog potraživanja a niti imatelj mjenice (zbog čega se kao takav nije mogao na valjani način pojaviti na poleđini mjenice kao prvi indosant, već se mogao pojaviti kao drugi ili treći indosant). Prije svega valja napomenuti da neovisno o tome da li je mjenica akceptirana ili nije da je vjerovnik (remitent) dužan istu o dospelosti podnijeti trasatu na isplatu. Tek ukoliko trasat neakceptirane mjenice, u predmetnoj mjenici naznačen tuženik, ne bi dobrovoljno isplatio mjenicu, tada tužitelj kao mjenični vjerovnik ima pravo tražiti isplatu od regresnih obveznika. Iz navedenog proizlazi da su pretpostavke regresa: bezuspješna prezentacija mjenice radi akceptiranja odnosno radi isplate i protest. Od pravila da je protest pretpostavka regresa postoji iznimka propisana odredbom čl. 45. st. 1. ZM-a u kojoj je navedeno da se imatelj

mjenice oslobađa obveze da radi ostvarenja regresa podiže protest zbog neakceptiranja ili neisplate ukoliko na mjenici trasant, inodsant ili avalista napišu i potpišu odredbu „bez protesta“. Međutim, odredba „bez protesta“ ne oslobađa imatelja mjenice od podnošenja mjenice u propisanim rokovima od pravodobnog davanja obavijesti.“

Županijski sud u Varaždinu, Gžx 17/09-2 od 11.V.2009.